

REPUBLIKA
SLOVENIJA

VARUH
ČLOVEKOVIH
PRAVIC

CENTER ZA
ČLOVEKOVE
PRAVICE

KAZENSKOPRAVNI PREGON SOVRAŽNEGA GOVORA V SLOVENIJI PO 297. ČLENU KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1):

ANALIZA TOŽILSKE PRAKSE PREGONA
KAZNIVEGA DEJANJA JAVNEGA
SPODBUJANJA SOVRAŠTVA, NASILJA IN
NESTRPNOSTI V OBDOBJU 2008–2018

boate pripravljene na smrt ali pretep s pestmi... če se pojavite v
in se tam analno posiljute!! **ZA SLOVENIJO PROTI PEDROM!**
POBIT! to je treba vse **POBIT!** **ZA DRUŽINA ... STOP GAY**
radarje je treba poslati na Fukušimo ali pa černobil. **UBI UBI UBI**
realnosti, k vidim pedra mu zadržim željust ...bi vse geje polil z gnojnico
matom. Vse udeležence dobro premikastit in to z železnimi palicami in
ker to pospravo... ...sam take pa nekam izolirat pa bo v karanteno pa
Smrt pedrom! TO JE ČISTA GOLAZEN kot tudi ljudje, ki jih
i toliko bi ga bilo takrat pustiti da dokonča vsaj to delo. **KJE**
go bi morali intrebi Prepoved parade sramote v Sloveniji, očistimo
ni ne pa da je ponosen na svojo bolezen!!! **Gaye POBIT!** niger pejt
jar kriv da imajo male možgane!!!! Zato je pa jar vodila tistih
labo živijo!!! Prej za časa apatheida, pa čeprav niso imeli svobode
si kdaj pa kdaj z lahkoto predstavljam rasne, nacionalne čistke,
you da niso šle opice naprej. Očitno je blo premalo banan. engd
norveškem!!! Taborišče, pa biokurjavo naredit to so bacili cigane je
bi v sloveniji lahko naredili kak arbeits lager in v njega strpali
in en varilni aparat, to je rešitev: -) js bi cigane kamenju
vohajo ne, kr naj se spratijo pa vse kar imajo tut goli otok je
plavali na kopno saj se vode bojijo, dokaz je da smrdijo še hujše
v plinsko celico jih je treba vrēt **CIGAN OSTANE CIGAN KAKO**
PA NOČE PA METEK V ČELO. PROKLETI CIGANI!!!!!!!!!!!! VSE
vrit to golazen, Ambrus je čist. najbolje, da damo slovenski vojski
arč je tako za letalske cilje, kot topovske udare, salve... ..prāsice
dami, potem pa bo matilda vas k sebi vrela banda ciganska vse je
kjer pa dobojo pomoč na zavodu pa nič ne ukremejo kar se mene
emagog-pošteni organizator, da očistio nam ljubo Slovenijo golazni
erja ravnav cel tabjak pa še te lopove in razjebane cigane zakopat
da še našo vlado, vsi kradejo in lažejo!!! Tana najboljjs Cigan je mrtev
⊕⊕ za vsak slučaj, Mislim, da drugače ne bo šlo. Ali pa tista
sim za glazbeno željo. Korado in Brendi, kam so sli vsi cigani. Hvala

REPUBLIKA
SLOVENIJA

VARUH
ČLOVEKOVIH
PRAVIC

CENTER ZA
ČLOVEKOVE
PRAVICE

KAZENSKOPRAVNI PREGON SOVRAŽNEGA GOVORA V SLOVENIJI PO 297. ČLENU KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1):

**ANALIZA TOŽILSKE PRAKSE PREGONA
KAZNIVEGA DEJANJA JAVNEGA
SPODBUJANJA SOVRAŠTVA, NASILJA IN
NESTRPNOSTI V OBDOBJU 2008–2018**

**Center za človekove pravice,
Varuh človekovih pravic
Republike Slovenije**

V Ljubljani, maj 2021

KAZALO

Seznam tabel, seznam kratic	6
Povzetek	7
Summary	9

1. UVOD 12

1.1 Namen in cilji raziskave.....	12
1.2 Mednarodne in evropske obveznosti glede kazenskopravnega pregona sovražnega govora	15
1.3 63. člen Ustave Republike Slovenije	17
1.4 297. člen Kazenskega zakonika (KZ-1) – Javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti	18
1.5 Varovane dobrine	20
1.6 Pregon sovražnega govora kot naloga Vrhovnega državnega tožilstva	21
1.7 Uporabljena metodologija in napotki za razumevanje analize	22

2. PREGLED ZNAČILNOSTI PREGONA KAZNIVEGA DEJANJA PO 297. ČLENU KZ-1 25

2.1 Odločitve tožilstev in sodišč po 297. členu KZ-1	25
2.2 Odloženi kazenski pregon	27
2.3 Sodni postopki	27
2.4 Relevantne in manj relevantne zadeve	29
2.5 Oškodovanci (žrtve)	31
2.6 Osumljenci	41
2.7 Naznanitev kaznivih dejanj	44
2.8 Oblike izvršitve kaznivega dejanja in njihova pogostost	47
2.9 Trajanje postopkov	50
2.10 Prekrškovni pregon in pregon po drugih členih KZ-1	50

3. PODROBNEJE O OBRAZLOŽITVAH POSAMEZNIH ELEMENTOV KAZNIVEGA DEJANJA PO 297. ČLENU KZ-1 S STRANI TOŽILSTEV 52

3.1 Splošno o (ne)obrazloženosti tožilskih aktov in sodnih odločb	52
3.2 Razlogi za zavrženje ovadb kot izhajajo iz obrazložitev v sklepih o zavrženju ovadb	53
3.3 Odsotnost presoje vpliva dejanja na oškodovance v obrazložitvah odločb	60

4. RAZUMEVANJE ZAKONSKEGA ZNAKA »DEJANJE JE STORJENO NA NAČIN, KI LAHKO OGROZI ALI MOTI JAVNI RED IN MIR, ALI Z UPORABO GROŽNJE, ZMERJANJA ALI ŽALITEV« **62**

4.1 Sprememba 297. člena KZ-1 s KZ-1B ter obrazložitve k spremembi besedila člena	62
4.2 Razumevanje novega besedila določbe 297. člena KZ-1 v teoriji in praksi	64
I. Kazenski zakonik (KZ-1) z novelama KZ-1A in KZ-1B, Razširjena uvodna pojasnila, 2012	65
II. Pravno stališče VDT o pregonu kaznivega dejanja Javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1, februar 2013	66
III. Višje sodišče v Ljubljani v sodbi II Kp 65803/2012 z dne 11. 12. 2013	67
IV. Tožilci v sklepih o zavrženju ovadb v obdobju 2012–2018	69
V. Nekateri zaključki policije	75
VI. Razlaga zakonskega znaka v sodbi Vrhovnega sodišča Republike Slovenije iz leta 2019	76

5. PRIMERJAVA KAZENSKE OBRAVNAVE PO LETIH IN PRIMERJAVA MED DRŽAVNIMI TOŽILSTVI **80**

5.1 Primerjava po letih	80
5.2 Primerjava kazenske obravnave med tožilstvi	83

6. SUBSIDIARNI KAZENSKI PREGON (OŠKODOVANEC KOT TOŽILEC) **85**

6.1 Pravni okvir	85
6.2 Sodna praksa	85
6.3 Druga stališča ter primeri iz tožilske prakse	88
6.4 Možna izhodišča za širši pristop k pregonu s strani oškodovanca kot tožilca	89

7. PREGON PO 297. ČLENU KZ-1 IN KRIMINALITETA IZ SOVRAŠTVA **90**

7.1 Proučeni primeri	90
7.2 Pravna ureditev kriminalitete iz sovraštva	91
7.3 Ločevanje konceptov sovražnega govora in kriminalitete iz sovraštva	93

8. ZAKLJUČEK **96**

SEZNAM UPORABLJENE LITERATURE IN VIROV **104**

PRILOGA – Povzetki proučenih zadev iz 145 državnotožilskih spisov Kt in Ktm za pregon kaznivih dejanj po 297. členu KZ-1 v obdobju 2008–2018 **111**

SEZNAM TABEL

Tabela 1:	Odločitve tožilstev in sodišč v zadevah po 297. členu KZ-1 po posameznih državnih tožilstvih v letih 2008–2018	26
Tabela 2:	Primerjava kazenske obravnave po letih	81
Tabela 3:	Primerjava števila zadev, ki se nanašajo na sovražne komentarje na spletu, in njihove obravnave v obdobjih 2008–2012 in 2013–2018	82
Tabela 4:	Primerjava kazenske obravnave med tožilstvi glede na odločitev (zavrženje ovadbe ali odloženi pregon oz. obtožni predlog) v obdobju 2008–2018	84
Grafikon 1:	Primerjava števila zadev po letih glede na odločitev tožilstva (zavrženje ovadbe ali odloženi pregon oz. obtožni predlog)	80

SEZNAM KRATIC

ECRI	(ang. European Commission against Racism and Intolerance) Evropska komisija proti rasizmu in nestrpnosti Sveta Evrope
ESČP	Evropsko sodišče za človekove pravice
FRA	(ang. Fundamental Rights Agency) Agencija Evropske unije za temeljne pravice
LGBTI+	lezbijke, geji, biseksualne, transspolne in interspolne osebe
KZ	prejšnji Kazenski zakonik (veljaven v obdobju 1995–2008)
KZ-1	veljavni Kazenski zakonik
URS	Ustava Republike Slovenije
ODT	Okrožno državno tožilstvo
VDT	Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije
ZJRM-1	Zakon o varstvu javnega reda in miru
ZKP	Zakon o kazenskem postopku

POVZETEK

Odbor Združenih narodov za človekove pravice je v svojih zadnjih ugotovitvah glede stanja človekovih pravic v Sloveniji (leta 2016) izrazil skrb zaradi porasta sovražnega govora na internetu, ki se med drugim pojavlja na spletnih forumih, Evropska komisija proti rasizmu in nestrpnosti Sveta Evrope (ECRI, leta 2019) pa je izpostavila, da primeri sovražnega govora v Sloveniji skoraj nikoli niso preganjani. Namen analize Centra za človekove pravice pri Varuhu človekovih pravic Republike Slovenije je prispevati k vpogledu in razumevanju dejanske prakse pregona kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu Kazenskega zakonika (KZ-1) s strani državnih tožilcev v obdobju 2008–2018 v Sloveniji. Analiza kazenskopravnega pregona sovražnega govora v Sloveniji po 297. členu KZ-1 temelji na 145 arhiviranih državnotožilskih spisih Kt in Ktm za pregon kaznivih dejanj po 297. členu KZ-1 v obdobju 2008–2018, ki so povzeti v prilogi, primeri pa so predstavljeni tudi v posamičnih poglavjih.

Analiza v osmih poglavjih predstavlja splošni mednarodni in nacionalni pravni okvir pregona sovražnega govora (uvod), podrobnejši pregled značilnosti pregona kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1, obrazložitve posameznih elementov omenjenega kaznivega dejanja s strani tožilcev, razumevanje zakonskega znaka »dejanje je storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev«, primerjavo kazenske obravnave po letih in primerjavo med državnimi tožilstvi, subsidiarni kazenski pregon (oškodovanec kot tožilec), pregon po 297. členu KZ-1 in kriminaliteto iz sovraštva ter zaključke.

Zaključki analize so predstavljeni v 15 obrazloženih točkah, katerih ključne ugotovitve so naslednje:

1. Analiza je pokazala, da se je v obravnavanem obdobju skoraj četrtnina, tj. skoraj 25 % (36 od 145) zadev zaključilo z neko sankcijo za storilca – bodisi z obsodilno sodbo zoper vsaj enega storilca (23 zadev) bodisi z izpolnitvijo naloge v okviru instituta odloženega pregona (14 zadev – v eni zadevi je prišlo do obeh izidov).
2. Glede načina izvršitve kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1 je šlo v 53 % zadev (21 od 40 zadev), v katerih je tožilstvo zadevo zaključilo bodisi z obtožnim predlogom bodisi na podlagi instituta odloženega pregona, za zapise s strani uporabnikov spleta (podane prek družbenih omrežij – na prvem mestu prek omrežja Facebook, nato pa tudi prek različnih spletnih forumov ter prek komentarjev pod spletnimi članki).
3. Z vidika profila vseh osumljencev je šlo med skupno 243 osumljencev večinoma za posameznike, ki niso bili javne osebe; v približno 30 primerih pa so kot osumljenci nastopale osebe, ki so bile vsaj do določene mere izpostavljene javnosti (politiki, novinarji, javni intelektualci). Vsi, zoper katere se je postopek končal z neko sankcijo (bodisi obsodbo bodisi izpolnitvijo naloge v okviru instituta odloženega pregona), so bili posamezniki, ki niso bili javne osebe ali odgovorni uredniki medijev.
4. Gledano z vidika osebnih okoliščin, se je največ obravnavanih zadev nanašalo na dejanja zoper osebe z LGBTI+ osebnimi okoliščinami (23 zadev), Rome (15 zadev), druge narode nekdanje Jugoslavije (12 zadev), različna politična prepričanja – komunisti, desničarji itd. (8 zadev), muslimane (7 zadev), begunce in migrante (6 zadev – od tega dve v povezavi z islamsko vero) ter temnopolte (6 zadev).
5. Glede izrečenih kazenskih sankcij analiza kaže, da so bile z obsodilnimi sodbami izrečene pogojne obsodbe na zaporno kazen v trajanju od enega do šest mesecev (v nobeni zadevi ni bila dosojena odškodnina oškodovancu); v primerih odloženega pregona pa so bile storilcem določene različne naloge.

6. Primerjava izidov tožilskih postopkov po letih pokaže, da je od leta 2013 naprej prišlo do občutnega znižanja deleža zadev, v katerih je tožilstvo vložilo obtožni akt ali zadevo zaključilo z naložitvijo naloge storilcu prek instituta odloženega pregona.
7. Analiza zadev ni pokazala, da bi bila sprememba besedila 297. člena KZ-1 iz leta 2012, s katero je bil dodan nov zakonski znak kaznivega dejanja (alternativno določena pogoja oziroma načina), da mora biti dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali pa z uporabo grožnje, zmerjanja in žalitev, odločilna za zavrženje večine zadev po sprejemu novega besedila člena. Izključno zaradi neizpoljenosti novega pogoja, da mora biti dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja in žalitev, je tožilstvo v obdobju od 15. 5. 2012 (tj. ko je začela veljati zgoraj omenjena sprememba KZ-1) do konca leta 2018 zavržlo sedem od skupaj 80 zavrženih zadev.
8. Primerjava razlogov za zavrženje ovadb v obdobju po uveljavitvi novele KZ-1B (tj. po 15. 5. 2012) pa vendarle pokaže, da je bilo sklicevanje na neizpoljenost novega zakonskega znaka kaznivega dejanja (pogoja) iz 297. člena KZ-1, da mora biti dejanje storjeno »na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir«, najpogostejši razlog, ki so ga v obrazložitvah svojih sklepov o zavrženju ovadbe navajali tožilci.
9. Od 39 zadev, v katerih je do zavrženja prišlo, ker ni bil izpolnjen prvi alternativno določen način »dejanje je storjeno na način, ki lahko moti javni red in mir«, je bila le v 10 zadevah (26 %), zavrženih po 15. 5. 2012, vsebovana tudi opredelitev, ali je bilo dejanje storjeno »z uporabo grožnje, zmerjanja in žalitev«, torej na drugi alternativno določen način.
10. Tožilci so glede novega pogoja iz 297. člena KZ-1, uveljavljenega z novelo KZ-1B, da mora biti dejanje storjeno »na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja in žalitev«, neredko sledili razlagam iz znanstvene monografije, pravnega stališča Vrhovnega državnega tožilstva in sodbe višjega sodišča, ki so odstopale od jezikovne razlage dolčbe.
11. Odgovore na vprašanje, čemu je od leta 2013 dalje upadlo število obtožnih aktov in tudi zadev, ki so se zaključile s sankcioniranjem storilcev, bi se lahko iskalo v okviru kakšnih nadaljnjih raziskav. V zaključku analiza ponuja nekaj možnih razlogov.
12. V okviru analize proučeno gradivo ne kaže, da bi tožilci pri obravnavi ovadb zbirali informacije oziroma opravljali presojo o vplivu dejanja na oškodovanca ali skupnost.
13. Proučene zadeve so pokazale, da so tožilski akti (predvsem obtožni predlogi) in tudi sodne odločbe pogosto neobrazloženi ali obrazloženi le na kratko, kar omejuje možnost vsebinskega preizkusa odločitve.
14. Na podlagi analize ugotavljamo, da bi bile najverjetneje potrebne tudi zakonodajne spremembe, če bi se želelo možnost subsidiarnega pregona v primeru kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1 zagotoviti ne samo konkretnim oškodovancem, zoper katere je bilo kaznivo dejanje neposredno usmerjeno, ampak tudi širšemu krogu oškodovanih oseb (bodisi vsakemu predstavniku napadene skupine bodisi pooblaščenim organizacijam).
15. Na podlagi analize se tudi nakazuje, da bi veljalo razmisliti o morebitnih zakonodajnih spremembah z namenom ustrežnejše ureditve področja kriminalitete iz sovraštva.

KLJUČNE BESEDE:

sovražni govor, kaznivo dejanje javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti, Kazenski zakonik (KZ-1), državno tožilstvo, kriminaliteta iz sovraštva, oškodovanec kot tožilec, pregon kaznivih dejanj, Varuh človekovih pravic, človekove pravice

SUMMARY

The United Nations Human Rights Committee, in its last findings on the human rights situation in Slovenia (2016) has expressed concern about the rise of hate speech on the internet, including on online forums, and the European Commission against Racism and Intolerance of the Council of Europe (ECRI, 2019) has highlighted that cases of hate speech are almost never prosecuted in Slovenia. The purpose of the analysis conducted by the Centre for Human Rights of the Human Rights Ombudsman of the Republic of Slovenia is to offer insight into and contribute to understanding the actual practice as regards the prosecution of criminal offences of public incitement to hatred, violence or intolerance under Article 297 of the Criminal Code (KZ-1) carried out by the Slovenian State Prosecutor's Offices in the period 2008–2018. The analysis of the prosecution of hate speech in Slovenia under Article 297 of the KZ-1 is based on 145 prosecutorial files, marked Kt and Ktm, relating to the prosecution of criminal offences under Article 297 of the KZ-1 in the period 2008–2018; the files are summarised in the annex and relevant cases are presented also in individual chapters.

The analysis in eight chapters includes a general overview of the international and national legal framework for the prosecution of hate speech (introduction), a more detailed overview of the characteristics of the prosecution of the criminal offence under Article 297 of the KZ-1, prosecutors' explanations of the constitutive elements of the criminal offence in question, an explanation of the constitutive element that reads "the offence is committed in a manner that can jeopardise or disturb public law and order, or by use of force or threat, verbal abuse or insult", a year-by-year comparison of prosecuted cases and a comparison between state prosecutor's offices, a description of subsidiary prosecution (injured party acting as a prosecutor), prosecution under Article 297 of the KZ-1 and hate crimes, and conclusions.

The conclusions of the analysis are presented in 15 reasoned points, of which the key findings are:

1. The analysis showed that nearly 25% of cases (36 out of 145) were concluded with imposing sanctions on the offender, either by way of a judgment convicting at least one offender (23 cases) or by fulfilling the obligations under the institution of suspended prosecution (14 cases – in one case, both outcomes occurred).
2. With regard to the manner in which the criminal offence under Article 297 of the KZ-1 was committed, 53% of cases (21 out of 40 cases) that the Prosecutor's Office concluded either with an indictment proposal or on the basis of the institution of suspended prosecution involved posts by internet users (on social networks – the most common were Facebook posts, followed by posts in various online forums and comments under online articles).
3. In relation to suspect profiles, the majority of the 243 suspects were persons who were not public figures; in approximately 30 cases, however, suspects involved persons who appear in public at least to some degree (politicians, journalists and public intellectuals). All the persons against whom the proceedings were concluded with the imposition of a sanction (either by way of a conviction or the fulfilment of an obligation under the institution of suspended prosecution) were individuals who were not public figures or editors-in-chief of media outlets.
4. With respect to personal circumstances, most of the cases dealt with actions against LGBTI+ persons (23 cases), Roma (15 cases), persons of other nationalities of the former Yugoslavia (12 cases), various political beliefs – communists, right-wing supporters, etc. (8 cases), Muslims (7 cases), refugees and migrants (6 cases – two of which were related to the Islamic religion), and black people (6 cases).
5. With regard to the imposed criminal sanctions, the analysis shows that the judgments of conviction imposed suspended sentences of one to six months of imprisonment (the payment of a compensation to the injured party was not imposed in any of the cases), while cases of suspended prosecution saw the imposition of various obligations on the offenders.
6. A comparison of the results of the prosecutorial proceedings over the years shows that,

since 2013, there has been a significant decrease in the proportion of cases in which the Prosecutor's Office filed an indictment or concluded a case by imposing an obligation on the offender under the institution of suspended prosecution.

7. The analysis of the cases did not find the change of the wording of Article 297 of the KZ-1, which was amended in 2012 by introducing a new constitutive element of the offence (two alternative conditions or manners), stipulating that the offence must be committed in a manner that can jeopardise or disturb public law and order, or by use of force or threat, verbal abuse or insult, to be a decisive factor in dismissing the majority of the cases after the adoption of the new wording. Solely on the basis of not meeting the new condition that an offence must be committed in a manner that can jeopardise or disturb public law and order, or by use of force or threat, verbal abuse or insult, the Prosecutor's Office dismissed seven out of the total 80 cases in the period between 15 May 2012 (i.e. when the above amendment to the KZ-1 entered into force) and the end of 2018.
8. A comparison of reasons for dismissing charges in the period following the entry into force of the KZ-1B amendment (i.e. after 15 May 2012), however, shows that the reference to the failure to meet the condition of the new constitutive element of the offence under Article 297 of the KZ-1, which stipulates that the offence must be committed "in a manner that can jeopardise or disturb public law and order, or by use of force or threat, verbal abuse or insult", is one of the most common reasons cited by prosecutors in the reasoning of the decisions to dismiss charges.
9. Of the 39 cases that were dismissed because of the failure to meet the condition of the first alternative, i.e. that the "offence is committed in a manner that can jeopardise or disturb public law and order", only 10 cases (26% of cases) that were dismissed after 15 May 2012 included information on whether the offence was committed "by use of force or threat, verbal abuse or insult", i.e. in the second alternative manner.
10. In relation to the new condition in Article 297 of the KZ-1, introduced by the KZ-1B amendment that stipulates that an offence must be committed "in a manner that can jeopardise or disturb public law and order, or by use of force or threat, verbal abuse or insult", prosecutors often followed the interpretations from the scientific monograph, legal opinion of the Supreme Public Prosecutor's Office and the judgment of the High Court, which deviated from the linguistic interpretation.
11. Finding answers as to why the number of indictments and cases concluded with imposing sanctions on offenders has declined since 2013 would require further research. In its conclusion, the analysis offers some possible reasons for this occurrence.
12. On the basis of the material examined in the course of the analysis, it does not appear that prosecutors collect information or assess the impact of the offence on the injured party or on the community when dealing with a complaint.
13. The cases examined have shown that the prosecution acts (notably indictment proposals) and also court decision are often not reasoned or include only a short reasoning, which limits the possibility of a substantive review of the decision.
14. The analysis shows that legislative amendments are likely to be necessary if the possibility of subsidiary prosecution in the event of the criminal offence under Article 297 of the KZ-1 is to be guaranteed not only to the injured party against whom the offence was directed, but also to indirectly affected persons (either to all persons in the affected community or to authorised organisations).
15. The analysis also suggests that possible legislative amendments should be considered to ensure a better regulation of hate crimes.

KEYWORDS:

hate speech, criminal offence of public incitement to hatred, violence or intolerance, Criminal Code (KZ-1), State Prosecutor's Office, hate crimes, injured party acting as prosecutor, prosecution of criminal offences, Human Rights Ombudsman, human rights

LEGENDA

- zavrženje ovadbe (brez odl. pregona)
- odložen kazenski pregon
- obtožni predlog
- odložen kazenski pregon
in obtožni predlog hkrati

V besedilih tega poročila so izrazi, zapisani v moški spolni slovnični obliki, uporabljeni za moške in ženske.

1. UVOD

1.1 Namen in cilji raziskave

Odbor Združenih narodov za človekove pravice¹ je v svojih zadnjih ugotovitvah glede stanja človekovih pravic v Sloveniji iz leta 2016 izrazil skrb zaradi porasta sovražnega govora na internetu, ki se med drugim pojavlja na spletnih forumih, in je usmerjen zlasti proti migrantom, Romom, pripadnikom skupnosti LGBTI+ in muslimanom, obenem pa je izrazil tudi obžalovanje zaradi nizkega deleža prijav in pravnih odzivov, ki zadevajo primere rasne diskriminacije, vključno s pregonom vpletenih v resne primere sovražnega govora, ki so privedli do spodbujanja sovražnosti ali nasilja.²

Tudi Evropska komisija proti rasizmu in nestrpnosti Sveta Evrope (v nadaljevanju: ECRI)³ je v svojem zadnjem poročilu o Sloveniji leta 2019 zapisala, da primeri sovražnega govora v Sloveniji skoraj nikoli niso preganjani. Navedla je, da je bilo od prejšnjega poročila o Sloveniji sproženih le nekaj sodnih postopkov proti avtorjem sovražnih izjav, in sicer le v primerih zelo očitnega sovražnega govora in izključno na podlagi ogrožanja javnega reda in miru – to pa je po mnenju ECRI mogoče pojasniti s strogo razlago zakonodaje s področja sovražnega govora, ki jo je podal kolegij kazenskega oddelka Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije (v nadaljevanju: VDT). Po oceni ECRI naj bi do pomembne vrzeli, ki vodi v nekaznovanost, prišlo zaradi zakonske določbe o motenju javnega reda in miru ter celo strožjih pogojev iz pravnega stališča kolegija VDT.⁴

Kritični so tudi številni domači pravni strokovnjaki, po mnenju katerih npr.:

»Politika pregona sovražnega govora ni le zadržana, temveč pravno in dejansko sporna.«⁵

»Restriktivna razlaga izvršitvenega načina v praksi oži polje kaznivosti tega dejanja.«⁶

1 Odbor za človekove pravice je nadzorni mehanizem spoštovanja in uveljavljanja pravic, navedenih v Mednarodnem paktu o državljanskih in političnih pravicah, ustanovljen z omenjenim paktom. Sestavlja ga 18 neodvisnih strokovnjakov, ki spremljajo izvajanje pravic, navedenih v Mednarodnem paktu o državljanskih in političnih pravicah.

2 Odbor ZN za človekove pravice, Concluding observations on the third periodic report of Slovenia, (CCPR/C/SVN/CO/3), 2016, dostopno na: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2fC%2fSVN%2fCO%2f3&Lang=en.

3 European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) je neodvisno nadzorno telo Sveta Evrope, specializirano za boj proti antisemitizmu, diskriminaciji, rasizmu, verski nestrpnosti in ksenofobiji.

4 Poročilo ECRI o Sloveniji, junij 2019, str. 9, dostopno na: <https://rm.coe.int/fifth-report-on-slovenia-slovenian-translation-/168094caff>.

5 Aleš Završnik in Vanja Zrimšek, *Sovražni govor po slovenski kaznovalni zakonodaji in sodni praksi: neustaven položaj?*, Časopis za kritiko znanosti, 2017, str. 64.

6 Primož Križnar, *Poskus drugačne interpretacije 297. člena KZ-1*, Pravna praksa, št. 35, 2018, str. 6–8.

»Ugotovitve o tem, kako ozko tožilstvo razlaga zakonske določbe na področju sovražnega govora, pojasnjujejo razloge za popolno odsotnost pregona kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti. Do tega prihaja, čeprav je sovražni govor vsepovsod prisoten, tako na tradicionalnih mestih in v tradicionalnih oblikah, kot so grafiti na javnih površinah, kot tudi pri uporabi sodobnih tehnologij, zlasti na spletu in družbenih omrežjih. Vsi zapisi in izjave, ki so v zadnjem času usmerjeni zoper migrante in begunce, LGBT skupnost, pa tudi Rome, ženske in druge, tako ostajajo nekaznovani in pošiljajo jasno sporočilo o sprejemljivosti takega ravnanja.«⁷

Ob tem je treba sicer pripomniti, da tudi v pravni teoriji pogledi na omenjeno problematiko niso enotni.⁸

Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) je doslej že ob več priložnostih obsodil spodbujanje sovraštva, nestrpnosti in neenakopravnosti ter vse, ki sodelujejo v javnih razpravah, še posebej politike, pozival, naj se pri svojem izražanju izogibajo spodbujanju sovraštva ali nestrpnosti na podlagi katerekoli osebne okoliščine.⁹ Opozarjal je predvsem na pomembnost samoregulacijskih mehanizmov in takojšnjega odziva na sovražni govor, po možnosti tam, kjer se nesprejemljive izjave pojavijo (torej, če se sovražni govor pojavlja v politiki, naj se odzove politika, če se pojavlja na forumih, naj se odzivajo udeleženci ipd.).¹⁰ Vrsto let je v svojih priporočilih poslance in politike pozival tudi k sprejetju etičnega kodeksa in oblikovanju razsodišča, ki bi se odzivalo na posamezne primere sovražnega govora v politiki, ki so vredni javne obsodbe;¹¹ vztrajno pa je tudi opozarjal, da kljub ustavni prepovedi vsakršnega spodbujanja k narodni, rasni, verski ali drugi neenakopravnosti ter razpihovanju narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva in nestrpnosti, obstaja v slovenskem pravnem redu med dejanji, ki so kazniva, in dejanji, ki so sprejemljiva, široko sivo polje izražanja.

---

7 Neža Kogovšek Šalomon, Prispevek k razumevanju izziva pregona kaznivega dejanja »javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti«, Časopis za kritiko znanosti, 2017, str. 85, dostopno na: www.ckz.si/arhiv/268/CKZ268_Notranja_NET-pages-74-87.pdf.

8 Glej npr. Rok Svetlič, Eksistencialna krivda Zahoda in boj za interpretacijo 297. člena KZ-1, Pravna praksa, št. 39-40, 2018, str. 10-12; Vuksanović Igor, Je res treba širiti pojem prepovedanega sovražnega govora?, Pravna praksa, št. 36-37, 2018, str. 6-8.

9 Letno poročilo Varuha za 2013, str. 27, dostopno na: https://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/lp/Devetnajsto_redno_letno_porocilo_Varuha_CP_RS_za_letno_2013.pdf.

10 Letno poročilo Varuha za 2018, str. 103, dostopno na: https://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/lp/VARUH_LP2018.pdf.

11 Etični kodeks za poslanke in poslance Državnega zbora Republike Slovenije je Državni zbor sprejel na svoji 71. seji 12. 6. 2020.

Že uvodoma je treba posebej izpostaviti, da slovenska zakonodaja pojma sovražni govor ne vsebuje.¹² V zvezi s področjem kazenskega prava pa se ga navadno omenja v kontekstu kaznivega dejanja iz 297. člena Kazenskega zakonika (KZ-1),¹³ tj. javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ki se preganja po uradni dolžnosti.

Navkljub relativni pestrosti javnega komentiranja pregona sovražnega govora, mestoma navezujočega se tudi na nekatere konkretne primere, pa doslej še ni bil ponujen kakšen celovit pregled tega, kako so tožilci doslej dejansko obravnavali in odločali v posameznih primerih kazenskih ovadb glede sovražnega govora oziroma razlagali zakonsko besedilo 297. člena KZ-1. Tudi javno dostopna slovenska sodna praksa doslej ni ponudila prav veliko v smislu vpogleda v praktično življenje teh določb.

Varuh se je tako že v letu 2019 odločil, da preko angažmaja svoje nove notranje organizacijske enote – Centra za človekove pravice – skuša prispevati k razumevanju izzivov glede pregona sovražnega govora v Sloveniji s čim bolj celovitim lastnim pregledom (analizo) tožilske prakse glede 297. člena KZ-1 v obdobju od leta 2008 do 2018.

Namen analize je prispevati k vpogledu in razumevanju dejanske prakse pregona kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti. Pri tem pa naša ambicija ni bila (po)iskati odgovor na sleherno vprašanje, ki se glede ravnanja državnih tožilcev v zvezi s kaznivim dejanjem iz 297. člena KZ-1 lahko zastavi.

Cilj analize je dodatna osvetlitev zlasti:

- posameznih vidikov pregona in okoliščin zadev iz zaključenih tožilskih spisov glede obravnave kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1 zoper znane storilce (zlasti oblik naznanitve kaznivega dejanja, trajanja tožilskega postopka, vrste odločitve tožilstva, lastnosti oškodovancev in osumljencev ter izvršitvenih oblik kaznivega dejanja),
- obrazložitev elementov kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1 s strani državnih tožilcev, vključno z razlago zakonskega znaka ogrožanja ali motenja javnega reda in miru ali uporabe grožnje, zmerjanja ali žalitev,
- relevantnih razlik kazenske obravnave kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1 skozi čas in primerjalno med državnimi tožilstvi.

---

12 Sociološka definicija sovražnega govora ni enaka pravni ureditvi sovražnega govora. Sovražni govor v sociološkem pomenu je po svoji vsebini širši pojem in obsega vsaj še nekultiviran govor (več v: Aleš Završnik, Zakaj obsodb sovražnega govora v Sloveniji ni? Od okov implementacije do rigidnosti razlage, Zagovor javnosti: med svobodo izražanja in sovražnim govorom, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2019). Kljub pogosti rabi termina, univerzalna definicija sovražnega govora ne obstaja. Odbor ministrov Sveta Evrope pa npr. za sovražni govor opredeljuje vsako širjenje, spodbujanje ali opravičevanje sovraštva, ki temelji na nestrpnosti, agresivnem nacionalizmu ali etnocentrizmu, diskriminaciji in sovražnosti proti manjšinam, migrantom ali osebam z migrantskim ozadjem (Priporočilo Odbora ministrov CM/Rec (1997) 20).

13 Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17, 23/20 in 91/20.

Pri svojem delu smo naleteli na nekatere metodološke izzive oziroma omejitve, ki jih podrobneje predstavljamo v razdelku 1.7 (Uporabljena metodologija in napotki za razumevanje analize) in dodatno tudi v drugih razdelkih, kjer je bilo to posebej smiselno.

1.2 Mednarodne in evropske obveznosti glede kazenskoprnega pregona sovražnega govora

Obveznost prepovedi sovražnega govora Sloveniji izrecno nalagata dve izmed konvencij Organizacije združenih narodov s področja človekovih pravic. Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah¹⁴ v 20. členu določa, da mora biti prepovedano vsako hujskanje k nacionalnemu, rasnemu ali verskemu sovraštvu, ki bi pomenilo spodbujanje k diskriminaciji, sovražnosti in nasilju. Konvencija o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije¹⁵ pa v 4. členu državam pogodbenicam med drugim nalaga obveznost razglasiti za kaznivo ravnanje sleherno širjenje idej, temelječih na rasni večvrednosti ali rasnem sovraštvu, ščuvanje k rasni diskriminaciji, kakor tudi vsa dejanja nasilja ali spodbujanja k takim dejanjem proti katerikoli rasi ali skupini druge barve kože ali drugega etničnega porekla.

Odbor Združenih narodov za odpravo rasne diskriminacije,¹⁶ ki spremlja, kako države pogodbenice izvajajo določila Konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije, je leta 2016 Sloveniji priporočil, naj »okrepi odzivanje kazenskega pravosodja ob rasiističnem sovražnem govoru in nasilju iz rasnih vzgibov z učinkovitimi preiskovalnimi postopki in ustreznim pregonom in kaznovanjem storilcev, tudi urednikov spletnih strani«. ¹⁷ Istega leta je tudi Odbor Združenih narodov za človekove pravice¹⁸ podal mnenje, da mora Slovenija okrepiti svoja prizadevanja za preprečevanje in izkoreninjenje vseh oblik rasizma in ksenofobije, vključno z zagotovitvijo zlahka dostopnega

---

14 Sprejet na Generalni skupščini Združenih narodov 16. decembra 1966, veljati je začel 23. marca 1976. Za Republiko Slovenijo je začel veljati 1. julija 1992, objavljen v Uradnem listu SFRJ, št. 31/67 – MP, št. 6/67; Akt o notifikaciji nasledstva glede konvencij Organizacije združenih narodov in konvencij, sprejetih v mednarodni agenciji za atomsko energijo objavljen v Uradnem listu RS št. 35/92 – Mednarodne pogodbe št. 9/92.

15 Sprejeta na Generalni skupščini Združenih narodov 21. decembra 1965, veljati je začela 4. januarja 1969. Za Republiko Slovenijo je začela veljati 1. julija 1992, objavljena v Uradnem listu SFRJ št. 31/67 – Mednarodne pogodbe št. 6/67, Akt o notifikaciji nasledstva glede konvencij Organizacije združenih narodov in konvencij, sprejetih v mednarodni agenciji za atomsko energijo objavljen v Uradnem listu RS št. 35/92 – Mednarodne pogodbe št. 9/92.

16 Odbor za odpravo rasne diskriminacije (CERD) je telo ZN, ki ga sestavljajo neodvisni strokovnjaki. Vse države pogodbenice so odboru dolžne predložiti redna periodična poročila o izvajanju pravic, zapisanih v Konvenciji o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije. Odbor nato oblikuje priporočila državi pogodbenici.

17 Odbor ZN za odpravo rasne diskriminacije, Concluding observations on the combined eight to eleventh periodic reports of Slovenia (CERD/C/SVN/CO/8-11), 2016, par. 9, dostopno na: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CERD%2fC%2fSVN%2fCO%2f8-11&Lang=en.

18 Tudi njemu so vse države pogodbenice dolžne predložiti redna periodična poročila o izvajanju pravic, zapisanih v konvenciji, odbor pa nato oblikuje priporočila državi pogodbenici.

sistema preglednih in učinkovitih pravnih sredstev za žrtve diskriminacije ter izboljšanjem poročanja in pravnih odzivov na primere rasne diskriminacije, vključno s pregonom tistih, ki so vpleteni v resne primere sovražnega govora, ki pomenijo spodbujanje sovražnosti ali nasilja.¹⁹ Odbor Združenih narodov za človekove pravice in Odbor Združenih narodov za odpravo rasne diskriminacije svoje razumevanje omenjenih konvencijskih določb, ki se nanašajo na sovražni govor, pojasnjujeta v svojih splošnih komentarjih.²⁰

Usmeritve glede pregona sovražnega govora je moč najti tudi v sodbah Evropskega sodišča za človekove pravice²¹ (v nadaljevanju: ESČP), ki skozi večletno sodno prakso zarisuje meje med svobodo izražanja in tistimi izrazi, ki jih je mogoče oziroma potrebno zakonito omejiti. Omejitve glede svobode izražanja izhajajo iz drugega odstavka 10. člena Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic, pa tudi iz 17. člena te konvencije (prepoved zlorabe pravic).²² Ker so bile odločitve ESČP povzete že v številnih slovenskih strokovnih člankih,²³ na tem mestu posebej izpostavljam le še sodbi iz leta 2020. V zadevi *Beizaras in Levickas proti Litvi*²⁴ je ESČP med drugim navedlo, da je bil na pozive k zažigu in plinski celici za dva homoseksualno usmerjena moška, v okoliščinah konkretnega primera, potreben kazenskopравни odziv. V odločitvi v zadevi *Carl Jóhann Lillíendahl proti Islandiji*²⁵ pa je sodišče vlogo pritožnika, ki je trdil, da obsodba in denarna kazen za homofobne komentarje pod spletnim člankom kršita njegovo pravico do svobode izražanja, razglasilo za očitno neutemeljeno in jo zavrnilo kot nedopustno. Pregled sodne prakse ESČP glede sovražnega govora je sicer precej nazorno predstavljen tudi v informativnem preglednem dokumentu Službe za stike z javnostmi ESČP glede sovražnega govora.²⁶

19 Odbor ZN za človekove pravice, Concluding observations on the third periodic report of Slovenia, 2016, par. 8, dostopno na: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2fC%2fSVN%2fCO%2f3&Lang=en.

20 Glej: Odbor ZN za človekove pravice, Splošni komentar številka 11 – Prohibition of propaganda for war and inciting national, racial or religious hatred in Splošni komentar številka 34 – Freedoms of opinion and expression; in Odbor ZN za odpravo rasne diskriminacije, Splošni komentar številka 35 – Combating racist hate speech. Priporočila glede implementacije določb vsebujejo tudi Akcijski načrt iz Rabata o prepovedi zagovarjanja nacionalnega, rasnega ali verskega sovražstva, ki pomeni spodbujanje diskriminacije, sovražnosti ali nasilja (2013).

21 To sodišče je bilo ustanovljeno za zagotovitev spoštovanja obveznosti, ki so jih sprejele visoke pogodbene stranke s Konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

22 Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, spremenjene s protokoli št. 3, 5 in 8 ter dopolnjene s protokolom št. 2, ter njenih protokolov št. 1, 4, 6, 7, 9, 10 in 11, Uradni list RS št. 33/94 – Mednarodne pogodbe, št. 7/94.

23 Glej npr. Dragica Wedam Lukič, *Sovražni govor v praksi Evropskega sodišča za človekove pravice*, in Rok Čeferin, *Sovražni govor kot zloraba pravice do svobode izražanja*, oba v *Zagovor javnosti: med svobodo izražanja in sovražnim govorom*, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2017; Nina Peršak, *Sovražni govor v perspektivi človekovih pravic ter nekatera odprta vprašanja kriminalizacije in pregona*, Pravosodni bilten, letnik 37, 2016/3.

24 Vloga št. 42388/15, sodba z dne 14. 1. 2020.

25 Vloga št. 29297/18, sklep z dne 12. 5. 2020.

26 European Court of Human Rights, Factsheet – Hate speech, september 2020, www.echr.coe.int/Documents/FS_Hate_speech_ENG.pdf. Dokument se redno posodablja.

Na področju prava Evropske unije izhaja obveznost kazenskega odziva na najhujše oblike sovražnega govora iz Okvirnega sklepa Sveta 2008/913/PNZ o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazensko-pravnimi sredstvi (v nadaljevanju: okvirni sklep),²⁷ ki je bil sprejet z namenom, da se v Evropski uniji opredeli skupen kazenskopravni pristop za boj proti rasizmu in ksenofobiji, ki pomenita neposredno kršitev načel svobode, demokracije, spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravne države, na katerih temelji Evropska unija.²⁸ Cilj tega okvirnega sklepa je zagotoviti, da so ista dejanja kazniva v vseh državah članicah ter da so za fizične in pravne osebe, ki so zagrešile takšno kaznivo dejanje ali so zanj odgovorne, predvidene učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni.²⁹

Okvirni sklep določa, da morajo države sprejeti ukrepe, ki so potrebni, da se kaznujejo namerna dejanja, ki pomenijo javno spodbujanje k nasilju ali sovraštvu, usmerjenemu proti skupini ljudi, opredeljeni glede na raso, barvo kože, vero, poreklo ali nacionalno ali etnično pripadnost, ali proti članu te skupine, ter da se kaznuje javno opravičevanje, zanikanje ali grobo zmanjševanje pomena genocida, hudodelstev proti človeštvu ter vojnih hudodelstev, kadar je ravnanje takšno, da bi lahko spodbudilo nasilje ali sovraštvo proti navedeni skupini ali enemu ali več članom skupine. Ob tem pa okvirni sklep državam članicam pušča možnost, da se odločijo, da kaznujejo le tista dejanja, ki so bodisi izvršena na način, ki lahko moti javni red in mir, bodisi so to grožnje, zmerjanje ali žaljenje.³⁰

1.3 63. člen Ustave Republike Slovenije

Ustava Republike Slovenije (URS)³¹ v 63. členu določa:

Protiustavno je vsakršno spodbujanje k narodni, rasni, verski ali drugi neena-kopravnosti ter razpihovanje narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva in nestrpnosti.

Protiustavno je vsakršno spodbujanje k nasilju in vojni.

V tej zvezi gre izpostaviti predvsem, da prakse Ustavnega sodišča Republike Slovenije, kot najvišjega organa sodne oblasti za varstvo ustavnosti in zakonitosti ter človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ni veliko – še največ neposrednega v tej zvezi bržkone ponujata odločba Up-301/96 z dne 15. 1. 1998 in pa sklep U-I-154/03 z dne 17. 12. 2003, ki pa za pričujočo analizo vendarle nista posebej relevantna.

27 Dostopen na:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008F0913&from=EN>.

28 Glej preambulo okvirnega sklepa, 1. in 4. odstavek.

29 Ibid., 5. odstavek.

30 Ibid., 1. člen.

31 Ustava Republike Slovenije (URS), Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a.

1.4 297. člen Kazenskega zakonika (KZ-1) – Javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti

Najbolj neposredno je v slovenskem pravnem redu t. i. sovražni govor kazenskopravno inkriminiran v 297. členu KZ-1, ki ga obravnavamo v pričujoči analizi. Znan pa so sicer npr. tudi mnenja, da lahko možnost kazenskoprnega odziva v zvezi s sovražnim govorom prepoznamo tudi v inkriminaciji mučenja po 135.a členu KZ-1 s povzročanjem duševnega trpljenja in izvajanjem pritiska, grožnje po 135. členu KZ-1 in v večini kaznivih dejanj zoper čast in dobro ime;³² ali pa npr., da sovražni govor v širšem kazenskoprnem pomenu obsega še inkriminacije zoper čast in dobro ime, nekatera kazniva dejanja zoper življenje in telo ter kazniva dejanja zoper človekove pravice in svoboščine.³³ Poleg kazenskega prava je vsebina sovražnega govora v širšem kaznovalnem pomenu sicer prepovedana tudi s prekrškovno zakonodajo.³⁴

Prvi odstavek veljavnega besedila 297. člena KZ-1, v katerem je zajeta temeljna oblika kaznivega dejanja, se glasi:

Kdor javno spodbuja ali razpihuje sovraštvo, nasilje ali nestrpnost, ki temelji na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, spolu, barvi kože, poreklu, premoženjskem stanju, izobrazbi, družbenem položaju, političnem ali drugem prepričanju, invalidnosti, spolni usmerjenosti ali katerikoli drugi osebni okoliščini, in je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, se kaznuje z zaporem do dveh let.

Zakonski znaki, ki morajo biti izpolnjeni, so torej:

1. spodbuja ali razpihuje;
2. sovraštvo, nasilje, ali nestrpnost;
3. ki temelji na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, spolu, barvi kože, poreklu, premoženjskem stanju, izobrazbi, družbenem položaju, političnem ali drugem prepričanju, invalidnosti, spolni usmerjenosti ali katerikoli drugi osebni okoliščini;
4. spodbujanje in razpihovanje mora biti javno; ter
5. storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev.

32 Andrej Ferlinc, *Sovražni govor z vidika splošnega pojma kaznivega dejanja*, Pravna praksa, št. 24–25, 2018, str. 25–27.

33 Aleš Završnik, *Med svobodo izražanja in sovražnim govorom*, Zagovor javnosti, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2017, str. 103.

34 Zakon o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1) v 20. členu (Vzbujanje nestrpnosti) določa: »Če so dejanja iz 6., 7., 12., 13. in 15. člena tega zakona storjena z namenom vzbujanja narodnostne, rasne, spolne, etnične, verske, politične nestrpnosti ali nestrpnosti glede spolne usmerjenosti, se storilec kaznuje z globo najmanj 200.000 tolarjev.« Ta dejanja so: 6. člen (Nasilno in drzno vedenje), 7. člen (Nedostojno vedenje), 12. člen (Poškodovanje uradnega napisa, oznake ali odločbe), 13. člen (Pisanje po objektih) in 15. člen (Uničevanje državnih simbolov).

297. člen nadalje določa:

(2) *Enako se kaznuje, kdor na način iz prejšnjega odstavka javno širi ideje o večvrednosti ene rase nad drugo ali daje kakršnokoli pomoč pri rasistični dejavnosti ali zanika, zmanjšuje pomen, odobrava, opravičuje, smeši ali zagovarja genocid, holokavst, hudodelstvo zoper človečnost, vojno hudodelstvo, agresijo ali druga kazniva dejanja zoper človečnost, kot so opredeljena v pravnem redu Republike Slovenije.*

(3) *Če je dejanje iz prejšnjih odstavkov storjeno z objavo v sredstvih javnega obveščanja ali na spletnih straneh se s kaznijo iz prvega ali drugega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorni urednik oziroma tisti, ki ga je nadomeščal, razen če je šlo za prenos oddaje v živo, ki ga ni mogel preprečiti ali za objavo na spletnih straneh, ki uporabnikom omogočajo objave vsebin v dejanskem času oziroma brez predhodnega nadzora.*

(4) *Če je dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena storjeno s prisilo, grodim ravnanjem, ogrožanjem varnosti, sramotitvijo etničnih, narodnostnih, narodnih ali verskih simbolov, poškodovanjem tujih stvari, skrunitvijo spomenikov, spominskih znamenj ali grobov, se storilec kaznuje z zapornom do treh let.*

(5) *Če stori dejanja iz prvega ali drugega odstavka tega člena uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali pravic, se kaznuje z zapornom do petih let.*

Vse zgoraj navedene določbe so v veljavi od 15. maja 2012. Pred tem se je prvi odstavek 297. člena KZ-1³⁵ glasil:

Kdor javno spodbuja ali razpihuje narodnostno, rasno, versko ali drugo sovražstvo, razdor ali nestrpnost, ali spodbuja k drugi neenakopravnosti zaradi telesnih ali duševnih pomanjkljivosti ali spolne usmerjenosti, se kaznuje z zapornom do dveh let.

S spremembo prvega odstavka 297. člena, ki je bila uveljavljena leta 2012 in velja še danes in ki je bila sprejeta tudi iz razloga uskladitve z Okvirnim sklepom Sveta 2008/913/PNZ o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazenskopravnimi sredstvi,³⁶ je bil razširjen nabor osebnih okoliščin in dodana prepoved spodbujanja nasilja,³⁷ s čimer je zakonodajalec opredelitev kaznivega dejanja v navedenem delu razširil. Hkrati pa sta vlada kot predlagatelj in državni zbor kot

35 Uradni list Republike Slovenije, št. 55/2008.

36 Glej Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika (KZ-1), EVA 2010-2011-0006, Vlada RS, K 108. členu predloga zakona (sprememba 297. člena KZ-1), 2. 6. 2011, dostopno na: <https://imss.dz-rs.si/IMiS/ImisAdmin.nsf/ImisnetAgent?OpenAgent&2&DZ-MSS-01/299a19c94fd1a03a62232fa3dccc4d7076d3e6a259d84118cff627cfec2b13a>.

37 Vlada RS v komentarju k 108. členu Predloga o spremembah in dopolnitvah KZ-1 nadalje navaja, da je predlagala preoblikovanje besedila prvega odstavka tudi pri naštevanju izvršitvenih oblik z opustitvijo nepotrebnega ponavljanja besed, ki so istopomenke za posamezna ravnanja ali okoliščine, ki so predmet dejanja. Tako je izpuščena beseda razdor, dodano pa je spodbujanje nasilja, saj je varnost pred nasiljem med temeljnimi nameni poglavja kaznivih dejanj zoper javni red in mir.

zakonodajalec sledila možnosti, ki jo daje omenjeni okvirni sklep, in dodala en nov oziroma dva alternativna pogoja za opredelitev kaznivosti dejanja – in sicer, da mora biti dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev. S tem je zakonodajalec dotakratno opredelitev kaznivega dejanja zožil.

Dodani pogoj, da mora biti dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, je bil razlagan restriktivno že v obrazložitvi vlade k predlogu spremembe,³⁸ nato pa še nadalje v znanstveni monografiji Kazenski zakonik (KZ-1) z novelama KZ-1A in KZ-1B³⁹ in v pravnem stališču VDT o pregonu kaznivega dejanja Javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1 (v nadaljevanju: pravno stališče VDT).⁴⁰ Razlagi iz omenjene znanstvene monografije pa je 11. 12. 2013 vsebinsko sledila tudi sodba Višjega sodišča v Ljubljani (II Kp 65803/2012).

Zoper to sodbo je leta 2018 vrhovni državni tožilec na Vrhovno sodišče Republike Slovenije vložil zahtevo za varstvo zakonitosti.⁴¹ Skozi to so državni tožilci pričakovali rešitev vprašanja razlage, v katerih primerih lahko pravosodni organi štejejo, da je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, in razlage še drugih pomembnih pravnih vprašanj.⁴² Vrhovno sodišče je nato 4. 7. 2019 izdalo sodbo,⁴³ ki dotedanji ozki razlagi ni sledila. Razvoj razlage dodatnega pogoja je podrobneje predstavljen v 4. poglavju te analize.

1.5 Varovane dobrine

Vrhovno sodišče Republike Slovenije – najvišje sodišče v državi⁴⁴ – je leta 2019 v sodbi I Ips 65803/2012 zapisalo, da je sankcioniranje ravnanj v 297. členu KZ-1 namenjeno v prvi vrsti zavarovanju mirnega sobivanja v državni skupnosti, pri čemer je temeljna pravna dobrina, ki se varuje s tem kaznivim dejanjem, javni red in mir, pa tudi človekovo dostojanstvo, ki ima v demokratični družbi poseben pomen in je, kot je večkrat zapisalo Ustavno sodišče Republike Slovenije, v središču ustavnega reda Republike Slovenije. Ob tem je dodalo, da je določba namenjena preprečevanju diskriminacije deprivilegiranih, ranljivih družbenih skupin, ki temelji predvsem na predsodkih.

38 Glej opombo št. 36.

39 Matjaž Ambrož in Hinko Jenull, [stvarno kazalo Ciril Keršmanc], Kazenski zakonik (KZ-1): z novelama KZ-1A in KZ-1B / razširjena uvodna pojasnila, GV Založba, Ljubljana, 2012.

40 Vrhovno državno tožilstvo, Pregon kaznivega dejanja Javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1 – pravno stališče, Ktr 2/13-6/HJ-TL/vg, 27. 2. 2013, dostopno na www.spletno-oko.si/sovrazni-govor/pravna-podlaga.

41 Iz razloga kršitve Kazenskega zakona po 1. točki 372. člena Zakona o kazenskem postopku (ZKP), Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14, 8/16 – odl. US, 64/16 – odl. US, 65/16 – odl. US, 66/17 – ORZKP153,154, 22/19, 55/20 – odl. US in 89/20 – odl. US.

42 Skupno poročilo o delu državnih tožilstev za leto 2018, odstavek 7.2.4, točka 4, str. 175.

43 I Ips 65803/2012.

44 Prvi odstavek 127. člena URS.

Podobno VDT v svojem stališču o pregonu kaznivega dejanja Javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1 pojasnjuje, da je širši objekt varstva (konkretna pravna dobrina, zoper katero je storjeno kaznivo dejanje) po 297. členu KZ-1 javni red in mir, pa tudi strpnost in dostojanstvo (63. člen URS) in enakost ne glede na osebne okoliščine (14. člen URS).

Tudi v pravni teoriji je zaslediti razlage, da so objekti varstva po 297. členu KZ-1 javni red in mir, strpnost iz 63. člena URS, enakost ne glede na osebne okoliščine iz 14. člena URS ter pravica do osebnega dostojanstva in varnosti oseb, zoper katere se spodbuja sovraštvo, nasilje in nestrpnost iz 34. člena URS.⁴⁵

Evropska komisija pa v smernicah za praktično uporabo okvirnega sklepa⁴⁶ opozarja, da so sovražni govor in druga kazniva dejanja, storjena iz sovraštva, »*identitetna*« *kazniva dejanja ali kazniva dejanja »podajanja sporočila*«. Ta kazniva dejanja ne kršijo samo individualnih pravic žrtve, ampak tudi načelo enakosti in predstavljajo izraz diskriminacije, predsodkov, sovraštva do žrtve, pa tudi do tistih, ki delijo njene značilnosti ali značilnosti, ki se ji pripisujejo, ali proti skupini ali skupnosti, ki ji žrtev pripada ali se šteje, da ji pripada. Motiv storilca je tisto, kar takšna kazniva dejanja razlikuje od navadnih kaznivih dejanj. Ta so še posebej huda **zaradi posebnega vpliva, ki ga imajo na žrtev, pa tudi na skupnost ali skupino, ki ji žrtev pripada ali se domneva, da ji pripada** – in posledično zaradi možnih širših družbenih posledic takih dejanj, ki lahko vodijo do povečanja družbenih delitev in medskupinskih ali medetničnih napetosti. Zaradi škode, ki so jo povzročila žrtvi in družbi, ta kazniva dejanja zaslužijo posebno obsodbo in kaznovanje. Na to je opozorilo tudi ESČP v zadevi *Menson in drugi proti Združenemu kraljestvu*.⁴⁷

Iz navedenih virov torej izhaja, da naj bi kazenskopравни pregon sovražnega govora varoval tako javni red in mir kot dostojanstvo človeka in strpnost ter tudi preprečeval diskriminacijo deprivilegiranih, ranljivih družbenih skupin.

1.6 Pregon sovražnega govora kot naloga Vrhovnega državnega tožilstva

Manj kot leto po uveljavitvi novele 297. člena KZ-1, konkretnije februarja 2013, je VDT sprejelo *Pravno stališče VDT o pregonu kaznivega dejanja Javnega spodbujanja*

45 Damjan Korošec, Katja Filipčič in Stojan Zdolšek (uredniki), *Veliki znanstveni komentar posebnega dela Kazenskega zakonika (KZ-1)*, 2019, avtorji poglavja Rok Čeferin, Neža Kogovšek Šalamon in Damjan Korošec, str. 421.

46 Evropska komisija, Skupina EU na visoki ravni za boj proti rasizmu, ksenofobiji in drugim oblikam nestrpnosti, Smernice za praktično uporabo Okvirnega sklepa Sveta 2008/913/PNZ 2008/913/JHA o boju proti nekaterim oblikami in izrazom rasizma in ksenofobije s kazensko-pravnimi sredstvi (Guidance note on the practical application of Council Framework decision 2008/913/JHA on combating certain forms and expressions of racism and xenophobia by means of criminal law), november 2018.

47 Vloga št. 47916/99, odločitev o dopustnosti z dne 6. 5. 2003.

sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1, ki vsebuje stališča in usmeritve glede različnih elementov kaznivega dejanja ter drugih vidikov kazenskega pregona (pravno stališče podrobneje obravnavamo v 4. poglavju). Iz Skupnega letnega poročila o delu državnih tožilcev za leto 2018 pa izhaja, da je v *Politiki pregona*, ki jo je leta 2018 sprejel generalni državni tožilec, boj proti sovražnemu govoru naveden kot ena izmed prednostnih nalog ter da je bila ustanovljena posebna delovna skupina tožilcev, ki naj bi se na način, ki ne bo pomenil dajanja navodil, kako naj državni tožilec ravna v konkretni zadevi, ukvarjala s pravnimi vprašanji, ki jih je pokazala praksa pri uporabi inkriminacije kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1, da bi se tako postopoma izoblikovala merila, s tem pa naj bi bila dosežena tudi večja učinkovitost državnih tožilcev in bilo izboljšano utemeljevanje tako odločitev v korist kot v škodo potencialnih obdolžencev. Po mnenju VDT trditve, da državni tožilci s svojo aktivnostjo ogrožajo svobodo govora, niso utemeljene, še manj pa trditve, da si ne prizadevajo za pregon tovrstnih kaznivih dejanj.⁴⁸ Po navedbah VDT statistični podatki potrjujejo, da je bila v letu 2018 uspešnost kazenskega pregona celo nekoliko v porastu (v letu 2018 je bilo vloženih šest obtožnih aktov, v zadnjih dveh letih pa sta bili izrečeni tudi dve obsodilni sodbi), od leta 2010 do 2018 pa je bilo izrečeno 27 obsodilnih sodb.⁴⁹ Ob tem opozarjajo, da so neutemeljena tudi pričakovanja, da je mogoče celotno problematiko tako imenovanega sovražnega govora reševati na podlagi kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1, ki niti nima naslova sovražni govor, ampak »javno vzpodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti« – za kazenski pregon bi namreč morali ostati le najbolj izstopajoči primeri v skladu z načelom, da je kazenski pregon lahko le *ultima ratio* ob ustrezni zaščiti svobode govora. Ob tem dodajajo, da pogrešajo ustrezno pravno ureditev in prakso na prekrškovnem področju, saj bi se bilo mogoče z ustreznimi globami v krajšem času in učinkovito odzivati na pozive k nasilju in druge primere sovražnega govora na športnih prireditvah, javnih zborih in podobnih dogodkih, pri čemer se upoštevajo tudi protipravna ravnanja na spletu.⁵⁰

1.7 Uporabljen metodologija in napotki za razumevanje analize

Ta analiza temelji na pregledu tožilskih spisov, za katere je Varuh v letu 2019 zaprosil VDT. Varuhovo zaprosilo se je nanašalo na **vse že arhivirane spise o kaznivem dejanju javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti od leta 2008 do 2018 – torej tako tistih, ki so bili zaključeni z zavrženjem ovadbe, kot tudi tistih, v katerih je tožilstvo izdalo obtožni akt**. Na tej podlagi je Strokovno informacijski center VDT pripravil seznam spisov, ki ustrezajo navedenim merilom, in na tožilstva naslovil prošnjo, da jih posredujejo. V marcu in aprilu 2019 smo od posameznih tožilcev prejeli vse spise s seznama, razen dveh,⁵¹ enega pa smo morali vrniti, preden smo končali

48 Skupno poročilo o delu državnih tožilcev za leto 2018, str. 174–176, dostopno na: www.dt-rs.si/files/documents/Porocilo_2018.pdf.

49 Ibid., tabela na str. 176.

50 Ibid., str. 174–176.

51 ODT iz Ljubljane, zadevi Kt/1548/2018/LT in Kt/21349/2016/KB.

analizo.⁵² V analizo smo zajeli samo spise po 297. členu KZ-1, ne pa po predhodnem 300. členu Kazenskega zakonika (KZ),⁵³ ki je bil prav tako še v uporabi v posameznih zadevah iz obravnavanega obdobja 2008–2018. **Za namene analize smo tako lahko proučili 145 tožilskih spisov.**

Potrebno je poudariti, da smo prejeli in proučili le spise v zadevah s klasifikacijskim znakom »Kt« (kazenski postopek zoper znane fizične in pravne osebe) ali »Ktm« (KT postopek za mladoletne), medtem ko nismo prejeli spisov z oznakami »Ktn« (neznani storilci), »Ktr« (kazenske in splošne zadeve, ki niso vpisane v druge vpisnike), Ktpp (postopek pred ovadbo) in morebitnih drugih spisov, ki se nanašajo na kaznivo dejanje po 297. členu KZ-1 in se vodijo pod drugimi klasifikacijskimi znaki.⁵⁴ Tekom analize se je nato pokazalo, da bi do odgovorov na nekatera vprašanja, zlasti glede razkoraka med številom prijavljenih in številom obravnavanih primerov, verjetno lahko prišli le s proučitvijo tudi ostalih navedenih spisov.

Dodajamo, da smo v pregledanih spisih in drugih virih zaznali še omembe nekaterih zadev s klasifikacijskim znakom Kt ali Ktm, ki jih prav tako nismo prejeli, predvidoma zato, ker spisi še niso bili zaključeni in arhivirani.⁵⁵

Analiza vsebuje različne primerjave števila zadev, glede na posamezna merila, med drugim v obliki tabel in grafikona. Za pravilno razumevanje navedenih podatkov in pravilno primerjavo s statističnimi podatki, ki so na voljo iz drugih virov, je treba opozoriti, da smo podatke obdelali in predstavili tako, da bi bili čim bolj uporabni v kontekstu in za namene same analize. Kjer navajamo število zadev po letih, smo kot merilo upoštevali leto storitve kaznivega dejanja (in ne leto tožilskega ali sodniškega procesnega dejanja), razen če ne zapišemo drugače. »Število zadev/primerov« se vedno nanaša na število spisov (z enim ali več osumljenci) in ne na število osumljencev. Nazadnje je treba upoštevati, da smo **v raziskavo sicer vključili večino spisov iz obravnavanega obdobja, zato bi statistični zaključki načeloma morali odražati dejansko stanje, vendarle pa moramo bralca opozoriti, da navajanje podatkov iz analize kot skupnih podatkov za posamezno obdobje lahko tudi ni povsem točno, saj nekateri (še nearhivirani) spisi, kot smo že navedli, v raziskavi niso bili zajeti.**

---

52 ODT iz Kopra, zadeva Kt/17405/2017/JH. Že ob dogovarjanju o predaji spisov je namreč Varuh zagotovil, da bomo po potrebi posameznih državnih tožilstev (npr. zaradi reaktivacije) posamezne spise vrnili še pred koncem analize.

53 Uradni list RS, št. 95/04 – uradno prečiščeno besedilo in 55/08 – KZ-1.

54 Klasifikacijski načrt je priloga 2 Državnotožilskega reda, Uradni list RS, št. 7/12, 29/12, 45/16, 64/19 in 191/20.

55 Zadeve ODT iz Maribora Kt/3876/2018 (storilec simpatizira z nacističnim nemškim režimom – grafit svastike), Kt/727/2014 (javno spodbujanje sovražstva zoper istospolno usmerjeni osebi) in Kt/8133/2018 (fizično nasilje storilca nad pristašem Antife). Med prejetimi zadevami je manjkal tudi spis glede pregona mladoletnih storilcev v povezavi z zadevo ODT iz Maribora KT/1189/2012. Prejeli tudi nismo spisa v zvezi z medijsko izpostavljenim primerom sovražnega tvita novinarja in publicista Sebastjana Erlaha.

Uvodoma želimo tudi pojasniti, na kakšen način v analizi obravnavamo primere, ko je bil uporabljen institut odloženega pregona (162. člen ZKP).⁵⁶ Kljub temu, da se tudi ti primeri – v primeru izpolnitve naloge s strani osumljenca – zaključijo z zavrženjem ovadbe, jih zato, ker dejansko pomenijo sankcijo v širšem pomenu, nismo upoštevali skupaj z drugimi primeri zavrženja ovadb, temveč skupaj s primeri obsodilnih sodb ali vloženih tožilskih predlogov (kar v relevantnih delih analize tudi navajamo).

Nazadnje velja v zvezi z vsebinsko analizo odločanja (poglavji 3 in 4) že na tem mestu opozoriti na našo ugotovitev, da je večina tožilskih in sodnih odločb v proučenih spisih neobrazloženih ali le delno obrazloženih, kar predstavlja oviro pri proučevanju razlogovanja tožilstev in sodišč (o tem več v razdelku 3.1 spodaj).

Prav tako želimo na tem mestu poudariti, da omenjene analize ne gre umevati v smislu poskusa nadzora, v okviru katerega bi Varuh nato glede konkretnih spisov podajal samostojnemu in neodvisnemu ter avtonomnemu državnemu tožilstvu predloge za ponovno odločanje ipd. Kot že omenjeno, je namen analize povsem drugačen, in sicer prispevati k razumevanju izzivov glede pregona sovražnega govora v Sloveniji, konkretno kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti.

Osnutek pričujoče analize smo decembra 2020 poslali v komentar VDT, nato pa smo februarja 2021 naslovili na VDT še dodatno poizvedbo z namenom določenih razjasnitev. Prejete dgovore smo, kjer je bilo smiselno, vključili v besedilo.

VDT je v svojem odzivu na osnutek analize izpostavilo, da v analizi pogrešajo opis težav, kako kaznivo dejanje t. i. sovražnega govora vključiti v strukturo splošnega pojma kaznivega dejanja. Izpostavljajo, da so temeljni element strukture splošnega kaznivega dejanja izvršitveno ravnanje, izpolnjenost biti kaznivega dejanja oziroma njegovega zakonskega opisa, protipravnosti in krivde. VDT izpostavlja, da je ključno torej vprašanje, ali **»miselni delikt ali izražanje misli po klasični teoriji kazenskega prava sploh lahko štejem kot pravno relevantno kaznivo dejanje.«**⁵⁷ Nadalje VDT izpostavlja, da so *»le (sicer) legitimni kriminalnopolitični razlogi [...] torej zakonodajalcem narekovali inkriminacijo izražanja misli kot verbalnega delikta zaradi posebnega vpliva, ki ga ima sovražni govor na žrtev, skupnost ali skupino, ki je tudi sicer deležna pravnega – celo ustavnopravnega – varstva. Toda to mora veljati le kot izjema ...«* VDT tudi izpostavlja, da motivi *»ne smejo postati del prispevka h kriminalizaciji mentalnih elementov, ampak prav nasprotno morajo pomeniti elemente, ki ožijo kriminalno cono, ker v primeru, da niso podani, tudi ne sme biti kaznivih dejanj.«* Strinjamo se z VDT, da gre za pomembna pravna vprašanja, zato menimo, da bi bila nadaljnja in poglobljena strokovna razprava o tem koristna, vendar pa ta analiza nima tovrstnega namena. Iz analize obravnavanih državnotožilskih spisov tudi ni mogoče v zvezi s tem napraviti neposrednih zaključkov.

⁵⁶ O samem institutu več v razdelku 2.3.

⁵⁷ Dopis VDT Varuhu, VDT-Tu-14-9/8/2019, 18. 1. 2021.

2. PREGLED ZNAČILNOSTI PREGONA KAZNIVEGA DEJANJA PO 297. ČLENU KZ-1

2.1 Odločitve tožilstev in sodišč po 297. členu KZ-1

Analiza obsega skupno 145 tožilskih spisov. Od teh so tožilstva 105 spisov zaključila z zavrženjem ovadbe za vse osumljence.⁵⁸ Preostale zadeve so tožilstva zaključila na naslednje načine:

- v 26 zadevah je bil vložen obtožni predlog,⁵⁹
- v 12 zadevah je bil primer zaključen z izpolnitvijo naloge v okviru instituta odloženega pregona (162. člen ZKP),⁶⁰
- v dveh zadevah pa je bil postopek zaključen mešano – z obtožnim predlogom in odloženim pregonom za različne osumljence.

Od 28 vloženih obtožnih predlogov je **v 23 zadevah obtožnemu predlogu sledila obsodilna sodba za vsaj enega obdolženca**, v petih pa oprostilna ali zavrnilna sodba ali ustavitev postopka za vse obdolžence (primeri 2, 11, 72, 118 in 124 v prilogi).

Ugotavljamo tudi, da se je **v 36 zadevah** (kar je 25 % vseh proučenih zadev) zadeva **zaključila z izidi, ki za storilce pomenijo neko sankcijo – bodisi z obsodilno sodbo bodisi z izpolnitvijo naloge v okviru instituta odloženega pregona.**⁶¹

Tabela 1 spodaj prikazuje odločanje tožilstev in sodišč o kaznivem dejanju iz 297. člena KZ-1 proti znanim osumljencem po državnih tožilstvih oziroma njihovih zunanjih

58 Izdani so bili sklepi o zavrženju ovadb.

59 Kazenski postopek pred sodiščem se lahko začne le na zahtevo upravičenega tožilca. Pred okrajnim sodiščem je to obtožni predlog. V prvem odstavku 434. člena ZKP je določeno, kaj vse mora obtožni predlog vsebovati. V tem členu določene obvezne sestavine obtožnega predloga omogočajo sodišču, da opravi preizkus, ali so izpolnjeni pogoji za izvedbo kazenskega postopka. Obtožni predlog mora sestaviti pristojni tožilec, to je lahko državni tožilec, ali pa v primeru odstopa od pregona ali zavrženja ovadbe oškodovanec kot tožilec, ki mora sestaviti obtožni predlog tako, kot je to določeno v zakonu. V nobenem primeru pa obtožnega predloga ne sme sestaviti sodišče, saj bi se s tem postavilo v vlogo tožilca.

60 Postopek odloženega pregona ureja 162. člen ZKP in Splošno navodilo za enotno uporabo določb 162. člena Zakona o kazenskem postopku o odložitvi kazenskega pregona (Ur. l. RS, št. 24/11). Odloženi pregon je postopek, ki se začne, če zbrani podatki kažejo, da je določena oseba storila kaznivo dejanje, državni tožilec pa oceni, da kazenski pregon ni potreben, če bo osumljeni po njegovih navodilih zmanjšal ali odpravil škodljive posledice dejanja. V tem primeru državni tožilec ob soglasju oškodovanca ponudi osumljencu možnost, da izpolni določene naloge. Če jih osumljenec izpolni, tožilec kazensko zadevo zaključi, ne da bi jo obravnavalo sodišče.

61 V 23 primerih obsodilna sodba, v 12 primerih odloženi pregon in v enem primeru obsodilna sodba za enega in odloženi pregon za drugega sosterilca.

oddelkih. Prikazana je statistika za 13 državnih tožilstev ali njihovih zunanjih oddelkov, s strani ODT na Ptuj in zunanjih oddelkov v Velenju, Postojni in Kočevju⁶² pa spisov nismo prejeli, iz česar sklepamo, da v obravnavanem obdobju niso obravnavali kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1 proti znanim osumljencem.

Tabela 1: Odločitve tožilstev in sodišč v zadevah po 297. členu KZ-1 po posameznih državnih tožilstvih v letih 2008–2018

državno tožilstvo	št. vseh zadev	odločitev tožilstva				odločitev sodišča	
		zaviženje ovadbe (brez odl. pregona)	odloženi pregon	obtožni predlog	odloženi pregon in obtožni predlog hkrati ⁶³	obsodilna sodba ⁶⁴	oprostitina ali zavrnilna sodba ali ustavitvev postopka ⁶⁵
Ljubljana	58	50	2	5	1	4	2
z. o. Domžale	4	4	0	0	0	0	0
z. o. Trbovlje	3	2	0	1	0	1	0
Murska Sobota	18	7	4	7	0	6	1
Maribor	13	10	0	2	1	3	0
Novo mesto	13	8	0	5	0	5	0
Celje	11	7	2	2	0	1	1
Krško	7	2	2	3	0	2	1
Kranj	7	5	2	0	0	0	0
Koper	5	4	0	1	0	1	0
OPP ⁶⁶	3	3	0	0	0	0	0
Nova Gorica	2	2	0	0	0	0	0
Slovenj Gradec	1	1	0	0	0	0	0
SKUPAJ	145	105	12	26	2	23	5

Vir: prejeti tožilski spisi

- 62 Pripominjamo še, da so npr. v letu 2008 obstajali tudi drugi zunanji oddelki (v Radovljici, na Vrhniki, v Piranu, Sežani in Ljutomeru), ki so bili potem postopno ukinjeni in jih leta 2018 ni bilo več. Iz proučenih spisov je bilo razvidno, da so bili nekateri postopki začeti na teh zunanjih oddelkih in potem ob ukinitvi preneseni drugam.
- 63 Zadevi z dvema sostorilcema, ki sta se za enega zaključili z odloženim pregonom, medtem ko je bil zoper drugega vložen obtožni predlog (v enem primeru je nato sledila zavrnilna, v drugem pa obsodilna sodba); glejte primera 11 in 91 v prilogi.
- 64 Zadeve, ki so se zaključile z obsodilno sodbo za vsaj enega od obdolžencev. Upoštevan je končni izid zadeve po zaključenih postopkih s pravnimi sredstvi.
- 65 Zadeve, ki so se za vse obdolžence zaključile brez obsodbe. Upoštevan je končni izid zadeve po zaključenih postopkih s pravnimi sredstvi. Glejte primere 2, 11, 72, 118 in 124 v prilogi.
- 66 Oddelek za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili pri Specializiranem državnem tožilstvu Republike Slovenije.

2.2 Odloženi kazenski pregon

Na podlagi 162. člena ZKP sme državni tožilec s soglasjem oškodovanca⁶⁷ odložiti kazenski pregon za kaznivo dejanje, če je osumljenec pripravljen ravnati po njegovih navodilih in izpolniti določene naloge, s katerimi se zmanjšajo ali odpravijo škodljive posledice kaznivega dejanja. Ko osumljenec izpolni dogovorjene naloge, tožilec ovadbo zavrže. Splošna navodila za enotno uporabo določb 162. člena ZKP o odložitvi kazenskega pregona,⁶⁸ ki jih je izdal generalni državni tožilec, v 1. členu določajo, da se odloženi kazenski pregon uporabi, »*ko ne bi bilo primerno, da bi dejanje storilca, ki ima znake kaznivega dejanja, ostalo brez ukrepa, vendar ta ni nujno potreben v obliki kazenske sankcije*«.

V 14 primerih, ko je bil pregon za enega ali več storilcev zaključen na tak način, so se storilci s tožilstvom dogovorili za izpolnitev naslednjih nalog:

- 7 x za plačilo prispevka v korist javne ustanove ali nevladne organizacije v javnem interesu (v zneskih od 100 do 300 EUR) – primeri 32, 73, 75, 112, 121, 129 in 130 v prilogi;
- 5 x za opravo dela v splošno korist (v trajanju od 20 do 50 ur) – primeri 3, 11, 69, 74 in 110 v prilogi;
- 1 x za plačilo odškodnine oškodovancu zaradi razžalitve (1.750 EUR) – primer 125 v prilogi in
- 1 x za plačilo prispevka v korist nevladne organizacije (v znesku 265,37 EUR) in plačilo odškodnine lastniku popisane stavbe (prav tako v znesku 265,37 EUR) – primer 91 v prilogi.

2.3 Sodni postopki

Med 28 zadevami, v katerih je bil vložen obtožni predlog (v 26 zadevah za vse, v dveh pa za nekatere od sotorilcev), so se vse razen ene vodile pred okrajnimi sodišči v skrajšanih postopkih ali v postopkih za izdajo kaznovalnega naloga – omenjena izjema pa je bila obravnavana v rednem postopku pred okrožnim sodiščem (primer Cafe Open, ki je obravnavan v nadaljevanju razdelka).

Od omenjenih 28 zadev se jih je 23 končalo z obsodilno sodbo za vsaj enega od obdolžencev, od tega v 14 primerih na podlagi kaznovalnega naloga. V preostalih petih primerih se je zadeva pred sodišči zaključila brez obsodbe – z oprostilno sodbo, zavrnilno sodbo ali ustavitvijo postopka.

---

⁶⁷ V večini proučenih primerov sicer ni bilo neposrednega oškodovanca, ki bi ga tožilec lahko vprašal za soglasje. O vlogi oškodovanca pri pregonu kaznivega dejanja iz 297. člena KZ-1 glej poglavje 6.

⁶⁸ Neuradno prečiščeno besedilo dostopno na: www.dt-rs.si/files/documents/Splo%C5%A1no%20navodilo_5.3.2020.pdf.

V vseh 23 primerih obsodilnih sodb so bile izrečene pogojne obsodbe na zaporno kazen v trajanju od enega do šest mesecev. Sodišča so sledila predlogom tožilstva glede višine kazni v vseh zadevah, razen v eni, kjer je sodišče izreklo pogojno kazen štirih mesecev zapora namesto predlaganih pet mesecev (razlog za to nam ni znan, saj je bila sodba brez obrazložitve).

Poleg navedenih 23 primerov obsodilnih sodb velja omeniti še zadevo, ki se je po izvedenem postopku z izrednim pravnim sredstvom sicer zaključila brez obsodbe, vendar pa so sodišča na prvi in drugi stopnji storilce sprva kaznovala z (med obravnavanimi zadevami edino) kaznijo **nepogojne zaporne kazni**. Gre za primer homofobnega napada na Cafe Open iz leta 2009:

Trije storilci so skupaj z neznanimi sotorilci izvedli fizični napad na kavarno in njene goste, pri čemer so vzklikali homofobne grožnje in žaljivke (šlo je za lokal Cafe Open, povezan z gibanjem in skupnostjo LGBTI+). Dvema obdolžencema je bil med postopkom odrejen pripor, enemu pa hišni pripor. Sprva so bili obsojeni na (nepogojne) zaporne kazni v trajanju enega leta in pol, višje sodišče pa jo je dvema znižalo na sedem in enemu na pet mesecev (med olajševalnimi okoliščinami je med drugim navedlo dotedajšnjo nekaznovanost in mladost napadalcev ter tudi to, da vsi trije izhajajo iz urejenega družinskega okolja). V postopku z izrednim pravnim sredstvom pred Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije pa so bile obsodbe razveljavljene, ker je bilo ugotovljeno, da se opirajo na nedovoljen dokaz (identiteta enega in posledično ostalih storilcev je bila ugotovljena na podlagi primerjave s predhodno pridobljenim DNK vzorcem, ki zaradi poteka časa ne bi smel biti več hranjen v evidencah policije). V ponovljenem postopku je tožilstvo zaradi pomanjkanja dokazov obtožbo umaknilo. *(Primer 2 v prilogi)*

Navedeni primer je edini od proučenih, ki se je vodil pred okrožnim sodiščem, ter **edini, v katerem je bil za storilce odrejen pripor ter hišni pripor.**

Poleg 28 primerov, v katerih se je sodni postopek začel na podlagi obtožnega predloga tožilstva, sta bila med proučenimi tudi **dva primera, v katerih so pregon**, potem ko je tožilstvo zavrglo ovadbo, **prevzeli oškodovanci (60. člen ZKP)**:

Osumljenec je kot gost v televizijski oddaji lokalne televizije podal sporne izjave glede Židov in holokavsta, med drugim: »Nemški narod je žrtev židovskega vsiljevanja in kurjenja možganov s tako imenovano holokavstologijo. Sprašujem vas, kaj ima moja generacija Nemcev s Kajnovim znamenjem genocida, domnevnega, oz. holokavstom. Dejansko gre za zelo perfiden način Židov, da so želeli nemški um zapreti, ustvariti kolektivno krivdo in ustvariti načrt raznemčenja, razfrancozenja, razangleženja in vzpostaviti multikulti distopijo.« Tožilka je ovadbo s sklepom zavrgla. *(Primer 65 v prilogi)*

Osumljenec je na požarreport.si v času demonstracij v članku zapisal: »No, mor-da pa bomo v petek popoldne na Kongresnem trgu končno dočakali tudi kakšen transparent z napisom „[XY] in [K], vrnita 7 milijonov evrov v Mercator,“« in da naj bi predstavljala: »povampirjeni kapital, ki se v tej državi razglaša za levico.« Tožilka je ovadbo s sklepom zavrgla. (Primer 28 v prilogi)

V prvem primeru je pregon nadaljevala organizacija s področja kulturne dejavnosti napadene narodnosti, v drugem pa z besedilom neposredno napadena posameznika. V obeh primerih so bili oškodovanci pred sodiščem neuspešni in se je postopek zaključil brez obsodbe domnevnih storilcev. Vprašanje uporabe subsidiarnega pregona pri kaznivem dejanju po 297. členu KZ-1 sicer podrobneje obravnavamo v 6. poglavju.

2.4 Relevantne in manj relevantne zadeve

V zvezi s 145 proučenimi zadevami je potrebno opozoriti, da smo med njimi identificirali približno 30 zadev,⁶⁹ za katere štejem, da dejansko niti niso povezane s kaznivim dejanjem iz 297. člena KZ-1. Gre za primere, ko so oškodovanci ali drugi naznanitelji očitno izhajali iz površne oziroma napačne predstave o tem, kakšna ravnanja so s to inkriminacijo prepovedana. **Sem smo med drugim šteli primere:**

- **ko sploh ni šlo za govor ali kakršnokoli neposredno izražanje:**

Ovaditelj je podal ovadbo zaradi razpisa referendumu o Družinskem zakoniku. Navedel je, da se cerkev ne bi smela tako mešati v državne in politične stvari in hujskati narod k nestrpnosti in posledično tudi k sovražnemu govoru. Tožilka je izdala sklep o zavrženju ovadbe. (Primer 64 v prilogi)

Ovaditelj je osumljencem očital, da so vložili predlog zakona o preprečevanju nasilja v družini, v katerem so poskušali redefinirati definicijo družine. Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da v zadevi niso podani zakonski znaki spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti na podlagi osebne okoliščine. (Primer 46 v prilogi)

69 Podatek navajamo približno, saj gre zaradi kompleksnosti vprašanja za le delno objektivizirano merilo »relevantnosti«, kot ga opisujemo v nadaljevanju razdelka. Nekatere mejne primere bi lahko uvrstili bodisi med relevantne ali nerelevantne.

- **enako tudi, ko je šlo zgolj za kritiko ali drugo izjavo o ravnanju posameznika (npr. nosilca oblasti) brez kakršnekoli neposredne ali implicitne povezave z njegovimi osebnimi okoliščinami:**

Ovadba je bila podana zaradi komentarjev pod člankom na spletni strani sobotainfo.com, ki so bili kritični do takratnega državnega sekretarja – da bi moral v zapor, da bi ga morali na ulici na gobec, pozivajo k napadu na njegovo hišo itd. Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da kot objekt napada nastopa konkretno določena fizična oseba, tj. oškodovanec, in tako ne gre za napad na enakopravnost med narodi, rasami, verami, ampak zgolj za sovražni govor zoper posameznika. Zgolj napadanje oziroma ogrožanje pravic konkretno določene fizične osebe pa ni sankcionirano s predmetno določbo zakona. *(Primer 70 v prilogi)*

Obdolženec je na 40 različnih telefonskih številkih poslal SMS sporočilo, v katerem je pozival k nasilnemu protestu proti predsedniku kluba NK Mura. Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da oškodovanec ni pripadnik v 297. členu varovane skupine ljudi in iz vsebine sporočila ni mogoče zaključiti, da gre za obliko razširjanja predsodkov ali diskriminacije, ki bi izpolnjevala pogoje za kazenski pregon. Obdolženec je eventualno storil kaznivo dejanje po prvem odstavku 135. člena KZ-1B, to kaznivo dejanje pa se preganja na predlog oškodovanca. *(Primer 76 v prilogi)*

- **ali, ko je šlo (zgolj) za eno ali nekaj žaljivk na podlagi nacionalnosti, spola ipd., izrečenih nejavno med zasebnim pogovorom (kreganjem) med dvema oseba-**
ma:

Osumljenka naj bi v prepiru oškodovancu, ki je njen sosed, izrekla žaljive besede, pri čemer je omenjala njegovo narodnost, med žaljenjem pa ga tudi izzivala k pretepu. Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da ni najti storilkinega namena ustvarjanja stanja neenakopravnosti v družbi, ki je bistveni element obravnavanega kaznivega dejanja. *(Primer 12 v prilogi)*

Spor med dvema obsojencema na prestajanju zaporne kazni, pri katerem naj bi bile izrečene grožnje in žalitve na nacionalni osnovi. Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da je potrebno kazensko ovadbo zavreči, ker nobena izmed prič, ki so bile ob obdolženem prisotne in bi eventualno lahko predstavljale navzočnost javnosti, kateri bi bila izražena nestrpnost zoper Srbe s strani obdolženca, ne potrjuje navedb oškodovanca, soobsojenci ostalih narodnosti pa ne potrjujejo navedb, da bi bil obdolženec v splošnem zaradi narodnosti nestrpen do njih. *(Primer 107 v prilogi)*

Med zadevami, ki smo jih šteli za manj relevantne, je šlo pogosto za situacije, ko so naznanitelji storilcu primarno očitali in organom pregona naznanili druga kazniva dejanja, npr. kaznivo dejanje grožnje (135. člen KZ-1), razžalitve (158. člen KZ-1), včasih tudi celo vrsto kaznivih dejanj iz KZ-1, skupaj z njimi pa tudi kaznivo dejanje po 297. členu KZ-1.

Ločitev zadev na relevantne in manj relevantne je po našem mnenju smiselno upoštevati pri presoji nekaterih posameznih numeričnih podatkov, predstavljenih v analizi, in pri zaključkih, ki sledijo iz njih (npr. odstotek prijavljenih kaznivih dejanj, ki se zaključijo s sankcijo). V raziskavi sicer obravnavamo vse zadeve (tj. 145 zadev), razen če je izrecno navedeno, da smo upoštevali samo tiste, ki smo jih šteli za relevantne (v tem primeru obravnavamo 115 zadev).

2.5 Oškodovanci (žrtve)

Če analizo omejimo zgolj na 115 relevantnih zadev (glej razdelek 2.4), je bilo domnevno kaznivo dejanje najpogosteje usmerjeno zoper osebe z naslednjimi osebnimi okoliščinami:⁷⁰

- osebe z LGBTI+ osebnimi okoliščinami (23 zadev),⁷¹
- Romi (15 zadev),
- drugi narodi nekdanje Jugoslavije (12 zadev),
- politično prepričanje – komunisti, desničarji itd. (8 zadev),
- muslimani (7 zadev),
- begunci in migranti (6 zadev – od tega dve v povezavi z islamsko vero) in
- temnopolti (6 zadev).

Ovaditelji pa so zatrjevali javno spodbujanje sovraštva, nasilja in nestrpnosti tudi proti drugim skupinam in posameznikom, ki jih navajamo na koncu tega razdelka.

V 36 zadevah, ki so se zaključile **bodisi z obsodilno sodbo bodisi z izpolnitvijo naloge v okviru instituta odloženega pregona**, je bilo kaznivo dejanje najpogosteje usmerjeno zoper osebe z naslednjimi osebnimi okoliščinami:

- osebe z LGBTI+ osebnimi okoliščinami (11 zadev),
- Romi (10 zadev),
- temnopolti (5 zadev – od tega enkrat skupaj z opravičevanjem apartheida),
- Madžari (3 zadeve istega storilca),

⁷⁰ Kjer je bilo v zadevi več napadenih skupin, jih beležimo pod več skupinami.

⁷¹ Približno polovica primerov se je nanašala na sovražni govor proti homoseksualnim moškim, druga polovica pa manj natančno opredeljeno proti LGBTI+ skupnosti nasploh (npr. sovražni govor proti vsem udeležencem parade ponosa, prečrtana mavrična zastava ipd.). Le v enem primeru je bilo izražanje izrecno usmerjeno tudi proti homoseksualnim ženskam, v nobenem primeru pa nismo zaznali, da bi bilo izrecno usmerjeno proti biseksualnim, transspolnim ali interspolnim osebam.

- komunisti (2 zadevi),
- Bošnjaki (2 zadevi, ena v skupini proti gradnji džamije),
- muslimani (1 zadeva),
- Srbi (1 zadeva) in
- konkretni politik (1 zadeva).

Posebej izpostavljam, da glede migrantov oziroma beguncev ni bilo nobene obsodbe ali odloženega pregona.

Opozoriti velja, da **pogostost ovadb ali sankcioniranja kaznivih dejanj zoper posamezno skupino ne odraža nujno pogostosti javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti proti tej skupini, saj vsi primeri potencialno kaznivega sovražnega govora niso prijavljeni organom pregona, prav tako pa ne moremo domnevati, da je stopnja prijavljanja enaka za vse različne ogrožene skupine, proti katerim je sovražni govor usmerjen.**

V nadaljevanju primeroma predstavljamo izraze zatrjevanega javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti po osebnih okoliščinah z izidom, ki je sledil ovadbi. Več o teh primerih in druge primere najdete v prilogi.

- **LGBTI+ osebne okoliščine:**

Zapis na Facebooku: »te pedre bi mogu vse fuknt v plinsko celico, svet bi biu lepši«; **obtožni predlog – obsodba**, pogojna kazen dveh mesecev zapora s preizkusno dobo enega leta. *(Primer 1 v prilogi)*

Komentar mladoletnega storilca pod člankom o Paradi ponosa: »bodte pripravljene na smert ali pretep s pestmi... če se pojavite v ljubljani na javnem prostoru boste odgnan... skrijte se v nek klub in se tam analno posiljujte!! ZA SLOVENIJO PROTI PEDROM!«; **odložen pregon** ob izpolnitvi 20 ur dela v splošno korist. *(Primer 3 v prilogi)*

Osumljenec je pod člankom z naslovom Ob tednu Parade čakajoč na spremembe napisal: »Izgleda, da nekateri dobro skrbijo za leglo bolezni. Te paradarje je treba poslati na Fukušimo ali pa Černobil. Ni čudno, da gre vse hudiču v rit.«; **sklep o zavrženju ovadbe**. *(Primer 22 v prilogi)*

Storilec je na spletni strani siol.net pod člankom o Paradi ponosa v Ljubljani napisal komentar: »Blažiču treba spet malo po glavi nametat enih par dobrih batin. Drugo leto bodo paradirali 1 mesec. Vse udeležence dobro premikastit in to z železnimi palicami in bulerjemi v glavo. Kako vodovodarji in njihovi r.i.t.o.č.i.s.t.a.č.i

delijo minuse na komentarje»; **odložen pregon** ob izpolnitvi naloge (plačilo 250 EUR v korist nevladne organizacije). (Primer 73 v prilogi)

Glej tudi:

- primere 7, 8, 30, 38, 41, 49, 50, 59 in 137 v prilogi – zavrženje ovadbe,
- primere 11, 110, 112 in 130 v prilogi – odložen pregon,
- primere 10, 84, 123 in 136 v prilogi – obsodba,
- primer 2 v prilogi – razveljavljena obsodba.

- **Romi**

Obdolženec je na spletni strani pod člankom »Romski svetnici prerezali pnevmatike ter poslali grozilno pismo« objavil komentar: »goli otok je fraj, lahko bi vse umazane cigane naselili tja !! Sigurno ne bil plavali na kopno saj se vode bojijo, dokaz je da smrdijo še hujše kot dihurji !!!«; **obtožni predlog – obsodba**, pogojna kazen štirih mesecev zapora s preizkusno dobo dveh let. (Primer 68 v prilogi)

Storilec je izdelal nalepke z napisom »CIGANI RAUS« in motivom keltskega križa in jih dal na razpolago drugim osebam, ki so jih lepile po mestu; tožilstvo je najprej **predlagalo odložen pregon** po dogovoru z obdolžencem (plačal naj bi 250 EUR v korist javne ustanove), vendar ta naloženega ni izpolnil. Temu je sledila **obsodba** s pogojno kaznijo dveh mesecev zapora, ki ne bo izrečena, če obdolženec v roku enega leta ne bo storil novega kaznivega dejanja. (Primer 71 v prilogi)

Mladoletnika, ki sta po mestu nalepke lepila, pa sta se s tožilstvom dogovorila za **odložen pregon** ob izpolnitvi 40 ur dela v splošno korist. (Primer 74 v prilogi)

Osumljenci so na Facebooku pod fotografijo neznanega Roma in zapisom: »Na Dolenjskem so romski posamezniki pred dnevi kamenjali gasilce, v četrtek pa naj bi na novomeškem centru za socialno delo napadli uslužbenca zaradi zamude izplačila socialne pomoči. Koga bodo jutri napadli?«, objavljenem na profilu Vsi Slovenci in Slovenke, napisali:

F.: »enga skrajno desnega nam manka da bi naredu red tko ko breilih na norveskem!!!«

V.: »Taborisce, pa biokurjavo nardit.en cas bi kurli ca bi cigane pa tajkune ki jih fotrajo kurli.kevo jim jebem lopovsko.to so bacili.sploh pa ta na sliki agli maderfacker ;-)«

B.: »cigane je treba iztrebit«

A.: »mislim da država nima jajc da se bi lotila ciganskega vprašanja... in če že nismo sposobni narediti reda naj se vsaj policija umakne in bomo sami naredili red... pa ne bo treba ciganov preseljevat v romunijo, ker bi v sloveniji lahko na-

redili kak arbeits lager in v njega strpali cigane, da jih naučimo delovnih navad s pendrikom po betici»

S.: »Vagon in en varilni aparat, to je resitev. :-)«

C.: »js bi cagane kamenju iz METKI. Drgač pa upam da jim bajta zagori, pa da jih gasilci tud povohajo ne, kr naj se spražijo pa vse kar majo tut«;

Izdan je bil sklep o zavrženju ovadbe. (Primer 31 v prilogi)

Osumljenec je na spletni strani objavil komentar, naperjen proti Romom, v katerem je pozival, da se odpre račun, se nabavi napalm in par poklicnih morilcev ter da vsak prispeva 1.000 EUR, da se to »poštima«. Nato naj bi pozval ostale, da se odpre račun, kdo je za to, naj se javi ter da zberejo in naredijo red v tej državi, polni navlake; **odložen pregon** ob plačilu 250 EUR v korist javne ustanove ali v dobrodельne namene bolnišnice. (Primer 32 v prilogi)

Glej tudi:

- primere 97, 99, 100 in 105 v prilogi – zavrženje ovadbe,
- primer 75 v prilogi – odložen pregon,
- primere 98, 101, 102, 104 in 122 v prilogi – obsodba.

- **Muslimani**

Osumljenec naj bi svoji sodelavki, ki je muslimanka, med pogovorom rekel: »Treba je zgraditi čim večjo džamijo, vse muslimane notr spraviti, postaviti dinamit, da vse skupaj raznese«; **sklep o zavrženju ovadbe.** (Primer 128 v prilogi)

Obsojeni je pred stavbo Državnega zbora želel zažgati Koran. Polil ga je z bencinom in ga prižgal. Do uničenja ni prišlo, ker je ogenj pogasil policist; **obsodba**, pogojna kazen šest mesecev zapora s preizkusno dobo dveh let. (Primer 37 v prilogi)

Osumljenec je v kolumni v tedniku Demokracija islam označil za »zločinsko religijo«, »islamski svet« pa za »zločinskega sovražnika«. Pozival je k fizičnemu uničenju in prepovedi »islamskega načina življenja«. Kolumno je zaključil s pozivom, naj razmislimo o možnosti ohranitve naše civilizacije ter zapisal: »Pot je le ena: raka je treba kapilarno odstraniti. Spraviti vse muslimane na ladje in jih poslati domov«; **sklep o zavrženju ovadbe.** (Primer 43 v prilogi)

Osumljenec je kot administrator Facebook skupine objavil fotografijo moža, njegove žene v nikabu in štirih otrok, ki jo je posnela neznana oseba, in zapisal komentar: »V Ljubljani, pred industrijsko prodajalno Ljubljanskih mlekarn se sprehajajo novi državljani RS. Naši dosedanji oblastniki so in delajo vse, da preplavijo Slovenijo z nami tujo in nesprejemljivo populacijo ljudi. Slovenci stopimo skupaj, skrajni čas je že.« Nadalje so ostali člani skupine in druge osebe sliko komentirale na način, da so osebe na sliki zaradi izražanja muslimanske vere žalili in jim grozili (»nisem vedel, da imajo musli vrtci najnovejšo tehnologijo in da vreče za smeti same gredo na odpad«, »Dov jim potrgat halje« ipd.); **sklep o zavrženju ovadbe.** (Primer 56 v prilogi)

Glej tudi:

- primera 82 in 132 v prilogi – zavrženje ovadbe,
- primer 121 v prilogi – odložen pregon.

- **Begunci in migranti**

Osumljeni je na Facebooku komentiral članek s portala RTVSLO o množičnem prihodu beguncev v Slovenijo tako, da je napisal: »s šmajсарjo vse bk pobt vključno z gnili politiki... hitlar ke si nucamo te krvavo!!!«; **sklep o zavrženju ovadbe.** (Primer 145 v prilogi)

Osumljenec je na Facebooku objavil prispevek z naslovom Begunska kriza, v katerem je med drugim napisal: »V Evropi dopuščamo sovražne imane, ki novačijo ... mlada dekleta, da bodo postale „prostitutke boga“, oziroma maternice na dveh nogah, za rojevanje novih borcev. ... Če hočemo videti prihodnost Sirskih imigrantov, pogledjmo Rome, ki po tisoč letih „asimilacije“ še vedno niso Slovenci [...] nihče vam ne pove, da je žalujoči oče, edini preživel le zato, ker je imel na sebi reševalni jopič, kar nam lepo predstavi patriarhalno ureditev in požrešno mentaliteto naših ljubih imigrantov: pusti otroka, da se utopi, se slikaj za časopis, poberi denar in odjebi.«; **sklep o zavrženju ovadbe.** (Primer 116 v prilogi)

Predsednik Slovenske nacionalne stranke je na svoji hiši, ki je tudi sedež stranke, na elektronski reklamni tabli objavil sporočilo: »Migrante ven iz države!«; **sklep o zavrženju ovadbe.** (Primer 52 v prilogi)

Odgovorni urednik in direktor NOVA24TV sta bila ovadena zaradi sistematičnega in načrtnega spodbujanja sovraštva in nestrpnosti do prebežnikov iz drugih držav v Slovenijo. Objavljala naj bi nepodpisane in lažne novice, vse z enako (lažno) vsebino o zločinih in boleznih, za katere naj bi bili krivi prebežniki. Po mnenju tožilke je šlo v prvem članku »Migranti Slovincu v Škofijah razbili glavo in polomili rebra, nato pa oropali pekarno!« za primer poročanja o novicah, ki pa niso bile (v celoti) resnične, kar je bilo celo navedeno na koncu besedila (z opombo, da je bila novica le delno resnična); **sklep o zavrženju ovadbe**. (Primer 57 v prilogi)

Glej tudi:

- primera 83 in 39 v prilogi – zavrženje ovadbe.
- **Drugi narodi nekdanje Jugoslavije**

Storilka je v Facebook skupini »Proti gradnji džamije v Sloveniji« objavila več sovražnih komentarjev zoper Bošnjake: »Ajida al kukrkol že, ti si pršla u MOJO državo žvet ne js u tvojo, in z največjim veselm: zgnjite usi bosanci ker ste podn, še 1 hiter bi mogu žvet da bi vs strpal u taborišča pa počas z genocidom pospraulal ^^ svet bi biu lepši ja :D«, »eh matic to je tko k primitiuci ne razumejo kaj jim dopoveduješ, zato pa nam hodjo u Slovenijo pucat drek ker dle nikol naujo pršli :D ne znajo se pa brant z besedami kr večina nima večja iq od kšne bakterije, zto bi se pa fajtal, norci :D genocid nad boasnce...:D pisda če bi me kdo reku da sm bosanka bi bla ful užaljena, raj vidm da mi kdo reče da sm prasica :D«; **odložen pregon** ob izpolnitvi naloge, pri določitvi katere je bilo upoštevano njeno slabo premoženjsko stanje (plačilo 100 EUR v korist nevladne organizacije v javnem interesu). (Primer 121 v prilogi)

Osumljenec je na zurnal24.si pod člankom »Ustoličenje patriarha« oddal komentar: »srbe na vrbe«; **sklep o zavrženju ovadbe**. (Primer 5 v prilogi)

Mladoletni osumljenci so na omrežju Facebook v skupini Vsi Slovenci in Slovenke objavili sovražne komentarje: »to bi mogl učer pospravit k je bla čistilna akcija«, »ne širi svoj čefurski primitivizem, nam poštenim slovenskim ljudem!! Pa jebej ti sam seb Srbijo proklet čefur nagravljen! Je kdo redu da ne smeš jit nazaj u Srbijo kar premakn to svojo pizdo pa via Jug!! Slovenia=Slovincem«, »Sasa hahahahaha hahahahaha srbe na vrbe! granate na hrvat mir ljudem!« in »ma izbiro u auschwitz al pa nazaj u romunijo! Bravo!«; **sklep o zavrženju ovadbe**. (Primer 24 v prilogi)

Storilci so na rokometni tekmi gostujočemu klubu iz Bosne s tribun kazali sredince in skandirali: »Nož, žica, Srebrenica«; **obtožni predlog - obsodba**, na pogojno kazen šestih mesecev zapora s preizkusnimi dobami od treh do pet let. (Primer 89 v prilogi)

Glej tudi:

- primere 6 (Hrvati), 7 (»čefurji«), 14, 127, 134 (Srbi), 83 (»balkanska plemena«), 106 (priseljenci iz nekdanjih jugoslovanskih republik), 111 (Hrvati, Bošnjaki), 126 (»jugo« ginekologinja in direktor), 137 (»šiptarje, Bosance, Srbe«) in 140 (bosansko poreklo) v prilogi – zavrženje ovadbe,
- primer 103 (Srbi) v prilogi – obsodba.

- **Politično prepričanje**

Storilec je na spletni strani objavil komentar, ki se je glasil: »zbiram prave Slovence za napad na udbogolazen in komunajzerje - to gamad moramo pobiti, če ne bomo kruha lačni«, ter k zapisu dopisal tudi svojo telefonsko številko, priimek in kraj in dodal: »nekaj nas je že«; **obtožni predlog - obsodba**, pogojna kazen pet mesecev zapora s preizkusno dobo treh let. (Primer 63 v prilogi)

Osumljenec je na 24ur.com pod člankom »[P] popolnoma neizkušen, [Ž] še hujši« objavil komentarje: »Jutri bo gorelo!!!!«, »Dol z gnojem, ki skrbi za privilegirance - homote, zigane, tajkune in lopove ala [K] in [Z]...dol s komunistično bando!!!!«, »Dol z bando protikomunistično, ki podpira srbske okupatorje!!!!«, »...Marš komunistična drhal !!!!! Jutri dobite svoje!!!!«, »Jutri bo v MB gorelo!!! Toko so se tudi Breiviku smejali!!! Ampak jutri bo gorelo!!! Protikomunistom privilegiranim, ki skrbijo edino za [VZ], [K] in Zigane, bo odklenkalo!!! Smrt new world orederu!!!!«, »Jutri vam ne bo več smešno...me zanima, če bo [XY] še dihal ob takem času!!! Čas je za revolucijo!!!!«, »Gorel bo tisti vaš bunker...na križišču Cankarjeve in Razlagove...transiral vam bom Road to hell!!!!«, »Komunisti!!! Jutri je Road to hell!!! Poginem, ampak tudi vi z mano!!!!«, »Komunisti, vas je kaj strah??? Breivik prihaja, hehehehehe...«; **sklep o zavrženju ovadbe**. (Primer 88 v prilogi)

Glej tudi:

- primera 23 (»levi fašisti«) in 139 (predstavniki leve politike) v prilogi – zavrženje ovadbe,
- primer 115 (komunisti, »[J] gulazen«) v prilogi – obsodba.

- **Temnopolti**

Osumljenec in neznani storilci so pred Parlament pubom v Ljubljani na skupino Kubancev vpili: »Niger pejt v afriko, vrni se v džunglo«. Ko so ti zbežali, so za njimi metali stole, kozarce in steklenice. Osumljenec je napadel enega izmed Kubancev s stolom in ga poskušal udariti ter vanj metal kamenje; **obtožni predlog, obsodba**, pogojna kazen šest mesecev zapora s preizkusno dobo treh let. (Primer 4 v prilogi)

Storilec je na spletni strani siol.net pod člankom »Kaj je povedal Ganski selektor po porazu z Urugvajem« objavil žaljive komentarje: »Kot v fuzbali in real lajfu se je se enkrat pokazalo da nigeri niso sposobni voditelji !!!! Skoraj so kot japonske kamikaze, a ko je treba neja narediti stisnejo ta svoja velika porna jajca med noge !!!«, »Moj komentar je takoj pod nivojem ko povem resnico! Nisem jaz kriv da imajo male možgane!!!! Dobra Gana je še kolikor toliko, a ostale afriške reprezentance imajo super igralce, a ko jih spustiš na igrišče so kot čreda pobesnelih bikov, še posebej ko rezultat ni dober. Zato je pa jar vodila tistih 20% belcev, ker sedaj ko so nigeri prevzeli ti nigeri slabo živijo!!! Prej za časa apatheida, pa čeprav niso imeli svobode so živeli super!!!« in »Peter pojdi ju3 na pedersko parado gnoj prizadeti!!! Jebem prasico ki je takega kretena skotila!!! Potem mi pa ti napreden človek, sprejemnik vsega gnilega povej zakaj afričani nikoli nič ne naredijo v nogometu, navkljub dobrim igralcem??«; **obtožni predlog, obsodba**, pogojna kazen dveh mesecev zapora s preizkusno dobo enega leta. (Primer 67 v prilogi)

Storilec je oškodovanko, ki je afriškega porekla, med preprirom zmerjal s »črnuhinjo«, ob drugem dogodku pa je med vožnjo mimo njene hiše vpričo drugih oseb večkrat zavpil: »črnuhi raus!«; **odložen pregon** ob izpolnitvi povračila škode 1.750 EUR oškodovanki. (Primer 125 v prilogi)

Storilca sta v centru mesta s sprejem napisala več rasističnih grafitov: keltske križe, napisa »smrt nigerom« in »nigeri vun« ter svastiko; en storilec je bil **obsojen** na pogojno kazen šestih mesecev zapora ob preizkusni dobi dveh let, drugi pa se je dogovoril za **odložen pregon** ob plačilu zneska v korist nevladne organizacije. (Primer 91 v prilogi)

Glej tudi:

- primer 86 v prilogi – zavrženje ovadbe,
- primer 129 v prilogi – odložen pregon.

- **Drugi zatrjevani oškodovanci**

Madžari:

Storilec je na več elektronskih naslovov javnih institucij pošiljal različna sporočila s psevdozgodovinarskimi teorijami o Madžarih in madžarski narodnostni skupnosti v Sloveniji, s katerimi je zmerjal in žalil pripadnike madžarske skupnosti. Zapisal je, da »Madžari, ki so zatajili slovenstvo spokradejo Slovencem 15 milj. EUR vsak cirka 2000 EUR. Slovence spokradejo 150 krat toliko kot dobijo porabski AUTOHTONI Slovenci od Madžarske.«; **obtožni predlog**, trikrat je bil **obsojen** na pogojno kazen zopora. (Primeri 78, 79 in 81 v prilogi)

Politiki:

Osumljenec je na t. i. vseslovenski vstaji nosil transparent: »politiki marš v Barbara rov«; **sklep o zavrženju ovadbe**. (Primer 27 v prilogi)

Konkretni politik in politična stranka:

Osumljenec je na transformator zapisal: »[J] lopov izdajalec, SDS izdajalci« in narisal kljukasti križ; **obtožni predlog**, sodišče pa je osumljenca oprostilo obtožbe. (Primer 118 v prilogi)

Predsednik vlade:

Obdolženec je na omrežju Facebook objavil več komentarjev zoper predsednika vlade, med drugim, da naj: »spizdi iz politike ali pa se naj obesil,« in v komentarjih nadalje, da bo ljudi pozval k orožju, da mu bodo poslali »metek v čelo«, da ga čakajo »direktne bombe« in podobno; tožilstvo je sprva podalo **obtožni predlog** in ga pozneje na glavni obravnavi umaknilo, zato je sodišče izdalo zavrnilno sodbo. (Primer 72 v prilogi)

Predsednik države:

Storilec je na spletni strani bicikel.com na forumu »Referendum o arbitražnem sporazumu« poslal komentar, naperjen proti predsedniku vlade RS [P], v katerem je med drugim zapisal: »In če se to zgodi, mi ne bo žal, če bo kdo tega prekletega [P], kateri je zajebal državo, sprl državljanke, obesil na prvo drevo ali ga ustrelil kot največjega zločinca in izdajalca.«; **odložen pregon** ob izpolnitvi 50 ur dela v splošno korist. (Primer 69 v prilogi)⁷²

⁷² V zvezi s tem primerom je treba pripomniti, da smo v statističnem pregledu ta primer šteli kot »nerelevantnega« (glej razdelek 2.4), posledično pa je tudi odprto vprašanje pravilnosti odločitve glede njegovega razpleta (odloženi pregon).

Judje:

Osumljenec je v sobotni prilogi Dela v pismih bralcev zapisal: »... svetovno židovstvo, ki finančno uničuje Ameriko in Evropo. Saj ni čudno, da sta Hitler in Stalin dobro vedela te stvari in sta jih zato preganjala z vsemi jadrji. Prav jim je.«; **sklep o zavrženju ovadbe.** (Primer 19 v prilogi)

Vprašanje zanikanje holokavsta:

Osumljenec je kot gost v televizijski oddaji podal sporne izjave glede Židov in holokavsta, med drugim: »Nemški narod je žrtev židovskega vsiljevanja in kurjenja možganov s tako imenovano holokavstologijo. Sprašujem vas, kaj ima moja generacija Nemcev s Kajnovim znamenjem genocida, domnevnega, oz. holokavstom. Dejansko gre za zelo perfiden način Židov, da so želeli nemški um zapreti, ustvariti kolektivno krivdo in ustvariti načrt raznemčenja, razfrancozenja, razangleženja in vzpostaviti multikulti distopijo.«; **sklep o zavrženju ovadbe.** (Primer 65 v prilogi)

Policisti:

Osumljenca sta na svojih Facebook profilih napisala: B. je zapisal daljše besedilo, ki ga lahko povzamemo z večkrat ponovljenim »pizda vam materna policijska«, nato sledijo komentarji: S.: »To to v kratkon mo jih pokali Tej pandure zjebane«, B.: »pokali? KLALI.«, »nega milosti nej do policaja pa nej do lopova pa nej do sočloveka više! .prošla je milost!«, S.: »Tocno tak ajd idemo napunimo strazere pa akcija dober policaj mrtef policaj A.C.A.B«; **sklep o zavrženju ovadbe.** (Primer 80 v prilogi)

Sodniki in tožilci:

Osumljenec je na Facebooku objavil komentar: »Sramota. Na goli otok s takimi...« S tem je komentiral objavo v zvezi s poskusom uboja, kjer so tožilci in sodniki naredili napake in nekoga obsodili za poskus uboja in ne za poskus umora; **sklep o zavrženju ovadbe.** (Primer 119 v prilogi)

V prilogi najdete tudi opise drugih primerov zatrjevanega javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti proti politikom (primeri 33, 114 in 132 v prilogi), konkretnim politikom (primera 16 in 133 v prilogi), politični stranki (primer 18 v prilogi), volivcem (primer 21 v prilogi), sodnikom (primer 117 v prilogi), Slovencem (primer 135 v prilogi), različnim posameznikom (primeri 26, 28 in 47 v prilogi), vsem, ki ne podpirajo Tita (primer 17 v prilogi), zdomcem (primer 15 v prilogi), »dolgolascem, metalcem, punkerock-erjem in vegetarijancem« (primera 8 in 137 v prilogi), Katoliški cerkvi (primer 29 v prilogi), teroristom ISIS (primer 143 v prilogi), proti posamezniku, ki je zbiral podpise za referendum (144 v prilogi),

sosedom (*primera 12 in 95 v prilogi*), sodelavcem (*primer 25 v prilogi*), ravnatelju (*primer 34 v prilogi*), vodstvu vrtca (*primer 120 v prilogi*), direktorici knjižnice (*primer 62 v prilogi*), skupini poslovnih goljufov (*primer 36 v prilogi*), novinarjem (*primer 40 v prilogi*), zdravnikom (*primer 93 v prilogi*), viceguvernerki Banke Slovenije (*primer 42 v prilogi*), proti predvajanju filma Zavoda Živim (*primer 48 v prilogi*), družbi za upravljanje večstanovanjskih stavb (*primer 94 v prilogi*), žrtvam Hude jame (*primera 54 in 60 v prilogi*), študentkam Fakultete za socialno delo v povezavi z njihovim projektom s področja begunstva in migracij (*primer 55 v prilogi*), državnemu sekretarju (*primer 70 v prilogi*), predsedniku nogometnega kluba (*primer 76 v prilogi*), Zavodu za kulturo madžarske skupnosti (*primer 77 v prilogi*), županu in občinski upravi (*primer 90 v prilogi*), članom zavoda za zaščito pravic živali (*primer 92 v prilogi*), glede razpisa referendumu o družinskem zakoniku (*primera 58 in 64 v prilogi*), kljukasti križ na spomeniku Rudolfa Maistra (*primer 87 v prilogi*), prižig ognja na križu v Strunjanu (*primer 138 v prilogi*). Vsi našteti so se končali s sklepom o zavrženju ovadbe.

2.6 Osumljenci

V proučenih 145 zadevah je bilo skupno osumljenih 243 oseb:

- **Pretežno je šlo za posameznike (fizične osebe) – v večini zadev je šlo za povsem nejavne osebe, v približno 30 zadevah pa za osebe, ki so bile vsaj do določene mere izpostavljene javnosti (politiki, novinarji, javni intelektualci):**⁷³

Predsednik Slovenske nacionalne stranke je na svoji hiši, ki je tudi sedež stranke, na elektronski reklamni tabli objavil sporočilo »Migrante ven iz države!«. Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** zapisala, da iz vsebine spisa ne izhaja, da bi sporni zapis lahko ogrozil ali motil javni red in mir do take mere, da bi to predstavljalo konkretno ogrožanje oziroma konkretno nevarnost posegov v telesno in duševno integriteto posameznikov. (*Primer 52 v prilogi*)

⁷³ Po navedbah VDT v odzivu na osnutek pričujoče analize je dejstvo, da je v zvezi s pregledanimi zadevami šlo pretežno za nejavne osebe in le v redkih primerih za osebe, ki so vsaj v določeni meri izpostavljene javnosti, »tudi posledica stališča, da državni tožilci s svojimi odločitvami ne smejo služiti političnemu obračunavanju na hrbtih državnih tožilcev in s tem dajejo povod za etiketiranje odločitev v korist posamezne politične opcije kot pristranskih ali politično motiviranih«. Dopis VDT Varuhu, VDT-Tu-14-9/8/2019, z dne 18. 1. 2021.

Ovadbna je bila podana zaradi izjav predsednika Vlade RS na shodu Zbora za republiko, kjer naj bi udeležence protivladnih protestov označil za leve fašiste in zagrozil, da bosta policija in vojska zagotavljali javni red in mir. Tožilka je izdala **sklep o zavrženju ovadbe**. (Primer 23 v prilogi)

Osumljenec naj bi kot moderator na Radiu Europa 05 v okviru cikla Forum 22 na temo beguncev v Evropi oddajo vodil tako, da je pri poslušalcih netil sovražni odnos do beguncev, kar je bilo razvidno tudi iz enotnih, izrazito odklonilnih in sovražnih odzivov. Osumljenec je med drugim dejal, da ugotavlja, da »številni begunci sploh niso iz vojnih območij« in da »bežijo predvsem moški, ki so spodobni za vojskovanje«; nešteto strokovnjakov naj bi se strinjalo, »da bo v naslednjih 10 letih 20 milijonov azilantov preplavilo Evropo in jo islamiziralo« ipd. Tožilka je izdala **sklep o zavrženju ovadbe**. (Primer 39 v prilogi)

V intervjuju za Siol.net je osumljenka, ki je javna oseba, izjavila: »Teško je govoriti, ne da bi uporabil sovražni govor. So stvari, ki jih je treba sovražiti. Po mojem mnenju je Katoliška cerkev v Sloveniji nekaj, kar moraš sovražiti. Jaz to čutim kot svojo državljansko dolžnost.« Tožilka je izdala **sklep o zavrženju ovadbe**. (Primer 29 v prilogi)

- **V osmih zadevah so bili soosumljeni tudi odgovorni uredniki medijev (ki lahko odgovarjajo po tretjem odstavku 297. člena KZ-1):**

V lokalni publikaciji je bilo objavljeno sporočilo predsedstva območnega odbora Slovenske nacionalne stranke, ki naj bi spodbujalo sovraštvo proti Srbom v povezavi z izidi parlamentarnih volitev (med drugim, da je sramota za slovenski narod, da nam bo Srb pisal zakone in nas zastopal v svetu, ter da je bil oče kandidatke v Vrhniki zaposlen v JLA). Med ovadenimi je bil tudi odgovorni urednik publikacije. Tožilec je izdal **sklep o zavrženju ovadbe**. (Primer 14 v prilogi)

- **V treh zadevah so bili storitve kaznivega dejanja osumljeni eden ali več mladoletnikov, v enem primeru pa skupaj polnoletni in en mladoletni osumljenec:**⁷⁴

Mladoletni storilec je na spletnem naslovu Žurnal24 pod člankom o Paradi ponosa v Ljubljani napisal komentar: »bodte pripravljene na smert ali pretep s pestmi... če se pojavite v ljubljani na javnem prostoru boste odgnani... skrijte

⁷⁴ V enem od proučenih spisov (KT/1189/2012, ODT iz Maribora) smo zaznali tudi omembo spisa, s katerim je bilo za isto kaznivo dejanje (sovražno vedenje navijačev na rokometni tekmi) ločeno obravnavanih sedem mladoletnih storilcev in v okviru katerega naj bi jim bili izrečeni vzgojni ukrepi. Navedenega spisa nismo prejeli in posledično tudi ne vključili v našo raziskavo.

se v nek klub in se tam analno posiljujte!! ZA SLOVENIJO PROTI PEDROM!« S tožilstvom se je dogovoril za **odložen pregon** ob izpolnitvi naloge (20 ur dela v splošno korist). (Primer 3 v prilogi)

- **Devetkrat so bile storitve osumljene pravne osebe (ki lahko odgovarjajo za obravnavano kaznivo dejanje na podlagi 25. člena Zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja⁷⁵) – največkrat je šlo za medijske hiše ali politične stranke:**

V rubriki Mladinamit v reviji Mladina je bilo objavljeno: »Ni vsak dr. G. že dr. Goebells«. Ob fotografiji Goebbelsa z družino je bila objavljena fotografija [G] z družino in pripis: »Naš nekdanji sodelavec [XY] je na svojem fejsbuku dr. [G] primerjal z dr. Goebbelsom. Uredništvo Mladinamita se pridružuje protestom. Mogoče se zdi, da se dr. [G] zgleduje po svojem vzorniku, a mu do njega še veliko manjka in mu trenutno ne seže niti do pasu. Potrebno bo še veliko vaje v manipulaciji. Siegl!« Med ovadenimi je bilo tudi podjetje Mladina d.d. Tožilka je zadevo zaključila **s sklepom o zavrženju ovadbe**. (Primer 16 v prilogi)

V primeru domnevnega spodbujanja sovraštva proti Srbom v povezavi z izidi parlamentarnih volitev je bila ovadba podana tudi proti Slovenski nacionalni stranki. (Primer 14 v prilogi)

Vsi obdolženci, zoper katere se je postopek končal s sankcijo v širšem pomenu (obsodba ali odloženi pregon), so bili fizične osebe, ki niso javne osebe ali odgovorni uredniki medijev.

Med proučenimi primeri sta bila tudi **dva z mednarodnim elementom, obakrat je šlo za spletno objavo**. V prvem je bil zapis objavljen s strani italijanskega državljana v Italiji in je slovensko tožilstvo ovadbo zoper njega nazadnje zavrglo, ker je zaradi istega dejanja že tekel kazenski postopek v Italiji:

Osumljenec, italijanski državljan iz Trsta, je kot administrator in ustanovitelj skupine, imenovane »4 sciavi in padella« (štirje sužnji v ponvi), na spletni socialni mreži Facebook objavil recept za cvrtje Slovencev v ponvi. Tožilec je izdal **sklep o zavrženju ovadbe**. (Primer 135 v prilogi)

V drugem primeru pa so dejanje, storjeno v Sloveniji, prek instituta mednarodne pomoči slovenskim oblastem naznanili hrvaški varnostni organi – zadeva se je prav tako zaključila z zavrženjem ovadbe, tu sicer, ker storilec ni bil odkrit:

⁷⁵ Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08 in 57/12.

Osumljenec je na spletnem portalu zapisal: »Nikad nismo završili ni sa hrvatima in sa tkz. Bosnjacima, istrebicemo vas sve upamtite to. Sve su to srpske svete zemlje avi to dobro znate prodane duše.« Tožilka je **v sklepu o zavrženju ovadbe** zapisala, da storilec ni bil odkrit. Obdolženec je namreč samostojni podjetnik, ki ima v najemu Petrol bencinski servis in bar, kjer ima tudi računalnik z dostopom do interneta, ki je na voljo naključnim strankam. (Primer 111 v prilogi)

2.7 Naznanitev kaznivih dejanj

V proučenih 145 zadevah so največ kazenskih ovadb oziroma naznanitev kaznivega dejanja podali posamezniki – fizične osebe, bodisi da je šlo za primere, ko so bili sami neposredne žrtve očitane govora (32-krat), bodisi da so dejanje le zaznali (39-krat). V 33 primerih je zadevo naznanila iniciativa Spletno oko.⁷⁶ V 13 primerih so ovadbe podale pravne osebe zasebnega prava. **Policija je začela dejanje po 297. členu KZ-1 preiskovati brez izrecne naznanitve oškodovanca ali tretjih oseb le v osmih primerih, pri čemer velja omeniti, da je šlo le v enem od teh za govor prek spleta:**

Storilec je na spletni strani siol.net objavil komentar, ki se je glasil: »zbiram prave Slovence za napad na udbogolazen in komunajzerje - to gamad moramo pobiti, če ne bomo kruha lačni«, ter k zapisu dopisal tudi svojo telefonsko številko, priimek in kraj in dodal: »nekaj nas je že«. Sodišče je izdalo sodbo o kaznovalnem nalogu, s katerim je storilca **obsodilo** na pogojno kazen petih mesecev zopora s preizkusno dobo treh let. (Primer 63 v prilogi)

V sedmih zadevah so ovadbo podale različne druge državne ali javne institucije⁷⁷ ter v dveh primerih institucije lokalne samouprave. V navedenih primerih je šlo pretežno za situacije, ko so bile institucije same tarča domnevnega sovražnega govora, le v dveh primerih so institucije podale ovadbo v zadevah, v katerih niso bile neposredno udeležene.⁷⁸

Na spletni strani stranke SDS je bil objavljen članek z naslovom »[J] sta dvignila umetno ustvarjen strah in slovenska radodarnost z državljanstvi«, pod članek pa podpisan »[XY]«. Članek je opisoval strukturo ljudi, ki naj bi volili za [J]: na volišča so prišli v trenirkah, na rokah so imeli napisano

⁷⁶ Spletna stran: www.spletno-oko.si.

⁷⁷ Šlo je npr. za Urad RS za intelektualno lastnino, Informacijskega pooblaščenca, Inšpektorat RS za kulturo, Javni zavod Otroški vrtec Šmarje pri Jelšah in Okrožno sodišče v Celju.

⁷⁸ ZKP v 145. členu določa: »Vsi državni organi in organizacije z javnimi pooblastili so dolžni naznaniti kazniva dejanja, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti, če so o njih obveščeni, ali če kako drugače zvedo zanje.«

številko, ki jo morajo obkrožiti na glasovnici, govorili naj bi s tujim naglasom, predvsem v srbskem jeziku. Tožilka je zadevo zaključila s **sklepom o zavrženju ovadbe**. (Primer 21 v prilogi)

V sedmih zadevah je bila naznanitev podana anonimno. V enem primeru pa je šlo za samoovadbo, ko je avtor Facebook komentarjev od tožilstva želel informacijo, ali njegovi zapisi predstavljajo sovražni govor:

Osumljenec je na osebnem Facebook profilu takratne ministrice za notranje zadeve zapisal več komentarjev, ki jih je ta izbrisala. Na njegovo vprašanje, zakaj, mu je odgovorila, da je šlo za sovražni govor. Osumljenec je tožilstvo zaprosil za obravnavo in obvestilo, ali je v obravnavanem dejanju zaznalo zakonske znake kaznivega dejanja sovražnega govora. Tožilka je sklenila, da je poslano osumljenčevo vprašanje smiselno razumeti kot ovadbo po 297. členu KZ-1, ki jo je podal zoper sebe. **Ovadbo je nato zavrgla** z obrazložitvijo, da v konkretnem besedilu, ki je predmet samoovadbe, niso bile uporabljene besede, ki bi javno spodbujale ali razpihovalе sovraštvo, nasilje in nestrpnost. O tem ali so bile tovrstne besede uporabljene v izbranih besedilih, pa ni mogoče presojati, saj le-te niso bile predmet samoovadbe. (Primer 85 v prilogi)

Podatki državnega tožilstva⁷⁹ in drugih virov⁸⁰ kažejo, da je bilo število podanih ovadb v proučevanem obdobju – od leta 2008 do 2018 – višje kot pa število zadev, ki smo jih pridobili od tožilstev in proučili v okviru te analize. Eden od razlogov za to je gotovo dejstvo, da se del zadev nahaja v tožilskih zadevah Ktn (neznani storilci), Ktr (kazenske in splošne zadeve, ki niso vpisane v druge vpisnike) in Ktp (postopek pred ovadbo), ki jih v okviru naše analize nismo pridobili.⁸¹ VDT nam je na naše dodatno zaprosilo v zvezi z osnutkom predmetne analize pojasnilo,⁸² da je bilo v obdobju 2008–2018 kaznivo dejanje po 297. členu KZ-1 obravnavano tudi v 173 spisih iz vpisnika Ktn, v 32 spisih iz vpisnika Ktr in 14 spisih iz vpisnika Ktp.⁸³

Poleg navedenega opozarjamo tudi na druge možne situacije, ko podana ovadba za posledico nima odprtja tožilskega spisa za pregon po 297. členu KZ-1 proti znanemu storilcu, npr. ko policija po prejemu ovadbe zadevo prekvalificira in na tožilstvo poda ovadbo za drugo kaznivo dejanje ali sproži prekrškovni postopek po 20. členu Zakona o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1)⁸⁴ ali na drugi pravni podlagi.

79 Skupno poročilo o delu državnih tožilstev za leto 2018, str. 176, dostopno na: www.dt-rs.si/files/documents/Porocilo_2018.pdf.

80 Statistika prijave sovražnega govora iniciative Spletno oko: <www.spletno-okno.si/sovrazni-govor/raziskave-clanki-statistika> (2. 4. 2021).

81 Glej razdelek 1.7.

82 Dopis VDT Varuhu, VDT-Tu-14-9/8/2019, z dne 10. 2. 2021.

83 Navedeni podatki predstavljajo število spisov, ki niso bili preneseni v Kt spise (ker ni bila vložena kazenska ovadba ali ker je storilec ostal neznan). Spise, ki so bili po odprtju preneseni v Kt spise, pa smo v okviru analize proučili.

84 Uradni list RS, št. 70/06 in 139/20.

V zvezi z zgoraj navedenim velja opozoriti, da mora policija na podlagi 147. člena ZKP o prejeti ovadbi takoj obvestiti tožilstvo, po tem, ko zbere potrebne dokaze in obvestila, pa na tožilstvo poslati bodisi kazensko ovadbo bodisi poročilo (deveti in deseti odstavek 148. člena ZKP). **Tako bi morale biti vse zadeve, ki so bile naznanjene policiji, uradno obravnavane tudi v spisih državnih tožilstev.**

Nazadnje velja omeniti, da smo med proučenimi zadevami zaznali tudi dva primera, ko je bila ovadba istočasno podana tako zoper glavno besedilo (članek oz. zapis v spletni skupini) kot tudi zoper komentarje pod njim, tožilstvo pa je vodilo postopek le zoper avtorje glavnega besedila, do komentarjev pa se je opredelilo le na kratko v istem sklepu o zavrženju ovadbe, čeprav je šlo za druge avtorje, ki v zadevi niso bili opredeljeni kot osumljenci:

Osumljenec je kot administrator Facebook skupine objavil fotografijo moža, njegove žene v nikabu in štirih otrok, ki jo je posnela neznana oseba, in zapisal besedilo: »V Ljubljani, pred industrijsko prodajalno Ljubljanskih mlekarn se sprehajajo novi državljani RS. Naši dosedanji oblastniki so in delajo vse, da preplavijo Slovenijo z nami tujo in nesprejemljivo populacijo ljudi. Slovenci stopimo skupaj, skrajni čas je že.« Nadalje so ostali člani skupine in druge osebe sliko komentirale na način, da so osebe na sliki zaradi izražanja muslimanske vere žalili in jim grozili (»nisem vedel, da imajo musli vrtci najnovejšo tehnologijo in da vreče za smeti same gredo na odpad«, »Dov jim potrgat halje« ipd.). Tožilka je izdala **sklep o zavrženju ovadbe** z obrazložitvijo, v kateri pretežno govori o glavnem besedilu, enkrat pa omeni tudi komentarje drugih avtorjev nanj. (*Primer 56 v prilogi*)

V članku Nova24TV je avtor žaljivo in pokroviteljsko opisoval projekt za delo z migranti študentk Fakultete za socialno delo, ki naj bi jih fakulteta »pošiljala v skvote, kjer se po pripovedovanju našega vira z miganjem ritk in v ritmu rač in makarene zabavale testosteronske mladce« in podobno. Pod člankom je bilo v času prijave po mnenju ovaditeljev podanih tudi 19 spornih komentarjev neznanih avtorjev (med drugim študentke zmerjajo z »migrantskimi kurbami«, jim želijo, da bi jih čim več migrantov okužilo s HIV, saj je najboljša kolaborantka s tujim okupatorjem mrtva kolaborantka ipd.). Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** zapisala, da po temeljiti proučitvi celotnega spornega članka in vseh komentarjev, ki so zapisani pod njim, ne le posameznih v prijavi navedenih citatov, ki so izvzeti iz konteksta, zaključuje, da niso podani elementi kaznivega dejanja, saj iz vsebine članka ne izhaja, da bi lahko ogrozil ali motil javni red in mir do take mere, da bi to predstavljalo konkretno ogrožanje oziroma konkretno nevarnost posegov v telesno in duševno celovitost posameznikov. (*Primer 55 v prilogi*)

2.8 Oblike izvršitve kaznivega dejanja in njihova pogostost

Iz prejetih spisov smo opredelili oblike zatrjevanih izvršitev kaznivih dejanj in njihovo pogostost:

- **Daleč največ očitanih kaznivih dejanj – 64 zadev, torej 44 % vseh proučenih zadev, je bilo storjenih s strani uporabnikov spleta, in sicer na družbenih omrežjih (v 27 primerih je šlo za Facebook, v dveh za YouTube in v enem za Twitter), prek komentarjev pod spletnimi članki (27 primerov) in prek različnih spletnih forumov (7 primerov).**

Osumljenec je v Facebook skupini »Istospolnim partnerjem otroka?! NE; V SLOVENIJI NE!« objavil komentar: »tote dvofazne treba na grmadi skurit...hitro bi hitler to pospravo ...« Tožilec je v **obtožnem predlogu** zapisal, da je s tem javno spodbujal in razpihoval sovraštvo do homoseksualcev moškega spola. Predlagal je izrek kazni pogojne obsodbe na dva meseca zavora, ki pa ne bo izrečena, če v času dveh let ne bo storil novega kaznivega dejanja. Sodišče je v skladu s predlogom tožilca izdalo **kaznovalni nalog**. (Primer 84 v prilogi)

Storilec je v komentarju k članku o incidentu, v katerega so bili vpleteni Romi, na spletni strani radiokrka.com zapisal: »Potuč čit vse cigane, ker delajo samo zgago, merjasci če bi se mojemu otroku ta zgodilo, bi ga sigurno fentu, dobil bi pač eno leto pogojne kazni, ker sem neprišteven hahahahaha.« Tožilec je vložil **obtožni predlog**, s sodbo je bil **obsojen** na pogojno kazen treh mesecev zavora s preizkusno dobo enega leta. (Primer 122 v prilogi)

Osumljenka naj bi na spletnem forumu zapisala: »Pred dvema letoma so v Brežiški porodnišnici ob porodu tretjega otroka takrat tridesetletno [X], Slovenko, še sterilizirali, ne da bi ji to povedali, še manj, da bi sama izrazila takšno željo. [X] pravi, da so med razlogi za to navedli tudi socialne okoliščine. Sterilizacijo je opravila ginekologinja z jugo priimkom, prav tako je jugo direktor, ki potrebuje glede na svojo težo bolj pošprajcan stol.« Tožilec je v **sklepu o zavrženju ovadbe** zapisal, da ni bilo potrjeno, da je obdolženka avtorica predmetnega teksta. (Primer 126 v prilogi)

- **Drugo najpogosteje, v 22 primerih, je šlo za prispevke v spletnih medijih, časopisih, na radiu in televiziji.**

Novinar časnika Delo in intervjuvana oseba naj bi v članku »Zelena luč za pirate?« navedla več neresnic in storila kazniva dejanja zoper čast in dobro ime ter tudi kaznivo dejanje po 297. členu KZ-1. Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** zapisala,

da obdolženca s svojimi navedbami nista razpihovala nobenega izmed v zakonu naštetih sovražtev ali spodbujala k drugi neenakopravnosti. (Primer 13 v prilogi)

Profesor etnologije je v oddaji Intelekt na radiu RTV Slovenija rekel, da je tam, kjer je odstotek zdomstva večji, pozidava estetsko mišljeno najbolj problematična. V tujini se jim je oblikovalo estetsko obzorje in so potem to projicirali v svoje novogradnje »češ kot revež je odšel v tujino je tam recimo ekonomsko obogatel žal ne duhovno a ne - in se je potem vrnil nazaj in je mogel vsem na ogled postaviti neko nemogočo zadevo.« Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** zaključila, da ni izkazano, da bi bilo ravnanje v tej zadevi, kjer gre za izražanje osebnega mnenja, motivirano z namenom, da se v družbi povzroči stanje neenakopravnosti med narodi, rasami ali pripadniki določene vere in zaradi telesnih ali duševnih pomanjkljivosti ali spolne usmerjenosti. (Primer 15 v prilogi)

- **V 12 primerih je šlo za sporočilo, izraženo v obliki grafita, plakata, nalepke, transparenta ali letaka.**

Storilca sta v centru mesta s sprejem napisala več rasističnih grafitov: keltske križe, napisa »smrt nigerom« in »nigeri vun« ter svastiko. En storilec je bil **obsojen** na pogojno kazen šestih mesecev zapora ob preizkusni dobi dveh let, drugi pa se je dogovoril za odložen kazenski pregon in zavrženje ovadbe ob plačilu zneska v korist nevladne organizacije. (Primer 91 v prilogi)

Osumljenec je bil lastnik lokala, ob vhodu v katerega je bila nalepljena nalepka – prečrtana mavrična zastava. Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** zapisala, da ni podan utemeljen sum, da je osumljenec namestil sporno nalepko ali vedel za njo. (Primer 50 v prilogi)

Storilec je izdelal nalepke z napisom »CIGANI RAUS« in motivom keltskega križa in jih dal na razpolago drugim osebam, ki so jih lepile po mestu; tožilstvo je najprej predlagalo **odložen pregon** po dogovoru z obdolžencem (plačal naj bi 250 EUR v korist javne ustanove), vendar ta naloženega ni izpolnil. Temu sta sledila **obtožni predlog** in nato **obsodba** s pogojno kaznijo dveh mesecev zapora, ki ne bo izrečena, če obdolženec v roku enega leta ne bo storil novega kaznivega dejanja. (Primer 71 v prilogi)

Mladoletnika, ki sta po mestu nalepke lepila, pa sta se s tožilstvom dogovorila za **odložen pregon** ob izpolnitvi 40 ur dela v splošno korist. (Primer 74 v prilogi)

- **Med ostalimi načini izvršitve, ki so se pojavili redkeje, velja omeniti še štiri primere, ko je šlo za fizični napad (o teh več v 7. poglavju).**

Storilec je v nočnem času v lokalu s hitro prehrano pristopil k oškodovancu, ga vprašal, ali je gej, in ga, ko je oškodovanec to potrdil, z roko udaril v predel obraza, s čimer ga je lahko telesno poškodoval. Tožilec je vložil **obtožni predlog**. **Obsojen** je bil na pogojno kazen šestih mesecev zapora s preizkusno dobo dveh let. *(Primer 10 v prilogi)*

- **In dva primera, ko je šlo za navijanje na športni prireditvi.**

Storilci so na nogometni tekmi prve slovenske lige na tribuni razvili transparent velikosti 0,8 x 9,6 m z napisom »ZA DRUŽINO ... STOP GAY PARADI« in ga držali dvignjenega v rokah, tako da je bil dobro viden ostalim gledalcem na sami prireditvi, nato pa razvili mavrično zastavo, na kateri je bil dodatno narisani znak STOP (prečrtan krog), in jo v nadaljevanju z vžigalnikom prižgali. S tožilstvom so se dogovorili za **odložen pregon** ob izpolnitvi naloge (40 ur dela v splošno korist); proti enemu od osumljencev pa je bil po neuspešno izvedenem postopku odloženega preгона podan **obtožni predlog** in na koncu izdana zavrnilna sodba. *(Primer 11 v prilogi)*

Storilci so na rokometni tekmi gostujočemu klubu iz Bosne s tribun kazali sredince in skandirali: »nož, žica, Srebrenica«. Tožilec je vložil **obtožni predlog**, Pogojno **obsojeni** so bili na kazen šestih mesecev zapora s preizkusnimi dobami od treh do petih let. *(Primer 89 v prilogi)*

Tudi v 36 zadevah, v katerih se je zadeva končala **bodisi z obsodilno sodbo bodisi na podlagi instituta odloženega preгона** (glej razdelek 2.1), prednjačijo zapisi prek spleta (21 zadev).⁸⁵ Poleg tega je šlo v štirih primerih za sporočilo, izraženo v obliki grafita, nalepke ali plakata, trikrat za sporočilo, poslano prek elektronske pošte, dvakrat za navijanje na tekmi, dvakrat za fizični napad, enkrat za govorjenje v gostinskem lokalu, enkrat za besede, izrečene med preprirom, enkrat za poskus zažiga Korana in enkrat za govor na sestanku lokalne skupnosti.

Iz proučenih spisov izhaja, da je v primeru sovražnih zapisov na internetu, ko identiteta avtorja ni bila neposredno ugotovljiva, tožilstvo sodišče zaprosilo za odredbo,⁸⁶ na podlagi katere je nato od ponudnika dostopa do interneta pridobilo identiteto imetnika IP naslova (devet primerov). V dveh primerih (en iz leta 2009 in drug iz 2010) pa iz

85 Glej tudi razdelek 5.1, v katerem ugotavljamo, da kar 20 od navedenih 21 primerov izvira iz let 2008–2012.

86 Glej četrti odstavek 8. člena Zakona o elektronskem poslovanju na trgu (Uradni list RS, št. 96/09 – uradno prečiščeno besedilo in 19/15, ZEPT).

spisa izhaja, da je policija te podatke pridobila brez sodne odredbe. V osmih primerih so sodišča izdala tudi sodno odredbo za hišne preiskave, v katerih so bili med drugim zaseženi računalniki in preiskana njihova vsebina.

2.9 Trajanje postopkov

Čas postopka, od dneva, ko je tožilstvo prejelo zadevo v delo, do njegove odločitve (zavrženje ovadbe ali obtožni predlog), je bil praviloma od nekaj mesecev do enega leta. V najhitrejšem postopku je do odločitve (zavrženja ovadbe) prišlo v treh dneh.

Osumljenci so v vasi Grahovo postavili spomenik v čast domobrancem, padlim v bitki leta 1943. Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** zapisala, da v vsebini spornega besedila na spomeniku ni najti storilčevega namena ustvarjanja stanja neenakopravnosti v družbi, poleg tega vsebina zapisa ne ogroža javnega reda in miru. (*Primer 35 v prilogi*)

Najdaljši postopki so trajali približno leto in pol do dveh let, pri čemer je iz spisov večinoma razvidno, da so bili za to podani objektivni razlogi, npr. oprava preiskovalnih dejanj, čakanje na izpolnitev naloge s strani osumljenca ipd. Dodajamo, da upravičenosti trajanja postopkov v posameznih primerih nismo mogli ocenjevati, niti to ni bil naš namen, saj nam zgolj na podlagi proučitve spisa niso znane vse relevantne okoliščine, ki se nanašajo na konkretno zadevo, prav tako pa tudi ne splošne okoliščine, ki se tičejo dela v različnih obdobjih in na različnih tožilstvih.

2.10 Prekrškovni pregon in pregon po drugih členih KZ-1

Med proučenimi zadevami smo zasledili dva primera, v katerih je iz spisa izhajalo, da je tožilstvo podalo predlog za začetek postopka o prekršku, in sicer po prvem odstavku 6. člena ZJRM-1 (v primeru pretepa) in po Zakonu o ohranjanju narave (ZON)⁸⁷ (zaradi kurjenja ognja v naravi):

Pred ljubljanskim lokalom s hitro prehrano je najprej prišlo do izzivanja in žalitev na podlagi homoseksualne usmerjenosti, posledično pa do pretepa, med katerim so tudi napadene osebe žalile drugo skupino z žaljivkami na podlagi etničnega porekla. Policija je ovadbo po 297. členu KZ-1 vložila proti štirim osebam (proti dvema na vsaki strani), tožilka pa jo je **zavrgla**. (*Primer 7 v prilogi*)

Osumljenca sta v okviru umetniškega projekta prižgala ogenj na kamnitem križu v Strunjanu in prebrala pesem. Tožilec je izdal **sklep o zavrženju ovadbe**. (*Primer 138 v prilogi*)

⁸⁷ Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18 in 82/20.

V dveh primerih je bil storilec skupaj z 297. členom obsojen tudi po 165. členu KZ-1 (Sramotitev slovenskega naroda ali narodnih skupnosti):

Storilec je na več elektronskih naslovov javnih institucij pošiljal različna sporočila s psevdozgodovinarskimi teorijami o Madžarih in madžarski narodnostni skupnosti v Sloveniji, s katerimi je zmerjal in žalil pripadnike madžarske skupnosti. Tožilec je vložil **obtožni predlog**. Okrajno sodišče v Murski Soboti ga je **obsodilo** na pogojno kazen treh mesecev zapora za kaznivo dejanje po prvem odstavku 297. člena KZ-1 in treh mesecev za kaznivo dejanje po 165. členu KZ-1 v povezavi s 158. členom KZ-1, skupaj na pet mesecev in 15 dni zapora ob preizkusni dobi dveh let. Višje sodišče v Mariboru je sodbo potrdilo. *(Primer 78 v prilogi)*

Storilec iz prejšnjega primera je ponovil podobno dejanje, naperjeno proti Madžarom in madžarski narodnostni skupnosti v Sloveniji. Tožilec je vložil **obtožni predlog**. Okrajno sodišče v Murski Soboti ga je **obsodilo** na pogojno kazen treh mesecev zapora za kaznivo dejanje po prvem odstavku 297. člena KZ-1 in treh mesecev zapora za kaznivo dejanje po 165. členu KZ-1. Ob upoštevanju prejšnje pogojne obsodbe na pet mesecev in 15 dni zapora se mu je določila enotna pogojna kazen 10 mesecev zapora ob preizkusni dobi dveh let. *(Primer 79 v prilogi)*

V enem primeru pa je bil storilec obsojen tudi po 135. členu KZ-1 (Ogrožanje varnosti):

Osumljenec je v gostišču, kjer sta za drugo mizo sedela podžupan občine in romski svetnik, rekel, da bo ubil župana in da je treba ubiti romskega svetnika, ki podpira župana, očital, zakaj ima romski svetnik v občini pravico glasovanja in zakaj občina sploh potrebuje romskega svetnika, ter trdil, da Romi nič ne delajo, pa dobro živijo ter da v njegovem gostišču povzročajo samo težave. Tožilec je vložil **obtožni predlog**. Sodišče ga je spoznalo za krivega in mu za ogrožanje varnosti po prvem odstavku 135. člena KZ-1 **prisodilo** kazen dveh mesecev zapora, za kaznivo dejanje po prvem odstavku 297. člena KZ-1 kazen treh mesecev zapora, skupno štiri mesece zapora, pogojno, ob preizkusni dobi enega leta. *(Primer 101 v prilogi)*

3. PODROBNEJE O OBRAZLOŽITVAH POSAMEZNIH ELEMENTOV KAZNIVEGA DEJANJA PO 297. ČLENU KZ-1 S STRANI TOŽILSTEV

3.1 Splošno o (ne)obrazloženosti tožilskih aktov in sodnih odločb

Na podlagi proučenih tožilskih spisov ugotavljamo, da **tožilski akti in tudi sodne odločbe pri obravnavanju kaznivih dejanj iz 297. člena KZ-1 pogosto niso obrazloženi ali pa so obrazloženi le na kratko oziroma le glede nekaterih znakov kaznivega dejanja**, kar omejuje možnost celovite vsebinske analize prakse pregona.

Vsaj delno razlogi za to izhajajo že iz določb ZKP. **Sodne odločbe v proučenih primerih večinoma ne vsebujejo obrazložitve, ker stranke niso napovedale pritožbe** (tretji odstavek 368. člena ZKP) ali pa je obrazložitev omejena le na navajanje dokazov obtožbe, ker gre za izdajo kaznovalnega naloga (drugi odstavek 445.c člena ZKP). Med 28 zadevami, v katerih je bil vložen obtožni predlog tožilstva, in še dvema, v katerih so pregon prevzeli oškodovanci, so bile **tako samo v šestih zadevah izdane prvostopenjske sodne odločbe, pri katerih se je skladno z ZKP zahtevala polna obrazložitev**. Tudi pri teh pa ugotavljamo, da sodišča v obrazložitvah niso navedla vseh elementov kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1.

Pred novelo ZKP-K, ki se je začela uporabljati 15. 5. 2012, obrazložitev prav tako ni bila obvezna za **obtožne predloge**. Ugotavljamo pa, da so tudi v pozneje izdanih obtožnih predlogih obrazložitve skope. Večinoma so omejene na dokazovanje, da je obdolženec storilec očitane dejanja (npr. avtor spornega zapisa), niso pa v njih obrazloženi posamezni znaki kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1.

Vsebinskih obrazložitvev prav tako ni v zadevah, ki so se zaključile prek **instituta odloženega pregona** – v teh primerih obrazložitev sklepa o zavrženju ovadbe vsebuje le pojasnilo, da je storilec v roku izpolnil dogovorjeno nalogo.

Ostali sklepi o zavrženju ovadbe (ko ne gre za institut odloženega pregona), ki jih obravnavamo v naslednjem razdelku, **so obrazloženi in so bili tako glavni vir naše vsebinske analize tožilske prakse pregona sovražnega govora**. Se je pa sicer tudi tu pokazalo, da so obrazložitve pretežno omejene le na enega ali nekaj razlogov, zaradi katerih se ovadba zavrže, zato iz njih ni bilo mogoče ugotoviti stališča tožilca glede znakov kaznivega dejanja, ki so po njegovem mnenju izpolnjeni. VDT v odzivu

na osnutek pričujoče analize⁸⁸ v zvezi s tem pojasnjuje, da je v primerih, pri katerih je obstoj ali neobstoj vseh drugih znakov kaznivega dejanja nesporen, posebej v skrajšanih postopkih, razumljivo, da se državni tožilci posvetijo razlagi predvsem tistega zakonskega znaka, od katerega je obstoj ali neobstoj kaznivega dejanja v prvi vrsti odvisen.

3.2 Razlogi za zavrženje ovadb kot izhajajo iz obrazložitve v sklepih o zavrženju ovadb

V tem razdelku obravnavamo značilnosti obrazložitve različnih znakov kaznivega dejanja iz 297. člena KZ-1 in drugih razlogov za zavrženje ovadb **v proučenih 105 sklepih o zavrženju ovadbe** (ko ni šlo za institut odloženega pregona), izdanih v letih 2008–2018. V konkretnih primerih, ki jih v nadaljevanju navajamo v zvezi s posameznim znakom, je bil ta bodisi edini bodisi eden od več znakov, do katerih se je tožilec opredelil v obrazložitvi.

- **Nezadostna ogrožitev ali motenje javnega reda in miru**

V obrazložitvah sklepov o zavrženju ovadbe so tožilstva po uveljavitvi novele KZ-1B (tj. s 15. 5. 2012) kot najpogostejši razlog za zavrženje navajala **nezadostno ogrožitev ali motenje javnega reda in miru. Zaradi pomembnosti tega zakonskega znaka v slovenski praksi in obsežnosti njegovih različnih vidikov ga obravnavamo v posebnem, 4. poglavju te analize.** V povezavi s tem v istem poglavju obravnavamo tudi drugo alternativno obliko izvršitve kaznivega dejanja po prvem odstavku 297. člena KZ-1 – **uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev**, ki se v obrazložitvah sklepov o zavrženju pojavlja redkeje.

- **Neizpolnjenost znaka javnosti**

Sklicevanje tožilcev na neizpolnjenost znaka javnosti smo zasledili v 13 primerih.

V navedenih zadevah je najpogosteje šlo za situacije, ko je bilo domnevno sovražno sporočilo poslano ožjemu krogu naslovnikov prek e-pošte ali SMS-a in tožilstvo tega ni štelo za dovolj velik krog naslovnikov, da bi lahko govorili o »javnosti«.

Obdolženec je na Zavod za kulturo madžarske narodnosti Lendava poslal več žaljivih sporočil, v katerih je med drugim napisal, da kradejo denar slovenskih davkoplačevalcev kot potomci morilske nacije, da v Sloveniji ne obstajajo manjšine, obstaja le slovenski narod, in da je potrebno reči potomcem morilske nacije slovenskega naroda stop, kot to imajo Francozi. Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** med drugim zapisala, da sta bili predmetni elektronski sporočili poslani na zasebne elektronske naslove zavoda in torej ne gre za javno spodbujanje, ampak za zasebno komunikacijo. (*Primer 77 v prilogi*)

88 Dopis VDT Varuhu, VDT-Tu-14-9/8/2019, z dne 18. 1. 2021.

Poleg tega je bila ovadba v treh primerih zavržena zaradi odsotnosti znaka javnosti, ker je šlo za objavo na zasebnem Facebook profilu. V navedenih primerih se tožilstvo **ni spuščalo v podrobnejše razlogovanje o tem, ali je lahko tudi z objavo na zasebnem profilu ob izpolnjenosti določenih okoliščin naslovljena dovoljšna javnost.** Vprašanje javnosti spletnih družbenih omrežij je sicer treba razreševati od primera do primera, saj je odvisno od pravil objave vsakega družbenega omrežja, od zavedanja in konkretnih nastavitvev (pričakovane zasebnosti) uporabnika, od števila sledilcev uporabnika in od drugih okoliščin.

Na spletu so bili objavljeni komentarji glede viceguvernerke Banke Slovenije, in sicer da je treba bančnike ne le zapreti, ampak enostavno ubiti, da živi na račun Slovencev, da je treba psihopatko strpati v kletko zapora, da predstavlja zlo za slovensko družbo. Komentirali so tudi njen videz in izvor. V **sklepu o zavrženju ovadbe** je tožilka zapisala, da so komentarji sicer mestoma nestrpni in žaljivi, sploh v delu, kjer se nanašajo na oškodovankino narodnost, izobrazbo in njen družbeni položaj, vendar pa niso storjeni na način, ki bi lahko ogrozil ali motil javni red in mir oziroma niso sovražni do takšne mere, da bi to predstavljalo konkretno ogrožanje oziroma neposredno nevarnost. Avtorji so v spletnih komentarjih sicer na neprimeren način izražali svoje mnenje in glede na to, da so bili večinoma objavljeni na zasebnih Facebook profilih, niso bili usmerjeni na širšo javnost z namenom vplivanja na nek širši krog ljudi. *(Primer 42 v prilogi)*

Osumljenka je na Facebooku glede direktorice knjižnice komentirala: »Ja, kdo bi vedel, morda pa jo čaka podobna usoda kot balantiča...« (opomba: ta je živ zgorrel v cerkvenem zvoniku). Udeleženca v debati je spraševala in mu odgovarjala: »Kako je kaj s pozari v vašem mestu, alex, so se kaj umirili?«. »Le glej kaj pocnes v Celju, ko se vse okoli tebe vziga ...«. Tožilec je v **sklepu o zavrženju ovadbe** med drugim zapisal, da Facebook profil na družbenem omrežju ni javni prostor in že zato takšni komentarji nimajo vseh znakov kaznivega dejanja, še posebej zato, ker niti ni razvidno, katerim konkretnim osebam so bile grožnje namenjene. *(Primer 62 v prilogi)*

Osumljenka je na omrežju Facebook med sporom s sestrično zapisala več sovražnih izjav, med drugim: »Razmišljam o tem.... Da nj se tej srbjanci spelejo iz tam ko so pršl... pa nj nas SLOVENCE, k živimo tukej pustijo na mir...čene vas use pojebemo z megarco u rit pa bjžte tja od kodr ste pršl....«. Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** med drugim zapisala, da je glede na stopnjo zaupnosti, ki jo omogoča Facebook, malo verjetno, da so se z obravnavano objavo sovražnega govora seznanili vsi uporabniki Facebook strani, temveč samo osebe, ki jih je sprejela kot prijatelje. *(Primer 127 v prilogi)*

V enem primeru je tožilec zaključil, da komentiranje na spletnem forumu sodi pod zasebno komunikacijsko sredstvo in zato ovadbo zavrgel:

Osumljenec je v temi »Smisel pedrskih parad« na forumu alter.si pod psevdonomom zapisal komentarje: »Pa kak se ne najde eden psihično moten pa med njih naleti z avtomatom. Sej rabli bi samo en tak delikt, pol pa bi že bli uscani pa tega več nebi bilo, ker nebi bli ziher a bodo shodli dokonca parado al ne. Nevem čemu je smisel teh parad, te pa gremo na ceste še mi ko babam faciale talamo, te nas bodo pa vsi imeli za f00knjene. Upam da bradonja še enkrat dobi pokol kepe, nazadne očitno ni zaleglo.« Tožilec je v **sklepu o zavrženju ovadbe** zapisal: »Kakršna koli je že bila vsebina njegovih sporočil, širjenje sovražnega govora na internetnem spletu ni moč opredeliti kot javno spodbujanje sovraštva ali vzpodbujanje narodnostnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva, razdora ali nestrpnosti, ker je uporaba elektronske pošte in svetovnega spleta zasebno komunikacijsko sredstvo.« (Primer 59 v prilogi)

V enem primeru pa je šlo za v živo izrečene izjave zgolj eni drugi osebi:

Osumljenka je pred blokom oškodovancu in njegovi ženi rekla: »Tej muslimane in cigane trbej spoklate«. Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** med drugim ugotovila, da je bila ob dejanju navzoča le še ena oseba, zato ni mogoče zaključiti, da bi osumljena s svojim ravnanjem kakorkoli naslavljala širšo javnost na način, da bi hude besede prešle v nasilna dejanja. (Primer 82 v prilogi)

Vprašanje elementa javnosti je nadalje potrebno omeniti še glede primerov, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno s fizičnim napadom, kar obravnavamo v 7. poglavju.

- **Presojanje pomena pojmov »spodbujanje in razpihovanje« ter »sovraštvo, nasilje in nestrpnost«**

Med proučenimi zadevami smo zasledili dva primera, v katerih je tožilstvo v povezavi s storjenim dejanjem presojalo pomen pojmov »spodbujanje in razpihovanje« ter »sovraštvo, nasilje in nestrpnost«:

Primer žaljivih sporočil, poslanih na Zavod za kulturo madžarske narodnosti Lendava. Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** med drugim zapisala, da ne gre niti za spodbujanje oziroma za razpihovanje sovraštva, ki pomeni, da med narodi, rasami ali verami obstaja pripravljenost, da se medsebojno lahko spopadejo ali povzročajo neprijetnosti, niti za spodbujanje ali razpihovanje razdora, ki pomeni obliko medsebojnega razdvajanja, izolacije in nepripravljenosti pomagati, niti za spodbujanje nestrpnosti kot pomanjkanje strpnosti, razumevanja, niti za spodbujanje k drugi neenakopravnosti zaradi telesnih ali duševnih pomanjkljivosti ali spolne usmerjenosti. (Primer 77 v prilogi)

Osumljenec je več poslancem poslal elektronsko pošto z vsebino o migrantih, enak zapis pa javno objavil na svojem Facebook profilu. Med drugim je zapisal: »Levakom ni uspelo integrirati balkanskih plemen, ki so kot migranti prišli v Slovenijo, radi pa bi skozi noč integrirali neandertalce, ki še vedno živijo v kulturi praskupnosti!«. V besedilu se je spraševal po kakšni logiki so balkanska plemena upravičena do manjšinskih pravic, saj ne gre za narodnosti, ampak za plemena. Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** zapisala, da se navedeno kaznivo dejanje lahko stori z več različnimi izvršitvenimi oblikami, s spodbujanjem, razpihovanjem sovraštva, nasilja in nestrpnosti. Spodbujanje pomeni, da med narodi, rasami ali verami obstaja pripravljenost, da se medsebojno lahko spopadejo ali povzročijo neprijetnosti. Nestrpnost je oblika medsebojnega razdvajanja, izolacije in nepripravljenosti pomagati. *(Primer 83 v prilogi)*

- **Odsotnost povezave s kakršnokoli »osebno okoliščino«**

Na razloge za zavrženje v povezavi z zakonskim znakom osebnih okoliščin so se tožilci sklicevali v 16 zadevah. Najpogosteje je šlo za izjave, usmerjene zgolj zoper posameznika, te osebe pa so bile v večini primerov politiki ali druge javne osebe:

Predsednik Vlade je v izjavi za javnost rekel, da so tudi izjave koalicijskih partnerjev in drugih, »izjave malih ljudi«. Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** med drugim zapisala, da 297. člen KZ-1 ne varuje oziroma ne zajema konkretnih dejanj, odločitev ali izjav posameznikov, ki so povezane z njegovim delom, družbenim ali političnim položajem, če s tem niso prizadete kot pripadniki določene skupine s prepoznavnimi posebnimi lastnostmi. Glede na to, da iz izjave ovadnega ni moč opredeliti te skupine ljudi oziroma ni mogoče o teh ljudeh govoriti kot o pripadnikih določene skupine s prepoznavnimi lastnostmi, navedena izjava ne izpolnjuje enega od znakov kaznivega dejanja. *(Primer 44 v prilogi)*

Nadalje je v nekaj primerih tožilstvo ocenilo, da pri določeni družbeni skupini ne gre za osebno okoliščino, na kateri bi lahko temeljilo kaznivo dejanje iz 297. člena KZ-1, in sicer je šlo za primere, ko se je očital sovražni govor zoper funkcionarje, uradne osebe in javne uslužbenke (npr. zoper sodnike ali policiste).⁸⁹

Osumljenec je imel javni govor (z ozvočenjem in prijavljenim shodom), ki je bil žaljiv za sodnike in sodišče, pozival je k nestrpnosti do sodnikov in sodišč ter motil delovanje sodišča. Govoril je: »Sodniki prasice, hudičevi sodniki, delajo za hudiča, komunistična sodna banda, skorumpirani sodniki.« Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** med drugim zapisala, da je ožji, neposredni objekt oziroma

---

⁸⁹ V zvezi s tem vprašanjem opozarjamo na sodbo Velikega senata ESČP z dne 16. 6. 2015 v zadevi Delfi AS proti Estoniji, vloga št. 64569/09.

predmet napada skupina ljudi, ali posameznik kot del skupine, ki je tarča sovraštva, nasilja ali nestrpnosti. Iz namena Okvirnega sklepa Sveta EU 2008/913/PNZ z dne 28. 11. 2008 o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazenskimi sredstvi, ki se je v RS uveljavil z določbo 297. člena KZ-1, izhaja, da gre praviloma za deprivilegirane, ogrožene ali ranljive družbene skupine, kamor pa sodnikov, ki so predmet napada v obravnavanem primeru, ni mogoče umestiti. Tako bi tudi s tega vidika le v izjemnih primerih (kar pa ta primer ni) lahko šlo za obravnavano kaznivo dejanje, kadar bi bilo dejanje storjeno zoper sodnike kot družbeno skupino. (Primer 117 v prilogi)

Še v enem primeru pa je tožilstvo zavrženje utemeljilo s tem, da je bila izjava naperjena izključno zoper predstavnike določene teroristične organizacije in ne zoper pripadnike muslimanske vere:

Osumljenec je na Facebooku ob povezavi na članek Slovenskih novic »Razkrijajo: Skrajneži IS se urijo pri Ljubljani« zapisal: »Nabrusite sekire, večje nože oziroma karkoli pač imate na razpolago... tudi motorne žage slabše kvalitete saj bo vse prov pršlo... sekanje glav ljudem v Sloveniji se bo pričelo.« V izjavi je povedal, da napisano ni naperjeno zoper pripadnike muslimanske vere, temveč zoper teroriste ISIS. Tožilec je v **sklepu o zavrženju ovadbe** zapisal, da očitano kaznivo dejanje, tako imenovani »sovražni govor«, stori, kdor pravico do svobode izražanja zlorabi za promoviranje sovraštva, ki temelji na nestrpnosti (na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, spolu, barvi kože ...), v obravnavanem primeru temelječi na verski pripadnosti. Ni mogoče zaključiti, da je bilo očitano kaznivo dejanje naperjeno proti pripadnikom islamske vere. (Primer 143 v prilogi)

- **Odsotnost naklepa**

Kot razlog za zavrženje ovadbe je v sklepih pogosto navedeno tudi **pomanjkanje naklepa** storilca, večinoma v povezavi z elementom ogrožitve ali motenja javnega reda in miru, samega spodbujanja ali razpihovanja sovraštva, nasilja in neenakopravnosti, ali v zvezi z drugimi znaki kaznivega dejanja:

Osumljeni je na Facebooku komentiral članek s portala RTVSLO o množičnem prihodu beguncev v Slovenijo, tako da je napisal: »s šmajsarjo vse bk pobt vključno z gnili politiki... hitlar ke si nucamo te krvavo!!!«. Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** med drugim zapisala, da je kaznivo dejanje po prvem odstavku 297. člena KZ-1 naklepno kaznivo dejanje, naklep mora obsegati vse znake kaznivega dejanja, tudi zavest o spodbujanju sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, zavedanje o možnosti nastopa konkretne nevarnosti za javni red in mir ter zavestno in hoteno uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev. Iz izjave osumljenca pa izhaja, da je bila ta izjava izraz njegovega nezadovoljstva nad stanjem v državi, sam niti ne sovraži kogarkoli in se je za to objavo tudi opravičil. Navedeno kaže, da osumljeni ni zavestno spodbujal sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, k zapisu neprimerne

vsebine so ga vodili drugi razlogi, ki jih je povezal s predsodki do pribežnikov, niti ni izkazano, da bi se zavedal kakršnekoli nevarnosti za javni red ali mir. (Primer 145 v prilogi)

V 21 primerih se v obrazložitvah sklepov o zavrženju ovadbe pojavlja sklicevanje na okoliščino, da pri osumljencu ni bil podan »**namen ustvarjanja stanja neenakopravnosti v družbi**«. V zvezi s tem dodajamo, da ne gre za zakonski znak kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1, je pa »spodbujanje k neenakopravnosti« del besedila 63. člena URS.

Voditelj proslave ob dnevu državnosti je v govoru dejal: »Želeli smo mirno oditi na svoje, oni pa so na nas poslali eno najmočnejših armad v Evropi. Slovenija je takrat pogumno ostala v obrambi, proti odporu so javno nastopile posamične organizacije zveze združenj borcev, njihov sedanjí predsednik pa je že pred tem dejal, da bi bila odcepitev Slovenije od Jugoslavije za nas samomor. In le nekateri so se umaknili na varno k Vrbskemu ali Ženevskemu jezeru, med njimi tudi taki, ki imajo veliko pripomb na letošnjo državno proslavo. V vojni za Slovenijo so padle tudi žrtve. Ne žalimo njihovega spomina s totalitarnimi simboli, ki jih je nosil agresor. Prav oni in njihovi svojci so dali največ, kar lahko človek da, da je Slovenija danes svobodna in neodvisna.« Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** zapisala, da ni najti storilčevega namena ustvarjanja stanja neenakopravnosti v družbi, poleg tega vsebina govora ne ogroža javnega reda in miru, ki je ravno tako eden bistvenih elementov očitane kaznivega dejanja. (Primer 9 v prilogi)

Pogosto se v povezavi s pomanjkanjem naklepa in drugimi elementi v obrazložitvah pojavlja tudi formulacija, da je osumljenec s sporno izjavo »zgolj izrazil svoje mnenje«:

Primer članka Nova24TV o projektu Fakultete za socialno delo. Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** med drugim zapisala, da ni izkazan naklep, saj ni mogoče trditi, da sta avtor članka in odgovorni urednik hotela z objavo članka ogroziti ali motiti javni red in mir. Avtor je le izrazil svoje mnenje, zato zapisano ni usmerjeno na širšo javnost z namenom vplivanja na širši krog ljudi, da preidejo k nasilnim dejanjem. (Primer 55 v prilogi)

- **Sklicevanje na svobodo govora v povezavi z neizpolnjevanjem posameznih znakov kaznivega dejanja**

V povezavi z neizpolnjenostjo posameznih znakov kaznivega dejanja se v 12 primerih tožilci sklicujejo tudi na **svobodo govora**, zaradi katere mora biti posamezno dejanje dovolj hudo, da opravičuje pregon po 297. členu KZ-1:

Obdolženi je kot tekmovalec v resničnostnem šovu Kmetija izrazil sovraštvo in nestrpnost zoper istospolno usmerjene. Med drugim je dejal: »Da bi vse geje po-

lil z gnojnico«. Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** zapisala, da iz sporne izjave ne izhaja, da bi lahko ogrozila ali motila javni red in mir do take mere, da bi to predstavljalo konkretno ogrožanje oziroma neposredno nevarnost posegov v telesno in duševno celovitost posameznikov. Po mnenju tožilke gre za neokusno in skrajno neprimerno izjavo, vendar pa ob tem ni mogoče govoriti o konkretnih okoliščinah, ki bi ogrozile ali motile javni red in mir. Osumljeni je izrazil le svoje mnenje, zato izjavljeno ni bilo usmerjeno na širšo javnost z namenom vplivanja na širši krog ljudi, da preidejo k nasilnim dejanjem. Po drugi strani je potrebno upoštevati pravico do svobode izražanja, ki predstavlja enega od temeljev demokratične družbe in enega od temeljnih pogojev za napredek družbe in razvoj vsakega posameznika. Pravico do svobode izražanja pa je mogoče preprečevati le v izjemno skrajnih primerih, ko svobodno izražena misel predstavlja dejansko zlorabo te pravice in kaznivo dejanje. *(Primer 49 v prilogi)*

- **Drugi razlogi za zavrženje ovadb**

V posameznih primerih se pojavljajo tudi drugi razlogi za zavrženje ovadbe.

Zlasti gre za primere, ko po oceni tožilstva ni bila podana dovolj visoka stopnja suma, da je osumljenec storilec očitane dejanja. V zvezi s tem bi posebej izpostavili primere, ko je **tožilstvo na podlagi sodne odredbe od ponudnika dostopa do interneta pridobilo identiteto imetnika IP naslova, vendar po mnenju tožilstva ni bilo z dovoljšno stopnjo suma ugotovljeno, da je ta tudi avtor sovražne izjave**. Tožilstvo je v teh primerih ovadbo zavrglo, ker je ugotovilo, da je imelo **dostop do osumljenčevega računalnika več ljudi**, trikrat pa tudi, ker je imel osumljenec **nezaščiten dostop do routerja** in bi se nanj lahko prek brezžične povezave povezal kdo drug.

Nadalje so kot **eno od okoliščin, ki utemeljuje zavrženje, tožilci v posameznih primerih navajali tudi razloge, ki se tičejo osebnosti in ravnanja osumljenca**, npr. da je šlo za dejanje, storjeno v afektu, da je storilec izrazil obžalovanje, da se je storilec za dejanje opravičil, da storilec predhodno še ni bil obravnavan za kazniva dejanja ali da storilec bolega za duševno boleznijo.

Primer sovražnega komentarja na članek s portala RTVSLO o množičnem prihodu beguncev v Slovenijo. Tožilka v obrazložitvi **sklepa o zavrženju ovadbe** med drugim navaja, da iz izjave osumljenca izhaja, da je bila ta izraz njegovega nezadovoljstva nad stanjem v državi, sam niti ne sovraži kogarkoli in se je za to objavo tudi opravičil. *(Primer 145 v prilogi)*

Nazadnje bi kot zanimiv omenili še primer, ko je bilo osumljencu očitano, da namerava organizirati koncert glasbenika, ki je znan po izražanju sovražnega govora, tožilstvo pa je ovadbo zavrglo, ker do izvedbe koncerta še ni prišlo.⁹⁰ **Poskus storitve**

⁹⁰ Primer 96 v prilogi.

kaznivega dejanja po 297. členu namreč ni kazniv, razen če gre za kvalificirano obliko storitve dejanja po četrtem ali petem odstavku.⁹¹

- **Sklicevanje na sekundarne pravne vire**

Analiza obrazložitvev sklepov nadalje kaže, da se tožilci med sekundarnimi pravnimi viri najpogosteje sklicujejo na komentar KZ-1B,⁹² sodbo Višjega sodišča v Ljubljani II Kp 65803/2012 in pravno stališče VDT,⁹³ vse troje zlasti v povezavi z elementom ogrožitve ali motenja javnega reda in miru, kar obravnavamo v 4. poglavju. Poleg navedenega se v nekaterih primerih v obrazložitvah sklepov pojavlja tudi sklicevanje na nekatere objavljene članke domačih kazensko-pravnih strokovnjakov. Sklicevanje na prakso ESČP smo zasledili le v obrazložitvi enega sklepa, v katerem je na sodbo ESČP opozorila že ovaditeljica in se je tožilstvo nato le opredelilo do nje.

V že predstavljenem primeru, ko je obdolženi na svoji hiši, ki je tudi sedež stranke, objavil sporočilo »Migrante ven iz države!«, je ovaditeljica opozorila na obstoj sodbe ESČP Feret proti Belgiji, 2009, v kateri je šlo za podobne okoliščine. Tožilka je v **sklepu o zavrženju ovadbe** glede tega zaključila, da je bilo po proučitvi ugotovljeno, da v obeh primerih sicer obstaja podobnost v nivoju politične kulture in načinu nagovarjanja potencialnih volivcev, vendar pa obstajajo bistvene razlike v smislu občutljivosti naslovnikov predvolilnega sporočila in svobode odločitev o tem, ali se bo posameznik seznanil s samo vsebino ter samim krajem, kjer se je dejanje dogajalo, to je na srednji šoli v Belgiji. (Primer 52 v prilogi)

3.3 Odsotnost presoje vpliva dejanja na oškodovance v obrazložitvah odločb

Zbiranja informacij ali presoje o vplivu dejanja na oškodovanca ali skupnost skozi analizo obrazložitvev tožilskih sklepov skoraj ni bilo zaslediti.

V zvezi s tem želimo izpostaviti navedbe Evropske komisije v smernicah za praktično uporabo Okvirnega sklepa,⁹⁴ da je za zagotovitev učinkovitega obravnavanja kaznivih

91 Damjan Korošec, Katja Filipčič in Stojan Zdolšek (uredniki), Veliki znanstveni komentar posebnega dela Kazenskega zakonika (KZ-1), 2019, str. 424–425.

92 Matjaž Ambrož in Hinko Jenull, [stvarno kazalo Ciril Keršmanc], Kazenski zakonik (KZ-1) z novelama KZ-1A in KZ-1B / Razširjena uvodna pojasnila, GV Založba, 2012.

93 Vrhovno državno tožilstvo, Pregon kaznivega dejanja Javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1 – pravno stališče, Ktr 2/13-6/HJ-TL/vg, 27. 2. 2013, dostopno na www.spletno-oko.si/sovrazni-govor/pravna-podlaga.

94 Evropska komisija, Skupina EU na visoki ravni za boj proti rasizmu, ksenofobiji in drugim oblikam nestrpnosti, Smernice za praktično uporabo Okvirnega sklepa Sveta 2008/913/PNZ 2008/913/JHA o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazensko-pravnimi sredstvi (Guidance note on the practical application of Council Framework decision 2008/913/JHA on combating certain forms and expressions of racism and xenophobia by means of criminal law), november 2018, str. 9–10 in 13.

dejanj in ustreznih odzivov na področju kazenskega pravosodja zelo pomembno, da policija, tožilci in sodišča popolnoma razumejo profil, odnos do dejanja in motivacijo storilca rasističnega in ksenofobičnega sovražnega govora ter kaznivih dejanj, storjenih iz sovraštva. Hkrati je za organe kazenskega pravosodja **enako pomembno, da lahko v celoti razumejo profil in položaj žrtve ter njen odnos do dejanja. Močno zanašanje na oceno storilčevega profila in motivov, ki ni uravnovešeno s prispom, usmerjenim na žrtev, lahko negativno vpliva na nepristranskost in učinkovitost odzivov.**

Izpoved žrtev je lahko ključnega pomena za boljše razumevanje vpliva kaznivega dejanja nanje in zadevno skupino ali skupnost ter razumevanja konteksta, v katerem je bilo kaznivo dejanje storjeno. Posebno naravo sovražnega govora in kaznivih dejanj iz sovraštva je treba upoštevati tudi pri zbiranju dokazov o vplivu kaznivega dejanja na žrtev, zlasti pri zbiranju dokazov o psihološkem vplivu. Žrtvam je potrebno ponuditi možnost, da predstavijo svojo izkušnjo in kaj so utrpeli, idealno s pomočjo specializiranih podpornih storitev za žrtve ali/in s pomočjo psihosocialnih in psiholoških podpornih storitev. Le v primeru, v katerem je tožilec ODT v Novem mestu leta 2011 ugotavljal razpihovanje sovraštva do Romov (primer 101 v prilogi), lahko prepoznamo, da je tožilec mislil tudi na to, saj je v obtožnem predlogu sodišču predlagal, naj na javni obravnavi kot priči zasliši predstavnika romske skupnosti v Sloveniji.

4. RAZUMEVANJE ZAKONSKEGA ZNAKA »DEJANJE JE STORJENO NA NAČIN, KI LAHKO OGROZI ALI MOTI JAVNI RED IN MIR, ALI Z UPORABO GROŽNJE, ZMERJANJA ALI ŽALITEV«

4.1 Sprememba 297. člena KZ-1 s KZ-1B ter obrazložitve k spremembi besedila člena

Novela KZ-1B, ki je v veljavi od 15. 5. 2012, je določila dodaten pogoj za storitev kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti. Dejanje **mora biti storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja in žalitev.**

Iz predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika⁹⁵ izhaja, da je spremenjeno zakonsko besedilo skladno z Okvirnim sklepom Sveta 2008/913/PNZ z dne 28. novembra 2008 o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazenskopravnimi sredstvi. Ta v prvem členu določa, da: »Vsaka država članica sprejme ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev, da se kaznujejo naslednja namerna dejanja: (a) javno spodbujanje k nasilju ali sovraštvu, usmerjenemu proti skupini ljudi, opredeljeni glede na raso, barvo kože, vero, poreklo ali nacionalno ali etnično pripadnost, ali proti članu te skupine.« V drugem odstavku tega člena pa dodaja, da **se države članice lahko odločijo, da kaznujejo le dejanja, ki so bodisi izvršena na način, ki lahko moti javni red in mir, bodisi so to grožnje, zmerjanje ali žaljenje.**⁹⁶ Slovenija se je za to omejitev možnosti kaznovanja odločila in ob spremembi 297. člena uzakonila ta dodaten pogoj oziroma »neobvezne kvalifikatorje«, kot jih

95 Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika (KZ-1), EVA 2010-2011-0006, Vlada RS, K 108. členu predloga zakona (sprememba 297. člena KZ-1), 2. 6. 2011, dostopno na: <https://imss.dz-rs.si/IMiS/ImisAdmin.nsf/ImisnetAgent?OpenAgent&2&DZ-MSS-01/299a19c94fd1a03a62232fa3dccc4d7076d3e6a259d84118cff627cfec2b13a>.

96 V angleščini: »Member States may choose to punish only conduct which is either carried out in a manner likely to disturb public order or which is threatening, abusive or insulting«, dostopno na: eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008F0913&from=EN. Slovenska različica dostopna na: eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008F0913&from=EN.

imenuje Evropska komisija.⁹⁷ S tem je Državni zbor RS zožil zakonsko opredelitev (definicijo) kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti.

VDT je v odzivu na osnutek pričujoče analize izpostavilo, da naj bi ta dodatek k prvotni določbi »*pomenil poleg zahteve, da morajo biti izvršitvena ravnanja storjena javno, zanesljivo oviro, da bi že vsaka oblika sovražnega govora zaradi upoštevanja načela svobodo govora že prešla v področje kaznivega dejanja. Pri tem je videti namen zakonodajalca, da naj bi do kazenskega pregona prišlo le v najhujših primerih sovražnega govora, vsi drugi primeri pa bi bili deležni prekrškovnih postopkov, pregona na predlog oškodovanca ali na zasebno tožbo ali pa bi oškodovanec satisfakcijo pridobil preko zahtevane odškodnine v civilnopravnem postopku.*«⁹⁸

V obrazložitvi predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika, ki ga je kot predlagateljica v nadaljnjo obravnavo državnemu zboru posredovala vlada, je spremenjeno besedilo 297. člena obrazloženo tako (poudarke dodal Varuh):

*»Kaznivo dejanje po 297. členu KZ-1 predstavlja inkriminacijo izražanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ki je usmerjena zoper posamezne varovane skupine oziroma pripadnike teh skupin. Varovane skupine se določajo po kriterijih, ki pomenijo kršitev načela enakosti iz 14. člena Ustave RS, ta pa so izražena s posamičnimi osebnimi okoliščinami. Ker to kaznivo dejanje omejuje svobodo izražanja, ki je zagotovljena v 39. členu Ustave RS, je treba zagotoviti občutljivo ravnovesje med obema ustavno varovanima pravicama. **Izhajajoč iz tega načela, je potrebna inkriminacija le tistih dejanj spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ki so bila storjena na tak način, da lahko glede na posamične okoliščine njihove izvršitve privedejo do stopnje, ki ogroža ali moti javni red in mir. Zato se v predlaganem novem besedilu prvi odstavek tega člena dopolnjuje z dodano zahtevo po konkretnem ogrožanju javnega reda ali motenju miru oziroma z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev kot dodatnim znakom.** Dejanje, ki je storjeno na opisani način, se tako natančneje opredeljuje kot kaznivo in s tem razlikuje od prekrškov po 20. členu ZJRM-1 s primerljivimi znaki.*

Kaznive okoliščine storitve namreč lahko konkretizirajo le na tak način izrečene besede, ki sprožijo dejansko možnost nastanka oziroma konkretno povzročeno nevarnost za mir, strpnost in sožitje med ljudmi kot varovano dobrino. Predlagana konkretizacija opisa kaznivega dejanja v prvem odstavku je skladna z zakonodajo EU na tem področju, in sicer z Okvirnim sklepom Sveta 2008/913/PNZ (z dne 28. novembra 2008) o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazenskopravnimi sredstvi (EU OJ L 328/55 z dne 6. decembra 2008). Ta v predlaganem drugem odstavku 1. člena dopušča kaznovanje

97 Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o izvajanju Okvirnega sklepa Sveta 2008/913/PNZ o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazensko-pravnimi sredstvi, COM(2014) 27 final, 27. 1. 2014, točka 3.1.5., dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/procedure/EN/1041622>.

98 Dopis VDT Varuhu, VDT-Tu-14-9/8/2019, z dne 18. 1. 2021.

le tistih dejanj,⁹⁹ ki so izvršena na način, ki moti javni red in mir oziroma predstavlja grožnje, zmerjanje in žaljenje.«¹⁰⁰

V zadnjem stavku zgoraj citiranega besedila je vsebina okvirnega sklepa sicer navedena napačno. Okvirni sklep ne govori o dejanjih, ki so izvršena na način, ki moti javni red in mir, ampak o dejanjih, ki **lahko** motijo javni red in mir.

V spremnem besedilu k predlogu spremembe 297. člena pa je podana tudi že razlaga, ki oži pomen novega besedila določbe »in je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev«. Predlagatelj zakona namreč zapiše, da je potrebna inkriminacija le tistih dejanj spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ki so bila storjena na tak način, da lahko glede na posamične okoliščine njihove izvršitve privedejo do stopnje, ki ogroža ali moti javni red in mir, ogrožanje pa mora biti konkretno.

4.2 Razumevanje novega besedila določbe 297. člena KZ-1 v teoriji in praksi

V nadaljevanju je prikazano, kako je besedilo določbe »in je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev« iz spremenjenega 297. člena KZ-1 obrazloženo v:

- I. **znanstveni monografiji Kazenski zakonik (KZ-1) z novelama KZ-1A in KZ-1B, 2012,**¹⁰¹
- II. **Pravnem stališču VDT o pregonu kaznivega dejanja Javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1, februar 2013,**
- III. **sodbi II Kp 65803/2012 z dne 11. 12. 2013 Višjega sodišča v Ljubljani,**
- IV. **sklepih tožilcev o zavrženju ovadb v obdobju 2012–2018,**
- V. **nekaterih zaključkih policije, in**
- VI. **sodbi I Ips 65803/2012 z dne 4. 7. 2019 Vrhovnega sodišča Republike Slovenije.**

99 Besedilo »dopušča kaznovanje le tistih dejanj, ki so izvršena na način ...« je v citiranem vladnem besedilu zapisano tako, da ga bralec lahko razume v dveh pomenih: 1. dopustno je kaznovati le dejanja, izvršena na način, ki moti javni red in mir oziroma predstavlja grožnje, zmerjanje in žaljenje, 2. dopustno je, da se država odloči, da bo kaznovala le dejanja izvršena na tak način, ne pa tudi drugih. Okvirni sklep, kot smo že zapisali, govori o drugem pomenu.

100 Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika (KZ-1), obrazložitev k 108. členu predloga zakona (sprememba 297. člena KZ-1), EVA 2010-2011-0006, Vlada RS, 2. 6. 2011.

101 Matjaž Ambrož in Hinko Jenull, [stvarno kazalo Ciril Keršmanc]: Kazenski zakonik (KZ-1): z novelama KZ-1A in KZ-1B / razširjena uvodna pojasnila, GV Založba, Ljubljana, 2012.

I. Kazenski zakonik (KZ-1) z novelama KZ-1A in KZ-1B, Razširjena uvodna pojasnila, 2012

Znanstveno razlago spremenjenega 297. člena najdemo v publikaciji (znanstveni monografiji) **Kazenski zakonik (KZ-1) z novelama KZ-1A in KZ-1B**, in sicer v razdelku Razširjena uvodna pojasnila (v nadaljevanju: uvodna pojasnila h KZ-1 (2012)), ki je pri založbi GV izšla leta 2012. V navedeni publikaciji glede posebnega dela KZ-1, v okviru katere je obravnavano tudi kaznivo dejanje po 297. členu KZ-1, komentar (možno tudi, da preveč nekritično) sledi obrazložitvi člena iz besedila predloga KZ-1B in v zvezi s tem predstavi naslednje strokovno stališče (poudarke dodal Varuh):

»Kaznivo dejanje javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti (297. člen KZ-1) zagotavlja kazenskopravno varstvo družbenih skupin in posameznikov, ki so zaradi svoje drugačnosti, posebnosti ali osebnih okoliščin v širšem družbenem okolju izpostavljeni kršitvam načela enakosti iz 14. člena Ustave RS. Kazenski pregon zaradi javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti posredno omejuje svobodo javnega obveščanja in izražanja (prvi odstavek 39. člena Ustave RS). Zato mora zakonska ureditev čim bolj ohranjati občutljivo ravnovesje med tema ustavno varovanima pravicama. Določiti je treba jasno mejo, kdaj izrečena beseda prestopi svobodo govora in tako ogrozi vrednoto enakosti, da je nujen kazenskopravni poseg. Prvi odstavek 297. člena zakonika pred novelo KZ-1B natančnejšega merila čezmernosti poseganja v opisani ustavni položaj ni določal, kar je v praksi vodilo do različnih razlag.

*Za ustreznejšo opredelitev kaznivega dejanja in razmejitev od prekrškov, ki imajo primerljive znake in so storjeni z namenom vzbujanja narodnostne, rase, spolne, etnične, verske, politične nestrpnosti ali nestrpnosti glede spolne usmerjenosti (20. člen Zakona o varstvu javnega reda in miru – ZJRM-1), sta v prvi odstavek 297. člena zakonika dodatno dodana dva alternativna vsebinsko nova (dodatna) zakonska znaka. **Kaznivo je le tisto dejanje, ki je storjeno na tak način, da lahko (glede na konkretne okoliščine izvršitve) ogrozi ali moti javni red in mir. Zahteva se konkretno ogrožanje, ki se mora pokazati v neposredni nevarnosti posegov v telesno in duševno celovitost posameznikov, oviranju izvrševanja pravic in dolžnosti ljudi, državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil na javnem kraju. Dejanja spodbujanja ali razpihovanja morajo biti take narave, da v okolju in razmerah, v katerih so storjena, do kršitve javnega reda in miru ne privedejo le zaradi pravočasnega posredovanja pristojnih organov ali posameznih udeležencev oziroma drugih navzočih oseb ali zaradi pravočasnega prenehanja sovražnega govora.**«¹⁰²*

102 Ibid., str. 194.

II. Pravno stališče VDT o pregonu kaznivega dejanja Javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1, februar 2013

Pravno stališče VDT o pregonu kaznivega dejanja Javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1, izdano 27. 2. 2013, daje še bolj konkretno razlago člena, pri čemer sledi opredelitvam glede razlage dodatnih omejitvenih pogojev, kot jih je v predlogu zakona opredelila vlada in kot so bile nato nadalje razdelane v uvodnih pojasnilih h KZ-1 (2012).

V pravnem stališču VDT je najprej pojasnjeno, da je širši objekt varstva (konkretna pravna dobrina, zoper katero je storjeno kaznivo dejanje) po 297. členu KZ-1 javni red in mir, pa tudi strpnost in dostojanstvo (63. člen Ustave RS) in enakost ne glede na osebne okoliščine (14. člen Ustave RS), zamejena pa je svoboda izražanja (39. člen Ustave RS). Nato pa je dodano (poudarke dodal Varuh),

»da kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1 v nobenem primeru ne more biti, če v posledici ravnanja storilca ni prišlo do ogrožitve ali motenja (kršitve) javnega reda in miru. Drugačna razlaga bi pomenila uvedbo »golega verbalnega delikta«, kar ne more biti v skladu niti z uvrstitvijo kaznivega dejanja v poglavje zakonika, ki varuje javni red in mir, niti s posledicami, ki jih imajo druga, v tem poglavju določena kazniva dejanja, niti z razmerjem do drugih kaznivih dejanj, v katerih so opredeljene podobne ali enake izvršitvene oblike (grožnje, zmerjanje, žalitve), pri katerih ne pride do širšega ogrožanja.«

Nadalje VDT zapiše:

»Zakonik zahteva, da mora biti spodbujanje ali razpihovanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir. Taka zahteva vključuje določeno raven konkretizacije sovraštva, nestrpnosti ali nasilja, tako da vodi do stopnje konkretne nevarnosti za javni red in mir. Podana mora biti objektivna možnost in tudi verjetnost njegove kršitve, abstraktna nevarnost ni dovolj.

Nevarnost je konkretna, če spodbujanje ali razpihovanje v konkretnih razmerah lahko povzroči fizično nasilje, zlasti pa tudi zares pride do kršitev, ki imajo znake (drugih) kaznivih dejanj ali prekrškov zoper javni red in mir, storjenih prav iz nagibov, ki so storilca vodili k izvršitvi kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1. Če bo dejansko prišlo do motenja javnega reda in miru (s storitvijo prekrškov po ZJRM-1 ali s kaznivimi dejanji po KZ-1), bo zakonski znak izpolnjen v tej obliki in (prehodnega) ogrožanja ne bo treba posebej dokazovati. V navedenih okvirih bo ta zakonski znak treba opisati v izreku akta državnega tožilstva in njegov obstoj dokazno podpreti.

Kaznivo dejanje po 297. členu KZ-1 je lahko storjeno tudi z izvršitvenim načinom uporabe grožnje, zmerjanja ali žalitev. Pri razlagi teh pojmov je treba izhajati iz zakonskega opisa ustreznih kaznivih dejanj, pri čemer bo taka izvršitev po številu prizadetih oseb, obsegu, teži, grobosti in napadalnosti morala očitno presehati spodnjo mejo običajnih »deliktov žaljenja«. Iz celote zakonskega opi-

sa kaznivega dejanja in njegove umestitve v poglavje, ki varuje javni red in mir, pa izhaja, da bo tudi ta izvršitveni način lahko podan le v primeru, če bo spodbujanje ali razpihovanje v smeri sovražnosti, nasilnosti ali nestrpnosti izraženo na taki stopnji, ki že sama po sebi ogroža ali moti javni red in mir.»¹⁰³

Tako po namenski razlagi kot po mnenju strokovnjakov, ki so pripravili uvodna pojasnila h KZ-1 (2012, gl. opombo št. 101), kot po zgornjem pravnem stališču, ki ga je podal kolegij kazenskega oddelka VDT, je spodbujanje sovraštva, nasilja in nestrpnosti po spremenjenem 297. členu KZ-1 torej mogoče preganjati kot kaznivo dejanje samo v primeru, ko konkretno ogroža javni red in mir.

III. Višje sodišče v Ljubljani v sodbi II Kp 65803/2012 z dne 11. 12. 2013

Omenjeni razlagi se je 11. 12. 2013 pridružilo tudi Višje sodišče v Ljubljani, ko je presojalo o pritožbi A. L., ki ga je okrajno sodišče v Novem mestu spoznalo za krivega kaznivega dejanja spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po prvem odstavku 297. člena KZ-1 in mu izreklo pogojno obsodbo, v kateri mu je določilo kazen en mesec zapora s preizkusno dobo enega leta. A. L. je na spletu javno objavil komentar, uperjen zoper romsko skupnost, ki se je glasil: *»Par palc amonala, par bomb M75 in par AK-47 za vsak slučaj, mislim, da drugače ne bo šlo. Ali pa tista varianta eden po eden bi tudi šla, da se malo zamislijo. Krkaši prosim za glasbeno željo; Korado/Brendi, kam so šli vsi cigani. Hvala.«* Sodišče prve stopnje je v utemeljitvi svoje odločitve zapisalo, da ni nobenega dvoma, da komentar izraža sovražen, nasilen in nestrpen odnos do pripadnikov romske skupnosti, ki ima po Ustavi poseben položaj in pravice ter hkrati tudi javno poziva in spodbuja takšen odnos do romske skupnosti. Poudarilo je, da besedila ni mogoče razumeti drugače kot poziv, naj se povzroči smrt pripadnikom romske skupnosti z uporabo razstreliva in strelnega orožja.¹⁰⁴

Višje sodišče v Ljubljani je s sodbo II Kp 65803/2012 ugodilo pritožbi ter obdolženega A. L. oprostilo obtožbe, da je storil očitano kaznivo dejanje. Pri tem je obrazložilo, da je opisano kaznivo dejanje sicer obsegalo vse znake kaznivega dejanja po prvem odstavku KZ-1, ki je veljal v času storitve dejanja, *»15. 5. 2012 pa je začela veljati novela KZ-1B, po kateri stori temeljno obliko kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti (prvi odstavek 297. člena KZ-1), kdor javno spodbuja ali razpihuje sovraštvo, nasilje ali nestrpnost, ki temelji na narodnostni, [...] ali katerikoli drugi osebni okoliščini in je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev. V prvem odstavku sta torej dodana dva alternativno vsebinsko nova (dodatna) zakonska znaka.«*

103 Vrhovno državno tožilstvo, Pregon kaznivega dejanja Javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1 – pravno stališče, Ktr 2/13-6/HJ-TL/vg.

104 Zadeva II Kp 65803/2012.

Ta dva dodatna pogoja je sodišče razlagalo tako:

»Kaznivo dejanje je le tisto dejanje, ki je storjeno na tak način, da lahko glede na konkretne okoliščine ogrozi ali moti javni red in mir. Podano mora biti konkretno ogrožanje, ki se mora pokazati v neposredni nevarnosti, posegu v telesno ali duševno celovitost posameznikov, oviranju izvrševanja pravic ali dolžnosti ljudi, državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil na javnem kraju. Dejanja spodbujanja ali razpihovanja morajo biti take narave, da v okolju in razmerah, v katerih so storjena, do kršitev javnega reda in miru ne privedejo le zato, ker so pravočasno posredovali pristojni organi ali posamezni udeleženci oziroma druge navzoče osebe ali zaradi pravočasnega prenehanja sovražnega govora.

Ravnanje storilca mora biti usmerjeno k učinkom v širši javnosti, v ospredju je njegovo vplivanje na druge ljudi, praviloma na večje nedoločeno število oseb, v razmerah in na način, ko hude besede preidejo v nasilna dejanja. Povečana nevarnost takega izražanja se kaže v načinu storitve, v okoliščinah, zaradi katerih nadaljnjega poteka dogodkov storilec noče ali ne more sam obvladovati, ker ni več odvisen od njegove volje. Pri presoji narave protipravnosti je potrebno upoštevati stopnjo verjetnosti, nevarnosti in obsega ter posledic konkretnih dejanj, ki lahko sledijo sovražnemu govoru. Druga nova (dodatna) okoliščina, na podlagi katere javno spodbujanje sovraštva, nasilja in nestrpnosti po novem izpolni znake kaznivega dejanja, je uporaba grožnje, zmerjanja ali žalitev. Tudi ta dejanja morajo biti hujša oziroma morajo širše ogrožati in prizadeti (motiti) mir, strpnost in sožitje med ljudmi.«

V zgoraj navedenem prvem odstavku sodišče citira del znanstvene monografije Kazenski zakonik (KZ-1) z novelama KZ-1A in KZ-1B, Razširjena uvodna pojasnila, 2012.

Sodišče zaključuje:

»Če se po storitvi kaznivega dejanja zakon spremeni (enkrat ali večkrat), se uporablja zakon, ki je milejši za storilca. V konkretnem primeru je torej glede kaznivega dejanja po členu 297 KZ-1 novela KZ-1B milejša za obdolženca, saj iz opisa dejanja in tudi ugotovljenega dejanskega stanja ne izhaja, da bi bilo dejanje storjeno na tak način, da lahko ogrozi ali moti javni red in mir do take mere, da bi to predstavljalo konkretno ogrožanje, ki bi predstavljalo neposredno nevarnost posegov v telesno in duševno celovitost posameznikov.«

Sodišče nadalje razloži, da je iz vsebine, ki jo je obdolženec objavil:

»možno povzeti, da naj bi obdolženec nakazoval, na kakšen način bi se dalo Romov znebiti oziroma jih prestrašiti, da, „se malo zamislijo“, vendar ob takšnem zapisu ni mogoče govoriti o konkretnih okoliščinah, ki bi ogrozile ali motile javni red in mir. Vsebina zapisa namreč ni takšna, da bi kazala na neposredno nevarnost, da bo zaradi njega prišlo do posega v telesno ali duševno celovitost posameznika. Obdolženec je izrazil zgolj svoje mnenje, ki ga je

podkrepil celo z glasbeno željo „kam so šli vsi Cigani“, zato zapisano ni bilo usmerjeno na širšo javnost z namenom vplivanja na širši krog ljudi, naj preidejo k nasilnim dejanjem.»¹⁰⁵

Enako kot v zgornjem primeru je uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, kot izvršitvenega načina kaznivega dejanja iz 297. člena, razlagalo Višje sodišče (v drugi sestavi) v primeru VSL Sklep VII Kp 50519/2016, 28. 3. 2019:

»Tudi druga (alternativna) oblika izvršitve tega kaznivega dejanja, tj. z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, mora namreč biti hujše narave, tj. takšne, da že sama po sebi (širše) ogroža ali moti javni red in mir, strpnost in sožitje med ljudmi. Če storilec za spodbujanje in razpihovanje sovraštva ali nestrpnosti uporabi žalitve ali zmerljivke, ki tega standarda ne dosežajo, ne izpolni zakonskih znakov kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti iz 297. člena KZ-1.«

IV. Tožilci v sklepih o zavrženju ovadb v obdobju 2012–2018

Dejanski podatki, kako posamezni tožilci, ki so samostojni pri opravljanju svojega dela, uporabljajo oziroma razlagajo določbo, da je kaznivo le dejanje, ki je »storjeno na način, ki lahko **ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev**«, so bili do sedaj javnosti pretežno neznani. Enako velja za podatek o tem, v koliko primerih so tožilci v sklepih o zavrženju ovadbe neizpolnjevanje tega dodatnega zakonskega znaka navedli kot razlog za zavrženje.¹⁰⁶

Posebej z vidika tega zakonskega znaka smo analizirali vse tožilske akte (spise), izdane po 15. 5. 2012, ko je stopila v veljavo sprememba 297. člena, ki je prinesla ta dva v zakonskem besedilu alternativno določena pogoja.¹⁰⁷

Ugotovili smo, da je izmed 80 proučenih sklepov o zavrženju ovadbe,¹⁰⁸ ki so jih tožilci sprejeli med 15. 5. 2012 in koncem leta 2018, v 39 zadevah prišlo do zavrženja izključno ali med drugim, ker po mnenju tožilca ni bil izpolnjen zakonski znak »dejanje je storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir«.

V 32 od 39 zadev je bil za zavrženje naveden še dodaten razlog (ni bilo namena oziroma naklepa vplivati na širši krog ljudi, naj preidejo k sovražnim, nasilnim in nestrpnim dejanjem; spodbujanje ali razpihovanje ni bilo uperjeno proti posameznim

105 Zoper to sodbo je vrhovni državni tožilec Andrej Ferlinc na vrhovno sodišče uspešno vložil zahtevo za varstvo zakonitosti. Več o tem v razdelku 4.2.vi.

106 Glej tudi razdelek 3.2.

107 Datum veljave smo izbrali, ker je bila z vidika dodanih pogojev, ki jih obravnavamo v tem poglavju, določba za storilca milejša in se je lahko uporabljala tudi za dejanja, storjena pred tem datumom.

108 Sem ne štejemo sklepov o zavrženju zaradi odloženega pregona, ko je osumljenec po navdilih tožilca izpolnil določene naloge, s katerimi naj bi se zmanjšale ali odpravile škodljive posledice kaznivega dejanja.

varovanim skupinam ali njihovim pripadnikom; spodbujanje ali razpihovanje ni bilo javno; v eni zadevi pa se je postavljalo vprašanje, ali je storilec z izjavo res zanikal ali zmanjšal pomen holokavsta). **V sedmih zadevah pa je torej do zavrženja prišlo izključno, ker po mnenju tožilca ni bilo izpolnjeno naslednje: »dejanje je storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir.«**

V 41 od 80 zavrženih zadev so bili za zavrženje ovadbe navedeni drugi razlogi, ki niso bili povezani z razumevanjem zakonskega znaka, da je »dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev«.

V 16 od navedenih 39 zavrženih zadev, ki so jih tožilci zavrgli izključno, ali med drugim, ker ni bilo izpolnjeno »dejanje je storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir«, so tožilci šteli, da je **zahtevano »konkretno« ogrožanje javnega reda in miru.**

Le v desetih od 39 zadev, v katerih je prišlo do zavrženja izključno ali med drugim, ker po mnenju tožilca dejanje ni bilo »storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir«, **so se tožilci opredeljevali, ali je bilo morda dejanje storjeno z uporabo »grožnje, zmerjanja ali žalitev«, kar je v 297. členu KZ-1 zapisan kot alternativni način storitvenemu načinu, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir.** Če bi vsi tožilci šteli, da gre za alternativna in ne kumulativna pogoja, bi morala biti ta presoja narejena v vseh omenjenih 39 zadevah.

Iz pregleda sklepov o zavrženju ovadbe, sprejetih v navedenem obdobju, izhaja, da so se tožilci pri odločanju opirali na sodbo II Kp 65803/2012 Višjega sodišča v Ljubljani, na uvodna pojasnila h KZ-1 (2012) in pravno stališče VDT. Vse omenjene razlage oziroma stališča pa so zakonsko besedilo »dejanje je storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev« razlagale restriktivno, pogoja pa kumulativno, in ob tem dejansko ožila obseg kaznivega dejanja. Pri analizi sklepov o zavrženju ovadbe smo zaznali, da so tožilci v treh primerih¹⁰⁹ citirali dele pravnega stališča VDT, v štirih primerih¹¹⁰ del uvodnih pojasnil h KZ-1 (2012), v štirih¹¹¹ del sodbe II Kp 65803/2012 Višjega sodišča v Ljubljani, v osmih primerih¹¹² pa so citirali ali se orientirali po omenjeni sodbi ali uvodnih pojasnilih h KZ-1 (ni jasno po katerem viru, saj gre v delu za identično vsebino).¹¹³

109 Glej primere 44, 145 in 138 v prilogi.

110 Glej primere 21, 27, 28 in 19 v prilogi.

111 Glej primere 54, 119, 47 in 132 v prilogi.

112 Glej primere 43, 38, 120, 42, 49, 52, 55, 56 v prilogi.

113 »Kaznivo dejanje je le tisto dejanje, ki je storjeno na tak način, da lahko glede na konkretne okoliščine ogrozi ali moti javni red in mir. Podano mora biti konkretno ogrožanje, ki se mora pokazati v neposredni nevarnosti, posegu v telesno ali duševno celovitost posameznikov, oviranju izvrševanja pravic ali dolžnosti ljudi, državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil na javnem kraju. Dejanja spodbujanja ali razpihovanja morajo biti take narave, da v okolju in razmerah, v katerih so storjena, do kršitev javnega reda in miru ne privedejo le zato, ker so pravočasno posredovali pristojni organi ali posamezni udeleženci oziroma druge navzoče osebe ali zaradi pravočasnega prenehanja sovražnega govora.«

Posebej je treba izpostaviti razumevanje dela zakonskega besedila, da je dejanje lahko storjeno tudi z »uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev«. VDT je v svojem pravnem stališču pomen zakonskega besedila, kot bi izhajal iz jezikovne razlage člena, pomembno zožilo, ko je zapisalo, da je **tudi** ta izvršitveni način lahko podan le v primeru, če bo spodbujanje ali razpihovanje v smeri sovražnosti, nasilnosti ali nestrpnosti izraženo na taki stopnji, ki že sama po sebi ogroža ali moti javni red in mir. Posledično **so tožilci le v redkih primerih, ko so ovadbo zavrgli, ker naj dejanje ne bi bilo storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, presojali tudi, ali je bilo dejanje storjeno z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev.**

V nadaljevanju primeroma povzemamo sedem izbranih zadev okrajnih državnih tožilcev, ki so se v obrazložitvah dotikali presojanja, ali je bilo dejanje storjeno na način, **ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev.** Iz spodnjih zapisov vidimo, kako so različni tožilci razlagali navedeni zakonski pogoj (poudarke dodal Varuh):

Očitano dejanje: Storilec je na www.moskismet.com pod psevdonimom objavil komentarje: »UBI UBI UNI PEDERAAAA UBI UBI UBI PEDERAAAA...«, kar se ponavlja čez 16 vrstic, in »js nebežim stran od realnosti k vidim pe.dra mu zdrobim čeljust«.

Iz sklepa o zavrženju ovadbe: »Sovražni govor ogroža javni red in mir in pripravlja kvalitativen prehod od besed k dejanjem. [...] gre sicer za neprimerno izražanje, vendar pa niso podani zakonski znaki kaznivega dejanja..., saj v njem ni storilčevega namena ustvarjanja neenakopravnosti v družbi, **poleg tega vsebina govora ne ogroža javnega reda in miru, ki je ravno tako eden bistvenih elementov očitane kaznivega dejanja ...**« V sklepu o zavrženju tožilca ne zapiše ničesar o izvršitvenem načinu uporabe grožnje, zmerjanja ali žalitev. (*Primer 30 v prilogi*)

Očitano dejanje: Pod članek na 24ur.com z naslovom »Zaradi žaljivega skandiranja jim grozi zapor« je storilec pod vzdevkom zapisal: »noz kolac jesenovac-ubi srbina da turcin nema sina, evo zore, evo dana, evo Jure in Bobana, evo i brace Bosnjaka muslimana:))))«, »evo sam zate srbina se eno:-sjecam se..bioje lijepi suncani dan..pojeo sam srbsku bebu u saftu od majcinih suza:))Prekopiraj mami)))«, »ja lej...ce on srb lahk napise noz zica srebrenica lahkjst njemu odpisem isto..a to vam srbom pa ni prou al kwa!???« Odgovarjal je drugemu komentatorju, ki je napisal: »NOŽ ŽICA SREBRENICA«, »... a si že slušua un vic: Kako spavaju djeca u Srebrenici? Ko zklana. Trololo«

Iz obtožnega predloga: » ... je javno spodbujal in razpihoval sovraštvo in nestrpnost, ki temelji na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, in je **dejanje storil na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir**, s tem da je [...] Njegovi komentarji presegajo mero dobrega okusa, saj nam je polpretekla zgodovina dobro poznana in ni potrebno veliko, da znova zavre na nacionalni podlagi, ki ni bistvena za prosperiteto in srečo človeštva.«

Predlog za kaznovalni nalog: pogojna obsodba, en mesec zapora, preizkusna doba dveh let. *(Primer 103 v prilogi)*

Očitano dejanje: Ob svoji hiši je imel storilec prislonjenih več plakatov z napisi k poboju komunistov in »[J] golazni«: »[J] gulazen je treba pobit stare komuniste«, »Komuniste je treba pobit«, »komuniste treba zapret pa vse jim pobrat Jelcini! Državo so pripeljali na rob propada«, »tajkune je treba zapret pa jim pobrat pa denar razdelit med penzioniste«. **Iz obtožnega predloga:** »... je javno spodbujal in razpihoval sovraštvo ter nestrpnost, ki temelji na političnem in drugem prepričanju ter premoženjskem stanju, to pa je storil na način, ki moti javni red in mir ter z uporabo groženj in žalitev, ko je izdelal in ... postavil plakate, na katerih je pisalo ... zaradi česar so se z vsebino njegovih plakatov seznanili mimoidoči, ki jih je motila vsebina in je bila zato tudi podana prijava na policijo.«

Predlog kazni: pogojna obsodba s kaznijo štirih mesecev zapora, ki pa ne bo izrečena, če obdolženec v preizkusni dobi dveh let ne bo storil novega kaznivega dejanja. *(Primer 115 v prilogi)*

Očitano dejanje: V kolumni v tedniku Demokracija islam označi za »zločinsko religijo«, »islamski svet« pa za »zločinskega sovražnika« in poziva k fizičnemu uničenju ter prepovedi »islamskega načina življenja«. Kolumno zaključi s pozivom, naj razmislimo o možnosti ohranitve naše civilizacije ter zapiše: »Pot je le ena: raka je treba kapilarno odstraniti. Spraviti vse muslimane na ladje in jih poslati domov.«

Iz sklepa o zavrženju ovadbe: »... iz vsebine spornega članka ne izhaja, da bi lahko ogrozil ali motil javni red in mir do take mere, da bi to predstavljalo **konkretno ogrožanje oziroma neposredno nevarnost posegov v telesno in duševno celovitost** posameznikov. Iz takšne vsebine je možno povzeti, da naj bi avtor nakazoval, na kakšen način bi se dalo muslimanov znebiti, vendar ob takšnem zapisu ni mogoče govoriti o konkretnih okoliščinah, ki bi ogrozile ali motile javni red in mir. Vsebina zapisa namreč ni takšna, da bi kazala neposredno nevarnost, da bo zaradi njega prišlo do posega v telesno ali duševno celovitost posameznika. Avtor je izrazil le svoje mnenje, zato zapisano ni bilo usmerjeno na širšo javnost z namenom vplivanja na širši krog ljudi, da preidejo k nasilnim dejanjem. Objekt kazenskopravnega varstva je javni red in mir, saj ravnanje storilca ogroža javni red in mir ter pripravlja kvaliteten prehod od besed k dejanjem.« V sklepu o zavrženju tožilka ne zapiše ničesar o izvršitvenem načinu uporabe grožnje, zmerjanja ali žalitev. *(Primer 43 v prilogi)*

Očitano dejanje: Obdolženi je na Facebooku komentiral članek s portala RTVSLO o begunskem valu v Sloveniji, tako da je napisal: »s šmajsarjo vse bk pobt vključno z gnili politiki... hitlar ke si nucamo te krvavo!!!« Na razgovoru s policijo je obdolženec povedal, da je bil slabe volje in izjavo obžaluje.

Iz sklepa o zavrženju ovadbe: »Umestitev kaznivega dejanja med kazniva dejanja zoper javni red in mir narekuje, da v kolikor v posledici ravnanja, z objavo sporne vsebine, ni prišlo do ogrožitve ali motenja javnega reda, kaznivo dejanje ni podano, saj bi drugačna razlaga pomenila sankcioniranje zgolj verbalnega delikta. Konkretna nevarnost za javni red in mir pa v obravnavanem primeru ni izkazana (**nevarnost je konkretna, če spodbujanje ali razpihovanje v konkretnih razmerah lahko povzroči fizično nasilje ali pride do drugih kršitev ali pa dejansko pride do motenja javnega reda in miru**). Kaznivo dejanje je lahko storjeno **tudi** z izvršitvenim načinom uporabe grožnje, zmerjanja ali žalitev, ki zahteva konkretnega naslovljenca, **poleg tega mora biti spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti izraženo na takšni stopnji, ki samo po sebi ogroža ali moti javni mir**, kar pa kot že prej navedeno, ni izkazano (pravno stališče VDT). Kaznivo dejanje po prvem odstavku 297. člena KZ-1 je naklepno kaznivo dejanje, naklep mora obsegati vse znake kaznivega dejanja, tudi zavest o spodbujanju sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, zavedanje o možnosti nastopa konkretne nevarnosti za javni red in mir ter zavestno in hoteno uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev. Iz izjave osumljenca pa izhaja, da je bila ta izjava izraz njegovega nezadovoljstva nad stanjem v državi, sam niti ne sovraži kogarkoli in se je za to objavo tudi opravičil. Navedeno kaže, da osumljeni ni zavestno spodbujal sovraštvo, nasilje ali nestrpnost, k zapisu neprimerne vsebine so ga vodili drugi razlogi, ki jih je povezal s predsodki do pribežnikov, niti ni izkazano, da bi se zavedal kakršnekoli nevarnosti za javni red ali mir.« (Primer 145 v prilogi)

Očitano dejanje: Pred stavbo DZ je želel zažgati Koran. Polil ga je z bencinom in ga prižgal. Do uničenja ni prišlo, ker je ogenj pogasil policist. Pred tem je namreč svojo namero napovedal novinarju, ta pa je obvestil policijo.

Iz obtožnega predloga: »... je javno spodbujal nestrpnost, ki temelji na narodnostni in verski pripadnosti in je dejanje storil na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, dejanje pa je bilo storjeno s sramotitvijo verskih simbolov. ... z navedenim dejanjem pa je imel namen pri posameznikih spodbujati nestrpnost, saj je bilo dejanje storjeno na frekventnem javnem kraju pred državnim objektom RS, **način storitve dejanja pa bi lahko ogrozil ali motil javni red in mir, saj je splošno znano, da tovrstna dejanja sprožajo verbalne in fizične konflikte, saj je z dejanjem žalil verska čustva pripadnikov muslimanske veroizpovedi.**« Predlog kazni: pogojna obsodba s kaznijo šestih mesecev, ki pa ne bo izrečena, če obdolženec v preizkusni dobi dveh let ne bo storil novega kaznivega dejanja. (Primer 37 v prilogi)

Očitano dejanje: Na svoji Facebook strani je ob pričetku pokopavanja žrtev Hude jame novembra 2016 zapisal: »Super, da te ustaške kadavre praznijo iz jame bo za novo ustaško golazen prostor.«

Iz sklepa o zavrženju ovadbe: »... Dodana sta torej dva alternativno vsebinsko nova zakonska znaka. **Kaznivo dejanje je lahko le tisto dejanje, ki je storjeno na tak način, da lahko glede na konkretne okoliščine ogrozi ali moti javni red in mir.** Podano mora biti **konkretno ogrožanje**, ki se mora pokazati v neposredni nevarnosti, posegu v telesno in duševno celovitost posameznikov, oviranju izvrševanja pravic in dolžnosti ljudi, državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil na javnem kraju. **Dejanja spodbujanja ali razpihovanja morajo biti take narave, da v okolju in v razmerah v katerih so storjena, do kršitev javnega reda in miru ne privedejo le zaradi pravočasnega posredovanja pristojnih organov ali posameznih udeležencev, oziroma drugih navzočih oseb ali zaradi pravočasnega prenehanja sovražnega govora.** Ravnanje storilca mora biti usmerjeno k učinkom v širši javnosti, v ospredju je njegovo vplivanje na druge ljudi, praviloma na večje nedoločeno število oseb, v razmerah in na način, ko hude besede preidejo v nasilna dejanja. Povečana nevarnost takega izražanja se kaže v načinu storitve, v okoliščinah, zaradi katerih nadaljnjega poteka dogodkov storilec noče ali ne more sam obvladati, ker ni več odvisen od njegove volje. Pri presoji narave protipravnosti je potrebno upoštevati stopnjo verjetnosti, nevarnosti in obsega ter posledic konkretnih dejanj, ki lahko sledijo sovražnemu govoru. **Druga nova okoliščina, na podlagi katere javno spodbujanje sovražstva, nasilja ali nestrpnosti izpolni znake kaznivega dejanja, je uporaba grožnje, zmerjanja in žalitev. Tudi ta dejanja morajo biti hujša oziroma morajo širše ogroziti in prizadeti mir, strpnost in sožitje med ljudmi.** ... ne izhaja, da bi lahko ogrozil javni red in mir do te mere, da bi to pomenilo konkretno ogrožanje oz. neposredno nevarnost posegov v telesno in duševno celovitost posameznikov. Avtor je le izrazil svoje mnenje, zato zapisano ni bilo usmerjeno na širšo javnost z namenom vplivanja na širši krog ljudi, da preidejo k nasilnim dejanjem.« (Primer 54 v prilogi)

Poleg zgoraj predstavljenih sedmih primerov navajamo še nekaj citatov glede uporabe in razlage obravnavanega zakonskega znaka iz drugih tožilskih zadev:

- »[...] še manj pa, da bi bilo dejanje na konkretni ravni storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, pri čemer morajo biti navedeni zakonski znaki podani kumulativno.« (Primer 39 v prilogi)
- »Ugotavljam, da njegove izjave niso privedle do nobenih takšnih učinkov v javnosti, da bi bila ogrožena javni red in mir, prav tako pa osumljeni dejanja ni storil z uporabo hujše grožnje, zmerjanja ali žalitev.« (Primer 134 v prilogi)
- »[...] ne izhaja, da bi navedbe ovadenega, ki so za večino ljudi, tudi če gre za izjave na ravni osebnega mnenja, nesprejemljive, glede na konkretne okoliščine, ogrozile javni red in mir, torej predstavljale konkretne in realne grožnje z nasilnimi

dejanji ali širše ogrožale ali motile mir, strpnost in sožitje med ljudmi.« (Primer 65 v prilogi)

- »Zakonik zahteva, da mora biti spodbujanje ali razpihovanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir. Taka zahteva vključuje določeno raven konkretizacije sovražstva, nestrpnosti ali nasilja tako, da vodi do stopnje konkretne nevarnosti za javni red in mir. Nevarnost je konkretna, če spodbujanje ali razpihovanje v konkretnih razmerah lahko povzroči fizično nasilje, česar pa v tem primeru ni zaznati.« (Primer 138 v prilogi)
- »[...] bi morale biti grožnje konkretne in takšne, ki bi dejansko povzročile takšne kršitve javnega reda in miru, zaradi katerih bi prišlo do neredov ali hudega nasilja na javnem mestu.« (Primer 62 v prilogi)
- »Poleg tega pa je kaznivo dejanje le tisto dejanje, ki lahko glede na konkretne okoliščine ogrozi ali moti javni red in mir. Podano mora biti torej konkretno ogrožanje, ki se mora pokazati v neposredni nevarnosti, posegu v telesno ali duševno celovitost posameznikov, oviranju izvrševanja pravic ali dolžnosti ljudi, državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil na javnem kraju.« (Primer 119 v prilogi)
- »Novela 297. člena KZ-1 B je namreč ravnanja javnega spodbujanja sovražstva, nasilja ali nestrpnosti opredelila kot kazniva le tista, ki lahko ogrozijo javni red in mir, ali z uporabo groženj, zmerjanja ali žalitev. To pa pomeni, da je takšna dejanja mogoče opredeliti kot kazniva dejanja le v primerih, ki posledično lahko povzročijo tolikšno vznemirjenost javnosti ali pride do kakšnih hujših nemirov, neredov ali pa v primerih ko le-ti dejansko neposredno groze.« (Primer 61 v prilogi)
- »Ugotavljam, da je navedba neprimerna, vendar ni take narave, da do kršitev javnega reda in miru ni privedla le zaradi pravočasnega posredovanja pristojnih organov ali zaradi pravočasnega prenehanja sovražnega govora, dejanje pa tudi ni bilo storjeno z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, pri čemer je te pojme potrebno razlagati v njihovem kazenskopravnem pomenu in v skladu s teorijo in sodno prakso, oblikovano glede ustreznih kaznivih dejanj.« (Primer 19 v prilogi)

V. Nekateri zaključki policije

Razlaga o nujnosti konkretnega ogrožanja javnega reda in miru za izpolnjevanje znakov kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1 je prešla tudi v nekatere zaključke policije. Policijski postopki niso bili predmet pričujoče analize in v tem kontekstu navajamo le en primer, ki je v javnosti med bolj znanimi. Policijska uprava Ljubljana je bila 27. 8. 2015 obveščena o tvidu Sebastjana Erlaha, ki je v odgovor na tvid Lejle Irgel »Vstopnica v Slovenijo naj bo krstni list. #BegunciNaMeji« zapisal: »jaz imam še bolj radikalno: Dovoliti približanje meji zgolj na 500m. Kar je več, vse postreliti, Bog bo že poznal svoje«. V zvezi z navedenim zapisom je Policijska uprava Ljubljana zaključila: »Pri pregledu vsebine omenjene komunikacije med omenjenima uporabnikoma nismo zaznali elementov kaznivega dejanja, kot ga opredeljuje 297. člen KZ-1. Iz vsebine komunikacije ni razvidno, da bi le-ta lahko ogrozila ali motila javni red in mir do take

mere, da bi to predstavljalo konkretno ogrožanje oziroma neposredno nevarnost posegov v telesno in duševno celovitost posameznikov. Avtorji komentarjev so le izrazili svoje mnenje in zapisani komentarji niso bili usmerjeni na širšo javnost z namenom vplivanja na širši krog ljudi, da preidejo k nasilnim dejanjem.«¹¹⁴ Policijska uprava Ljubljana skladno s citiranim stališčem Okrožnemu državnemu tožilstvu v Ljubljani ni podala kazenske ovadbe, ampak mu je poslala le poročilo po 10. odstavku 148. člena ZKP. Tožilskega spisa glede tega primera od tožilstva nismo prejeli.

VI. Razlaga zakonskega znaka v sodbi Vrhovnega sodišča Republike Slovenije iz leta 2019

V letnem poročilu o delu državnih tožilstev za 2018 je glede obravnave kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1 zapisano, da se stališče glede načina, ki lahko ogrozi ali moti javni red ali mir, sprejeto 27. 2. 2013, tudi na kolegiju Oddelka za kazenske zadeve dne 8. 11. 2018 ni spremenilo. Ob tem pa je v poročilu navedeno še (poudarke dodal Varuh):

»Vendar je bilo leta 2018 sprejeto stališče, da je mogoče ustrezne rešitve v praksi iskati že v okviru prej sprejetih stališč, saj pravna norma niti že sprejeta stališča vendarle ne zahtevajo neposredne nevarnosti za poseg v telesno ali duševno celovitost, niti ne zahtevajo, da bi bil prag dvignjen celo tako visoko, da motenja javnega reda in miru ni le zato, ker so pravočasno ukrepali pristojni organi, posamezni udeleženci ali druge osebe.«¹¹⁵

S tem dodatnim stališčem se je VDT odmaknil od razlage iz uvodnih pojasnil h KZ-1 (2012) in sodbe Višjega sodišča v Ljubljani z dne 11. 12. 2013.

Leta 2018 je vrhovni državni tožilec na Vrhovno sodišče Republike Slovenije vložil zahtevo za varstvo zakonitosti¹¹⁶ zoper že opisano in v tožilskih sklepih večkrat citirano sodbo Višjega sodišča z dne 11. 12. 2013 v primeru komentarja, uperjenega zoper romsko skupnost.¹¹⁷ Državni tožilci so skozi to zahtevo za varstvo zakonitosti pričakovali rešitev vprašanja razlage, v katerih primerih lahko pravosodni organi štejejo, da je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, in razlage še drugih pomembnih pravnih vprašanj.¹¹⁸

V zahtevi tožilec navaja, da je sodišče druge stopnje napačno razlagalo besedilo prvega odstavka 297. člena KZ-1, saj ni upoštevalo, da sta v zakonu opredeljeni dve alternativni obliki storitve kaznivega dejanja: prva na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, druga pa z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev. Ocenjuje, da je napačno stališče pritožbenega sodišča, ki je sprejelo razlago, da mora biti tudi pri dru-

114 Poročilo Policijske uprave Ljubljana Okrožnemu državnemu tožilstvu v Ljubljani, številka 2312-248/2015/2 (3E332-08), z dne 9. 9. 2015. Iz spisa policije ni razvidno, če in kako je policija preverjala, kakšen je bil namen avtorja zapisa.

115 Skupno poročilo o delu državnih tožilstev za leto 2018, odstavek 7.2.4, točka 1, str. 174.

116 Iz razloga kršitve kazenskega zakona po 1. točki 372. člena ZKP.

117 Zadeva II Kp 65803/2012, glej razdelek 4.2.III.

118 Skupno poročilo o delu državnih tožilstev za leto 2018, odstavek 7.2.4, točka 4, str. 174.

gem alternativno navedenem načinu storitve dana konkretna nevarnost ogrožitve ali motenja javnega reda in miru. Poudarja, da je uporaba grožnje, zmerjanja ali žalitev v primeru, če so grožnje podane javno, glede na način storitve enakovredna zakonskemu znaku pri prvi od navedenih alternativnih oblik, ki zahteva, da je dejanje take narave, da lahko ogrozi javni red in mir. V zahtevi problematizira tudi stališče višjega sodišča glede razlage možnosti ogrožitve in motenja javnega reda in miru, pri čemer izpostavlja, da ni nujno, da bi ogrožanje doseglo stopnjo konkretne nevarnosti, ki mora biti podana pri kaznivih dejanjih zoper splošno varnost ljudi in premoženja, pri čemer pa na drugi strani po vložnikovem videnju ne zadošča, da gre za abstraktno, še zelo oddaljeno nevarnost.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije je 4. 7. 2019 v sodbi I Ips 65803/2012 zahtevi za varstvo ugodilo in ugotovilo, da je bila s sodbo sodišča druge stopnje kršena določba prvega odstavka 297. člena Kazenskega zakonika.¹¹⁹ Zapisalo je (poudarke dodal Varuh):

»Glede na to, da je določba namenjena preprečevanju diskriminacije deprivilegiranih, ranljivih družbenih skupin, ki temelji predvsem na predsodkih, je treba zakonsko besedilo razlagati tako, da je storitev dejanja z uporabo groženj, zmerjanja ali žalitev z vidika ogrožanja varovanih dobrin enakovredna dejanjem, ki so storjena na način, s katerimi se lahko ogrozi ali moti javni red in mir. Vložnik utemeljeno navaja, da je uporaba groženj, zmerjanja ali žalitev v primeru, da so te oblike podane javno zaradi spodbujanja ali razpihovanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, po svoji intenziteti enakovredne zakonskemu znaku potencialne ogrožitve javnega reda in miru, zato je treba zakonsko besedilo v tem delu razlagati tako, da sta dodatna pogoja postavljena alternativno in ne kumulativno.

Pomen zakonskega besedila je že na jezikovni ravni nedvoumen, saj ne dopušča drugačne razlage, kot da sta dodatna pogoja postavljena alternativno, ne pa kumulativno. Gramatikalna razlaga, kot utemeljeno navaja vložnik, pa ne more in ne sme ponuditi nasprotnih rešitev, kakor so dejansko zapisane.

Prav ima vložnik, ko navaja, da je razlaga besedne zveze "ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir", ki jo je sprejelo sodišče druge stopnje, ko je navedlo, da morajo biti taka dejanja, glede na okoliščine, v katerih so storjena, takšne intenzitete, da do kršitve javnega reda in miru ne privedejo le zato, ker so pravočasno posredovali pristojni organi ali posamezni udeleženci oziroma druge navzoče osebe, ali zaradi pravočasnega prenehanja sovražnega govora, napačna. Iz zakonskega besedila prvega odstavka 297. člena KZ-1 je razvidno, da mora biti podana zgolj potencialna in ne konkretna možnost ogrožanja ali motenja javnega reda in miru. Ne zahteva se, da bi do neposredne ogrožitve dejansko tudi prišlo, ampak zadošča, da je dejanje po vsebini, naravi,

119 Ta sodba sicer ni ostala brez kritik, glej npr. Barbara Zobec, O »prelomni« sodbi VS RS v zvezi s kaznivim dejanjem po 297. členu KZ-1, Pravna praksa, št. 46, 2019, str. 23.

kraju ali drugih okoliščinah v katerih je bilo storjeno, sposobno povzročiti konkretno nevarnost, ki se kaže v ogrožitvi oziroma motenju javnega reda in miru. Gre za potencialno, abstraktno - konkretno ogrožanje, tako da ni treba, da je konkretna nevarnost dejansko nastopila, pač pa mora sodišče v okviru opisa dejanja ugotoviti, ali je bilo storilčevo ravnanje sposobno pripeljati do konkretne nevarnosti. Pri presoji mora ovrednotiti relevantne dejavnike obravnavanega življenjskega primera, kot so narava, vsebina, oblika, okoliščine v katerih je bilo dejanje storjeno, ozračje v družbi in podobno. Samo abstraktna nevarnost za javni red in mir pri prvi od alternativno navedenih oblik storitve kaznivega dejanja ne zadošča, pač pa mora presojo o potencialni nevarnosti ogrožitve temeljiti na presoji konkretnih okoliščin v katerih mora biti podana objektivna podlaga za takšno prognozo. [...]

Sodišče druge stopnje [je] izhajalo iz napačne podmene, da mora tudi pri drugi od alternativno naštetih oblik storitve z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev priti do že tako konkretnega ogrožanja ali motenja javnega reda in miru, da ga lahko prepreči le ustrezna zunanja intervencija. To stališče je zgrešeno, saj spodbujanje in razširjanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ki temelji na določeni osebni okoliščini posameznika, že glede na način storitve, pomeni uresničitev zakonskih znakov tega kaznivega dejanja. V konkretnem opisu sicer beseda grožnja ni izrecno uporabljena, vendar tak zapis, sicer eden od številnih v tistem času objavljenih na navedenem spletnem portalu, ki napotuje na uporabo eksploziva in strelnega orožja zoper romsko skupnost, v povezavi z glasbeno željo, v kateri se pevec sprašuje, kam so odšli vsi Romi (cigani), po vsebini pomeni grožnjo per se. Glede na to, da je romski skupnosti že ustavno zagotovljeno dodatno varstvo in s tem pozitivna diskriminacija, kar je glede na zgodovinsko izkušnjo te skupnosti tudi razumljivo, obdolženčeva receptura za rešitev "problema" z uporabo eksploziva in strelnega orožja, vsebuje vse zakonske znake, druge od alternativno naštetih izvršitvenih oblik, za katero pa ni potrebno, da bi privedla do potencialne nevarnosti ogrožanja ali motenja javnega reda in miru.«

V zvezi z zgornjo zahtevo za varstvo zakonitosti in sodbo Vrhovnega sodišča Republike Slovenije je VDT v poročilu za leto 2019 zapisalo (poudarke dodal Varuh):

»Kar zadeva različna tolmačenja tako v strokovni kot laični javnosti glede kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1, za katerega se je udomačil izraz "sovražni govor", je Vrhovno državno tožilstvo RS doseglo natančnejšo razmejitev med ustavno pravico do svobode govora in protipravnim ravnanjem. Upoštevano je bilo stališče, da se noben javni poziv k smrti kogarkoli, kaj šele katere izmed deprivilegiranih skupin, ne more sklicevati na svobodo govora. Za svobodo govora je namreč značilno svobodno izražanje misli, mnenj ali idej, ki so lahko še tako različne, ne da bi to smelo postati kaznivo. V dani zadevi VDT RS ni ugotovilo, da bi šlo za kakršnokoli izražanje mnenj. Pred vrhovnim sodiščem je doseglo, da je bilo sprejeto pravno stališče - da je storitev dejanja z uporabo groženj, zmerjanja in žalitev ob pogoju, da so te oblike izražene javno, z vidika ogrožanja varovanih dobrin enakovredne dejanjem, ki so storjena na način, s katerimi

se "lahko" ogrozi javni red in mir - in jih zato na ogrožitev javnega reda in miru ni treba vezati. Pri drugih blažjih oblikah pa je, po oceni vrhovnega sodišča, napačno stališče, da morajo biti dejanja, ki "lahko" ogrozijo javni red in mir takšne intenzitete, da do kršitve javnega reda in miru ne privedejo le zato, ker so pristojni organi ali posamezni udeleženci oziroma druge navzoče osebe pravočasno posredovali. **Dovolj je tako že ravnanje, ki ohrabruje druge osebe k izražanju postopoma naraščajoče mržnje, podcenjevalnemu odnosu in predvsem nasilju na način, da se postopoma uresničuje latentna nevarnost nelagodja, vznemirjenosti in pripravljenosti za obračunavanje ali celo različna nasilna dejanja, ki v končni posledici lahko privedejo tudi do ogrožitve ali motenja javnega reda in miru.**¹²⁰

V odzivu na osnutek pričujoče analize je VDT dopisalo, da se je na ta način skušalo približati uporabni definiciji, kaj sploh pomeni abstraktno-konkretna nevarnost za javni red in mir.¹²¹ V svojem odzivu pa je VDT tudi izpostavilo, »da je v sodni (in ne v tožilski) praksi prišlo do skrajno restriktivne razlage pojma ogroženosti javnega reda in miru, glede katerega se je v praksi zahtevala skoraj takšna neposredna nevarnost za javni red in mir, v kateri bi bilo pravzaprav izkazano, da so organi, ki javni red in mir ščitijo, že v pripravljenosti, da intervenirajo. Ker so torej državni tožilci vendarle morali spoštovati odločbe sodišč, je kljub še drugim razlogom, ki jih omenja osnutek analize, treba upoštevati, da je **Vrhovno sodišče šele v mesecu juliju 2019 izdalo sodbo, ki je nadgradila prejšnja nesprejemljivo restriktivna stališča, ki so oteževala pregon zaradi ozke razlage pojma, da bi le "lahko" prišlo do ogrožitve javnega reda in miru. Tožilci teh razlag pred navedenim datumom vendarle niso mogli sami drugače razlagati kot instančno sodišče, ampak morda le v določenih odtenkih nekoliko omiliti. [...]** Ker pa je državni tožilec stranka v postopku, državni tožilci niso mogli bistveno preseči sodne prakse, ki jo je vpeljalo Višje sodišče v Ljubljani s sodbo II Kp 65803/2012 z dne 11. 12. 2013.«

Tukaj je treba komentirati, da kronološki prikaz v tem poglavju kaže, da je VDT v svojem pravnem stališču zavzelo stališče glede kumulativne razlage zakonskega znaka ogroženosti javnega reda in miru ter uporabe groženj, zmerjanja in žalitev ter potrebe po konkretnem ogrožanju že pred omenjeno sodbo Višjega sodišča v Ljubljani.

Po sodbi Vrhovnega sodišča (analiza tega obdobja ni zajemala) pa bi se tožilska praksa, kar se tiče razlage zakonskih pogojev, da mora biti dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja in žalitev, torej predvidoma utegnila spremeniti in poenotiti ter dosledneje upoštevati jezikovno razlago zakona.

---

120 Vrhovno državno tožilstvo RS, Skupno poročilo o delu državnih tožilstev za leto 2019, april 2020, str. 212–213, dostopno na: www.dt-rs.si/files/documents/Letno%20poroc%CC%8Cilo%20DT%20za%20leto%202019.pdf.

121 Dopis VDT Varuhu, VDT-Tu-14-9/8/2019, 18. 1. 2021.

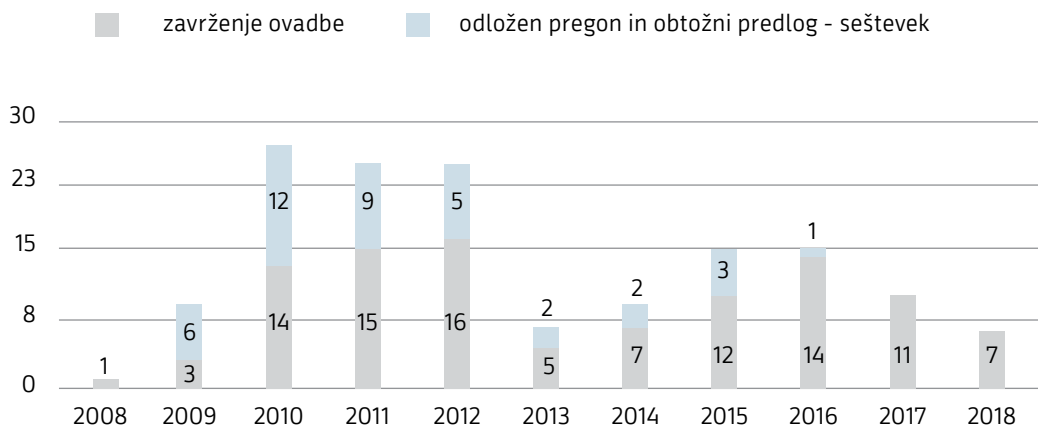
5. PRIMERJAVA KAZENSKO OBRAVNAVE PO LETIH IN PRIMERJAVA MED DRŽAVNIMI TOŽILSTVI

5.1 Primerjava po letih

Kot je opisano v prejšnjem poglavju, sta novela KZ-1B, ki je v veljavo stopila 15. 5. 2012, in v povezavi z njo vpeljana restriktivna razlaga novega besedila 297. člena vpeljali pomembno spremembo v vsebinski opredelitvi kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1. V zvezi z navedenim je zanimiva primerjava tožilske prakse pred in po navedeni spremembi.

Statistični prikaz v grafikonu in tabeli v nadaljevanju razkriva, da **je po letu 2012 opazno upadlo število primerov, zaključenih z izpolnitvijo naloge v okviru instituta odloženega pregona ali z vloženim obtožnim aktom**. Med zadevami, ki izvirajo iz let 2008 do vključno 2012 je bilo takšnih primerov 32, medtem ko jih je bilo med letoma 2013 in 2018 le še 8. Statistično posebej izstopajo zadeve, ki izvirajo iz zadnjih treh let (2016–2018), ko je bil v skupno 33 primerih le enkrat vložen obtožni predlog, v ostalih pa je bila ovadba zavržena.

Grafikon 1: Primerjava števila zadev po letih glede na odločitev tožilstva (zavrženje ovadbe ali odložen pregon oz. obtožni predlog)

Vir: prejeti tožilski spisi

Tabela 2: Primerjava kazenske obravnave po letih

leto storitve očitanega dejanja ¹²²	št. vseh zadev	odločitev tožilstva					odločitev sodišča	
		zavrženje ovadbe (brez odl. pregona)	odloženi pregon	obtožni predlog	odloženi pregon in obtožni predlog hkrati ¹²³	odloženi pregon in obtožni predlog – seštevek	obsodilna sodba ¹²⁴	oprostitina ali zavrnilna sodba ali ustavev postopka ¹²⁵
2008	1	1	-	-	-	-	-	-
2009	9	3	2	4	-	6	3	1
2010	26	14	4	8	-	12	7	1
2011	24	15	3	5	1	9	4	2
2012	21	16	2	3	-	5	3	
2013	7	5	1	1	-	2	1	-
2014	9	7	-	2	-	2	2	-
2015	15	12	-	2	1	3	3	-
2016	15	14	-	1	-	1	-	1
2017	11	11	-	-	-	-	-	-
2018	7	7	-	-	-	-	-	-
SKUPAJ	145	105	12	26	2	40	23	5

Vir: prejeti tožilski spisi

Opomba: Pri zadevah, ki izvirajo iz let 2008 in 2009, je število primerov v tabeli in grafikonu nizko, ker je bil del storjenih kaznivih dejanj obravnavan še po prejšnjem 300. členu KZ in ti primeri niso bili zajeti v našo analizo. V analizo prav tako niso bile zajete zadeve, ki še niso bile zaključene do marca oziroma aprila 2019, ko so nam tožilstva za potrebe analize poslala zaključene spise. Glede na običajno trajanje postopkov – glej razdelek 2.9 – pa teh zadev predvidoma ni veliko.

122 Tudi odločitve tožilstev in sodišč so v tabelo umeščene glede na leto storitve očitane kaznivega dejanja (in ne glede na leto same odločitve).

123 Zadeve z več sosterilci, ki so se za nekatere zaključile z odloženim pregonom, medtem ko je bil zoper druge vložen obtožni predlog.

124 Zadeve, ki so se zaključile z obsodilno sodbo za vsaj enega od obdolžencev. Upoštevan je končni izid zadeve po zaključenih postopkih s pravnimi sredstvi.

125 Zadeve, ki so se za vse obdolžence zaključile brez obsodbe. Upoštevan je končni izid zadeve po zaključenih postopkih s pravnimi sredstvi.

Kot ugotavljamo v razdelku 4.2.iv., so se tožilci v večini primerov zavrženja ovadbe na podlagi novih pogojev iz KZ-1B obenem sklicevali tudi na neizpolnjenost drugih, že prej obstoječih elementov kaznivega dejanja (tako v 32 od 39 primerov). To dejstvo kot tudi podrobnejša vsebinska analiza sklepov o zavrženju ovadbe (glej povzetke primerov v prilogi) govorita v prid zaključku, da **novela KZ-1B sama po sebi ni bila odločilna za upad števila zadev, ki so se zaključile s sankcioniranjem storilcev**. V nadaljevanju podajamo nadaljnje razmišljanje o možnih vzrokih za upad.

Vsebinska primerjava zadev po letih kaže, da se je v prvem obdobju (2008–2012) veliko število obravnavanih zadev nanašalo na **sovražne komentarje na spletu**¹²⁶ in da so se postopki v zvezi z njimi pretežno zaključili z odloženim pregonom ali obtožnim predlogom, medtem ko je v letih 2013–2018 teh primerov bistveno manj.¹²⁷ **V obdobju 2008–2012** so tožilstva tako skupno obravnavala 81 zadev, med katerimi je šlo v **38 relevantnih**¹²⁸ primerih za sovražne komentarje na spletu. Od navedenih 81 zadev so tožilstva z odloženim pregonom ali obtožnim predlogom zaključila 32 zadev, med katerimi je šlo za sovražne komentarje na spletu v 20 relevantnih primerih. Slika pa je povsem drugačna **v obdobju 2013–2018**, ko je od skupno 64 zadev za sovražni govor na spletu šlo le še v **10 relevantnih primerih**, od navedenih 64 zadev pa se jih je osem zaključilo z odloženim pregonom ali obtožnim predlogom, od katerih se je le ena (iz leta 2013) nanašala na sovražne komentarje na spletu. Navedene ugotovitve prikazujemo v Tabeli 3.

Tabela 3: Primerjava števila zadev, ki se nanašajo na sovražne komentarje na spletu, in njihove obravnave v obdobjih 2008–2012 in 2013–2018

obdobje	vse zadeve		
	št. spisov	sovražni komentarji na spletu - relevantni primeri	% primerov sovražnih komentarjev na spletu
2008–2012	81 (32)	38 (20)	47 % (63 %)
2013–2018	64 (8)	10 (1)	16 % (13 %)

Vir: prejeti tožilski spisi

Opomba: Podatki pred oklepajem predstavljajo vse zadeve, znotraj oklepaja pa zadeve, zaključene z obtožnim predlogom ali odloženim pregonom.

Nižje število zadev, zaključenih z odloženim pregonom ali obtožnim predlogom po letu 2013, lahko najverjetneje v veliki meri povezujemo z upadom obravnavanih primerov sovražnega govora v spletnih komentarjih.

126 Komentarji uporabnikov, objavljeni na spletnih omrežjih, spletnih portalih in straneh spletnih časopisov.

127 Pri delitvi primerov na navedeni obdobji smo upoštevali leto storitve kaznivega dejanja.

128 Gre za relevantne primere, kot jih opredeljujemo v razdelku 2.4. Enako v nadaljevanju razdelka.

Razlogov za upad števila obravnavanih zadev, ki se tičejo sovražnih spletnih komentarjev, na podlagi pričujoče analize spisov nismo mogli ugotavljati. Iz statistike iniciative Spletno oko¹²⁹ izhaja, da so v letih 2013–2017 policiji naznanili 173 primerov sovražnega govora na spletu, torej veliko več, kot jih je bilo obravnavanih v proučenih tožilskih spisih. Ker smo v okviru pričujoče raziskave pridobili in proučili le tožilske spise proti znanim osumljencem (Kt in Ktm), ugibamo, da je bilo po letu 2013 več primerov prijavljenega sovražnega govora na spletu zaključenih v okviru tožilskih spisov pod drugim klasifikacijskim znakom, npr. Ktn (neznani storilci) ali Ktr (kazenske in splošne zadeve, ki niso vpisane v druge vpisnike).¹³⁰ Možno bi bilo npr., da so se tožilstva skladno z novo, restriktivnejšo opredelitvijo kaznivega dejanja od leta 2013 dalje redkeje posluževala odkrivanja identitete avtorjev anonimnih komentarjev na podlagi sodne odredbe za ponudnika dostopa do interneta,¹³¹ saj so v posameznih primerih ocenila, da znaki kaznivega dejanja glede na nove restriktivnejše pogoje v vsakem primeru niso izpolnjeni. Kot rečeno, gre zgolj za hipotezo, ki bi jo lahko potrdili ali ovrgli s proučitvijo še preostalih tožilskih spisov v obravnavanem obdobju.

5.2 Primerjava kazenske obravnave med tožilstvi

Statistični pregled pokaže tudi razlike med posameznimi okrožnimi državnimi tožilstvi. Opazno je predvsem, da je odstotek primerov, ki jih je tožilstvo zaključilo z obtožnim predlogom ali odloženim pregonom, nižji na ODT v Ljubljani in njenih zunanjih oddelkih (9 od 65 primerov, tj. 14 %) kot na preostalih ODT (skupno 31 od 80 primerov, tj. 39 %). **Na podlagi vsebinske primerjave primerov sicer nismo zaznali očitnih razlik v obravnavi, ki bi kazale na različno prakso med ODT.**

---

129 Dostopno na: www.spletno-oko.si/sovrazni-govor/raziskave-clanki-statistika.

130 Glej tudi razdelka 1.7. in 2.7.

131 O tem v razdelku 2.8.

Tabela 4: Primerjava kazenske obravnave med tožilstvi glede na odločitev (zavrženje ovadbe ali odloženi pregon oz. obtožni predlog) v obdobju 2008–2018

državno tožilstvo	št. vseh zadev	zavrženje ovadbe	obtožni predlog ali odloženi pregon	obtožni predlog ali odloženi pregon - odstotek vseh zadev
Ljubljana	58	50	8	14 %
z. o. Domžale	4	4	-	0 %
z. o. Trbovlje	3	2	1	33 %
Murska Sobota	18	7	11	61 %
Maribor	13	10	3	23 %
Novo mesto	13	8	5	38 %
Celje	11	7	4	36 %
Krško	7	2	5	71 %
Kranj	7	5	2	29 %
Koper	5	4	1	20 %
OPP ¹³²	3	3	-	0 %
Nova Gorica	2	2	-	0 %
Slovenj Gradec	1	1	-	0 %
skupaj ODT Ljubljana z zunanjima oddelkoma	65	56	9	14 %
skupaj ostala ODT brez Ljubljane in njenih zunanjih oddelkov	80	49	31	39 %
SKUPAJ	145	105	40	28 %

Vir: prejeti tožilski spisi

132 Oddelek za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili pri Specializiranem državnem tožilstvu Republike Slovenije.

6. SUBSIDIARNI KAZENSKI PREGON (OŠKODOVANEC KOT TOŽILEC)

6.1 Pravni okvir

Skladno s šestim odstavkom 144. člena ZKP je oškodovanec »tisti, kateremu je kakršnakoli njegova osebna ali premoženjska pravica s kaznivim dejanjem prekršena ali ogrožena«. Na podlagi 60. člena ZKP ima oškodovanec pravico začeti oziroma nadaljevati kazenski pregon, če se državni tožilec odloči, da ne bo začel pregona, oziroma od njega odstopi. Ob pripravi pričujoče analize se nam je pojavilo vprašanje, **ali pride ta institut v poštev v primeru kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1**. Na podlagi spodnjega razmisleka ugotavljamo, da ta možnost obstaja vsaj takrat, kadar je kaznivo dejanje neposredno usmerjeno tudi proti konkretnim oškodovancem, medtem ko bi bila za širšo uporabo v primerih, ko je kaznivo dejanje usmerjeno samo proti skupini, kateri posameznik pripada, verjetno potrebna sprememba zakonodaje.

6.2 Sodna praksa

Do sedaj edina javno dostopna odločba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije v zvezi z navedenim vprašanjem je bila izdana še v zvezi s predhodnim 300. členom KZ (Zbujanje sovraštva, razdora ali nestrpnosti, ki temelji na kršitvi načela enakosti). V zadevi se je obdolženki očitalo zbujanje sovraštva zoper Kočevske Nemce, kazenski pregon pa sta vodila dva predstavnika te narodnostne skupnosti na podlagi 60. člena ZKP. Prvostopenjsko sodišče je obdolženko oprostilo, Višje sodišče v Ljubljani pa je po pritožbi sodbo spremenilo tako, da je obtožbo zoper obdolženko zavrnilo z utemeljitvijo, da predstavnika napadene skupine (ki z očitanim sovražnim govorom sama nista bila neposredno napadena) nista upravičena do prevzema pregona.¹³³ Zoper drugostopenjsko sodbo je zahtevo za varstvo zakonitosti vložil vrhovni državni tožilec, **po mnenju katerega bi tudi pripadnika napadene skupnosti morali šteti za upravičena tožilca**.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije je s sodbo I Ips 359/2005 z dne 13. 4. 2006¹³⁴ zahtevke za varstvo zakonitosti zavrnilo. V obrazložitvi je navedlo, da je treba pri odgovoru na vprašanje, ali imata pripadnika narodnostne skupnosti status oškodovancev kot tožilcev, po eni strani izhajati iz **zakonske opredelitve kaznivega dejanja** po prvem odstavku 300. člena KZ, po drugi strani pa iz **konkretnega opisa kaznivega dejanja**, ki je naveden v izreku pravnomočne sodbe. Glede prvega izhodišča Vrhovno sodišče meni, da je kaznivo dejanje po določbi 300. člena KZ že koncipirano tako, da iz njega ni mogoče

133 VSL Sodba I Kp 1050/2004 z dne 9. 3. 2005.

134 Dostopno na: www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/25996/.

sklepati na kršitev osebnostnih pravic posameznika. Glede drugega izhodišča pa nadaljuje, da skladno s takšno kazensko-pravno normo tudi sam opis dejanja v konkretni zadevi ne navaja, da so z ravnanjem obdolženke bile kršene osebnostne pravice oškodovancev kot tožilcev, to je pravice, ki so neposredno povezane z njuno osebnostjo. Dejanje, ki naj bi ga storila obdolženka, se namreč nanaša na navedeno skupnost oziroma nedoločene pripadnike te skupnosti, ki kot pripadniki niso prepoznavni. Po mnenju sodišča sta oškodovanca kot tožilca kot pripadnika skupnosti sicer lahko bila prizadeta, vendar pa jima slednje glede na navedeno razlago ne daje upravičenja, da v imenu celotne skupnosti nadaljujeta kazenski pregon. Sodišče zaključuje, da veljavna zakonska ureditev ne dopušča razlage, da je posameznika, kot pripadnika določene skupnosti, mogoče šteti za oškodovanca, če s kaznivim dejanjem niso kršene njegove osebnostne pravice.

V zvezi z opisanim stališčem Vrhovnega sodišča Republike Slovenije se zastavlja vprašanje, ali je kaznivo dejanje po 300. členu KZ (in sedaj kaznivo dejanje po 297. členu KZ-1) res koncipirano tako, da iz njega ni mogoče sklepati na kršitev osebnostnih pravic posameznika. Vrhovno sodišče podrobnejše razlage za to svoje stališče ne podaja, v zgoraj povzetem delu obrazložitve sodbe pa nekoliko v nasprotju z njim tudi samo navaja, da sta oškodovanca kot tožilca kot pripadnika skupnosti »lahko bila prizadeta«.

Tudi glede obravnavanega vprašanja je potrebno opozoriti na relevantne določbe Okvirnega sklepa Sveta 2008/913/PNZ z dne 28. novembra 2008 o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazensko-pravnimi sredstvi. Ta v alineji (a) prvega odstavka 1. člena določa, da vsaka država članica sprejme ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev, da se kaznuje javno spodbujanje k nasilju ali sovraštvu, usmerjenemu **proti skupini ljudi**, opredeljeni glede na raso, barvo kože, vero, poreklo ali nacionalno ali etnično pripadnost, **ali proti članu te skupine**. Enako, tj. kot skupine ali kot njihovi člani, so opredeljeni napadeni subjekti tudi v alinejah (c) in (d) istega odstavka, ki ureja nadaljnje inkriminacije (javno opravičevanje, zanikanje ali zmanjševanje pomena genocida, zločinov proti človeštvu, vojnih zločinov itd.). Vse navedene določbe okvirnega sklepa so v slovenski pravni sistem implementirane z 297. členom KZ-1,¹³⁵ **zato menimo, da bi ga bilo potrebno razlagati tako, da je v njem inkriminirano kaznivo dejanje lahko usmerjeno tako proti skupini ljudi kot proti konkretnim članom te skupine.**

Ugotavljamo, da **tako že izhaja tudi iz dosedanje tožilske prakse, proučene v okviru pričujoče raziskave.** V približno tretjini proučenih tožilskih spisov domnevno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti ni bilo usmerjeno zgolj proti skupini z določeno osebno okoliščino, temveč tudi proti konkretnim pripadnikom te skupine.

---

135 Tako izhaja tudi iz vladnega komentarja k predlaganim določbam novele KZ-1B z dne 2. 6. 2011, str. 19 in 148–150:
<https://imss.dz-rs.si/IMiS/ImisAdmin.nsf/ImisnetAgent?OpenAgent&2&DZ-MSS-01/299a19c94fd1a03a62232fa3dccd4d7076d3e6a259d84118cff627cfec2b13a>.

Med njimi so pogosti tudi primeri, ko je bil glavni objekt napada posameznik in šele posredno tudi družbena skupina, kateri naj bi pripadal.¹³⁶

Poleg do sedaj navedenega lahko kot ključen argument za uporabo 60. člena ZKP v povezavi z 297. členom KZ-1 štejejo dejstvo, da se v domači sodni praksi že priznava možnost pregona s strani oškodovanca kot tožilca v primeru drugih kaznivih dejanj, pri katerih tako kot v 297. členu KZ-1 zakonska opredelitev ne vključuje konkretnega oškodovanca. Tako na primer izhaja iz sodne prakse v zvezi s kaznivim dejanjem ponarejanja listin (251. člen KZ-1),¹³⁷ krive izpovedbe (284. člen KZ-1)¹³⁸ in proizvodnje in prometa škodljivih sredstev za zdravljenje (193. člen KZ).¹³⁹ Navedene sodne odločbe v zvezi s tem vsebujejo izrecno utemeljitev – kot npr. VSL sodba II Kp 2938/2010:

»Zakonski opis kaznivega dejanja ponarejanja listin po prvem odstavku 251. člena KZ-1 ne vsebuje individualno določenega oškodovanca, saj oškodovanec ni obsežen kot objekt storitve kaznivega dejanja. Ne glede na navedeno pa drugemu, konkretno določeni osebi, zaradi kaznivega dejanja ponarejanje listin, lahko nastane škoda in je lahko njena osebna ali premoženjska pravica s takšnim ravnanjem prekršena ali ogrožena, zaradi česar lahko kot oškodovanec prevzame oziroma nadaljuje kazenski pregon, v primeru, če državni tožilec od njega odstopi.«

Glede na vse do sedaj navedeno menimo, da bi smiselno enako stališče moralo veljati tudi za kaznivo dejanje po 297. členu KZ-1.

Dodajamo, da navedene sodne odločbe vsebujejo tudi argumentacijo v zvezi z drugimi merili iz zgoraj predstavljene sodbe Vrhovnega sodišča – konkretnim opisom kaznivega dejanja. V zvezi s tem iz odločb izhaja, da mora biti v opisu kaznivega dejanja vsaj do določene mere opredeljen oškodovanec in eventualno tudi kršitev ali ogrožitev njegove pravice, v nasprotnem primeru domnevni oškodovanec ne more začeti ali nadaljevati pregona. To stališče je po našem mnenju upravičeno problematizirano v članku *Obstoj oškodovanca pri kaznivem dejanju ponarejanja listin*.¹⁴⁰ Avtorjema članka se zdi sporen zaključek, da je obstoj oškodovanca bolj odvisen od dela državnega tožilca in sodišča pri izdelavi opisa kaznivega dejanja kot pa od izpolnitosti vseh pogojev po materialnem pravu. Avtorja nadalje navajata, da se opisovanje (konkretizacija znakov) kaznivih dejanj ne bi smelo sprevreči v čezmerno navajanje vsake podrobnosti, ki ne more vplivati na bistvo očitka in s tem na predmet dokazovanja ter razlogovanja. To se mora (preko izreka obtožbe in sodbe) osredotočiti na jedro spora, kar pa vprašanje obstoja oškodovanca, čeprav je pomembno, ni.

---

136 Ostra ločnica med primeri, ko je objekt napada posameznik in ko gre za skupino, sicer ni vedno možna, saj si npr. lahko zamislimo tudi vmesni primer, ko gre za manjšo skupino, v sovražnem govoru opredeljeno prek osebne okoliščine, katere člani niso izrecno imenovani, a je njihova identiteta ugotovljiva.

137 VSL sodba II Kp 2938/2010 z dne 8. 8. 2012, VSL sodba II Kp 33851/2011 z dne 12. 3. 2013, VSK sklep II Kp 41454/2013 z dne 22. 5. 2014 in VSL sklep VII Kp 44075/2014 z dne 8. 10. 2015.

138 VSL sklep II Kp 14487/2016 z dne 7. 6. 2017 in VSL sklep II Kp 4496/2016 z dne 12. 7. 2017.

139 VSL sodba II Kp 73655/2010 z dne 4. 12. 2012.

140 Samo Košir in Janja Potisk, *Pravna praksa*, št. 11, 2019, str. 6–7.

6.3 Druga stališča ter primeri iz tožilske prakse

Na zgoraj predstavljeno sodbo Vrhovnega sodišča Republike Slovenije I Ips 359/2005 se sklicuje tudi VDT v pravnem stališču o pregonu kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1 z dne 27. 2. 2013 in v zvezi z njo navaja (poudarke dodal Varuh):

*»V sodni praksi je uveljavljeno stališče, da pri kaznivem dejanju Zbujanja narodnostnega, rasnega ali verskega sovraštva razdora ali nestrpnosti po takratnem 300. členu KZ posameznika kot pripadnika določene skupnosti, **ko je bil sovražen govor usmerjen proti celotni skupnosti, ne pa specifično zoper posameznika**, ni mogoče šteti za oškodovanca, saj s kaznivim dejanjem niso kršene njegove osebne pravice.*

*Ni razloga, da tako stališče ne bi veljalo tudi po sprejemu KZ-1 in KZ-1B. Iz tega izhaja, da v podobnih primerih (**prepovedanega govora, ki je usmerjen proti skupini**) državni tožilec, ki se ni odločil za pregon zaradi kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1, ovaditelju ne bo mogel dati pravnega pouka o prevzemu pregona, tudi če bi ta menil, da ima položaj oškodovanca. Če bo do zavrženja ovadbe prišlo, ker je podano kaznivo dejanje, ki se preganja na zasebno tožbo, pa bo državni tožilec oškodovanca na ustrezno pravno pot opozoril v obrazložitvi sklepa.«¹⁴¹*

Skladno z zaključki v prejšnjih razdelkih poglavja torej Vrhovno državno tožilstvo ne nasprotuje možnosti uporabe 60. člena ZKP v primeru, ko je bilo dejanje usmerjeno zoper posameznika.

Med tožilskimi spisi, proučenimi v okviru pričujoče analize, smo zaznali **dve zadevi**, ko je po zavrženju ovadbe s strani tožilstva pregon prevzel oškodovanec kot tožilec (primera 28 in 65 v prilogi).¹⁴² V prvem primeru sta pregon prevzela oškodovanca, ki sta bila z domnevnim sovražnim govorom neposredno napadena – gre torej za primer, skladen s pravnim stališčem VDT in opisano sodno prakso. V drugem primeru pa sta tožilstvo in sodišče upravičenje po 60. členu ZKP **priznali še širše**; domnevni sovražni govor namreč ni bil usmerjen proti določenim osebam, temveč se je nanašal na celotno narodnostno skupnost, **po zavrženju ovadbe pa je pregon prevzela organizacija s področja kulturne dejavnosti te skupnosti**.

Stališče, da je potrebno ne le neposredno napadene posameznike temveč vse osebe z določeno osebno okoliščino šteti za oškodovance v kazenskem postopku, zastopajo tudi avtorji komentarja 297. člena v Velikem znanstvenem komentarju posebnega dela Kazenskega zakonika (KZ-1).¹⁴³ Po njihovem mnenju bi bila samo taka razlaga

¹⁴¹ Pravno stališče VDT, str. 4–5.

¹⁴² Oba primera sta se pred sodiščem zaključila brez obsodbe, ker je bilo ugotovljeno, da zakonski znaki kaznivega dejanja niso bili izpolnjeni. Predstavljena sta tudi v razdelku 2.3.

¹⁴³ Damjan Korošec, Katja Filipčič in Stojan Zdolšek (uredniki), Veliki znanstveni komentar posebnega dela Kazenskega zakonika (KZ-1), 2019, avtorji poglavja Rok Čeferin, Neža Kogovšek Šalamon in Damjan Korošec, str. 432.

297. člena skladna s četrtem odstavkom 15. člena URS, ki določa, da mora biti vsakomur zagotovljena pravica do sodnega varstva človekovih pravic in pravica do odprave njihove kršitve.

6.4 Možna izhodišča za širši pristop k pregonu s strani oškodovanca kot tožilca

Kot ugotavljamo v razdelku 1.5, naj bi kazenskopравни pregon sovražnega govora poleg javnega reda in miru varoval tudi dostojanstvo človeka in strpnost ter preprečeval diskriminacijo deprivilegiranih, ranljivih družbenih skupin. Navedeno govori v prid razlagi 60. člena ZKP in 297. člena KZ-1, po kateri se za oškodovanca šteje tudi kate-rikoli pripadnik napadene skupine, ne glede na to, da domnevni sovražni govor ni bil usmerjen neposredno proti njemu. Ker **je s sovražnim govorom, usmerjenim proti določeni skupini, poseženo v dostojanstvo in varnost vsakega od njenih članov, je namreč smiselno, da se tem posameznikom prizna tudi upravičenje do subsidiarnega kazenskega pregona, v primeru, da tožilec od njega odstopi oziroma ga ne začne**. Dodajamo, da bi takšna možnost lahko prispevala tudi k večji enotnosti in jasnosti prakse odločanja na obravnavanem področju.

Navedeno izhodišče pa odpira več praktičnih vprašanj o izvajanju postopkov v praksi. Na primer, kako glede na veliko število oškodovancev – pripadnikov določene napadene skupine uresničevati določbo iz prvega odstavka 60. člena ZKP, po kateri mora tožilec oškodovancem sporočiti, da ni začel kazenskega pregona oziroma ga je opustil, in jim tako omogočiti, da ga začnejo oziroma prevzamejo sami. Poleg navedenega pa veliko število potencialnih oškodovancev odpira še kopico drugih vprašanj v zvezi s potekom postopka, zato bi ustreznost rešitev verjetno prinesla še sprememba ZKP. V zvezi s tem sklepno velja omeniti še možnost vmesne rešitve: zakon bi lahko v primeru sovražnega govora, usmerjenega proti celotni skupini, določal, da lahko pregon subsidiarno prevzamejo reprezentativne oziroma krovne organizacije za določeno področje.¹⁴⁴

---

144 Tako v Sabina Zgaga, Položaj oškodovanca v predlogu ZKP-1, Pravna praksa, št. 21, 2008, str. 17–19.

7. PREGON PO 297. ČLENU KZ-1 IN KRIMINALITETA IZ SOVRAŠTVA

7.1 Proučeni primeri

Med proučenimi zadevami smo zaznali tudi štiri, pri katerih je bilo očitano kaznivo dejanje izvršeno **v obliki fizičnega napada**.

V zvezi z njimi se nam je postavilo vprašanje, ali je pregon tovrstnih dejanj v okviru 297. člena KZ-1 primeren ali bi bilo storilce potrebno preganjati zaradi storitve ustrežajočega kaznivega dejanja zoper življenje in telo, za kaznivo dejanje nasilništva ali drugo kaznivo dejanje in strožje obravnavati zaradi rasističnega, ksenofobnega, homofobnega ali drugega podobnega diskriminatornega nagiba – torej po konceptu t. i. **»kriminalitete iz sovraštva«**.

Tri od omenjenih štirih zadev so se, vsaj pred uporabo izrednega pravnega sredstva, končale z obsodilno sodbo:

- Homofobni napad na Cafe Open, ki se je zgodil junija 2009.¹⁴⁵ Odkriti storilci so bili sprva obsojeni na kazen zapora, obsodbe pa so bile pred Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije razveljavljene, ker je bilo ugotovljeno, da so se opirale na nedovoljen dokaz. (*Primer 2 v prilogi*)
- Napad na skupino kubanskih državljanov v centru Ljubljane julija 2010. Storilci so vanje metali steklenice, stole in druge predmete ter vzklikali rasistične žaljivke. Edini odkriti storilec je bil obsojen na šest mesecev pogojne zaporne kazni ob preizkusni dobi treh let. (*Primer 4 v prilogi*)
- Napad, ki se je zgodil v Ljubljani maja 2011. Storilec je v nočnem času v lokalu s hitro prehrano pristopil k oškodovancu, ga vprašal, ali je gej, in ga, ko je oškodovanec to potrdil, z roko udaril v predel obraza, s čimer ga je lahko telesno poškodoval. Obsojen je bil na pogojno kazen šestih mesecev zapora s preizkusno dobo dveh let. (*Primer 10 v prilogi*)

Četrty primer pa se je zaključil z zavrženjem ovadbe:

- Dogodek iz avgusta 2010, ko je pred ljubljanskim lokalom s hitro prehrano najprej prišlo do izzivanja in žalitev na podlagi homoseksualne usmerjenosti, posledično pa do pretepa, med katerim so tudi napadene osebe žalile drugo skupino z žaljivkami na podlagi etničnega porekla. Policija je ovadbo po 297. členu KZ-1 vložila proti štirim osebam (proti dvema na vsaki strani), tožilstvo pa jo je na koncu zavrglo. (*Primer 7 v prilogi*)

---

¹⁴⁵ Primer opisujemo tudi v razdelku 2.3.

V prvih treh navedenih primerih so bili storilci obsojeni izključno za kaznivo dejanje po 297. členu KZ-1. V zadevi Cafe Open je obtožni predlog sicer zajemal tudi kaznivi dejanji po drugem odstavku 296. člena KZ-1 (nasilništvo) in drugem odstavku 314. člena KZ-1 (povzročitev splošne nevarnosti), vendar je prvostopenjsko sodišče storilce v zvezi s 296. členom oprostito z obrazložitvijo, da je bilo to kaznivo dejanje že zajeto s kaznivim dejanjem iz 297. člena KZ-1 – navidezni idealni stek, v zvezi s 314. členom pa kaznivo dejanje po mnenju sodišča storilcem ni bilo dokazano. V tretjem navedenem primeru (maj 2011) je oškodovanec sicer podal predlog za pregon kaznivega dejanja povzročitve lahke telesne poškodbe, vendar je tožilstvo po proučitvi zadeve vložilo obtožni predlog le po 297. členu (prvi odstavek v povezavi s četrtem).

7.2 Pravna ureditev kriminalitete iz sovraštva

Kot pglavitni argument za posebno ureditev kriminalitete iz sovraštva se v stroki navaja dodatno škodljivost tovrstnih kaznivih dejanj v primerjavi z enakimi kaznivimi dejanji brez diskriminatornega nagiba. Kazniva dejanja iz sovraštva imajo širši zastraševalni učinek na celotno skupino ljudi z določeno osebno okoliščino (v sebi nosijo »sporočilo« in so v tem smislu sorodna dejanjem terorizma) in škodujejo družbi kot celoti, s tem da zmanjšujejo njeno kohezivnost ter povečujejo napetosti v njej. Poleg tega raziskave kažejo, da so posledice kaznivih dejanj iz sovraštva tudi za neposredne žrtve praviloma hujše od navadnih kaznivih dejanj.¹⁴⁶ Opozoriti velja, da za tovrstna kazniva dejanja ni nujno, da so motivirana s sovraštvom, kot bi lahko napačno sklepali iz njihovega poimenovanja, temveč da je bila žrtev izbrana zaradi svoje osebne okoliščine.¹⁴⁷

Okvirni sklep Sveta 2008/913/PNZ kriminaliteto iz sovraštva naslavlja v 4. členu (poudarek dodal Varuh):

*»Za kazniva dejanja, ki **niso navedena** v členih 1 in 2,¹⁴⁸ države članice sprejmejo ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev, da se rasistični in ksenofobični motivi obravnavajo kot oteževalna okoliščina oziroma da lahko sodišča takšne motive upoštevajo pri izrekanju kazni.«*

Dodatna pojasnila v zvezi z navedeno določbo podaja Evropska komisija v Poročilu Evropskemu parlamentu in Svetu:¹⁴⁹

»Okvirni sklep od držav članic zahteva, da v svojih kazenskih zakonikih izrecno obravnavajo rasistične in ksenofobične motive oziroma da zagotovijo, da

146 Podrobneje o nevarnosti kaznivih dejanj iz sovraštva v: OSCE, Hate Crime Laws / A Practical Guide, 2009. str. 16–21, dostopno na: www.osce.org/odihr/36426?download=true.

147 Ibid., str. 46–49.

148 Kazniva dejanja, navedena v členih 1 in 2, so v slovensko pravo implementirana z 297. členom KZ-1.

149 Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o izvajanju Okvirnega sklepa Sveta 2008/913/PNZ o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazensko-pravnimi sredstvi, 27. 1. 2014, str. 6–7.

sodišča takšne motive upoštevajo pri izrekanju kazni. Zaradi diskriminacijske narave rasističnih in ksenofobičnih motivov ter njihovega učinka na posameznike, skupine in širšo družbo morajo države članice zagotoviti, da se rasistični in ksenofobični motivi razkrijejo in ustrezno obravnavajo.»

Merila in obveznosti držav glede pregona kriminalitete iz sovraštva izhajajo tudi iz sodne prakse ESČP.¹⁵⁰ Posebej velja izpostaviti zadevo *Nachova in drugi proti Bolgariji* (vloga št. 43577/98 in 43579/98),¹⁵¹ v kateri je sodišče odločilo, da imajo države pozitivno dolžnost raziskati morebitne rasistične nagibe kaznivih dejanj, nedelovanje v tej smeri pa lahko predstavlja kršitev 14. člena EKČP.

Iz poročila Evropske komisije izhaja, da je Slovenija ena od redkih držav članic, ki v kazenski zakonodaji ne vsebuje posebnih določb o tovrstnih diskriminatornih motivih storilca.¹⁵² **Obravnavana kriminalitete iz sovraštva je zato možna le na podlagi splošne določbe drugega odstavka 49. člena KZ-1, po kateri se pri odmeri kazni med drugim upošteva storilčeve nagibe za storitev kaznivega dejanja;** ti v zakonu niso podrobneje opredeljeni. Posebna kvalificirana oblika kaznivega dejanja v smislu kriminalitete iz sovraštva je določena le pri enem kaznivem dejanju (umor zaradi kršitve enakopravnosti po tretjem odstavku 116. člena KZ-1).

K drugačnemu oziroma okrepljenemu pristopu k obravnavi kriminalitete iz sovraštva Slovenijo v svojih poročilih redno pozivajo mednarodna telesa OZN in Sveta Evrope za varstvo človekovih pravic. O tem so se izrekli Odbor ZN za odpravo rasne diskriminacije (CERD),¹⁵³ Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI)¹⁵⁴ in Svetovalni odbor o okvirni konvenciji za varstvo narodnih manjšin.¹⁵⁵ Številna priporočila v smeri izboljšav pri pregonu kriminalitete iz sovraštva je Slovenija prejela tudi v okviru tretjega kroga Univerzalnega periodičnega pregleda.¹⁵⁶ Iz navedenih poročil izhajajo štirje poudarki:

- da je potrebno sprejeti določbe slovenskega kazenskega prava, ki bi diskriminatorne motive izrecno določale kot obteževalne okoliščine,
- da organi pregona zaradi navedene zakonodajne pomanjkljivosti ne posvečajo

---

150 Za pregled razvoja sodne prakse ESČP glede kriminalitete iz sovraštva glej: FRA, *Unmasking bias motives in crimes: selected cases of the European Court of Human Rights*, 2018, dostopno na: fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-unmasking-bias-motives-paper_en.pdf.

151 Dostopno na: hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-69630.

152 Poročilo Komisije, str. 7.

153 *Concluding observations on the combined eighth to eleventh periodic reports of Slovenia*, 11. 1. 2016, str. 3, dostopno na: documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/003/44/PDF/G1600344.pdf?OpenElement.

154 Tovrstna priporočila je ECRI Sloveniji podal v svojih zadnjih štirih poročilih iz let 2003, 2007, 2014 in 2019, dostopno na: www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/slovenia.

155 Četrto mnenje o Sloveniji, sprejeto 21. junija 2017, dostopno na: rm.coe.int/fourth-opinion-on-slovenia-adopted-on-21-june-2017-part-i-ii-in-sloven/16807843c6.

156 *Report of the Working Group on the Universal Periodic Review / Slovenia*, 19. 12. 2019, dostopno na: undocs.org/en/A/HRC/43/15.

dovolj pozornosti sovražnim oziroma diskriminatornim motivom za kazniva dejanja, kadar so ti podani, ampak jih obravnavajo kot navadna kazniva dejanja,

- da slovenski organi pomanjkljivo oziroma sploh ne zbirajo podatkov o pogostosti sovražno motiviranih kaznivih dejanj in drugih okoliščinah glede njih¹⁵⁷ in
- da bi morala Slovenija okrepiti prizadevanja, da bodo vsi vključeni v kazenski pravosodni sistem, od pravnikov do policije, tožilcev in sodišč, razpolagali s temeljitim poznavanjem kriminalitete iz sovraštva in da bodo usposobljeni za njeno prepoznavanje in obravnavanje.

Ne glede na vse zapisano, priporočila za zdaj ostajajo skoraj v celoti neizpolnjena, iz odzivov Vlade Republike Slovenije pa izhaja njeno stališče, da je problematika dovolj dobro naslovljena že s splošno določbo 49. člena KZ-1.¹⁵⁸ Napredek je bil kot kaže dosežen le v zvezi z beleženjem primerov kaznivih dejanj iz sovraštva, o čemer pišemo v zaključku razdelka 7.3.

7.3 Ločevanje konceptov sovražnega govora in kriminalitete iz sovraštva

Skupina EU na visoki ravni za boj proti rasizmu, ksenofobiji in drugim oblikam nestrpnosti v svojih smernicah za praktično uporabo Okvirnega sklepa 2008/913/PNZ naveda (neuradni prevod, poudarke dodal Varuh):

*»Nazadnje je pomembno opozoriti, da je kompleksna in dvojna narava pojma kriminalitete iz sovraštva to, kar razlikuje kriminaliteto iz sovraštva od drugih vrst kršitev, motiviranih s predsodki ali diskriminacijo, posebej od sovražnega govora, ki se nanaša [...] na oblike izražanja rasizma, ksenofobije in drugih vrst sovraštva, ki so lahko kot take opredeljene kot posebna in samostojna kazniva dejanja, kot velja v primeru kaznivega dejanja javnega spodbujanja iz 1. člena Okvirnega sklepa. Pravilno in enotno razumevanje teh konceptualnih razlik znotraj nacionalnih pravnih sistemov in med njimi je ključno za **izognitev mešanju obeh pojmov na operativni ravni, tako da bi se določbe o sovražnem govoru napačno uporabile kot odziv na kriminaliteto iz sovraštva, kot je poročano, da se pogosto dogaja.** To napačno enačenje lahko resno oslabi učinkovitost kazenskopravnega odziva, glede na to, da razlike med obema vrstama kršitev vplivajo na zelo različne izzive pri njihovem preiskovanju, pregonu, sojenju in kaznovanju, vključno z določitvijo učinkovitih, sorazmernih in odvračevalnih kazni [...].«*

157 Tako izhaja tudi iz poročila Agencije Evropske unije za temeljne pravice (FRA): Hate crime recording and data collection practice across the EU, 2018, str. 81–82, dostopno na: fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-hate-crime-recording_en.pdf.

158 Glej npr. Peto periodično poročilo Vlade Republike Slovenije o izvajanju Okvirne konvencije Sveta Evrope za varstvo narodnih manjšin v Republiki Sloveniji, februar 2020, str. 9, dostopno na: rm.coe.int/5th-sr-slovenia-en/16809ccb25.

V treh primerih, predstavljenih v razdelku 7.1, v katerih je prišlo do obsodbe, podrobnejša analiza po našem mnenju kaže, da je vprašljiva izpolnjenost vseh zakonskih znakov kaznivega dejanja iz 297. člena KZ-1, bolj prepričljivo pa se kažejo znaki, zaradi katerih bi jih lahko obravnavali kot kazniva dejanja iz sovraštva. Vprašljiva sta predvsem elementa »javnosti« in samega »spodbujanja« oziroma »razpihovanja«, saj so bila zadevna kazniva dejanja izvršena v navzočnosti le peščice ljudi in se zdi malo verjetno, da bi na njih lahko vplivala tako, da bi posledično postali bolj sovražni, nasilni ali nestrpni do določene družbene skupine (niti, da bi storilci imeli namen na njih tako vplivati). Tudi v primeru napada na Cafe Open, pri katerem je bilo med tremi obravnavanimi zadevami dejanje storilcev verjetno najbolj izpostavljeno javnosti, težko trdimo, da se je s kaznivim dejanjem javnost spodbujalo k sovraštvu, nasilju ali nestrpnosti, saj so bile priče dejanju skoraj izključno gosti lokala, torej pripadniki LGBTI+ skupnosti, njihovi prijatelji in druge osebe, za katere je malo verjetno, da do njih gojijo negativen odnos.

Argumentirali bi lahko, da v vseh treh primerih bistvo storjenega kaznivega dejanja, tako po namenu kot po učinku, ni bilo v spodbujanju drugih ljudi, da se do določene družbene skupine vedejo sovražno, nasilno ali nestrpno, temveč **je bilo usmerjeno proti družbeni skupini sami**. Drugače rečeno: **šlo je za neposreden izraz sovraštva, nasilja in nestrpnosti in ne za njegovo spodbujanje ali razpihovanje. Storilci bi zato namesto po 297. členu KZ-1 lahko bili obsojeni za kaznivo dejanje nasilništva (296. člen KZ-1), lahke telesne poškodbe (122. člen KZ-1) ali drugega kaznivega dejanja in strožje kaznovani zaradi rasističnega oziroma homofobnega nagiba na podlagi 49. člena KZ-1**. Opozarjamo, da je tudi v primerih, ko nasilni elementi konkretnega kaznivega dejanja iz sovraštva morda ustrezajo znakom iz četrtega odstavka 297. člena KZ-1 (grdo ravnanje, ogrožanje varnosti, poškodovanje tuje stvari ...), uporaba 297. člena vprašljiva, če niso na prvem mestu izpolnjeni znaki iz njegovega prvega ali drugega odstavka (javno spodbujanje, širjenje idej ...).

S tem v zvezi velja opozoriti na **nedavno sodbo ESČP v zadevi Sabalić proti Hrvaški**,¹⁵⁹ v kateri je sodišče izpostavilo, da izpolnjevanje pozitivnih obveznosti države zahteva, da mora domači pravni sistem dokazati svojo sposobnost izvrševanja kazenskega prava zoper storilce ksenofobnih nasilnih dejanj in da bi se brez strogega pristopa organov kazenskega pregona zločini, ki jih motivirajo predsodki, neizogibno obravnavali enako kot običajni primeri brez takšnih prizvokov, posledična brezbržnost pa bi bila enaka uradni privolitvi ali celo pripustitvi kaznivih dejanj iz sovraštva.¹⁶⁰

Vsebinsko skladno s predstavljenimi vidiki je tožilstvo ravnalo v primeru pretepu pred lokalom s hitro prehrano (četrti primer iz razdelka 7.1, primer 7v prilogi). Tožilstvo je v tem primeru ovadbo po 297. členu zavrglo in v obrazložitvi navedlo, da ni bil izkazan namen storilcev ustvarjanja stanja neenakopravnosti, sprožilo pa je prekrškovni postopek po prvem odstavku 6. člena ZJRM-1 in vložilo obtožni predlog po 122. členu KZ-1 (lahka telesna poškodba) ter 220. členu KZ-1 (poškodovanje tuje stvari). V proučenem spisu

¹⁵⁹ Vloga št. 50231/13, sodba z dne 14. 1. 2021.

¹⁶⁰ Ibid., odstavek 95.

sicer ni nadaljnjih podatkov, ki bi pomagali osvetliti obravnavano tematiko, saj v njem ni navedb o nadaljevanju prekrškovnega postopka, glede očitanih kaznivih dejanj pa je sodišče postopek pozneje ustavilo iz postopkovnih razlogov. Kazenski postopek se zato ni nadaljeval v fazo, ko bi eventualno lahko prišlo do uporabe strožjega kaznovanja zaradi diskriminatornega nagiba.

Strinjamo se z zgoraj citiranim mnenjem Skupine EU na visoki ravni, da **se z mešanjem konceptov »kriminalitete iz sovraštva« in »javnega spodbujanja« med deležniki v kazenskem postopku slabi razumevanje tako enega kot drugega, in sicer glede njihovih pojavnih oblik, objektov varstva, nevarnosti in posledic dejanj, vključno z vplivom na žrtve, kar lahko posledično vodi v slabšo prepoznavo in odziv na eno in drugo vrsto kaznivih dejanj.** Obenem se zdi logičen sklep, da je v slovenski praksi (primeri iz razdelka 7.1) do obravnave kaznivih dejanj iz sovraštva v okviru 297. člena KZ-1 prišlo ravno zaradi manjka konkretne zakonske ureditve kaznivih dejanj iz sovraštva, kot jo Sloveniji narekujejo tudi mednarodne institucije.

Dodajamo, da bi vključitev določb o kriminaliteti iz sovraštva v KZ-1 in jasna razmejitev z javnim spodbujanjem sovraštva, nasilja ali nestrpnosti prispevala tudi k boljšemu razumevanju in osveščeni splošne javnosti o obravnavani problematiki in konkretno o tem, zakaj je določeno izražanje opredeljeno kot kaznivo dejanje, oziroma zakaj kazniva dejanja z diskriminatornim nagibom štejejo za bolj nevarna in zavržna od običajnih.

Nazadnje je potrebno opozoriti, da smo v okviru pričujoče analize proučili le tožilske spise po 297. členu KZ-1, ne pa drugih spisov, kjer so bili storilci morda prav tako obravnavani zaradi kaznivih dejanj, storjenih iz sovraštva, zato širših zaključkov o ustreznosti njihove obravnave v okviru te analize ne moremo podati. Vendar se, kot opozarjamo v razdelku 7.2, podatki o kaznivih dejanjih iz sovraštva v Sloveniji statistično niso beležili, zato so bile do zdaj tudi možnosti njihovega proučevanja omejene. Korak v pravo smer v zvezi s tem pa je bil kot kaže narejen v juniju 2020. VDT nas je v odzivu na osnutek pričujoče analize¹⁶¹ opozorilo na takrat izdano odredbo generalnega državnega tožilca RS, na podlagi katere bodo spisi za kazniva dejanja iz sovraštva deležni posebne zaznambe v skladu z Državnotožilskim redom na podoben način, kot se označujejo spisi posebnega pomena. Za ta namen je delovna skupina tudi opredelila definicijo kaznivega dejanja z elementom sovražnosti, ki se glasi: *»Kaznivo dejanje iz sovraštva je kaznivo dejanje, ki je storjeno zaradi narodnostne, rasne, verske ali etnične pripadnosti, spola, barve kože, porekla, družbenega položaja, invalidnosti in spolne usmerjenosti osebe, zoper katero je tako dejanje storjeno.«*

---

161 Dopis VDT Varuhu, VDT-Tu-14-9/8/2019, z dne 18. 1. 2021.

8. ZAKLJUČEK

Varuh človekovih pravic Republike Slovenije prepoznava svobodo izražanja kot temeljno pridobitev razsvetljenstva, enega od bistvenih temeljev (demokratske) družbe in temeljnih pogojev za njen razvoj in za razvoj vsakega posameznika. Svobodo izražanja zagotavlja tako Ustava Republike Slovenije (URS) v 39. členu kot različni mednarodnopravni akti, npr. Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah (MPDPP) v 19. členu, Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP) v 10. členu in Listina Evropske unije o temeljnih pravicah v 11. členu. Vendar iz omenjenih dokumentov obenem tudi izhaja, da svoboda izražanja ni absolutna. EKČP v drugem odstavku 10. člena denimo jasno določa, da izvrševanje svobode izražanja *»vključuje tudi dolžnosti in odgovornosti in je zato lahko podrejeno obličnosti in pogojem, omejitvam ali kaznim, ki jih določa zakon, in ki so nujne v demokratični družbi zaradi varnosti države, njene ozemeljske celovitosti, zaradi javne varnosti, preprečevanja neredov ali kaznivih dejanj, za varovanje zdravja ali morale, za varovanje ugleda ali pravic drugih ljudi, za preprečitev razkritja zaupnih informacij ali za varovanje avtoritete in nepristranskosti sodstva.«* Tudi tretji odstavek 19. člena MPDPP določa, da uveljavljanje te svoboščine obsega *»posebne dolžnosti in posebno odgovornost. Zato sme biti podvrženo določenim omejitvam, ki pa morajo biti izrecno določene z zakonom in potrebne: a) zaradi spoštovanja pravic in ugleda drugih; b) zaradi zaščite nacionalne varnosti ali javnega reda, javnega zdravja ali morale.«* Na to Varuh opozarja ob različnih priložnostih.

Varuha so k predmetni analizi med drugim spodbudile navedbe Odbora Združenih narodov za človekove pravice, ki je v svojih zadnjih ugotovitvah glede stanja človekovih pravic v Sloveniji iz leta 2016 izrazil skrb zaradi porasta sovražnega govora na internetu, ki se med drugim pojavlja na spletnih forumih, in je usmerjen zlasti proti migrantom, Romom, pripadnikom skupnosti LGBTI+ in muslimanom, obenem pa je izrazil tudi obžalovanje zaradi nizkega deleža prijav in pravnih odzivov, ki zadevajo primere rasne diskriminacije, vključno s pregonom vpletenih v resne primere sovražnega govora, ki so privedli do spodbujanja sovražnosti ali nasilja. Tudi še po začetku te analize pa je npr. Evropska komisija proti rasizmu in nestrpnosti Sveta Evrope (ECRI) v svojem zadnjem poročilu o Sloveniji leta 2019 zapisala, da primeri sovražnega govora v Sloveniji skoraj nikoli niso preganjani.

Namen predmetne analize je bil prispevati k razumevanju izzivov glede pregona sovražnega govora, konkretno kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, s čim bolj celovitim lastnim pregledom tožilske prakse glede 297. člena KZ-1. Ob tem pa je bil naš cilj dodatno osvetliti zlasti okoliščine posameznih vidikov pregona, obravnavanih primerov, obrazložitev elementov kaznivega dejanja s strani državnih tožilstev in relevantnih razlik kazenske obravnave kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1 skozi čas ter primerjalno med državnimi tožilstvi. Zastavljeni cilj smo tudi dosegli in verjamemo, da je analiza uresničila svoj namen. Ni pa naša ambicija nikoli bila (po)iskati odgovor na sleherno vprašanje, ki si ga je glede ravnanja

državnega tožilstva v zvezi s kaznivim dejanjem iz 297. člena KZ-1 mogoče sicer čisto tehtno zastaviti. Nekatere ugotovitve te analize ponujajo tudi nekaj izhodišč za morebitne nadaljnje raziskave zainteresiranih.

Varuhova analiza glede kazenskoprnega pregona sovražnega govora v Sloveniji temelji na proučitvi **145 (tako rekoč vseh,¹⁶² kjer je šlo za kazenski postopek zoper znane fizične in pravne osebe) arhiviranih tožilskih spisov** o kaznivem dejanju javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1 med letoma 2008 in 2018. Poglavitni zaključki analize Varuha so naslednji:

1. V obravnavanem obdobju se je skoraj četrtnina, tj. skoraj 25 % (36 od 145) zadev zaključilo z neko sankcijo za storilca – bodisi z obsodilno sodbo zoper vsaj enega storilca (23 zadev) bodisi z izpolnitvijo naloge v okviru instituta odloženega pregona (14 zadev).¹⁶³

Tožilstva so v 19 % (28) vseh zadev vložila obtožni akt (le v enem je šlo za obtožnico, pri vseh ostalih pa za obtožni predlog), pri čemer se je nato z obsodbo končalo 16 % (23) vseh zadev, kar pomeni 82 % uspešnost obtoževanja. Ta odstotek je podoben povprečju uspeha obtoževanja polnoletnih obdolžencev za vsa kazniva dejanja, kot izhaja iz skupnih poročil državnih tožilstev za leta od 2008 do 2018, ki je v desetletnem povprečju 84 % (slednji podatek se sicer nanaša le na izid kazenskih postopkov na prvi stopnji, za razliko od naše analize, ki zaobjema odločanje na različnih stopnjah).

Kot je omenjeno že v uvodu, kritike na račun pretirane zadržanosti slovenskega državnega tožilstva v zvezi s pregonom t. i. sovražnega govora niso redke. Odziv nanje gre seveda prepustiti tistemu, na katerega račun gredo, Varuh pa lahko vsaj pokaže, da se je v okviru analize pokazalo, da so nekateri tožilci v praksi resda restriktivno razlagali zakonske znake kaznivega dejanja iz 297. člena KZ-1, kar pa sicer ni v večjem obsegu vplivalo na zavrženje ovadb. Je pa treba tudi poudariti, da je bil prav vrhovni državni tožilec tisti, ki je na Vrhovno sodišče Republike Slovenije vložil zahtevo za varstvo zakonitosti, s stališčem, da je treba zakonska znaka, da mora biti dejanje, storjeno »na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja in žalitev«, razumeti alternativno in ne kumulativno. V zahtevi je problematiziral tudi stališče višjega sodišča glede razlage možnosti ogrožitve in motenja javnega reda in miru, pri čemer je izpostavil, da ni nujno, da bi ogrožanje doseglo stopnjo konkretne nevarnosti.¹⁶⁴ Vrhovno sodišče je leta 2019 tožilčevi razlagi, ki je nasprotovala dotedanji restriktivni razlagi, pritrdilo. To kaže, da je naposled državno tožilstvo prispevalo k širši razlagi kaznivega dejanja.

---

162 Za podrobnosti glej razdelek 1.7.

163 V eni od 36 zadev je prišlo do obeh izidov: prvi storilec je bil obsojen, drugi pa se je dogovoril za odloženi pregon.

164 Za podrobnosti glej razdelek 4.2.

2. Glede načina izvršitve kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1 je šlo v 53 % zadev (21 od 40 zadev), v katerih je tožilstvo zadevo zaključilo bodisi z obtožnim predlogom bodisi na podlagi instituta odloženega pregona, za zapise s strani uporabnikov spleta (podane prek družbenih omrežij – na prvem mestu prek omrežja Facebook, prek različnih spletnih forumov ter prek komentarjev pod spletnimi članki).

Tudi če zgoraj omenjenim zadevam dodamo še vse tiste zadeve, v katerih je tožilstvo ovadbo zavrglo, so bile sporne izjave najpogosteje izražene s strani uporabnikov spleta, in sicer v 44 % vseh proučenih zadev (64 od 145); temu po pogostosti sledijo prispevki v spletnih medijih, časopisih, na radiu in televiziji v 22 primerih, v 12 primerih pa je šlo za sporočilo, izraženo v obliki grafita, plakata, nalepke, transparenta ali letaka; med ostalimi načini izvršitve, ki so se pojavili redkeje, smo zasledili še štiri primere, ko je šlo za fizični napad, in dva primera, ko je šlo za navijanje na športni prireditvi.

3. Z vidika profila vseh osumljencev je šlo med skupno 243 osumljenci večinoma za posameznike, ki niso bili javne osebe; v približno 30 primerih pa so kot osumljenci nastopale osebe, ki so bile vsaj do določene mere izpostavljene javnosti (politiki, novinarji, javni intelektualci). Pravne osebe – največkrat je šlo za politične stranke ali medijske hiše – so bile storitve osumljene devetkrat. V osmih zadevah so bili soosumljeni tudi odgovorni uredniki medijev (ki lahko odgovarjajo po tretjem odstavku 297. člena KZ-1). Vsi, zoper katere se je postopek končal z neko sankcijo (bodisi obsodbo bodisi izpolnitvijo naloge v okviru instituta odloženega pregona), so bili posamezniki, ki niso bili javne osebe ali odgovorni uredniki medijev.

4. Gledano z vidika osebnih okoliščin, se je največ obravnavanih zadev nanašalo na dejanja zoper osebe z LGBTI+ osebnimi okoliščinami (23 zadev), Rome (15 zadev), druge narode nekdanje Jugoslavije (12 zadev), različna politična prepričanja – komunisti, desničarji itd. (8 zadev), muslimane (7 zadev), begunce in migrante (6 zadev – od tega dve v povezavi z islamsko vero) ter temnopolte (6 zadev).

V 36 zadevah, ki so se zaključile bodisi z obsodilno sodbo bodisi z izpolnitvijo naloge v okviru instituta odloženega pregona, je bilo kaznivo dejanje najpogosteje usmerjeno zoper osebe z naslednjimi osebnimi okoliščinami: osebe z LGBTI+ osebnimi okoliščinami (11 zadev), Rome (10 zadev), temnopolte (5 zadev – od tega enkrat skupaj z opravičevanjem apartheida). Od vseh zadev, ki so se nanašale na dejanja zoper osebe z LGBTI+ osebnimi okoliščinami, je v slabi polovici zadev (46 %) na koncu prišlo tudi do neke sankcije zoper storilca; v zadevah z dejanji, usmerjenimi zoper Rome, v 67 % zadev; v zadevah z dejanji, usmerjenimi zoper temnopolte, pa v kar 83 % zadev (tj. v vseh, razen eni).

Opozoriti velja, da pogostost ovadb ali sankcioniranja kaznivih dejanj zoper posamezno skupino ne odraža nujno pogostosti javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti proti tej skupini, saj vsi primeri potencialno kaznivega sovražnega govora niso prijavljeni organom pregona, prav tako pa ni mogoče utemeljeno sklepati, da je stopnja prijavljanja enaka za vse različne ogrožene skupine, proti katerim je sovražni govor usmerjen.

5. Glede izrečenih kazenskih sankcij analiza kaže, da so bile z obsodilnimi sodbami izrečene pogojne obsodbe na zaporno kazen v trajanju od enega do šest mesecev (v nobeni zadevi ni bila izrečena odškodnina oškodovancu); v primerih odloženega pregona pa so bile storilcem določene različne naloge: plačilo prispevka v korist javne ustanove ali nevladne organizacije v javnem interesu (v zneskih od 100 do 300 EUR); opravljanje dela v splošno korist (v trajanju od 20 do 50 ur); v dveh primerih pa je bilo določeno plačilo odškodnine oškodovancu (v znesku 265,37 EUR poleg plačila v korist nevladne organizacije in v znesku 1.750 EUR). Sodišča so sledila predlogom tožilstva glede višine kazni v vseh zadevah, razen v eni, kjer je sodišče nekoliko omililo predlagano sankcijo.

6. Primerjava izidov tožilskih postopkov po letih pokaže, da je od leta 2013 naprej prišlo do občutnega znižanja deleža zadev, v katerih je tožilstvo vložilo obtožni akt ali zadevo zaključilo z naložitvijo naloge storilcu prek instituta odloženega pregona; v obdobju 2008–2012 je bilo takih 40 % (32 od 81 obravnavanih zadev), v obdobju 2013–2018 pa le še 13 % (8 od 64) obravnavanih zadev. V preostalih zadevah je tožilstvo ovadbo zavrglo.

7. Analiza zadev ni pokazala, da bi bila sprememba besedila 297. člena KZ-1 iz leta 2012, s katero je bil dodan nov zakonski znak kaznivega dejanja (alternativno določena pogoja oziroma načina), da mora biti dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali pa z uporabo grožnje, zmerjanja in žalitev, odločilna za zavrženje večine zadev po sprejemu novega besedila člena. Izključno zaradi neizpolnjenosti novega pogoja, da mora biti dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja in žalitev, je tožilstvo v obdobju od 15. 5. 2012¹⁶⁵ (tj. ko je začela veljati zgoraj omenjena sprememba KZ-1) do konca leta 2018 zavrglo sedem od skupaj 80 zavrženih zadev. V ostalih zadevah pa po mnenju tožilcev niso bili izpolnjeni drugi zakonski znaki kaznivega dejanja ali pa so tožilci kot razlog za zavrženje ovadbe poleg neizpolnjenosti novega pogoja dodatno navajali tudi neizpolnjenost vsaj še enega od drugih pogojev, ki so bili v veljavnosti že pred omenjeno zakonodajno spremembo iz leta 2012.

8. Primerjava razlogov za zavrženje ovadb v obdobju po uveljavitvi novele KZ-1B (tj. po 15. 5. 2012) pa vendarle pokaže, da je bilo sklicevanje na neizpolnjenost novega zakonskega znaka kaznivega dejanja (pogoja) iz 297. člena KZ-1, da mora biti dejanje storjeno »na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir«, najpogostejši razlog, ki so ga v obrazložitvah svojih sklepov o zavrženju ovadbe navajali tožilci. Kot izključni ali eden od razlogov za zavrženje ovadbe se pojavi v 49 % (39 od 80) vseh zavrženih zadev¹⁶⁶ po 15. 5. 2012, od tega v sedmih zadevah kot edini razlog za zavrženje ovadbe, v preostalih 32 zadevah pa je bil poleg tega naveden še kak drug razlog (npr. ni bilo namena oziroma naklepa vplivati na širši krog ljudi, naj preidejo

---

165 Datum izdaje sklepa o zavrženju, ki je enak datumu začetka veljavnosti KZ-1B, smo izbrali, ker je bila z vidika omenjenih dveh na novo dodanih pogojev določba za storilca milejša in se je posledično lahko uporabljala tudi za kazniva dejanja, storjena pred tem datumom.

166 Med te zadeve niso šteti sklepi o zavrženju zaradi uporabe instituta odloženega pregona.

k sovražnim, nasilnim in nestrpnim dejanjem; spodbujanje ali razpihovanje ni bilo uperjeno proti posameznim varovanim skupinam ali njihovim pripadnikom; spodbujanje ali razpihovanje ni bilo javno; v eni zadevi pa se je postavljalo vprašanje, ali je storilec z izjavo res zanikal ali zmanjšal pomen holokavsta). V 16 od omenjenih 39 zadev so tožilci navajali, da je za izpolnjevanje pogoja zahtevano »konkretno ogrožanje javnega reda in miru«, čeprav besedilo člena tega izrecno ne zahteva.

9. Od 39 zadev, v katerih je do zavrženja prišlo, ker ni bil izpolnjen prvi alternativno določen način »dejanje je storjeno na način, ki lahko moti javni red in mir«, je bila le v 10 zadevah (26 %), zavrženih po 15. 5. 2012, tudi opredelitev, ali je bilo dejanje storjeno »z uporabo grožnje, zmerjanja in žalitev«, torej na drugi alternativno določen način. Če bi tožilci šteli, da gre za alternativna in ne kumulativna pogoja, bi morala ta presoja biti narejena v vseh omenjenih 39 zadevah. Vendar je Vrhovno državno tožilstvo s svojim pravnim stališčem iz februarja 2013 prispevalo k razumevanju zakonskega besedila na način, da je tudi ta izvršitveni način lahko podan le v primeru, če bo spodbujanje ali razpihovanje v smeri sovražnosti, nasilnosti ali nestrpnosti izraženo na taki stopnji, ki že sama po sebi ogroža ali moti javni red in mir. Nato je Vrhovno sodišče Republike Slovenije s sodbo v zadevi I Ips 65803/2012, z dne 4. 7. 2019, začrtalo drugačno razlago 297. člena KZ-1. Vpliv te sodbe na prakso pregona kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1 bi bil eventualno lahko predmet kakšne druge analize.

10. Tožilci so glede novega pogoja iz 297. člena KZ-1, uveljavljenega z novelo KZ-1B, da mora biti dejanje storjeno »na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja in žalitev«, neredko sledili razlagam iz znanstvene monografije Kazenski zakonik (KZ-1) z novelama KZ-1A in KZ-1B, GV Založba, 2012; pravnega stališča Vrhovnega državnega tožilstva o pregonu kaznivega dejanja Javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1 iz leta 2013; in sodbe Višjega sodišča II K 65803/2012,167 ki so odstopale od jezikovne razlage določbe. Te razlage so v veliki meri smiselno sledile obrazložitvi predloga spremembe 297. člena, da »je potrebna inkriminacija le tistih dejanj spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ki so bila storjena na tak način, da lahko glede na posamične okoliščine njihove izvršitve privedejo do stopnje, ki ogroža ali moti javni red in mir«, kljub temu, da je iz samega zakonskega besedila razvidno, da mora biti izpolnjen bodisi en ali drug pogoj (torej da je kaznivo dejanje storjeno ali »na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir« ali »z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev«).

Je pa bilo naposled prav državno tožilstvo tisto, ki je v eni izmed konkretnih zadev z vložitvijo zahteve za varstvo zakonitosti pod vprašaj postavilo ustreznost omenjene razlage prvega odstavka 297. člena KZ-1 in prispevalo k manj restriktivni razlagi določbe, kot jo je naposled v letu 2019 (torej po v analizi obravnavanem obdobju)

---

167 Pri analizi sklepov o zavrženju smo razbrali, da so tožilci v treh primerih citirali dele pravnega stališča VDT, v štirih primerih del uvodnih pojasnil h KZ-1, v štirih del sodbe II Kp 65803/2012 Višjega sodišča v Ljubljani, v osmih primerih pa so citirali ali se orientirali po omenjeni sodbi ali uvodnih pojasnilih h KZ-1 (ni bilo jasno po katerem viru, saj gre v delu za identično vsebino).

podalo najvišje sodišče v državi (glej sodbo Vrhovnega sodišča RS iz prejšnje točke zaključkov).

11. Odgovore na vprašanje, čemu je od leta 2013 dalje upadlo število obtožnih aktov in tudi zadev, ki so se zaključile s sankcioniranjem storilcev, bi se lahko iskalo v okviru kakšnih nadaljnjih raziskav. Načeloma pa bi lahko šlo za vpliv vsaj naslednjih dejavnikov (oziroma kombinacije le-teh):

- **spremenjeno besedilo 297. člena KZ-1 oziroma njegova restriktivn(ejš)a razlaga**

Predmetna analiza tega dejavnika sicer ni pokazala kot odločujočega. Možno pa bi bilo tudi, da je sprememba zakona na upad vplivala na kakšen posreden način, npr. (ugibamo) tako, da so se tožilstva skladno z novo opredelitvijo kaznivega dejanja in njeno razlago iz pravnega stališča Vrhovnega državnega tožilstva iz februarja 2013 redkeje posluževala odkrivanja identitete avtorjev anonimnih komentarjev na podlagi sodne odredbe za ponudnika dostopa do interneta, ker so morda v posameznih primerih ocenila, da znaki kaznivega dejanja glede na nove (restriktivnejše) pogoje niso izpolnjeni.

- **nižje število obravnavanih primerov sovražnega govora na spletu s strani državnih tožilstev**

Iz analize sledi, da je bila v obdobju 2008–2012 skoraj polovica (47 %) zadev takih, ki so se nanašale na pregon sovražnega govora na družbenih omrežjih, spletnih forumih in v komentarjih spletnih medijev, medtem ko je bilo v obdobju 2013–2018 takšnih zadev le 16 %. Ravno primeri spletnega sovražnega govora so v obdobju 2008–2012 v 53 % (20 od 38) zadev vodili v obtožni predlog ali odloženi pregon, medtem ko smo v obdobju 2013–2018 zasledili le še en tak primer odloženega pregona in nobenega vloženega obtožnega predloga. Na podlagi navedenega bi lahko šel nižji delež pregona kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1 v obdobju 2013–2018 tudi na račun nižjega števila obravnavanih primerov sovražnega govora na spletu, ki so ga v delo prejela državna tožilstva.

Naša analiza ne daje odgovorov na vprašanje, zakaj so državna tožilstva med letoma 2013 in 2018 le enkrat preganjala spletni sovražni govor – že zato ne, ker vanjo niso bile vključene na primer zadeve, v katerih je morebiti prišlo do zavrženja ovadb proti neznanim storilcem (in so bile evidentirane v druge vpisnike).

- **ravnanje policije v zvezi z naznanitvami kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1 in drugih relevantnih členih**

Iz statistike iniciative Spletno oko¹⁶⁸ na primer izhaja, da so v letih 2013–2017 policiji naznanili 173 primerov sovražnega govora na spletu – torej veliko več, kot jih je bilo obravnavanih v tožilskih spisih, ki smo jih prejeli in proučili. Nepojasnjeno ostaja, zakaj takšna razhajanja v številu obravnavanih zadev na policiji in tožilstvu. Poleg evidentiranja zadev v druge tožilske vpisnike (na primer v primeru neznanih storilcev)

---

168 Dostopno na: www.spletno-oko.si/sovrazni-govor/raziskave-clanki-statistika.

je ena od možnosti še na primer, da je policija v več primerih po prejemu ovadbe za-
devo prekvalificirala in na tožilstvo podala ovadbo za drugo kaznivo dejanje.

12. V okviru analize proučeno gradivo ne kaže, da bi tožilci pri obravnavi ovadb zbirali informacije oziroma opravljali presojo o vplivu dejanja na oškodovanca ali skupnost.

V zvezi s tem gre predvsem izpostaviti, da Smernice Evropske komisije za praktično
rabo Okvirnega sklepa Sveta 2008/913/PNZ o boju proti nekaterim oblikami in izra-
zom rasizma in ksenofobije s kazensko-pravnimi sredstvi (v zvezi s katerim je sploh
prišlo tudi do spremembe besedila 297. člena KZ-1 leta 2012) navajajo, da je za zago-
tovitev učinkovitega obravnavanja kaznivih dejanj in ustreznih odzivov na področju
kazenskega pravosodja zelo pomembno, da policija, tožilci in sodišča popolnoma ra-
zumejo profil, odnos do dejanja in motivacijo storilca rasističnega in ksenofobičnega
sovražnega govora ter kaznivih dejanj, storjenih iz sovraštva. Hkrati pa je za organe
kazenskega pravosodja enako pomembno, da lahko v celoti razumejo profil in polo-
žaj žrtve ter njen odnos do dejanja. Močno zanašanje na oceno storilčevega profila
in motivov, ki ni uravnovešeno s pristopom, usmerjenim na žrtev, lahko negativno
vpliva na nepristranskost in učinkovitost odzivov. Izpoved žrtev je lahko ključnega
pomena za boljše razumevanje vpliva kaznivega dejanja nanje in zadevno skupino
ali skupnost ter razumevanja konteksta, v katerem je bilo kaznivo dejanje storjeno.

13. Proučene zadeve so pokazale, da so tožilski akti (predvsem obtožni predlo- gi) in tudi sodne odločbe pogosto neobrazloženi ali obrazloženi le na kratko, kar omejuje možnost vsebinskega preizkusa odločitve.

Razlogi za neobrazloženost sicer lahko izhajajo tudi iz določb samega Zakona o ka-
zenskem postopku (ZKP), saj ta v nekaterih primerih to izrecno določa (npr. glede
obtožnega predloga pred novelo ZKP-K, sodbe na podlagi kaznovalnega naloga in
sodbe, proti kateri ni napovedana pritožba). So bile pa tudi obrazložitve v sklepih o
zavrženju ovadbe pretežno omejene le na enega ali nekaj razlogov (kar samo po sebi
še ne pomeni nujno, da je bila obrazložitev tudi nezadostna – tovrstno ocenjevanje
kvalitete tožilskih obrazložitvev je presehalo okvir predmetne analize).¹⁶⁹

14. Na podlagi analize ugotavljamo, da bi bile najverjetneje potrebne tudi zakono- dajne spremembe, če bi se želelo možnost subsidiarnega pregona v primeru ka- znivega dejanja po 297. členu KZ-1 zagotoviti ne samo konkretnim oškodovancem, zoper katere je bilo kaznivo dejanje neposredno usmerjeno, ampak tudi širšemu krogu oškodovanih oseb (bodisi vsakemu predstavniku napadene skupine bodisi pooblaščenim organizacijam).

---

169 Nedvomno se vsaj nekatere obrazložitve tožilcev že na prvi pogled v nekaterih delih kažejo za vse
prej kot prepričljive – npr. tista iz primera 8 v prilogi, kjer je osumljenec na spletnem forumu
izrecno navajal, da je treba »pedre POBIT! POBIT!«, tožilka pa je v zvezi s tem zapisala, da se s
tem v ničemer ni spodbujalo oziroma razpihovalo kakršnegakoli sovraštva ali nestrpnosti
oziroma ni spodbujalo k drugi enakopravnosti (ni pa to sicer bil edini razlog za zavrženje ovadbe).

Postavlja se vprašanje, kdo vse bi lahko prevzel subsidiarni pregon. V obravnavanih zadevah je bil le v dveh zadevah uporabljen institut subsidiarnega pregona, in sicer v eni zadevi s strani neposrednih oškodovancev, v drugi pa s strani organizacije s področja kulturne dejavnosti konkretne skupnosti – v obeh primerih neuspešno.

Tudi iz Smernic Evropske komisije za praktično rabo Okvirnega sklepa Sveta 2008/913/PNZ o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazensko-pravnimi sredstvi izhaja, da so sovražni govor in druga kazniva dejanja, storjena iz sovraštva, »identitetna« kazniva dejanja ali kazniva dejanja »podajanja sporočila«. Ta kazniva dejanja ne kršijo samo individualnih pravic žrtve, ampak tudi načelo enakosti in predstavljajo izraz diskriminacije, predsodkov, sovraštva do žrtve, pa tudi do tistih, ki delijo njene značilnosti ali značilnosti, ki se ji pripisujejo, ali proti skupini ali skupnosti, ki ji žrtev pripada ali se šteje, da ji pripada.

15. Na podlagi analize se tudi nakazuje, da bi veljalo razmisliti o morebitnih zakonodajnih spremembah z namenom ustrežnejše ureditve področja kriminalitete iz sovraštva.

V nekaterih od proučenih zadev, ki so bile obravnavane po 297. členu KZ-1, bi bilo bržkone primerneje, da bi bile obravnavane kot kazniva dejanja iz sovraštva – tak primer so na primer napad na Cafe Open (znani lokal povezan z LGBTI+ gibanjem in skupnostjo), napad na skupino kubanskih državljanov z metanjem predmetov vanje in napad, ko je oseba nekoga pretepla zaradi njegove homoseksualne usmerjenosti. Kot pglavitni argument za posebno ureditev kriminalitete iz sovraštva se v stroki navaja dodatno škodljivost tovrstnih kaznivih dejanj v primerjavi z enakimi kaznivimi dejanji brez diskriminatornega nagiba.

Iz poročila Evropske komisije izhaja, da je Slovenija ena od redkih držav članic, ki v kazenski zakonodaji ne vsebuje posebnih določb o tovrstnih diskriminatornih motivih storilca. Obravnavo kriminalitete iz sovraštva je zato možna le na podlagi splošne določbe drugega odstavka 49. člena KZ-1, po kateri se pri odmeri kazni med drugim upošteva storilčeve nagibe za storitev kaznivega dejanja; ti v zakonu niso podrobneje opredeljeni.

K drugačnemu oziroma okrepljenemu pristopu k obravnavi kriminalitete iz sovraštva Slovenijo v svojih poročilih redno pozivajo tudi mednarodna telesa OZN in Sveta Evrope za varstvo človekovih pravic. O tem so se izrekli Odbor za odpravo vseh oblik rasne diskriminacije (CERD), Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI) in Svetovalni odbor o okvirni konvenciji za varstvo narodnih manjšin. Številna priporočila v smeri izboljšav pri pregonu kriminalitete iz sovraštva je Slovenija prejela tudi v okviru tretjega kroga Univerzalnega periodičnega pregleda.

SEZNAM UPORABLJENE LITERATURE IN VIROV

1. Literatura

Matjaž Ambrož in Hinko Jenull, [stvarno kazalo Ciril Keršmanc]: Kazenski zakonik (KZ-1): z novelama KZ-1A in KZ-1B / razširjena uvodna pojasnila. GV Založba, Ljubljana 2012.

Rok Čeferin: Sovražni govor kot zloraba pravice do svobode izražanja, v: Zagovor javnosti: med svobodo izražanja in sovražnim govorom, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana 2017, str. 58–69.

Andrej Ferlinc: Sovražni govor z vidika splošnega pojma kaznivega dejanja, v: Pravna praksa, (2018) 24–25, str. 25–27.

Neža Kogovšek Šalomon: Prispevek k razumevanju izziva pregona kaznivega dejanja »javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti«, v: Časopis za kritiko znanosti, 45 (2017) 268, str. 74–87.

Damjan Korošec, Katja Filipčič in Stojan Zdolšek (uredniki): Veliki znanstveni komentar posebnega dela Kazenskega zakonika (KZ-1). Uradni list Republike Slovenije, Pravna fakulteta, Ljubljana, 2019.

Samo Košir in Janja Potisk: Obstoje oškodovanca pri kaznivem dejanju ponarejanja listin, v: Pravna praksa, (2019) 11, str. 6–7.

Primož Križnar: Poskus drugačne interpretacije 297. člena KZ-1, v: Pravna praksa, (2018) 35, str. 6–8.

Nina Peršak: Sovražni govor v perspektivi človekovih pravic ter nekatera odprta vprašanja kriminalizacije in pregona, v: Pravosodni bilten, 37 (2016) 3, str. 45–62.

Rok Svetlič: Eksistencialna krivda Zahoda in boj za interpretacijo 297. člena KZ-1, v: Pravna praksa, (2018) 39–40, str. 10–12.

Varuh človekovih pravic Republike Slovenije: Letno poročilo Varuha človekovih pravic za leto 2013. Junij 2014.

Varuh človekovih pravic Republike Slovenije: Letno poročilo Varuha človekovih pravic za leto 2018. Februar 2019.

Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije: Skupno poročilo o delu državnih tožilstev za leto 2018. April 2019.

Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije: Skupno poročilo o delu državnih tožilstev za leto 2019. April 2020.

Dragica Wedam Lukič: Sovražni govor v praksi Evropskega sodišča za človekove pravice, v: Zagovor javnosti: med svobodo izražanja in sovražnim govorom, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana 2017, str. 30–40.

Aleš Završnik, Zakaj obsodb sovražnega govora v Sloveniji ni? Od okov implementacije do rigidnosti razlage, v: Zagovor javnosti: med svobodo izražanja in sovražnim govorom, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana 2017, str. 101–114.

Aleš Završnik in Vanja Zrimšek: Sovražni govor po slovenski kaznovalni zakonodaji in sodni praksi: neustaven položaj?, v: Časopis za kritiko znanosti, 45 (2017) 268, str. 59–73.

Sabina Zgaga: Položaj oškodovanca v predlogu ZKP-1, v: Pravna praksa, (2008) 21, str. 17–19.

Barbara Zobec: O »prelomni« sodbi VS RS v zvezi s kaznivim dejanjem po 297. členu KZ-1, v: Pravna praksa, (2019) 46, str. II-VIII.

2. Pravni viri

Ustava in zakoni

Ustava Republike Slovenije (URS), Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZ568, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a.

Kazenski zakonik (KZ), Uradni list RS, št. 95/04 – uradno prečiščeno besedilo in 55/08 – KZ-1.

Kazenski zakonik (KZ-1), Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17, 23/20 in 91/20.

Zakon o elektronskem poslovanju na trgu (ZEPT), Uradni list RS, št. 96/09 – uradno prečiščeno besedilo in 19/15.

Zakon o kazenskem postopku (ZKP), Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14, 8/16 – odl. US, 64/16 – odl. US, 65/16 – odl. US, 66/17 – ORZKP153,154, 22/19, 55/20 – odl. US in 89/20 – odl. US.

Zakon o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja (ZOPOKD), Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08 in 57/12.

Zakon o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1), Uradni list RS, št. 70/06 in 139/20.

Mednarodne pogodbe

Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, spremenjena s protokoli št. 3, 5 in 8 ter dopolnjena s protokolom št. 2, ter njeni protokoli št. 1, 4, 6, 7, 9, 10 in 11, Uradni list RS št. 33/94 – Mednarodne pogodbe, št. 7/94.

Mednarodna konvencija o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije, Uradni list SFRJ št. 31/67 – Mednarodne pogodbe št. 6/67.

Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah, Uradni list SFRJ, št. 31/67 – MP, št. 6/67.

Sekundarno pravo Evropske unije

Okvirni Sklep Sveta 2008/913/PNZ z dne 28. novembra 2008 o boju proti nekaterim oblikami in izrazom rasizma in ksenofobije s kazensko-pravnimi sredstvi. November 2008.

Drugi dokumenti

Državnotožilski red, Uradni list RS, št. 7/12, 29/12, 45/16, 64/19 in 191/20.

Državnotožilski spisi Kt in Ktm za pregon kaznivih dejanj po 297. členu KZ-1 v obdobju 2008–2018 – povzetki proučenih zadev iz *145 spisov Kt in Ktm v prilogi*.

Spletno oko: Statistika. <www.spletno-oko.si/sovrazni-govor/raziskave-clanki-statistika> (2. 4. 2021).

Vlada Republike Slovenije: Fifth Report by the Government of the Republic of Slovenia on the Implementation of the Framework Convention for the Protection of National Minorities, februar 2020.

Vlada Republike Slovenije: Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika (KZ-1), EVA 2010-2011-0006, junij 2011.

Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije: Dopis Varuhu, VDT-Tu-14-9/8/2019, 18. 1. 2021.

Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije: Dopis Varuhu, VDT-Tu-14-9/8/2019, z dne 10. 2. 2021.

Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije: Pregon kaznivega dejanja Javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1 – pravno stališče, Ktr 2/13-6/HJ-TL/vg, februar 2013.

Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije: Splošna navodila za enotno uporabo določb 162. člena ZKP o odložitvi kazenskega pregona, VDT-Tu-4-1/1/2020/JVP, marec 2020.

Sodna praksa

ESČP, Beizaras in Levickas proti Litvi, vloga št. 42388/15, sodba z dne 14. 1. 2020.

ESČP, Carl Jóhann Lilliendahl proti Islandiji, vloga št. 29297/18, sklep z dne 12. 5. 2020.

ESČP, Delfi AS proti Estoniji, vloga št. 64569/09, sodba z dne 16. 6. 2015.

ESČP, Menson in drugi proti Združenemu kraljestvu, vloga št. 47916/99, odločitev o dopustnosti z dne 6. 5. 2003.

ESČP, Nachova in drugi proti Bolgariji, vlogi št. 43577/98 in 43579/98, sodba z dne 6. 7. 2005.

ESČP, Sabalić proti Hrvaški, vloga št. 50231/13, sodba z dne 14. 1. 2021.

Ustavno sodišče Republike Slovenije, odločba Up-301/96 z dne 15. 1. 1998.

Ustavno sodišče Republike Slovenije, sklep U-I-154/03 z dne 17. 12. 2003.

Ustavno sodišče Republike Slovenije, odločba Up-407/14 z dne 14. 12. 2016.

Višje sodišče v Celju, sklep II Kp 13816/2017 z dne 11. 8. 2020.

Višje sodišče v Kopru, sklep II Kp 41454/2013 z dne 22. 5. 2014.

Višje sodišče v Ljubljani, sodba I Kp 1050/2004 z dne 9. 3. 2005.

Višje sodišče v Ljubljani, sklep II Kp 26189/2010 z dne 18. 1. 2011.

Višje sodišče v Ljubljani, sodba II Kp 5357/2010 z dne 15. 6. 2011.

Višje sodišče v Ljubljani, sodba II Kp 24633/2010 z dne 13. 9. 2011.

Višje sodišče v Ljubljani, sodba II Kp 2938/2010 z dne 8. 8. 2012.

Višje sodišče v Ljubljani, sodba II Kp 73655/2010 z dne 4. 12. 2012.

Višje sodišče v Ljubljani, sodba II Kp 33851/2011 z dne 12. 3. 2013.

Višje sodišče v Ljubljani, sodba II Kp 65803/2012 z dne 11. 12. 2013.

Višje sodišče v Ljubljani, sklep VII Kp 44075/2014 z dne 8. 10. 2015.

Višje sodišče v Ljubljani, sodba VII Kp 844/2013 z dne 6. 6. 2017.

Višje sodišče v Ljubljani, sklep II Kp 14487/2016 z dne 7. 6. 2017.

Višje sodišče v Ljubljani, sklep II Kp 4496/2016 z dne 12. 7. 2017.

Višje sodišče v Ljubljani, sklep VII Kp 50519/2016 z dne 28. 3. 2019.

Višje sodišče v Mariboru, sodba IV Kp 29989/2012 z dne 7. 3. 2014.

Višje sodišče v Mariboru, sodba IV Kp 36334/2012 z dne 29. 8. 2014.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije, sodba I Ips 359/2005 z dne 13. 4. 2006.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije, sodba I Ips 5357/2010 z dne 27. 3. 2014.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije, sodba I Ips 65803/2012 z dne 4. 7. 2019.

Mednarodni dokumenti

Agencija Evropske unije za temeljne pravice (FRA): Hate crime recording and data collection practice across the EU. 2018.

Agencija Evropske unije za temeljne pravice (FRA): Unmasking bias motives in crimes: selected cases of the European Court of Human Rights. 2018.

Evropska komisija: Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the implementation of Council Framework Decision 2008/913/JHA on combating certain forms and expressions of racism and xenophobia by means of criminal law, COM(2014) 27 final. Januar 2014.

Evropska komisija, Skupina EU na visoki ravni za boj proti rasizmu, ksenofobiji in drugim oblikam nestrpnosti: Guidance note on the practical application of Council Framework decision 2008/913/JHA on combating certain forms and expressions of racism and xenophobia by means of criminal law. November 2018.

Evropska komisija proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI): Drugo poročilo o Sloveniji. Julij 2003.

Evropska komisija proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI): Tretje poročilo o Sloveniji. Februar 2007.

Evropska komisija proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI): Poročilo Evropske komisije proti rasizmu in nestrpnosti o Sloveniji (četrta faza spremljanja). September 2014.

Evropska komisija proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI): Poročilo Evropske komisije proti rasizmu in nestrpnosti o Sloveniji (peta faza spremljanja). Junij 2019.

Evropsko sodišče za človekove pravice: Factsheet – Hate speech. September 2020.

Odbor ministrov Sveta Evrope: Recommendation No. R (97) 20 of the Committee of Ministers to member states on “hate speech”. October 1997.

Odbor ZN za človekove pravice: Concluding observations on the third periodic report of Slovenia. April 2016.

Odbor ZN za človekove pravice: CCPR General Comment No. 11: (Article 20) Prohibition of Propaganda for War and Inciting National, Racial or Religious Hatred. Julij 1983.

Odbor ZN za človekove pravice: General comment No. 34: (Article 19) Freedoms of opinion and expression. September 2011.

Odbor ZN za odpravo rasne diskriminacije: Concluding observations on the combined eight to eleventh periodic reports of Slovenia (CERD/C/SVN/CO/8-11). Januar 2016.

Odbor ZN za odpravo rasne diskriminacije: General recommendation No. 35: Combating racist hate speech. September 2013.

OSCE Urad za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR): Hate Crime

Laws / A Practical Guide. 2009.

Svetovalni odbor o Okvirni konvenciji za varstvo narodnih manjšin: Četrto mnenje o Sloveniji – sprejeto 21. junija 2017. Junij 2017.

Svet ZN za človekove pravice: Report of the Working Group on the Universal Periodic Review / Slovenia. December 2019.

Urad visokega komisarja ZN za človekove pravice: Rabat Plan of Action on the prohibition of advocacy of national, racial or religious hatred that constitutes incitement to discrimination, hostility or violence. Januar 2013.

LEGENDA

 zavrženje ovadbe (brez odl. pregona)

 odložen kazenski pregon

 obtožni predlog

 odložen kazenski pregon
in obtožni predlog hkrati

PRILOGA – Povzetki proučenih zadev iz 145 državnotožilskih spisov Kt in Ktm za pregon kaznivih dejanj po 297. členu KZ-1 v obdobju 2008–2018

Uvodno pojasnilo: letnica predstavlja leto storitve dejanja.

I. ODT V LJUBLJANI

58 zadev, od tega 5 x obtožni predlog, 2 x odložen pregon ter 1 x odložen pregon in obtožni predlog

2009

PRIMER 1 (Kt(0)5519/09)

Osumljenec je na Facebooku napisal: »te pedre bi mogu vse fuknt v plinsko celico, svet bi biu lepši«.

Tožilec je v obtožnem predlogu zaradi spodbujanja sovraštva in nestrpnosti do istospolno usmerjenih oseb predlagal pogojno kazen dveh mesecev zapora, ki pa ne bo izrečena, če obdolženec v roku enega leta ne bo storil novega kaznivega dejanja.

Okrajno sodišče je obtožni predlog zavrglo in zapisalo: »spodbujanje z drugimi izrazi pomeni izzivanje, pozivanje, ščuvanje, hujskanje in sicer nekega nedoločenega kroga k nekemu nevarnemu stanju oziroma v konkretnem primeru k sovraštvu oziroma nestrpnosti do določene skupine ljudi, kar se lahko povzroči z opisovanjem kakšnih lastnosti ali ravnanj te skupine, s čimer se lahko spodbuja oziroma povzroča nestrpnost do te skupine, to je nespoštovanje teh ljudi, želja po podrejanju le-teh in nepriznavanju enakovredne udeležbe teh oseb v družbi, ali s pozivanjem drugih k določenemu ravnanju s temi ljudmi, saj se šele na ta način lahko govori o povzročanju sovraštva, to je pripravljenosti določenih skupin, da se medsebojno spopadejo ali si povzročajo neprijetnosti [...] Nikakor torej spodbujanja takih stanj ne morejo pomeniti izjave o tem, kar bi nekdo sam lahko naredil tej skupini ljudi, kot v konkretnem primeru, ko se obdolžencu očita, da naj bi napisal „te pedre bi mogu vse fuknt v plinsko celico, svet bi biu lepši“. Pri tem gre lahko le za neke pogojne grožnje nedoločenemu krogu ljudi, ki tako ne morejo predstavljati niti zakonskih znakov kaznivega dejanja ogrožanja varnosti, nikakor pa glede na zgoraj navedeno ne more iti pri tem za pozivanje drugih k sovražnosti in nestrpnosti in tako obdolženčeva očitana izjava ne pomeni konkretizacije zakonskih znakov, to je izvršitvenega ravnanja, očitane kaznivega dejanja, niti ne kakšnega drugega kaznivega dejanja. Poleg tega iz opisa niti ni razvidna konkretizirana posledica takega ravnanja, ki vsekakor mora obstajati, sicer bi šlo pri tem za inkriminacijo gole izjave, ne glede na

učinek. Gre za ogroževalni delikt, kar pomeni, da je njegova posledica konkretna, to je jasno navzoča in neposredno grozeča nevarnost zoper javni red in mir, ki grozi, da bodo besede vsak čas prešle k dejanju in da bo tak „sovražni“ govor eskaliral v fizično nasilje in nikakor ne zadostuje le neka abstraktna nevarnost, kot je razvidno tudi iz članka Kaznivo dejanje „vzbujanja sovraštva, razdora ali nestrpnosti“ (300. člen KZ) in „sovražni govor“, avtorja Aleša Završnika, drugih njegovih člankov iz Pravne prakse ter tudi sodbe Višjega sodišča v Celju, opr. št. Kp 49/2003. Tudi konkretna nevarnost pa mora biti v opisu dejanja zatrjevana, kar pa v konkretni zadevi iz opisa dejanja ni razvidno, niti ne iz podatkov v spisu, saj iz odzivov na očitane besede obdolženca ni razvidno, da bi bila z izrečenimi besedami povzročena kakšna sovražnost oziroma nestrpnost oziroma da bi obstajala kakšna realna nevarnost za takšna nevarna stanja.«

Zoper sklep sodišča je tožilec vložil pritožbo. Opozoril je, da je bilo v sodni praksi drugih višjih sodišč že večkrat poudarjeno, da glede na zakonski opis kaznivega dejanja iz 297. člena KZ-1 (oz. iz 300. člena KZ) zadostuje, »da storilec z razpihovanjem povečuje pripravljenost pripadnikov katerihkoli narodov, da se med seboj spopadejo ali povzročajo neprijetnosti« (sklep Višjega sodišča v Ljubljani, opr. št. Kp 359/2008); podobno da poudarja tudi sodba Višjega sodišča v Ljubljani, opr. št. Kp 1050/2004, ko navaja, da je s predmetnim kaznivim dejanjem sankcionirana »prepoved ravnanja z namenom ustvarjanja stanja neenakopravnosti med narodi, rasami ali pripadniki določene vere, zato da se v družbi tudi povzroči takšno stanje«. Tožilec je menil, da iz opisa obdolženčevega ravnanja nedvomno izhaja konkretizirana posledica in zelo očitna neposredno navzoča nevarnost zoper javni red in mir ter da obdolženčeva izjava nedvomno kaže na pozivanje k sovražnosti in nestrpnosti, posledično pa predstavlja hudo nevarnost zoper javni red in mir. »Izjava obdolženega je bila dana v okviru skupine „Bakus je za pedre“, ki izkazuje določene sovražne tendence do istospolno usmerjenih obiskovalcev lokala „Bakus“. Vsakemu povprečnemu bralcu omenjene izjave na socialnem omrežju je bilo lahko takoj jasno, kam meri omenjena izjava in k čemu poziva. V kolikor je obdolženec izjavil, da bi bilo potrebno istospolno usmerjene pometati v plinsko peč, iz tega več kot očitno izhaja, da si želi njihove smrti in seveda to tudi javno razglašja ter k istemu ravnanju poziva tudi bralce svoje izjave, opisano ravnanje pa predstavlja neposredno grožnjo morebitnim istospolno usmerjenim obiskovalcem lokala „Bakus“.« Tožilec je menil, da je sodišče v predmetni zadevi napačno ugotovilo dejansko stanje in preuravneno napravilo zaključek, da predstavlja izjava obdolženega le neko pogojno grožnjo nedoločnemu krogu ljudi.

Višje sodišče v Ljubljani je pritožbi tožilca ugodilo in zadevo vrnilo v nadaljnji postopek sodišču prve stopnje; strinjalo se je s tožilčevo razlago, kako je razumeti besedo »mogu«, in da to omogoča razlago, da je takšna izjava posredovana nedoločeni skupini ljudi, ki jo poziva k nestrpnosti do istospolnih oseb; ob tem pa v zvezi s posledico doda, da je iz razlogov izpodbijanega sklepa razvidno, da se je sodišče uprlo na strokovno literaturo in test, ki se je uveljavil v ustavno sodni praksi ZDA in sicer, da morata biti izpolnjena kumulativno tako kriterij izražene misli, ki vsebuje spodbujanje k neenakopravnosti, in verjetnost, da bi do protipravnega stanja tudi prišlo (»da bi takšen sovražni govor vsak čas prešel k dejanju in se eskaliral v fizično nasilje«), a to po presoji pritožbenega sodišča ne sodi v opis kaznivega dejanja in je pravzaprav dejansko vprašanje, ki pa se ga lahko ugotovi šele po končanem postopku dokazovanja.

Okrajno sodišče je nato predlogu tožilca ugodilo in izdalo sodbo o kaznovalnem nalogu.

PRIMER 2 (LJ-KT/3069/2009)

Trije storilci so skupaj z neznanimi sotorilci izvedli fizični napad na lokal Cafe Open in njegove goste, pri čemer so vzklikali homofobne grožnje in žaljivke (šlo je za lokal, povezan z LGBTI+ gibanjem in skupnostjo).

Dvema obdolžencema je bil med postopkom odrejen pripor, enemu pa hišni pripor. Sprva so bili obsojeni na (nepogojne) zaporne kazni, v postopku z izrednim pravnim sredstvom pa so bile obsodbe razveljavljene, ker so se opirale na dokaz, ki bi moral biti izločen zaradi poteka časa hrambe v policijskih evidencah. V ponovljenem postopku je tožilstvo zaradi pomanjkanja dokazov obtožbo umaknilo.

PRIMER 3 (LJ-KTM/99/2010)

Mladoletni storilec je na spletnem naslovu Žurnal24 pod člankom o Paradi ponosa v Ljubljani napisal komentar: »bodte pripravljene na smert ali pretep s pestmi... če se pojavite v ljubljani na javnem prostoru boste odgnani... skrijte se v nek klub in se tam analno posiljujte!! ZA SLOVENIJO PROTI PEDROM!«

S tožilstvom se je dogovoril za odložen pregon ob izpolnitvi naloge (20 ur dela v splošno korist).

2010

PRIMER 4 (Kt(0)4850/10)

Osumljenec in neznan storilec so pred Parlament pubom v Ljubljani na skupino Kubancev vpili: »Niger pejt v afriko, vrni se v džunglo«. Med begom so za njimi metali stole, kozarce in steklenice. Eden izmed neznanecv je enemu od Kubancev v glavo vrgel steklenico in ga poškodoval. Osumljenec je napadel enega izmed Kubancev s stolom in ga poskušal udariti ter vanj metal kamenje.

Tožilka je v obtožnem predlogu zapisala, da je osumljenec skupaj z do sedaj neznanimi osebami z grdim ravnanjem in ogrožanjem varnosti spodbujal rasno nestrpnost in s tem storil kaznivo dejanje po 4. in 1. odst. 297. člena KZ-1 v zvezi z 20. členom. V predlogu za izdajo kaznovalnega naloga je bila predlagana pogojna obsodba na šest mesecev zopora s preizkusno dobo treh let.

Sodišče je sledilo predlogu tožilstva in izdalo sodbo za izdajo kaznovalnega naloga.

obtožni predlog

odložen kazenski pregon in obtožni predlog hkrati

PRIMER 5 (Kt(0)1158/11)

Osumljenec je na zurnal24.si pod člankom »Ustoličenje patriarha« oddal komentar »srbe na vrbe«.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da ni moč trditi, da je imel osumljeni s svojim komentarjem namen javno razpihovati narodnostno nestrpnost, saj iz uradnega zaznamka o izjavi osumljenca izhaja, da mu je za komentar žal, da ga je podal iz šale in ni imel namena nikogar žaliti ali spodbujati kakršnegakoli sovraštva.

PRIMER 6 (Kt(0)27472/11)

Osumljenec je na rtvslo.si pod člankom »[J] vidi alternativne rešitve, [P] mu očita ne-realnost« objavil komentar: »ma hrvatarje bi mogl takrat k so mel vojno s srbijanci še mi mal zaj...bat in našo vojsko poslat do Reke in si prisvoji Istro k so nam jo enkrat že ukradl... zdj jim bomo pa še Piranski zaliv podaril...že tok majo dost morja pa bi si radi še to prisvojil kar ni njihovega...udri po Hrvatu!«

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da čeprav je komentar neprimeren, meni, da ni moč trditi, da je imel osumljeni s svojim komentarjem namen razpihovati narodnostno sovraštvo in nestrpnost, temveč gre za odziv na aktualno medijsko novico.

PRIMER 7 (Kt(0)6019/10)

Trije znanci X, Y in Z ter dva študenta iz Srbije so ponoči pred lokalom SLAST jedli in pili. Med pogovorom je eden od njih povedal, da je homoseksualec. Pogovor sta v bližini slišala Q in W, ki sta nato na najprej omenjena kričala, da sta »pedra«, eden od njiju pa si je tudi slekel hlače, se prijel za spolni ud in kričal na njiju »pederčine, a vidiš tega tiča, a vidiš kaj je to, a bi ga rad imel«. X in Z sta kričala nazaj: »bejžte čefurji, poberite se čefurji, jebem vam mater čefursko«. Temu je sledil še pretep. Z je najprej brcnil v avto, Q je nato udaril X v obraz (ta je utrpel lažjo poškodbo), nato je s pestjo hotel udariti Z, ta je udarec prestregel in udaril Q.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da gre pri kaznivem dejanju po 297. členu KZ-1 za ogroževalni delikt, pri katerem mora storilca voditi direktni naklep, njegovo ravnanje pa mora biti posebej motivirano z namenom ustvarjanja stanja neenakopravnosti med narodi, rasami ali pripadniki določene vere, zaradi telesnih ali duševnih pomanjkljivosti ali spolne usmerjenosti, z namenom, da se v družbi tudi povzroči tako stanje. Glede na navedeno pa je zaključila, da ni utemeljenega suma, da so storili to kaznivo dejanje; ker pa so podani znaki prekrška, je podala predlog za začetek postopka o prekršku zaradi prekrška po prvem odstavku 6. člena ZJRM-1, ker so se vedli na žaljiv način in s takšnim vedenjem povzročili občutek prizadetosti drugim.

PRIMER 8 (Kt(0)6092/10)

Osumljenec naj bi na internetu pod psevdonimom objavil komentar: »dolgasce, metalce, punkerock-erje, vegetarijance, pedre, POBIT! POBIT! To je treba vse POBIT! In vse Fejke je treba pobit.« Osumljenec je zanikal, da je to napisal ter povedal, da je bil v času zapisa nekega drugega komentarja pod istim psevdonimom na poti v tujino.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da so izrazi sicer res neprimerni, vendar pa objava komentarja na forumu v obliki, kot je navedena zgoraj, v ničemer ne spodbuja in razpihuje kakršnegakoli sovraštva ali nestrpnosti oziroma ne spodbuja k drugi neenakopravnosti. Do zavrženja je prišlo tudi, ker ni bil podan utemeljen sum, da je storil kaznivo dejanje, saj se ni nahajal na naslovu, s katerega naj bi bil komentar objavljen.

PRIMER 9 (Kt(0)3149/12)

Voditelj proslave ob dnevu državnosti je v govoru dejal: »Želeli smo mirno oditi na svoje, oni pa so na nas poslali eno najmočnejših armad v Evropi. Slovenija je takrat pogumno ostala v obrambi, proti odporu so javno nastopile posamične organizacije zveze združenj borcev, njihov sedanji predsednik pa je že pred tem dejal, da bi bila odcepitev Slovenije od Jugoslavije za nas samomor. In le nekateri so se umaknili na varno k Vrbskemu ali Ženevskemu jezeru, med njimi tudi taki, ki imajo veliko pripomb na letošnjo državno proslavo. V vojni za Slovenijo so padle tudi žrtve. Ne žalimo njihovega spomina s totalitarnimi simboli, ki jih je nosil agresor. Prav oni in njihovi svojci so dali največ, kar lahko človek da, da je Slovenija danes svobodna in neodvisna.«

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da ni najti storilčevega namena ustvarjanja stanja neenakopravnosti v družbi, poleg tega vsebina govora ne ogroža javnega reda in miru, ki je ravno tako eden bistvenih elementov očitnega kaznivega dejanja.

2011

PRIMER 10 (LJ-KT/2937/2011)

Storilec je v nočnem času v lokalu s hitro prehrano pristopil k oškodovancu, ga vprašal, ali je gej, in ga, ko je oškodovanec to potrdil, z roko udaril v predel obraza, s čimer ga je lahko telesno poškodoval.

Sodišče je sledilo predlogu tožilke in storilca obsodilo na pogojno kazen šestih mesecev zapora s preizkusno dobo dveh let.

PRIMER 11 (LJ-KT/4223/2011)

Storilci so na nogometni tekmi prve slovenske lige na tribuni razvili transparent veličnosti 0,8 x 9,6 m z napisom »ZA DRUŽINO ... STOP GAY PARADI« in ga držali dvignjenega v rokah, tako da je bil dobro viden ostalim gledalcem na prireditvi, nato pa razvili mavrično zastavo, na kateri je bil dodatno narisan znak STOP (prečrtan krog), in jo v nadaljevanju z vžigalnikom prižgali.

Storilci so se s tožilstvom dogovorili za odložen pregon ob izpolnitvi naloge (40 ur dela v splošno korist); proti enemu od osumljencev pa je bil po neuspešno izvedenem postopku odloženega pregona podan obtožni predlog in izdana sodba po kaznovalnem nalogu, nato po ugovoru nadaljevan postopek in naposled izdana zavrnilna sodba zaradi umika obtožnega predloga.

PRIMER 12 (Kt/10930/2013)

Osumljenka naj bi v prepiru oškodovancu, ki je njen sosed, izrekla žaljive besede, pri čemer je omenjala njegovo srbsko narodnost, med žaljenjem pa ga je tudi izzivala k pretepu.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da ni najti storilkinega namena ustvarjanja stanja neenakopravnosti v družbi, ki je bistveni element obravnavanega kaznivega dejanja.

PRIMER 13 (LJ-KT/998/2012)

Novinar časnika Delo in intervjuvana oseba naj bi v članku¹⁷⁰ »Zelena luč za pirate?« navedla več neresnic in po mnenju ovaditeljev storila kazniva dejanja zoper čast in dobro ime ter tudi kaznivo dejanje po 297. členu KZ-1.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da obdolženca s svojimi navedbami nista razpihovala nobenega izmed v zakonu naštetih sovraštev ali spodbujala k drugi neenakopravnosti.

170 Članek na spletu ni več dosegljiv. Je pa opisan tudi na spletni strani Novinarskega častnega razsodišča: <https://razsodisce.org/2012/09/jurij-zurej-direktor-urada-rs-za-intelektualno-lastnino-proti-novinarju-dejanu-vodovniku-delo/>.

PRIMER 14 (VRH-KT/81/2012)

V lokalni publikaciji je bilo objavljeno sporočilo predsedstva območnega odbora stranke SNS, ki naj bi spodbujalo sovraštvo proti Srbom v povezavi z izidi parlamentarnih volitev (med drugim, da je sramota za slovenski narod, da nam bo Srb pisal zakone in nas zastopal v svetu, ter da je bil oče kandidatke na Vrhnikih zaposlen v JLA).

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da je iz celotnega spisa in po opravljeni dopolnitvi moč ugotoviti, da gre očitno v članku za nek koncept delovanja stranke, ki je na ta način komentirala volilne dogodke in izide oziroma uspeh; očitno da je, da so hoteli poudariti, da izbira ni bila v redu; iz ovadbe kakor tudi ostalih listin v spisu da ni moč razbrati, da bi zaradi tega kakorkoli oziroma kdorkoli bil bodisi neposredno prizadet oziroma da bi se čutile posledice takšnega ravnanja osumljenih. Po mnenju tožilca tako glede na že zgoraj opisano ni bilo moč razbrati, da je bil članek napisan in objavljen ravno z namenom razpihanja sovraštva oziroma vzpodbujanja tega, oziroma ne v takšni meri, da bi bili podani znaki kaznivega dejanja.

PRIMER 15 (Kt(O)1619/11)

Profesor etnologije je v oddaji Intelekt na radiu RTV Slovenija rekel, da je tam, kjer je odstotek zdomstva večji, pozidava estetsko mišljeno najbolj problematična. V tujini se jim je oblikovalo estetsko obzorje in so potem to projicirali v svoje novogradnje »češ kot revež je odšel v tujino je tam recimo ekonomsko obogatel žal ne duhovno a ne - in se je potem vrnil nazaj in je mogel vsem na ogled postaviti neko nemogočo zadevo.«

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zaključila, da gre v predmetni zadevi za izražanje osebnega mnenja ter da ni izkazano, da bi bilo to motivirano z namenom, da se v družbi povzroči stanje neenakopravnosti med narodi, rasami ali pripadniki določene vere in zaradi telesnih ali duševnih pomanjkljivosti ali spolne usmerjenosti.

PRIMER 16¹⁷¹ (Kt(O)1707/11)

V rubriki Mladinamit v reviji Mladina je bilo objavljeno: »Ni vsak dr. G. že dr. Goebells«. Ob fotografiji nemškega nacističnega politika in ministra za propagando Josepha Goebbelsa z družino, je bila objavljena fotografija enega izmed poslancev slovenskega parlamenta, člana Slovenske demokratske stranke (SDS) z družino in pripis: »Naš nekdanji sodelavec [XY] je na svojem fejsbuku dr. [G] primerjal z dr. Goebellsom. Uredništvo Mladinamita se pridružuje protestom. Mogoče se zdi, da se dr. [G] zgleduje po svojem vzorniku, a mu do njega še veliko manjka in mu trenutno ne seže niti do pasu. Potrebno bo še veliko vaje v manipulaciji. Sieg!« Objavo je na Facebooku delil tudi tiskovni predstavnik Socialnih demokratov (SD).

171 O primeru je naposled odločalo tudi Ustavno sodišče Republike Slovenije – glej odločbo št. Up-407/14 z dne 14. 12. 2016.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da je bistveni znak očitane kaznivega dejanja zavržna motivacija storilca, saj je njegovo dejanje usmerjeno proti določeni skupini ljudi in storjeno iz sovraštva zaradi predsodkov do osebnih okoliščin posameznika; da je objekt kazensko pravnega varstva varstvo javnega reda in miru, saj sovražni govor ogroža javni red in mir in pripravlja kvalitativen prehod od besed k dejanjem; da gre torej za javno spodbujanje, angažiranje in sporočanje diskriminativnih idej ter izražanje negativnih predsodkov na podlagi pripadnosti človeka določeni skupini, kar pa v konkretnem primeru ni izkazano.

PRIMER 17 (Kt(0)4858/11 in Kt(0)2785-11)

Znani slovenski igralec je v oddaji nacionalne televizije Dobro jutro na vprašanje, kako se ljudje odzivajo na njegovo imitiranje Tita, odgovoril: »Zadnjič, ko sem bil tukaj, pri vas, a ni bila tukaj anketa ... je bilo več kot 92 % prijateljev, kar se tiče Tita. In zaveznikov. Teh 8 bomo pa, saj so Sveto Barbaro izpraznili ne, je spet prosto, a veste.«

Policiji je rekel, da ni imel namena širjenja sovraštva in da gre za njegov sarkazem, humor in ironijo. Tožilka je izdala dva vsebinsko enaka sklepa o zavrženju ovadbe (prišlo je več ovadb), kjer je zapisala, da iz zapisnika o zaslišanju osumljenca izhaja, da je bil v oddajo povabljen kot igralec, ki se ves čas ukvarja s politično satiro, sarkazmom in ironijo, katere namen je tudi, da se opozori na določen družbeni oziroma državni problem; da glede na to, da imitira Tita že več kot 20 let, so osumljenčeve izjave dostikrat z njegovim glasom tudi izražanje njegove misli in osebnosti, z izjavo pa tudi ni imel namena javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti; da čeprav je bil navedeni komentar neprimeren, pa glede na navedeno meni, da ni moč trditi, da je imel osumljeni z izražanjem svojega osebnega mnenja namen javno spodbujati nestrpnost do drugače mislečih ljudi.

PRIMER 18 (Kt(0)5074/11)

V časniku Dnevnik je bila objavljena izjava sekretarja politične stranke ZARES: »SDS ponavlja domobransko napako iz 2. svetovne vojne. Nemcem izdaja domače komuniste.«

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da kaznivo dejanje sankcionira prepoved ravnanja z namenom ustvarjanja stanja neenakopravnosti v družbi; da gre za ogroževalni delikt, pri katerem mora storilca voditi direkten naklep, njegovo ravnanje pa mora biti posebej motivirano z opisanim ravnanjem; bistveni znak očitane kaznivega dejanja da je zavržna motivacija storilca, saj je njegovo dejanje usmerjeno proti določeni skupini ljudi in storjeno iz sovraštva zaradi predsodkov do osebnih okoliščin posameznika; objekt kazensko pravnega varstva da je varstvo javnega reda in miru, saj sovražni govor ogroža javni red in mir in pripravlja kvalitativen prehod od besed k dejanjem; da gre torej za javno spodbujanje, angažiranje in sporočanje diskriminativnih idej ter izražanje negativnih predsodkov na podlagi pripadnosti človeka določeni skupini. Zaključila je, da je vsebina navedene izjave sicer neprimerna, vendar pa gre za izražanje osebnega mnenja, ki samo po sebi ni inkriminirano in ne pomeni storitve predmetnega kaznivega dejanja.

PRIMER 19 (Kt(0)5287/11)

Osumljenec je v sobotni prilogi Dela v pismih bralcev zapisal: »... svetovno židovstvo, ki finančno uničuje Ameriko in Evropo. Saj ni čudno, da sta Hitler in Stalin dobro vedela te stvari in sta jih zato preganjala z vsemi jadrmi. Prav jim je.«

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da je navedena navedba neprimerna, vendar ni take narave, da do kršitev javnega reda in miru ni privedla le zaradi pravočasnega posredovanja pristojnih organov ali zaradi pravočasnega prenehanja sovražnega govora, dejanje pa tudi ni bilo storjeno z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, pri čemer je te pojme potrebno razlagati v njihovem kazenskopravnem pomenu in v skladu s teorijo in sodno prakso, oblikovano glede ustreznih kaznivih dejanj, zaradi česar je zaključila, da iz nje ne izhajajo zakonski znaki kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti po 2. odstavku 297. člena KZ-1.

PRIMER 20 (Kt(0)4317/12)

Osumljenec je pod člankom na Siol.net z naslovom Izraelska komisija: napad na konvoj ladij zakonit objavil komentar: »Saj so bila koncentracijska taborišča zakonita in še bodo! Poleg Hebrejcev bomo zaplinili še vse njihove prijatelje in vdane služabnike.« V izjavi policiji je povedal, da je to napisal, ker se mu ne zdi pošteno, da neka država pobjo civilistov označi za zakonit.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zaključila, da niso podani zakonski znaki kaznivega dejanja, saj ni najti storilčevega namena ustvarjanja stanja neenakopravnosti v družbi; v komentarju da je čutiti sarkastičen odziv osumljenca na ugotovitev izraelske komisije, da je bil napad na konvoj ladij, ki je terjal več žrtev, zakonit; s komentarjem da je pravzaprav grajal takšno odločitev komisije, ki je pobjo civilistov označila za zakonit; poleg tega vsebina komentarja da ne ogroža javnega reda in miru, ki je ravno tako eden bistvenih elementov očitane kaznivega dejanja.

PRIMER 21 (Kt(0) 5875/11)

Na spletni strani politične stranke SDS je bil objavljen članek z naslovom [J] sta dvignila umetno ustvarjen strah in slovenska radodarnost z državljanstvi, pod članek pa podpisan »[XY]«. Članek je opisoval strukturo ljudi, ki naj bi na županskih volitvah glavnega mesta volili za [J]: na volišča so prišli v trenirkah, na rokah so imeli napisano številko, ki jo morajo obkrožiti na glasovnici, govorili naj bi s tujim naglasom, predvsem v srbskem jeziku.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala: »Objekt kazenskoprnega varstva je varstvo javnega reda in miru. Sovražni govor ogroža javni red in mir in pripravlja kvalitativen prehod od besed k dejanjem, saj mora obstajati verjetnost, da bodo besede pripeljale do nasilja. Ogrožanje mora biti konkretno in se mora kazati v neposredni nevarnosti posegov v telesno in duševno celovitost posameznikov, oviranju izvrševanja

pravic in dolžnosti ljudi, državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti ter nosilcev javnih pooblastil na javnem kraju. Dejanja spodbujanja morajo biti take narave, da v okolju in razmerah, v katerih so storjena, do kršitev javnega reda in miru ne privedejo le zaradi pravočasnega posredovanja pristojnih organov ali posameznih udeležencev oz. drugih navzočih oseb ali zaradi pravočasnega prenehanja sovražnega govora. Po noveli KZ-1 je lahko dejanje storjeno tudi z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, pri čemer je te pojme potrebno razlagati v njihovem kazenskoopravnem pomenu in v skladu s teorijo in sodno prakso, oblikovano glede ustreznih kaznivih dejanj.« Zaključila je, da iz članka ne izhajajo zakonski znaki kaznivega dejanja, temveč gre za neprimerne posplošitve opisa volivcev J, v katerih avtor članka išče krivdo za neuspeh na volitvah.

PRIMER 22 (Kt(0)3505/12)

Osumljenec je na spletni strani Dela pod člankom z naslovom Ob tednu Parade čakajoč na spremembe napisal: »Izgleda, da nekateri dobro skrbijo za leglo bolezní. Te paradarje je treba poslati na Fukušimo ali pa Černobil. Ni čudno, da gre vse hudiču v rit.«

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala: »Predmetno kaznivo dejanje sankcionira prepoved ravnanja z namenom ustvarjanja stanja neenakopravnosti v družbi. [...] Sovražni govor ogroža javni red in mir in pripravlja kvalitativen prehod od besed k dejanjem. Gre za javno spodbujanje, angažiranje in sporočanje diskriminatornih idej ter izražanje negativnih predsodkov na podlagi pripadnosti človeka določeni skupini.« Zaključila je, da ni najti storilčevega namena ustvarjanja stanja neenakopravnosti v družbi, poleg tega vsebina govora ne ogroža javnega reda in miru, ki je ravno tako eden bistvenih elementov očitane kaznivega dejanja.

2012

PRIMER 23 (LJ-KT/949/2013)

Ovadba je bila podana zaradi izjav tedanjega predsednika Vlade Republike Slovenije na shodu Zbora za republiko, kjer naj bi udeležence protivladnih protestov označil za leve fašiste in zagrozil, da bosta policija in vojska zagotavljali javni red in mir.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da so citirane izjave vzete iz konteksta; da je obdolženec poudarjal določena zgodovinska dejstva, ki so ugotovljiva tako iz vseh svetovnih učbenikov, kakor tudi iz literarnih del, ki obravnavajo dogodke 20. stoletja in obdobje pred drugo svetovno vojno; potrebno da je upoštevati svobodo govora. Iz vsebine posnetkov ni zaznati nobenega razpihovanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, temelječih na kateri od osebnih okoliščin; poleg tega vsebina da ne ogroža ali moti javnega reda in miru, v njih tudi ni najti storilčevega namena ustvarjanja stanja neenakopravnosti v družbi.

PRIMER 24 (LJ-KTM/67/2013)

Mladoletni osumljenci so na omrežju Facebook v skupini Vsi Slovenci in Slovenke objavili sovražne komentarje: »to bi mogl učer pospravt k je bla čistilna akcija«, »ne širi svoj čefurski primitivizem, nam poštenim slovenskim ljudem!! Pa jebej ti sam seb Srbijo proklet čefur nagravlžen! Je kdo redu da ne smeš jit nazaj u Srbijo kar premakn to svojo pizdo pa via Jug!! Slovenia=Slovencem«, »Sasa hahahahhahahahaha srbe na vrbe! granate na hrvat mir ljudem!« in »ma izbiro u auschwitz al pa nazaj u romunijo! Bravo!«.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da iz izjav osumljenih izhaja, da so resda objavili zgoraj navedene komentarje, vendar ne z namenom javnega spodbujanja oziroma razpihovanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti; v zvezi s tem da so izrazili obžalovanje, eden od treh se je tudi opravičil, dva pa sta povedala, da je šlo za medsebojno šalo; prav tako da po podatkih kazenske ovadbe nobeden od ovadenih še ni bil obravnavan s strani Policije in niso niti zabeleženi v kazenski evidenci; ob odsotnosti drugih obremenilnih dokazov da navedeno kaže, da je šlo v kritičnih okoliščinah za zgolj izražanje osebnega mnenja, ki je sicer nedvomno zavržne narave, vendar ne more biti predmet kazenskega pregona, zato gre o kazenski ovadbi odločiti, kot izhaja iz izreka tega sklepa.

PRIMER 25 (Kt/2301/2012)

Zaradi besed, ki so jih nekateri sodelavci, zaposleni na MMC RTV Slovenija, v medsebojni komunikaciji zapisali o nekaterih drugih sodelavcih (med njimi: »vse bi bilo treba postrelit pa v jame z njimi«), so jim ti (med drugim) očitali kaznivo dejanje javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zaključila, da ni podan sum, da so osumljenci storili naznanjeno kaznivo dejanje.

PRIMER 26 (Kt(0)1283/13)

Osumljenec je v članku z naslovom Izbrisani ali prebrisani v reviji Reporter zapisal, da je general Aksentijević nasprotoval naši osamosvojitvi, sodeloval v vojni v Srbiji, potem pa se je vrnil v Slovenijo, kjer je spet dobil državljanstvo, od naše države pa celo zahteval pokojnino. V članku je navedel, da je v Sloveniji veliko pripadnikov srbske narodnosti, ki jih po napadu jugo vojske niso internirali, čeprav so nekateri odkrito in prikrito navijali za sovražnika; da je večina Srbov dobila slovensko državljanstvo, če so za to zaprosili; nekaj da jih je bilo, ki tega niso mogli storiti iz opravičljivih razlogov, nekaj pa jih tega ni hotelo storiti v pričakovanju, da bo jugo vojska zatrla osamosvojitve; te osebe pa da ne zahtevajo le državljanstva, temveč celo visoko odškodnino. Oškodovanec je trdil, da ni državljan Slovenije, ne prejemnik slovenske pokojnine, kar trdi pisec teksta zato, da bi do Srbov širil sovraštvo in nestrpnost.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da navedbe osumljenega v članku kot tudi komentarji niso bili usmerjeni k pozivanju na morebitne napade ali motenje javnega reda ali miru, temveč gre po vsebini za žaljivo obdolžitev v smislu 160. člena KZ-1B. Ob tem je dodal, da je, kar se tiče sovraštva, potrebno še poudariti, da bi morale priti glede na zakonsko besedilo navedenega člena do takšnega stanja, da obstaja pripravljenost na morebiten medsebojni spopad.

PRIMER 27 (Kt/389/2013)

Osumljenec je na t. i. vseslovenski vstaji nosil transparent »politiki marš v Barbara rov«. Zapis je bil prikazan tudi v oddaji Svet na Kanalu A.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala: »Iz uvodnih pojasnil dr. Matjaža Ambroža in Hinka Jenulla h Kazenskemu zakoniku z novelama KZ-1A in KZ-1B je povzeti, da je kaznivo dejanje le tisto dejanje, ki je storjeno na tak način, da lahko glede na konkretne okoliščine izvršitve ogrozi ali moti javni red in mir. Zahteva se konkretno ogrožanje, ki se mora pokazati v neposredni nevarnosti, posegu v telesno in duševno celovitost posameznikov, oviranju izvrševanja pravic in dolžnosti ljudi, državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil na javnem kraju. Dejanja spodbujanja ali razpihovanja morajo biti take narave, da v okolju in v razmerah, v katerih so storjena, do kršitev javnega reda in miru ne privedejo le zaradi pravočasnega posredovanja pristojnih organov ali posameznih udeležencev oziroma drugih navzočih oseb ali zaradi pravočasnega prenehanja sovražnega govora. Pri tem je upoštevati stopnjo verjetnosti, nevarnosti in obsega ter posledic konkretnih dejanj, ki lahko sledijo sovražnemu govoru. Iz podatkov kazenske ovadbe izhaja, da so bili odzivi javnosti in komentarji zaznani po objavi v oddaji Svet na Kanalu A 21. 12. 2012 in 22. 12. 2012, zato ocenjujem, da ni bila podana konkretna nevarnost za javni red in mir.«

PRIMER 28 (Kt(0)5591/12)

Osumljenec je na požarreport.si v času demonstracij v članku zapisal: »No, morda pa bomo v petek popoldne na Kongresnem trgu končno dočakali tudi kakšen transparent z napisom „[XV] in [K], vrnita 7 milijonov evrov v Mercator.“¹⁷² Predstavljala naj bi »povampirjeni kapital, ki se v tej državi razglaša za levico.« Po mnenju prijaviteljev je avtor v članku izražal upanje in pričakovanje ter pozival, da se demonstracije (ki so potekale v tistem času) usmerijo tudi proti imenovanima. Po objavi članka sta dobila tudi grozilno sporočilo X, s katerim naj bi bil imenovani v sporu že več let.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da ni najti storilčevega namena ustvarjanja stanja neenakopravnosti v družbi, poleg tega vsebina članka ne ogroža javnega reda in miru, ki je ravno tako eden bistvenih elementov obravnavanega kaznivega dejanja.

172 O omenjenem članku je potekala razprava tudi na spletnih straneh medijev.

Oškodovanca sta nato sodišču sama podala obtožni predlog. Tega je sodišče zavrglo z argumentacijo, da ni prepoznati ravnanja, ki bi predstavljalo spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ki bi temeljilo na spodbujanju neenakopravnosti v družbi glede katerekoli osebne okoliščine posameznika, ki je predmet varstva obravnavanega kaznivega dejanja v smislu postavljanja v neenakopraven položaj, ali skupine ljudi, v konkretnem primeru oškodovancev. Oškodovanca sta se na to pritožila.

Višje sodišče v Ljubljani je odločilo, da se sklep o zavrženju obtožnega predloga razve-ljavi in se zadeva vrne sodišču prve stopnje v nadaljnji postopek. Ob tem je zapisalo, da to kaznivo dejanje spada v poglavje zoper javni red in mir in zagotavlja kazenskopravno varstvo družbenim skupinam in posameznikom, ki so zaradi svoje drugačnosti, posebnosti ali osebnih okoliščin v širšem družbenem okolju izpostavljeni kršitvam načela enakosti iz 14. člena Ustave Republike Slovenije. Po mnenju sodišča so pritožniki utemeljeno grajali zaključke sodišča prve stopnje, ko so navajali, da je bil članek oblikovan z namenom, da se prihajajoči protesti v vzdušju vsesplošnega nezadovoljstva ljudi na trenutno politično situacijo usmerijo zoper oškodovanca kot predstavnika skupine ljudi, ki imajo določen premoženjski in družbeni status, in sicer so dobro situirani, visoko izobraženi, politično opredeljeni in sicer družbeno prisotni. Iz opisa je po mnenju sodišča izhajalo, da je bila nestrpnost, sovraštvo in nasilje usmerjeno proti oškodovancema kot javnima osebam, ki sta poklicno, družbeno in ekonomsko uspešna, oškodovanka pa je bila tudi politično aktivna. Sodišče je zato pritrdilo pritožnikom, da iz opisa izhajajo znaki očitane-ga kaznivega dejanja in je bila zato odločitev sodišča prve stopnje preuranjena.

Druga tožilka je nato okrajnemu sodišču poslala spremembo obtožnega akta, v katerem je zapisala, da je dejanje vzbudilo nestrpnost in napadalnost v javnosti in glede na napovedane demonstracije in takratno družbeno klimo ogrozilo javni red in mir; neposredno po objavi članka da je X oškodovancema v elektronskih sporočilih grozil in ju žalil, zaradi česar sta se počutila ogrožena in sta uvedla dodatno varovanje in varnostne ukrepe, uvedeno pa je bilo tudi policijsko varovanje objektov; X da se je na dan demonstracij dejansko nahajal pred objektom odvetniške pisarne, neznani storilec pa se je ponoči namenoma zaletel v železna vrata na dovozu, kar kaže na to, da je bila nestrpnost in sovraštvo proti oškodovancema kot predstavnikoma skupine ljudi, ki jo Požar imenuje »Povampirjeni kapital, ki se razglaša za levico«, dejansko spodbujena in se je manifestirala v ogrožanju javnega reda in miru.

Okrajno sodišče je nato avtorja članka oprostilo obtožbe. Sodišče je ugotavljalo, da je širši objekt kazenskoprnega varstva (tj. konkretna pravna dobrina, zoper katero je storjeno kaznivo dejanje) po 297. členu KZ-1 javni red in mir, pa tudi strpnost in dostojanstvo (63. člen Ustave) in enakost ne glede na osebne okoliščine (14. člen Ustave); ožji, neposredni objekt (predmet napada, zoper katerega se kaznivo dejanje izvršuje) pa da je skupina oseb ali posameznik kot del skupine, ki je tarča sovraštva, nasilja ali nestrpnosti; iz navedenega da je jasno razvidno, da obravnavano kaznivo dejanje zagotavlja kazenskopravno varstvo družbenih skupin ali posameznikov, ki so zaradi svoje drugačnosti, posebnosti ali osebnih okoliščin v širšem družbenem okolju izpostavljeni kršitvam načela enakosti iz 14. člena Ustave, pri čemer mora razpihovanje sovraštva temeljiti na zakonsko predvideni (razlikovalni) osebni okoliščini, kar pomeni, da mora storilec pozivati k nasilju zoper določeno osebo zgolj zato, ker je ta pripadnica določene varovane skupine; morebitno razpihovanje sovraštva zaradi konkretnih ravnanj oziroma dejanj posameznika, ki sicer (lahko) spada v eno izmed zakonsko predvidenih varovanih skupin, da nikakor ne predpostavlja izpolnitve zakonskega znaka kaznivega

dejanja po 297. členu KZ-1; tako da mora biti z gotovostjo dokazano, da je razpihovanje sovraštva ali spodbujanje k nasilju temeljilo izključno na eni ali več (zakonsko določenih) osebnih okoliščinah; osebne okoliščine da bi v konkretnem primeru zagotovo lahko bile premoženjsko stanje, izobrazba, družbeni položaj oškodovancev, medtem ko bi za oškodovanko takšno okoliščino lahko predstavljajo tudi (preteklo) aktivno politično udejstvovanje. Vendar pa je sodišče glede očitkov v obtožnem predlogu izpostavilo, da je iz konteksta predmetnega članka jasno razvidno, da obdolženi svoje pisanje veže na konkretno ravnanje oškodovancev, saj ju kot osebi konkretizira izključno v povezavi s konkretnimi dogodki, tj. z ravnanjem v zvezi z Mercatorjem – ker pa da kazenskopravno varstvo po 297. členu KZ-1 ne zajema konkretnih dejanj, odločitev ali izjav posameznikov, povezanih z njihovim delom, družbenim ali političnim položajem, v kolikor s tem niso prizadeti kot pripadniki določene skupine s prepoznavnimi osebnimi lastnostmi, je sodišče zaključilo, da izpolnitev obravnavanega zakonskega znaka kaznivega dejanja ni dokazana. Sodišče je tudi dodalo, da v tej zvezi kazenski zakonik določa kot kaznivo dejanje samo tisto dejanje, ki lahko (glede na konkretne okoliščine izvršitve) ogrozi ali moti javni red in mir; zahteva da se torej konkretno ogrožanje, ki se mora kazati v neposredni nevarnosti posegov v telesno in duševno celovitost posameznikov, pri oviranju izvrševanja pravic in dolžnosti ljudi; dejanja spodbujanja in razpihovanja da morajo biti take narave, da v okolju in razmerah, v katerih so storjena, do kršitev javnega reda in miru ne privedejo le zaradi pravočasnega posredovanja pristojnih organov ali posameznih udeležencev oziroma drugih navzočih oseb ali zaradi pravočasnega prenehanja sovražnega govora; pri kaznivem dejanju da je ravnanje storilca usmerjeno k učinkom v širši javnosti, v ospredju pa je njegovo vplivanje na praviloma večje, nedoločeno število oseb, v razmerah in na način, ko hude besede lahko preidejo v nasilna dejanja. Ker je X že dlje časa pred objavo tega članka pošiljal elektronska sporočila in naj bi že dlje časa nadlegoval oškodovanca, je sodišče zaključilo, da ravnanja X ni mogoče pripisati obdolženčevemu članku, zato je med njima ni pravno relevantne vzročne zveze; dvom v vzročnost med incidentom, ko se je v vrata zaletel neznani storilec, da je izrazil tudi oškodovanec. Sodišče je tudi pojasnilo, da obtožni predlog gradi očitek domnevno kaznivega dejanja obdolženca na ravnanju X, ki pa se je že več let pred objavo spornega članka vedel izrazito agresivno in žaljivo do obeh oškodovancev.

Na gornjo sodbo okrajnega sodišča se je pritožila tretja tožilka. V pritožbi je opozorila, da je obdolženi sporni članek objavil na internetu in v povezavi s tem poudarila, da je Evropsko sodišče za človekove pravice v svoji sodbi Delfi AS proti Estoniji z dne 16. 6. 2015, točka 110., poudarilo velik pomen, ki ga ima internet kot platforma za izvrševanje svobode izražanja, hkrati pa je opozorilo na nevarnost, ki je s tem povezana, saj je mogoče preko njega v nekaj sekundah po celem svetu razširiti izjave, ki pomenijo sovražni govor ali govor, ki spodbuja nasilje, te izjave pa lahko na njem ostanejo trajno zapisane. Obdolženi je po oceni tožilstva z zapisom neposredno povezal oba oškodovanca z napovedanimi demonstracijami v Ljubljani in ne zgolj kritiziral njuna pretekla ravnanja. Po navedbah tožilke sta se oškodovanca, ki sta bila v predmetnem članku omenjena kot pripadnika ‚povampirjenega kapitala‘, oziroma povedano drugače, kot predstavnika skupine ljudi z določenim premoženjskim, družbenim in političnim statusom, zato utemeljeno počutila neposredno ogrožena glede na napovedane demonstracije v Ljubljani; upoštevajoč dejstvo, da je bil članek objavljen na internetu, ki je široko dostopen medij, glede na takratno družbeno klimo in glede na to, da so predhodne demonstracije v Mariboru prav tako izšle iz objav na internetu, nato pa prerastle v dogodek z elementi nasilja, da je mogoče zaključiti, da sta bila oba oškodovanca neposredno izpostavljena nevarnosti nasilja; dejstvo, da je obdolženi svojo kritiko njenega preteklega ravna-

nja vezal na Mercator, da ne spremeni dejstva, da je v članku pozival k postavljanju transparentov zoper konkretno njiju dva, torej ju je kot predstavnika posebne skupine (»povampirjenega kapitala, ki se v tej državi razglaša za levico«) neposredno povezal z napovedanimi demonstracijami in s tem v luči takratnih razmer konkretno ogrozil; ob tem da je potrebno upoštevati še okoliščino, da je na predhodno organiziranih demonstracijah v Mariboru celotno dejanje eskaliralo v nasilje. Tožilka je zaključila, da vse to v povezavi z objavljenim člankom predstavlja konkretno ogrožitev nevarnost ter da ni prišlo zgolj do ogrožitvene posledice, temveč tudi do poškodovanja vrat; zato tudi da ni moč slediti zaključku sodišča, da naj bi dokazni postopek prepričljivo dokazal, da je njun občutek ogroženosti izhajal izključno iz ravnanja X. Pritožbo tožilke je okrajno sodišče zaradi zamujenega roka zavrglo.

Zoper sodbo okrajnega sodišča pa sta pritožbo vložila tudi oškodovanca. Glede te je Višje sodišče v Ljubljani v sodbi¹⁷³ VII Kp 844/2013, dne 6. 6. 2017, odločilo, da je pravilen zaključek sodišča prve stopnje, da ni dokazano, da bi obdolženi z besedami, navedenimi v tem članku, izpolnil zakonske znake očitane kaznivega dejanja, saj obdolženi svojih stavišč ni izvajal neposredno iz premoženjskega in družbenega položaja oškodovancev, temveč ju je omenjal zgolj v zvezi z njunimi konkretnimi dejanji. Ob tem je dodalo tudi, da je kaznivo dejanje po 297. členu KZ-1 le tisto dejanje, ki je storjeno na tak način, da lahko glede na konkretne okoliščine grozi ali moti javni red in mir; podano da mora biti konkretno ogrožanje, ki se mora pokazati v neposredni nevarnosti, posegu v telesno in duševno celovitost posameznikov, oviranju izvrševanja pravic in dolžnosti ljudi, državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil na javnem kraju; dejanja spodbujanja ali razpihovanja da morajo biti take narave, da v okolju in v razmerah, v katerih so storjena, do kršitev javnega reda in miru ne privedejo le zaradi pravočasnega posredovanja pristojnih organov ali posameznih udeležencev, oziroma drugih navzočih oseb ali zaradi pravočasnega prenehanja sovražnega govora (tako v razširjenih uvodnih pojasnilih KZ-1 z novelami KZ-1 in KZ-1B, Matija Ambrož in Hinko Jenull, GV Založba, Ljubljana 2012).

PRIMER 29 (Kt(0)468/12)

V intervjuju za Siol.net je znana slovenska pesnica, mladinska pisateljica, igralka, ilustratorka in šansonjerka izjavila: »Teško je govoriti, ne da bi uporabil sovražni govor. So stvari, ki jih je treba sovražiti. Po mojem mnenju je katoliška Cerkev v Sloveniji nekaj, kar moraš sovražiti. Jaz to čutim kot svojo državljansko dolžnost.«

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da je bistveni znak očitane kaznivega dejanja zavržna motivacija storilca, saj je njegovo dejanje usmerjeno proti določeni skupini ljudi in storjeno iz sovraštva zaradi predsodkov do osebnih okoliščin posameznika; sovražni govor da ogroža javni red in mir in pripravlja kvalitativen prehod od besed k dejanjem; gre da torej za javno spodbujanje, angažiranje in sporočanje diskriminatornih idej ter izražanje negativnih predsodkov na podlagi pripadnosti človeka določeni skupini. Tožilka je ugotovila, da gre v tem primeru za neprimerno izjavo, ki je glede na svojo vsebino lahko prizadela čustva vernikov, vendar iz nje izhaja njen osebni odnos do katoliške cerkve kot institucije, zaradi česar niso podani znaki kaznivega dejanja.

173 [http://sodnapraksas.si/?q=Sodba%20VII%20Kp%20844/2013&database\[SOVS\]=SOVS&database\[ESP\]=IESP&_submit=i%20C5%A1%C4%8D&rowsPerPage=20&page=0&id=2015081111433345](http://sodnapraksas.si/?q=Sodba%20VII%20Kp%20844/2013&database[SOVS]=SOVS&database[ESP]=IESP&_submit=i%20C5%A1%C4%8D&rowsPerPage=20&page=0&id=2015081111433345).

PRIMER 30 (Kt(0) 681/13)

Osumljenec je na www.moskismet.com pod psevdonimom objavil komentarje: »UBI UBI UNI PEDERAAAA UBI UBI UBI PEDERAAAA... se ponavlja čez 16 vrstic in »js nebežim stran od realnosti k vidim pe.dra mu zdrobim čeljust«.

V sklepu o zavrženju ovadbe je tožilka zapisala, da sovražni govor ogroža javni red in mir in pripravlja kvalitativen prehod od besed k dejanjem ter da gre sicer za neprimerno izražanje, vendar pa niso podani zakonski znaki kaznivega dejanja, saj v njem ni storilčevega namena ustvarjanja neenakopravnosti v družbi, poleg tega vsebina govora ne ogroža javnega reda in miru, ki je ravno tako eden bistvenih elementov očitane kaznivega dejanja.

PRIMER 31 (Kt(0)718/13)

Osumljenci so na Facebooku pod fotografijo neznanega Roma in zapisom »Na Dolenjskem so romski posamezniki pred dnevi kamenjali gasilce, v četrtek pa naj bi na novomeškem centru za socialno delo napadli uslužbenca zaradi zamude izplačila socialne pomoči. Koga bodo jutri napadli?«, objavljenem na profilu Vsi Slovenci in Slovenke, napisali:

F.: »enga skrajno desnega nam manka da bi naredu red tko ko breilih na norveskem!!!«

V.: »Taborisce, pa biokurjavo nardit.en cas bi kurli ca bi cigane pa tajkune ki jih fotrajo kurli.kevo jim jebem lopovsko.to so bacili.sploh pa ta na sliki agli maderfacker ;-))«

B.: »cigane je treba iztrebit«

A.: »mislim da država nima jajc da se bi lotila ciganskega vprašanja... in če že nismo sposobni narediti reda naj se vsaj policija umakne in bomo sami naredili red... pa ne bo treba ciganov preseljevati v romunijo, ker bi v sloveniji lahko naredili kak arbeits lager in v njega strpali cigane, da jih naučimo delovnih navad s pendrikom po betici«

S.: »Vagon in en varilni aparat, to je resitev. :-))«

C.: »js bi cagane kamenju iz METKI. Drgač pa upam da jim bajta zagori, pa da jih gasilci tud povohajo ne, kr naj se sprazijo pa vse kar majo tut«.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da kaznivo dejanje stori, kdor z naklepom javno spodbuja sovraštvo, nasilje in nestrpnost na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red ali mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev; predpostavka za kazenski pregon pa da je utemeljenost suma (ne pa zgolj utemeljeni razlogi za sum), da je ovadena oseba storila naznanjeno kaznivo dejanje in sicer glede vseh zakonskih znakov tega kaznivega dejanja, kar pa po oceni tožilstva v tej zadevi ni v zadostni meri izkazano. Iz izjav osumljencev, podanih po predhodno ustrezno prejetem pravnem pouku, namreč izhaja, da so sicer potrdili, da so objavili zgoraj navedene komentarje, vendar so obenem zanikali, da bi ti storili z namenom javnega spodbujanja oziroma razpihovanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti; prav tako da po podatkih kazenske ovadbe nobeden od ovadenih še ni bil obravnavan s strani Policije in niti niso zabeleženi v kazenski evidenci; ob odsotnosti drugih obremenilnih dokazov da navedeno kaže, da je šlo v kritičnih okoliščinah za zgolj izražanje osebnega mnenja, ki je sicer nedvomno zavržne narave, vendar ne more biti predmet kazenskega pregona.

PRIMER 32 (Kt/9536/2013)

Osumljenec je na spletni strani siol.net pod psevdonimom objavil komentar, naperjen proti Romom, v katerem naj bi pozival, da se odpre račun, se nabavi napalm in par poklicnih morilcev ter da vsak prispeva 1.000 EUR, da se to »poštima«. Nato naj bi pozval ostale, da se odpre račun, kdo je za to, naj se javi ter da zberejo in naredijo red v tej državi, polni navlake.

Tožilka je v sklepu o odloženem pregonu zapisala, da so s tem ravnanjem izpolnjeni znaki kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1, za katerega je predpisana kazen zapora do dveh let. Glede na premoženjsko stanje osumljenega ter glede na njegovo zdravstveno stanje je določila, da mora osumljeni plačati 250 EUR v korist javne ustanove ali v dobrodelne namene bolnišnice.

PRIMER 33 (Kt/8165/2013)

Osumljenec je ovaditelju poslal SMS sporočilo: »Kako dolgo bomo še gledali politične barabe in pajdaše, da uničujejo ljudstvo? Moramo jih združeni odstraniti S SILO! DA ali NE? Gre za naš obstoj«.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da navedenega ravnanja ni mogoče šteti kot javnega spodbujanja nestrpnosti, prav tako pa dejanje ni bilo storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, saj je bilo s SMS sporočilom poseženo le v mir naslovnika, prav tako dejanje ni bilo izvršeno z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev.

PRIMER 34 (Kt/15016/2015)

Osumljenci so uredniki in novinarji, ki naj bi s svojim pretiranim negativnim in senzacionalističnim poročanjem in omogočanjem le-tega prispevali k temu, da je ravnatelj tehniškega šolskega centra Maribor storil samomor.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da se je strinjati z ovaditeljem, da je bilo poročanje novinarskih hiš neprimerno, senzacionalistično ter da poročanje ni sledilo etičnemu ravnanju, kot je ta zapisan v kodeksu novinarske etike, in da takšno poročanje ni bilo v javnem interesu, temveč je predstavljalo grob poseg v zasebno življenje ravnatelja; vendar da je ob pregledu očitkov iz kazenske ovadbe od vseh naznanjenih kaznivih dejanj v ravnanju novinarjev moč prepoznati zgolj eventualno izpolnitev zakonskih znakov opravljanja po 161. členu KZ-1; obdolženi da s svojim ravnanjem niso spodbujali ne razpihovali sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ki bi temeljilo na kakšni osebni okoliščini.

PRIMER 35 (Kt/4955/2015)

Osumljenci so v vasi Grahovo postavili spomenik v čast domobrancem, padlim v bitki leta 1943.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da v vsebini spornega besedila na spomeniku ni najti storilčevega namena ustvarjanja stanja neenakopravnosti v družbi, poleg tega vsebina zapisa ne ogroža javnega reda in miru.

PRIMER 36 (Kt/8159/2014)

Osumljeni je bil ustanovitelj Facebook skupine, preko katere je pisal o skupini poslovnih goljufov in opozarjal ljudi nanje.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da po oceni tožilstva obdolženi pri bralcih ni spodbujal oziroma razpihoval sovraštva, nasilja ali nestrpnosti zaradi domnevnega statusa ovaditelja v kazenskih postopkih; že iz poziva ovadenega, da naj se skupini pridružijo isto misleči oziroma osebe, ki so prav tako žrtve domnevnih kriminalnih mrež z navedbo, da bodo podprli tudi njihova prizadevanja za pravico, pravičnost, prav in pravo, da je razvidno, da je ovadeni s svojimi zapisi izražal zgolj svoje mnenje (v okviru ustavno zagotovljene pravice do svobode izražanja) do aktualnih družbenih dogodkov oziroma informacij, ki so jih objavili drugi mediji. Po oceni tožilstva je ovadeni v svojih zapisih izražal zgolj svoj pogled na domnevno nezakonito delovanje določenih posameznikov oziroma posameznih institucij, vendar v ničemer ni izražal sovraštva ali nestrpnosti do izpostavljenih, še manj pa kaj takega spodbujal ali razpihoval; in zapisi ovadenega da niso in ne morejo širše ogrozati in prizadeti mir, strpnost in sožitje ljudi.

2015

PRIMER 37 (Kt/155/2016)

Osumljeni je pred stavbo Državnega zbora želel zažgati Koran. Polil ga je z bencinom in ga prižgal. Do uničenja ni prišlo, ker je ogenj pogasil policist. Pred tem je namreč svojo namero napovedal novinarju, ta pa je obvestil policijo.

Tožilka je v obtožnem predlogu zapisala, da je javno spodbujal nestrpnost, ki temelji na narodnostni in verski pripadnosti in je dejanje storil na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, dejanje pa je bilo storjeno s sramotitvijo verskih simbolov; z navedenim dejanjem da je imel namen pri posameznikih spodbujati nestrpnost, saj je bilo dejanje storjeno na frekventnem javnem kraju pred državnim objektom RS, način storitve dejanja pa bi lahko ogrozil ali motil javni red in mir, saj je splošno znano, da tovrstna dejanja sprožajo verbalne in fizične konflikte, saj je z dejanjem žalil verska čustva pripadnikov muslimanske veroizpovedi. Sodišču je predlagala pogojno obsodbo s kaznijo zapora šestih mesecev ter preizkusno dobo dveh let.

Sodišče ga je spoznalo za krivega in pri izreku kazni sledilo predlogu tožilke.

PRIMER 38 (Kt/10279/2016)

Osumljenec je na video posnetku, objavljenem na spletni platformi YouTube, zmerjal homoseksualne osebe.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da sporni video posnetek na spletnih straneh ni več dosegljiv; s strani policije pa je bilo predhodno ugotovljeno, da iz spornega video posnetka ni bilo razvidno, da bi osumljeni ogrozil ali motil javni red in mir do takšne mere, da bi to predstavljalo konkretno ogrožanje oz. neposredno nevarnost posegov v telesno in duševno celovitost posameznikov, temveč so bili zaznani elementi prekrška po prvem odstavku 6. člena ZJRM-1.

PRIMER 39 (Kt/19108/2015)

Osumljenec naj bi kot moderator na Radiu Europa 05 v okviru cikla Forum 22 na temo beguncev v Evropi oddajo vodil tako, da je pri poslušalcih netil sovražni odnos do beguncev, kar je bilo razvidno tudi iz enotnih, izrazito odklonilnih in sovražnih odzivov. Osumljenec je med drugim dejal, da ugotavlja, da »številni begunci sploh niso iz vojnih območij« in da »bežijo predvsem moški, ki so spodobni za vojskovanje«; nešteto strokovnjakov naj bi se strinjalo, »da bo v naslednjih 10 letih 20 milijonov azilantov preplavilo Evropo in jo islamiziralo« ipd.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da avtor izraža (sicer odklonilno) stališče do ravnanja države ob migrantski problematiki, niti iz enega zapisa pa ni mogoče trditi, da je s svojim prispevkom spodbujal ali razpihoval sovraštvo, nasilje ali nestrpnost, ki bi temeljila na drugačni narodnosti, rasni, verski in etnični pripadnosti migrantov, še manj pa, da bi bilo dejanje na konkretni ravni storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, pri čemer morajo biti navedeni zakonski znaki podani kumulativno; v konkretnem primeru da ustavno zagotovljena pravica svobode izražanja ni presegla okvira, ki bi uresničil zakonskega znaka naznanjenega kaznivega dejanja, glede na to, da je oddaja potekala »v živo«, prepisa oddaje pa ni več mogoče pridobiti, pa nikakor tudi ni mogoče trditi, da je ovadeni (sicer »neznane«) odzive poslušalcev komentiral na način, ki bi pomenil uresničitev zgoraj navedenih zakonskih znakov kaznivega dejanja.

PRIMER 40 (Kt/4621/2015)

Osumljenec naj bi v postopku pred okrajnim sodiščem razpihoval nestrpnost do novinarjev, ob čemer je ovaditelj navedel tudi, da trpi za hudimi psihičnimi in duševnimi bolečinami, ko je po televiziji videl, koliko ljudi so poklali aktivni sodelavci Udbe, katere član je bil tudi osumljenec.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da v zadevi niso podani zakonski znaki spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti na podlagi osebne okoliščine.

PRIMER 41 (Kt/6756/2015)

Ovadtelj je obdolženemu očital pozivanje k referendumu zoper odpravo diskriminacije na podlagi spolne usmerjenosti.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da ni najti storilčevega namena razpihovanja nestrpnosti zoper ljudi z istospolnimi in biseksualnimi nagnjenji, niti ne gre za izražanje sovraštva in s tem poskusa ustvarjanja neenakopravnosti v družbi, poleg tega opisano ravnanje ne ogroža javnega reda in miru; gre da zgolj za dvoje različnih tolmačenj družinske skupnosti z željo, da se obe stališči udejanjita v slovenski zakonodaji; po drugi strani da je potrebno upoštevati pravico do svobode izražanja.

PRIMER 42 (Kt/9759/2015)

Na spletu so bili objavljeni komentarji glede viceguvernerke Banke Slovenije, in sicer da je treba bančnike ne le zapreti, ampak enostavno ubiti, da živi na račun Slovencev, da je treba psihopatko strpati v kletko zapora, da predstavlja zlo za slovensko družbo. Komentirali so tudi njen videz in izvor.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da so komentarji sicer mestoma nestrpni in žaljivi, sploh v delu, kjer se nanašajo na oškodovankino narodnost, izobrazbo in njen družbeni položaj, vendar pa niso storjeni na način, ki bi lahko ogrozil ali motil javni red in mir oziroma niso sovražni do takšne mere, da bi to predstavljalo konkretno ogrožanje oziroma neposredno nevarnost; avtorji da so v spletnih komentarjih sicer na neprimeren način izražali svoje mnenje in glede na to, da so bili večinoma objavljeni na zasebnih Facebook profilih, niso bili usmerjeni na širšo javnost z namenom vplivanja na neki širši krog ljudi.

PRIMER 43 (Kt(0)8522/2015)

Osumljenec je v kolumni v tedniku Demokracija islam označil za »zločinsko religijo«, »islamski svet« pa za »zločinskega sovražnika«. Pozival je k fizičnemu uničenju in prepovedi »islamskega načina življenja«. Kolumno je zaključil s pozivom, naj razmislimo o možnosti ohranitve naše civilizacije ter zapisal: »Pot je le ena: raka je treba kapilarno odstraniti. Spraviti vse muslimane na ladje in jih poslati domov«.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da je iz takšne vsebine možno povzeti, da naj bi avtor nakazoval, na kakšen način bi se dalo muslimanov znebiti, vendar ob takšnem zapisu ni mogoče govoriti o konkretnih okoliščinah, ki bi ogrozile ali motile javni red in mir; da vsebina zapisa ni takšna, da bi kazala neposredno nevarnost, da bo zaradi njega prišlo do posega v telesno ali duševno celovitost posameznika; avtor da je izrazil le svoje mnenje, zato zapisano ni bilo usmerjeno na širšo javnost z namenom vplivanja na širši krog ljudi, da preidejo k nasilnim dejanjem.

PRIMER 44 (Kt/10453/2016)

TedANJI predsednik Vlade Republike Slovenije je v izjavi za javnost rekel, da so tudi izjave koalicijskih partnerjev in drugih, »izjave malih ljudi«. Pozneje je sledil popravek, da je imel v mislih »male osebnosti«.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da 297. člen KZ-1 ne varuje oziroma ne zajema konkretnih dejanj, odločitev ali izjav posameznikov, ki so povezane z njegovim delom, družbenim ali političnim položajem, če s tem niso prizadete kot pripadniki določene skupine s prepoznavnimi posebnimi lastnostmi; glede na to, da iz izjave ovadnega ni moč opredeliti te skupine ljudi oziroma ni mogoče o teh ljudeh govoriti kot o pripadnikih določene skupine s prepoznavnimi lastnostmi, navedena izjava da ne izpolnjuje enega od znakov kaznivega dejanja; nadalje da kazenski zakonik v navedenem členu zahteva tudi, da mora biti spodbujanje ali razpihovanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, tako da ta zahteva vključuje določeno raven konkretizacije sovraštva, nestrpnosti ali nasilja, tako da vodi do stopnje konkretne nevarnosti za javni red in mir, o čemer v konkretnem primeru prav tako ni moč govoriti; nadalje da mora storilec ravnati tudi naklepno.

PRIMER 45 (Kt/12305/2016)

Osumljenec je oškodovanko žalil, med drugim v povezavi z njeno narodnostjo, v zasebni korespondenci po elektronski pošti.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da v obravnavanem primeru ne gre za javno razširjanje vsebine, ki bi lahko ogrozila javni red in mir; lahko pa da bi šlo za kaznivo dejanje razžalitve po 1. odstavku 158. člena KZ-1.

PRIMER 46 (Kt/18943/2016)

Ovadtelj osumljencem očita, da so vložili predlog zakona o preprečevanju nasilja v družini, v katerem poskušajo redefinirati definicijo družine.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da v zadevi niso podani zakonski znaki spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti na podlagi osebne okoliščine.

PRIMER 47 (Kt/17724/2016)

Obdolženec je na omrežju Facebook zapisal: »[L] in [J] se gledata na daleč, tako, da nekje razmišljam, da bi bila prava kombinacija za umiritev razmer krogla v [L] glavi. In nisem prepričan, da se ne bo našel kdo, ki ga bo pospravil na večni odpad, kamor pravzaprav sodi s tem dosedanjim početjem. Kriminal in kriminal, brez škode ga lahko pihnejo.«

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da je v skladu s sodno prakso kaznivo dejanje po prvem odstavku 297. člena KZ-1 tisto dejanje, ki je storjeno na tak način, da lahko glede na konkretne okoliščine ogrozi ali moti javni red in mir (prim. sodbo¹⁷⁴ Višjega sodišča v Ljubljani, št. II Kp 65803/2012); iz spornega zapisa in konteksta objave da ne izhaja, da bi bilo dejanje storjeno na način, da lahko ogrozi ali moti javni red in mir do te mere, da bi pomenilo konkretno ogrožanje in s tem neposredno nevarnost posegov v telesno in duševno celovitost posameznikov; gre da za zapis osumljenca v političnem kontekstu, v katerem ovaditelj zgolj izraža svoje, kot že rečeno, sicer grobo in povsem neprimerno mnenje, ni pa podan utemeljen sum, da je pri tem ravnal z namenom, da naslovi širšo javnost in da poziva širši krog ljudi k nasilnim dejanjem; iz spornega zapisa tudi da ne izhaja, da bi bilo povzročeno z grožnjo, zmerjanjem ali žalitvijo, ki bi bili dovolj hudi.

PRIMER 48 (Kt/19919/2016)

Obdolženi naj bi v funkciji župana zlorabil svoj uradni položaj, ker je klical in pozival javno razne inšpektorate, policijo in druge institucije, da prekinejo javno predvajanje kratkega filma »Čudež življenja in izberi življenje«, ki ga je na pročelju verskega objekta v centru Ljubljane prikazoval Zavod Živim.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da v zadevi niso podani zakonski znaki spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti na podlagi osebne okoliščine.

PRIMER 49 (Kt/23833/2016)

Obdolženi je kot tekmovalec v resničnostnem šovu Kmetija izrazil sovraštvo in nestrpnost zoper istospolno usmerjene. Med drugim je dejal: »da bi vse geje polil z gnojnico«.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da iz sporne izjave ne izhaja, da bi lahko ogrozila ali motila javni red in mir do take mere, da bi to predstavljalo konkretno ogrožanje oziroma neposredno nevarnost posegov v telesno in duševno celovitost posameznikov. Po mnenju tožilke je šlo za neokusno in skrajno neprimerno izjavo, vendar pa ob tem ni mogoče govoriti o konkretnih okoliščinah, ki bi ogrozile ali motile javni red in mir; osumljeni da je izrazil le svoje mnenje, zato izjavljeno ni bilo usmerjeno na širšo javnost

174 <http://www.sodisce.si/vislj/odlocitve/2012032113063414/>.

z namenom vplivanja na širši krog ljudi, da preidejo k nasilnim dejanjem; po drugi strani da je potrebno upoštevati pravico do svobode izražanja, ki predstavlja enega od temeljev demokratične družbe in enega od temeljnih pogojev za napredek družbe in razvoj vsakega posameznika; pravico do svobode izražanja pa da je mogoče preprečevati le v izjemno skrajnih primerih, ko svobodno izražena misel predstavlja dejansko zlorabo te pravice in kaznivo dejanje.

2017

PRIMER 50 (Kt/1431/2018)

Osumljenec je bil lastnik lokala, ob vhodu v katerega je bila nalepljena nalepka – prečrtana mavrična zastava.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da ni podan utemeljen sum, da je osumljenec namestil sporno nalepko ali vedel za njo.

PRIMER 51 (Kt/2469/2018)

Na spletni strani je znanec osumljenca (ki je bil policist) objavil sliko z osumljenčevega rojstnega dneva, na kateri pozira skupaj z nastopajočima komikoma, ki sta oblečena v Tita in Hitlerja.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da že na prvi pogled niso izpolnjeni zakonski znaki očitane kaznivega dejanja; nastop obeh igralcev da je bil darilo in presenečenje za osumljenčev rojstni dan, o čemer slednji ni bil vnaprej obveščen; ker je osumljeni na slikah, da je več kot očitno, da se tudi ni sam slikal, prav tako na svojem Facebook profilu ni objavil nobene slike z zabave, tako da osumljencu ni mogoče očitati, da bi s svojim ravnanjem kakorkoli ustvarjal stanje neenakopravnosti v družbi.

PRIMER 52 (Kt/25452/2017)

Predsednik Slovenske nacionalne stranke (SNS) je na svoji hiši, ki je tudi sedež stranke, na elektronski reklamni tabli objavil sporočilo »Migrante ven iz države!«.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da iz vsebine spisa ne izhaja, da bi sporni zapis lahko ogrozil ali motil javni red in mir do take mere, da bi to predstavljalo konkretno ogrožanje oziroma konkretno nevarnost posegov v telesno in duševno integriteto posameznikov; v spornem zapisu da je navedeno, da je treba migrante spraviti ven iz države; iz takšne vsebine da je možno povzeti, da je SNS nakazovala, da bi se bilo potrebno migrantov znebiti, vendar ob takšnem zapisu ni mogoče govoriti o konkretnih okoliščinah, ki bi ogrozile ali motile javni red in mir; vsebina zapisa da namreč ni takšna, da bi kazala na neposredno nevarnost, da bo zaradi tega prišlo do posega v telesno ali duševno celovitost posameznika. Iz kazenske ovadbe izhaja, da v podobnih okoliščinah

obstaja sodba ESČP (Ferret proti Belgiji iz leta 2009); pri proučitvi te sodbe da je bilo ugotovljeno, da v obeh primerih sicer obstaja podobnost v nivoju politične kulture in načinu nagovarjanja potencialnih volivcev, vendar pa obstajajo bistvene razlike v smislu občutljivosti naslovnikov predvolilnega sporočila in svobode odločitev o tem, ali se bo posameznik seznanil s samo vsebino ter samim krajem, kjer se je dejanje dogajalo, to je na srednji šoli v Belgiji; v obravnavanem primeru da zapisane besedne zveze ne moremo enačiti niti z žalitvijo, zasmehovanjem ali obrekovanjem. Po drugi strani je treba upoštevati pravico do svobode izražanja; dejanje prav tako da nima vseh elementov prekrška po ZJRM-1, saj v predmetnem sporočilu ni mogoče utemeljevati zakonskega znaka drznega, nesramnega, nasilnega, žaljivega ali podobnega vedenja; v danem primeru da gre zgolj za izražanje mnenja o politični situaciji migrantov v državi, kar kot rečeno, ščiti ustavna kategorija svobode izražanja v 39. členu Ustave.

PRIMER 53 (Kt/8212/2018)

Učitelj je na Svet zavoda OŠ pošiljal elektronska sporočila, ker se ni strinjal, da bi svet za ravnatelja potrdil prejšnjega ravnatelja, zaradi česar so se ravnatelj in članici sveta šole počutili užaljene. Učitelj je elektronska sporočila posredoval tudi mediju Požar Report in Mestni občini Ljubljana.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da pri pisanju osumljenca ni šlo za spodbujanje nestrpnosti, ki bi temeljila na osebnih okoliščinah oškodovancev, temveč je bil slednji motiviran s postopkom imenovanja ravnatelja. Dodal je, da pisanje ni imelo ne namena in ne dejanskih posledic načenjanja javnega reda in miru s širjenjem nestrpnosti, kar pa je kazenskopravna dobrina, ki je varovana z navedenim kaznivim dejanjem; pisanje da je osumljenec poslal po elektronski pošti članom Sveta zavoda ter na naslove medija Požar Report, ministrstva za šolstvo in Mestne občine Ljubljana, pri čemer pa pisanje potem ni bilo javno objavljeno; posledično da ni niti utemeljenega suma, da je šlo za javno spodbujanje nestrpnosti; prejemniki pisanja da namreč ne predstavljajo javnosti, temveč le osebe, ki naj bi se s pisanjem seznanile v okviru svojega položaja oziroma službe; navedeno da velja tudi za osebe, ki delajo v mediju Požar Report, ki samo zato, ker delajo za javni medij, same po sebi še niso javnost.

PRIMER 54 (Kt/973/2017)

Znan slovenski igralec je na svoji Facebook strani ob pričetku pokopavanja žrtev Hude jame zapisal: »Super, da te ustaške kadavre praznijo iz jame bo za novo ustaško golažen prostor ...« Ovadbo je podalo Društvo za ureditev zamolčanih grobov – Huda Jama.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da je »kaznivo dejanje lahko le tisto dejanje, ki je storjeno na tak način, da lahko glede na konkretne okoliščine ogrozi ali moti javni red in mir; podano da mora biti konkretno ogrožanje, ki se mora pokazati v neposredni nevarnosti, posegu v telesno in duševno celovitost posameznikov, oviranju izvrševanja pravic in dolžnosti ljudi, državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil na javnem kraju; dejanja spodbujanja ali razpohovanja da morajo biti take narave, da v okolju in v razmerah, v katerih so storjena,

do kršitev javnega reda in miru ne privedejo le zaradi pravočasnega posredovanja pristojnih organov ali posameznih udeležencev, oziroma drugih navzočih oseb ali zaradi pravočasnega prenehanja sovražnega govora; ravnanje storilca da mora biti usmerjeno k učinkom v širši javnosti, v ospredju je njegovo vplivanje na druge ljudi, praviloma na večje nedoločeno število oseb, v razmerah in na način, ko hude besede preidejo v nasilna dejanja; povečana nevarnost takega izražanja da se kaže v načinu storitve, v okoliščinah, zaradi katerih nadaljnega poteka dogodkov storilec noče ali ne more sam obvladati, ker ni več odvisen od njegove volje; pri presoji narave protipravnosti da je potrebno upoštevati stopnjo verjetnosti, nevarnosti in obsega ter posledic konkretnih dejanj, ki lahko sledijo sovražnemu govoru; druga nova okoliščina, na podlagi katere javno spodbujanje sovražstva, nasilja ali nestrpnosti izpolni znake kaznivega dejanja, da je uporaba grožnje, zmerjanja in žalitev; tudi ta dejanja da morajo biti hujša oziroma morajo širše ogroziti in prizadeti mir, strpnost in sožitje med ljudmi. Zaključila je, da ne izhaja, da bi lahko ogrozil javni red in mir do te mere, da bi to pomenilo konkretno ogrožanje oz. neposredno nevarnost posegov v telesno in duševno celovitost posameznikov; avtor da je le izrazil svoje mnenje, zato zapisano ni bilo usmerjeno na širšo javnost z namenom vplivanja na širši krog ljudi, da preidejo k nasilnim dejanjem; pravico do svobode izražanja da je mogoče preprečevati le v izjemno skrajnih primerih, ko svobodno izražena misel predstavlja dejansko zlorabo te pravice in kaznivo dejanje.

2018

PRIMER 55 (Kt/13475/2018)

Avtor je v članku na NOVA24TV opisoval projekt študentk Fakultete za socialno delo, ki naj bi jih fakulteta »pošiljala v skvoto, kjer se po pripovedovanju našega vira z miganjem ritk in v ritmu račk in makarene zabavale testosteronske mladce« in podobno. Nadalje je v članku navedel, da »gre za peklenski načrt slovenskih levičarjev, ki so se odločili, da je za njihovo preživetje ključno naslednje: zlorabiti muslimanske migrante, s proti družinsko politiko vzpostaviti obubožanje Slovenije in dolgoročno vzpostaviti socialne nemire. Korak v tej smeri je storjen tudi z nemirom v glavah in pregretim srčkim naših.« In še: »Treba je v Srbijo, k mladim fantom z lepimi zobmi, ki naivnim mladenkam v all starkah in vanskah svojih resničnih zgodb, namenov in stisk ne bodo pripovedovali, so pa zanje uporabne kako drugače. Smrdi po prevari.«

Pod člankom je bilo v času prijave po mnenju ovaditeljev podanih tudi 19 spornih komentarjev neznanih avtorjev (med drugim so omenjene študentke zmerjali z »migrant-skimi kurbami«, jim želeli, da bi jih čim več migrantov okužilo s HIV, saj je najboljša kolaborantka s tujim okupatorjem mrtva kolaborantka ipd.).

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da predmetno kaznivo dejanje sankcionira prepoved ravnanja z namenom ustvarjanja stanja neenakopravnosti v družbi; gre da za ogroževalni delikt, pri katerem mora storilca voditi direkten naklep, njegovo ravnanje pa mora biti posebej motivirano z opisanim ravnanjem. Okrožna državna tožilka je po proučitvi celotnega spornega članka in vseh komentarjev, ki so zapisani pod njim (ne le posameznih v prijavi navedenih citatov, ki da so bili izvzeti iz konteksta), zaključila, da niso podani elementi kaznivega dejanja, saj da iz vsebine članka ne

izhaja, da bi lahko ogrozil ali motil javni red in mir do take mere, da bi to predstavljalo konkretno ogrožanje oziroma konkretno nevarnost posegov v telesno in duševno celovitost posameznikov; prav tako da ni izkazan naklep, saj ni mogoče trditi, da sta avtor članka in odgovorni urednik hotela z objavo članka ogroziti ali motiti javni red in mir; avtor da je le izrazil svoje mnenje, zato zapisano ni usmerjeno na širšo javnost z namenom vplivanja na širši krog ljudi, da preidejo k nasilnim dejanjem; po drugi strani da je potrebno upoštevati pravico do svobode izražanja, ki predstavlja enega od temeljev demokratične družbe in enega od temeljnih pogojev za napredek družbe in razvoj vsakega posameznika; pravico do svobode izražanja pa da je mogoče preprečevati le v izjemno skrajnih primerih, ko svobodno izražena misel predstavlja dejansko zlorabo te pravice in kaznivo dejanje.

PRIMER 56 (Kt/14584/2018)

Osumljenec je kot administrator Facebook skupine objavil fotografijo moža, njegove žene v nikabu in štirih otrok, ki jo je posnela neznana oseba, in zapisal komentar: »V Ljubljani, pred industrijsko prodajalno Ljubljanskih mlekarn se sprehajajo novi državljani RS. Naši dosedanji oblastniki so in delajo vse, da preplavijo Slovenijo z nami tujo in nesprejemljivo populacijo ljudi. Slovenci stopimo skupaj, skrajni čas je že.« Nadalje so ostali člani skupine in druge osebe sliko komentirale na način, da so osebe na sliki zaradi izražanja muslimanske vere žalili in jim grozili (»nisem vedel, da imajo muslimi najnovejšo tehnologijo in da vreče za smeti same gredo na odpad«, »Dov jim potrget halje« ipd.). Obdolženi je nadaljeval s spodbujanjem sovraštva tudi, ko mu je bilo kaznivo dejanje predočeno s strani policije in na Facebooku objavil tudi Vabilo osumljencu. Slika se je delila naprej po omrežju in ljudje so komentirali.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da v zadevi niso podani elementi kaznivega dejanja, saj v vsebini spornega komentarja ni najti storilčevega namena ustvarjanja stanja neenakopravnosti v družbi; avtor da je zgolj izrazil svoje mnenje glede priseljevanja muslimanov v Slovenijo ter v nadaljevanju tudi glede nošenja burk v javnosti, zato zapisano ni bilo usmerjeno na širšo javnost z namenom vplivanja na širši krog ljudi, da preidejo k nasilnim dejanjem; ob takšnem komentarju da tudi ni mogoče govoriti o konkretnih okoliščinah, ki bi ogrozile ali motile javni red in mir do take mere, da bi to predstavljalo neposredno nevarnost, da bo zaradi njega prišlo do posegov v telesno ali duševno celovitost posameznika; v vsebini spornega zapisa da tudi ni najti žaljivk ali groženj, ki bi lahko kakorkoli ogrozile in prizadele mir, strpnost in sožitje med ljudmi; po drugi strani da je potrebno upoštevati pravico do svobode izražanja, ki predstavlja enega od temeljev demokratične družbe in enega od temeljnih pogojev za napredek družbe in razvoj vsakega posameznika; pravico do svobode izražanja pa da je mogoče preprečevati le v izjemno skrajnih primerih, ko svobodno izražena misel predstavlja dejansko zlorabo te pravice in kaznivo dejanje; v konkretnem primeru da take zlorabe ni zaznati. Sporni komentar kot tudi vsi pripisani komentarji so bili po mnenju tožilke le odraz trenutnega nezadovoljstva posameznikov nad množičnim priseljevanjem azilantov in migrantov muslimanske narodnosti in vere v Evropo ter predvsem na ozemlje Republike Slovenije, povezanega s tesnobo in strahom zaradi terorističnih napadov islamskih skrajnežev v Evropi, zato je pri tehtanju mej svobode govora v konkretnem primeru zagotovo potrebno upoštevati položaj Evrope v sedanjem zgodovinskem trenutku preseljevanja narodov, ki lahko pripelje do spremembe etnične in verske sestave

evropskih populacij ter posledično načina, na katerega Evropejci živimo svoja življenja, zaradi česar je toliko bolj potrebno ohraniti pravico do kritičnega razpravljanja o teh spremembah in nenazadnje tudi pravico tem spremembam nasprotovati.

PRIMER 57 (Kt/18270/2018)

Odgovorni urednik in direktor NOVA24TV sta bila ovadena zaradi sistematičnega in načrtnega spodbujanja sovraštva in nestrpnosti do prebežnikov iz drugih držav v Slovenijo. Objavljala naj bi nepodpisane in lažne novice, vse z enako (lažno) vsebino o zločinih in boleznih, za katere naj bi bili krivi prebežniki. Kot primer je ovaditelj navedel dva članka.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da je šlo v prvem članku »Migranti Slovincu v Škofijah razbili glavo in polomili rebra, nato pa oropali pekarno!« za primer poročanja o novicah, ki pa niso bile (v celoti) resnične, kar je bilo celo navedeno na koncu besedila (z opombo, da je bila novica le delno resnična); oba članka da sta bila pozneje odstranjena s spleta, vendar je vsebina članka »V Italiji registriranih že 40 primerov smrtonosne ebole, s katero so okuženi migranti iz Afrike« povzeta v še vedno objavljenem članku na Demokracija.si; v obeh zgoraj navedenih primerih da se je pisec člankov osredotočil na konkreten in posamezen primer, kjer je bilo izpostavljeno konkretno ravnanje posameznikov, ki sicer res pripadajo določeni skupini – migrantom, vendar je bilo besedilo še vedno omejeno le na konkreten dogodek oz. tisti trenutek aktualno novico (domnevni napad in domnevne primere okužbe z ebolo); prav zato da ni podan zakonski znak javnega spodbujanja ali razpihovanja sovraštva ali nestrpnosti, ker sta članka le povzemala novico, ki je bila tisti dan aktualna in prisotna v vseh sredstvih javnega obveščanja, pri čemer pa tudi vsebina ni bila taka, da bi pozivala k nasilju ali nestrpnosti ali vsebovala žaljive komentarje.

PRIMER 58 (Kt/19667/2016)

Ovaditelj je obdolžencu očitil, da je tri dni po referendumu v parlament vložil nov predlog družinskega zakonika.

V sklepu o zavrženju ovadbe, ki se je sicer nanašal tudi na druga očitana kazniva dejanja, v zvezi z 297. členom KZ-1 ni bilo kakšne posebne obrazložitve.

I.I. ZUNANJI ODDELEK V DOMŽALAH

4 zadeve, vse zavrženje ovadbe

2010

PRIMER 59 (Kt (0)165/11)

Osumljenec je v niti »Smisel pedrskih parad« na forumu alter.si pod psevdonimom zapisal komentarje: »Pa kak se ne najde eden psihično moten pa med njih naleti z avtomatom. Sej rabli bi samo en tak delikt, pol pa bi že bli uscani pa tega več nebi bilo, ker nebi bli ziher a bodo shodli dokonca parado al ne. Nevem čemu je smisel teh parad, te pa gremo na ceste še mi ko babam faciale talamo, te nas bodo pa vsi imeli za f00knje-ne. Upam da bradonja še enkrat dobi pokol kepe, nazadne očitno ni zaleglo.«

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal: »kakršna koli je že bila vsebina njegovih sporočil, širjenje sovražnega govora na internetnem spletu ni moč opredeliti kot javno spodbujanje sovraštva ali vzpodbujanje narodnostnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva, razdora ali nestrpnosti, ker je uporaba elektronske pošte in svetovnega spleta zasebno komunikacijsko sredstvo.«

2011

PRIMER 60 (Kt(0)79/12)

Osumljenec je na rtvslo.si pod člankom o Hudi jami pod psevdonimom objavil komentar: »Če prav razumem opravičujete kolaboracijo z «nedolžnimi žrtvami» kateri niti niso bili slovinci ampak vse kaj drugega No na tak način ne boste dosegli sočutja katerega si tako želite! Ti belček ki se imenuje jaz-mogoče se pa mora ponoviti zgodovina! Mogoče so bili pa »partizani« šlampasti in niso ravili dela do konca kar se vidi iz tvojega pisanja? Tudi jaz vem na kateri strani bom in upam da se srečava ti šupak ..Tvojo ženo in otroke bom pa pustil na miru-samo belčki in šupki ubijajo otroke in ženske ...«

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da je kazensko ovadbo zavrgel, »saj vsebina komentarja očitno ni bila takšna, da bi lahko izzvala hujše kršitve javnega reda in miru, ker je šlo najprej za komentarje katerega vsebino so lahko razpoznali le tisti, ki so članek prebrali. Poleg tega je šlo za komentar tem zaradi katerih se bodo interpretacije vedno razlikovale, nanašajo pa se na dogodek iz polpretekle zgodovine, ki pa zaradi časovne oddaljenosti očitno ni takšen, da bi lahko izzval kakšen nered ali kršitve javnega reda in miru, pri čemer pa tudi z zadostno stopnjo niti ni podprto, da bi bil prav osumljeni tisti, ki je napisal komentar predmetnemu članku, saj so tudi drugi zaposleni pri podjetju vselej imeli možnost dostopa do računalnika in bi takšno sporočilo lahko v imenu ovadenega poslal kdorkoli izmed zaposlenih v tem podjetju. Dodatno pa je potrebno tudi poudariti, da naj bi administrator omenjeni primer že izbrisal iz tega razloga. Dejanske vsebine, ki je sporna ni mogoče niti potrditi, saj je bil tekst komentarja očitno sestavljen po spominu.«

PRIMER 61 (Kt (0)488/12)

Osumljenca sta na seji sveta krajevne skupnosti izjavila, da X nima kaj iskati na tej seji, saj ni iz te krajevne skupnosti, ampak ima prebivališče v Ljubljani. Ta je njuni izjavi označil za sovražni govor – dejanje naj bi bila storila zato, ker je po materi Nemeč, po očetu Jud, sicer pa rojen na ladji – kot Slovenec.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da so kot kazniva opredeljena le tista ravnanja, ki lahko ogrozijo javni red in mir, ali z uporabo groženj, zmerjanja ali žalitev; to pa da pomeni, da je takšna dejanja mogoče opredeliti kot kazniva dejanja le v primerih, ki posledično lahko povzročijo tolikšno vznemirjenost javnosti ali pride do kakšnih hujših nemirov, neredov ali pa v primerih ko le-ti dejansko neposredno groze.

PRIMER 62 (Kt5346/2016)

Osumljenka je na Facebooku glede direktorice knjižnice komentirala: »Ja, kdo bi vedel, morda pa jo čaka podobna usoda kot balantiča¹⁷⁵...«. Udeleženca v debati je spraševala in mu odgovarjala: »Kako je kaj s pozari v vašem mestu, alex, so se kaj umirili?«. »Le glej kaj pocnes v Celju, ko se vse okoli tebe vziga ...«.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da Facebook profil na družbenem omrežju ni javni prostor in že zato takšni komentarji nimajo vseh znakov kaznivega dejanja, še posebej zato, ker niti ni razvidno, katerim konkretnim osebam so bile grožnje namenjene; zgolj sklep o nepoštenih direktorjih pa da je premalo za uvedbo kazenskega postopka, ker bi morale biti grožnje konkretne in takšne, ki bi dejansko povzročile takšne kršitve javnega reda in miru, zaradi katerih bi prišlo do neredov ali hudega nasilja na javnem mestu.

175 Ta je živ zgorel v cerkvenem zvoniku.

I.II. ZUNANJI ODDELEK V TRBOVLJAH

3 zadeve, 1 x obtožni predlog

2009

PRIMER 63 (TRB-KT/72/2010)

Storilec je na spletni strani siol.net objavil komentar, ki se je glasil: »zbiram prave Slovence za napad na udbogolazen in komunajzerje - to gamad moramo pobiti, če ne bomo kruha lačni«, ter k zapisu dopisal tudi svojo telefonsko številko, priimek in kraj in dodal: »nekaj nas je že«.

Sodišče je sledilo predlogu tožilke in izdalo sodbo o kaznovalnem nalogu, s katerim je storilca obsodilo na pogojno kazen pet mesecev zapora s preizkusno dobo treh let.

2015

PRIMER 64 (Kt/2056/2016)

Ovaditelj je podal ovadbo zaradi razpisa referendumu o Družinskem zakoniku. Menil je, da se cerkev ne bi smela tako mešati v državne in politične stvari in da hujska narod k nestrpnosti in posledično tudi k sovražnemu govoru.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da je referendum ustavno določena pravica, pri kateri gre za svobodo izvajanja, ki jo predvideva ustava, ki določa tudi pogoje za razpis.

2017

PRIMER 65 (Kt/9477/2017)

Osumljenec je kot gost v televizijski oddaji podal sporne izjave glede Židov in holokavsta, med drugim: »Nemški narod je žrtev židovskega vsiljevanja in kurjenja možganov s tako imenovano holokavstologijo. Sprašujem vas, kaj ima moja generacija Nemcev s Kajnovim znamenjem genocida, domnevnega, oz. holokavstom. Dejansko gre za zelo perfiden način Židov, da so želeli nemški um zapreti, ustvariti kolektivno krivdo in ustvariti načrt raznemčenja, razfrancozenja, razangleženja in vzpostaviti multikulti distopijo.«

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da se postavlja vprašanje, ali je ovadeni s sporno izjavo zanikal ali zmanjšal pomen holokavsta kot sistematičnega genocida Judov, ki ga je izvajala nacistična Nemčija med drugo svetovno vojno, ali pa gre zgolj za zanikanje odgovornosti, zanikanje kolektivne krivde poznejših generacij, ki so se rodile po vojni in v času holokavsta še niso bile rojene. V danem primeru se je po njenem mnenju postavljalo vprašanje odnosa med besedo in realnostjo. Navedla je, da področje izražanja ni statično in svoboda izražanja mora imeti jasna in prilagodljiva merila, ki jih lahko interpretiramo glede na konkretno družbeno dogajanje; da zanikanja zgodovinskih dejstev ni moč opravičevati s svobodo izražanja in lahko pomeni celo zlorabo svobodnega izražanja; sporno vsebino izjave da je potrebno presojeti v kontekstu celotnega besedila, v katerem je bila izjava dana, torej gre za presojo v luči celotne izjave, ob upoštevanju vseh okoliščin primera, časa in prostora, v katerih je bila sporna izjava dana in posredovana; iz zbranih podatkov v predkazenskem postopku da ni moč izpodbiti navedb ovadenega, da z zanikanjem krivde svoje generacije ni zanikal holokavsta; njegove navedbe o »židovskem vsiljevanju in kurjenju možganov s holokavstologijo« da so hude besede, ki imajo veliko težo in ki jih tudi ni moč opravičevati zgolj s svobodo izražanja, saj slednje predpostavlja odgovorno interpretacijo; da gre za neprimerne oznake, za neprimerne besede, s katerimi se večina ljudi ne bi strinjala in so bile javno izražene na lokalni televiziji v Zasavju, kjer judovska skupnost ni javno izpostavljena; da iz zbranih podatkov v predkazenskem postopku ne izhaja, da bi navedbe ovadenega, ki so za večino ljudi, tudi če gre za izjave na ravni osebnega mnenja, nesprejemljive, glede na konkretne okoliščine, ogrozile javni red in mir, torej predstavljale konkretne in realne grožnje z nasilnimi dejanji ali širše ogrožale ali motile mir, strpnost in sožitje med ljudmi.

II. ODT V MURSKI SOBOTI

18 zadev, od teh 7 x obtožni predlog in 4 x odloženi pregon

2008

PRIMER 66 (MS-KT/1497/2008)

Osumljenec je v madžarskem tedniku »Népujság« v rubriki »bralci pišejo« objavil članek, v katerem naj bi navedel vrsto neresnic in natolcevanj, med drugim: »Prav zato ne verjamem zlobnim jezikom in zlonamernim ljudem, ki pravijo, da župan namerno uničuje občino in namerno uničuje to, kar je madžarsko«.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da citirani stavek že sam po sebi, zapisan že oblikovno tako kot to izhaja iz članka ter tedaj gledano tudi gramatikalno, ne izkazuje kakšnega elementa spodbujanja, razpihovanja narodnostnega sovraštva v občini, kot tudi ne s tem povezanega eventualnega hotenega vpliva na razdor obstoječe skupnosti, oz. prebujanja bilo kakšne nestrpnosti med navedenima skupnostma; prav tako da iz analitičnega vpogleda v vsebino osumljenčevega članka kot celote tožilstvu ne nudi zadostno izraženih dejstev v smislu prispevati k spodbujanju narodnostnega sovraštva; v mislih pisca članka da je zaslediti predvsem vrednotenje županovih ravnanj.

obtožni predlog

odložen kazenski pregon in obtožni predlog hkrati

PRIMER 67 (MS-KT/928/2011)

Storilec je na spletni strani siol.net pod člankom »Kaj je povedal Ganski selektor po porazu z Urugvajem« objavil žaljive komentarje: »Kot v fuzbali in real lajfu se je se enkrat pokazalo da nigeri niso sposobni voditelji !!!! Skoraj so kot japonske kamikaze, a ko je treba neja narediti stisnejo ta svoja velika porna jajca med noge !!!!«, »Moj komentar je takoj pod nivojem ko povem resnico! Nisem jaz kriv da imajo male možgane!!!! Dobra Gana je še kolikor toliko, a ostale afriške reprezentance imajo super igralce, a ko jih spustiš na igrišče so kot čreda pobesnelih bikov, še posebej ko rezultat ni dober. Zato je pa jar vodila tistih 20% belcev, ker sedaj ko so nigeri prevzeli ti nigeri slabo živijo!!! Prej za časa apatheida, pa čeprav niso imeli svobode so živeli super!!!!« in »Peter pojdi juž na pedersko parado gnoj prizadeti!!!! Jebem prasico ki je takega kretena skotila!!!! Potem mi pa ti napreden človek, sprejemnik vsega gnilega povej zakaj afričani nikoli nič ne naredijo v nogometu, navkljub dobrim igralcem???».

Sodišče je sledilo predlogu tožilke in izdalo sodbo o kaznovalnem nalogu, s katero je bil storilec obsojen na pogojno kazen dveh mesecev zapora s preizkusno dobo enega leta.

PRIMER 68 (MS-KT/575/2012)

Obdolženec je na spletni strani siol.net pod člankom »Romski svetnici prerezali pnevmatike ter poslali grozilno pismo« objavil komentar: »goli otok je fraj, lahko bi vse uma-zane ci.gane naselili tja !! Sigurno ne bil plavalni na kopno saj se vode bojijo, dokaz je da smrdijo še hujše kot dihurji !!!!«.

Sodišče ga je obsodilo na pogojno kazen štirih mesecev zapora (nekoliko manj od petih mesecev kot je predlagal tožilec) s preizkusno dobo dveh let.

PRIMER 69 (MS-KT/628/2011)

Storilec je na spletni strani bicikel.com na forumu »Referendum o arbitražnem sporazumu« poslal komentar, naperjen proti predsedniku vlade RS [P], v katerem je med drugim zapisal: »In če se to zgodi, mi ne bo žal, če bo kdo tega prekletega [P], kateri je zajebal državo, sprl državljane, obesil na prvo drevo ali ga ustrelil kot največjega zločinca in izdajalca.«

Storilec se je s tožilstvom dogovoril za odložen pregon ob izpolnitvi naloge (50 ur dela v splošno korist).

PRIMER 70 (MS-KT/364/2011)

Ovadbica je bila podana zaradi komentarjev pod člankom na spletni strani sobotainfo.com, ki so bili kritični do takratnega državnega sekretarja – da bi moral v zapor, da bi ga morali na ulici na gobec, pozivajo k napadu na njegovo hišo itd.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da kot objekt napada nastopa konkretno določena fizična oseba, tj. oškodovanec, in tako ne gre za napad na enakopravnost med narodi, rasami, verami, ampak zgolj za sovražni govor zoper posameznika; zgolj napadanje oziroma ogrožanje pravic konkretno določene fizične osebe pa da ni sankcionirano s predmetno določbo zakona; v nekaterih od komentarjev bi lahko bili podani znaki kaznivega dejanja ogrožanja varnosti po prvem odstavku 135. člena KZ-1, vendar pa je ugotoviti, da so grožnje o napadu na dom usmerjene zgolj na premoženje oškodovanca in ne na ogrožanje njegove osebne varnosti, torej zoper njegovo življenje ali telo niti osebne varnosti njegove družine; glede komentarja, da bi morali take ljudi, kot je oškodovanec, »na ulici na gobec«, pa da je ugotoviti, da ta zapisana grožnja ni usmerjena zoper oškodovanca, ampak se nanaša na »druge take ljudi«. Podobno obrazložitev je tožilka podala tudi v sklepu o zavrženju ovadbe v postopku zoper drugega storilca.

2011

PRIMER 71 (MS-KT/1206/2011)

Storilec je izdelal nalepke z napisom »CIGANI RAUS« in motivom keltskega križa in jih dal na razpolago drugim osebam, ki so jih lepile po mestu.

Tožilstvo je najprej odložilo pregon po dogovoru z obdolžencem (plačal naj bi 250 EUR v korist javne ustanove), vendar naloženega ni izpolnil. Okrajno sodišče v Lendavi ga je nato s sodbo o kaznovalnem nalogu obsodilo na pogojno kazen dveh mesecev zapora s preizkusno dobo enega leta.

PRIMER 72 (LJU-KT/418/2012)

Obdolženec je na omrežju Facebook objavil več komentarjev zoper predsednika vlade, med drugim, da naj: »spizdi iz politike ali pa se naj obesi,« in v komentarjih nadalje, da bo ljudi pozval k orožju, da mu bodo poslali »metek v čelo«, da ga čakajo »direktne bombe« in podobno.

Tožilstvo je sprva podalo obtožni predlog in ga pozneje na glavni obravnavi umaknilo z obrazložitvijo, da »ni dokazano, da bi v ravnanju obdolženca bili podani vsi znaki očitnega mu kaznivega dejanja«, zato je sodišče izdalo zavrnilno sodbo.

PRIMER 73 (MS-KT/1350/2012)

Storilec je na spletni strani siol.net pod člankom o Paradi ponosa v Ljubljani napisal komentar: »[XY] treba spet malo po glavi nametat enih par dobrih batin. Drugo leto bodo pradirali 1 mesec. Vse udeležence dobro premikastit in to z železnimi palicami in bulerjemi v glavo. Kako vodovodarji in njihovi r.i.t.o.č.i.s.t.a.č.i delijo minuse na komentarje.«

Storilec se je s tožilstvom dogovoril za odložen pregon ob izpolnitvi naloge (plačilo 250 EUR v korist nevladne organizacije).

PRIMER 74 (MS-KTM/70/2011)

Mladoletna storilca sta po mestu lepila nalepke s keltskim križem in napisom »CIGANI RAUS«.

Mladoletna storilca sta se s tožilstvom dogovorila za odložen pregon ob izpolnitvi naloge (40 ur dela v splošno korist).

2012**PRIMER 75** (Kt/26/2013)

Osumljenec je na spletni strani 24ur.com pod člankom »Zakonca sta s 350 evri na robu preživetja« objavil komentar: »Rome je treba vse poklat kot pse.«

Tožilec je odločil, da se kazenski pregon odloži, če v korist bolnišnice nakaže 300 evrov za nabavo medicinske opreme. Pojasnil je, da se je za postopek odložitve kazenskega pregona odločil na podlagi okoliščin, v katerih je bilo kaznivo dejanje storjeno, njegovih posledic in osebnih lastnosti osumljenca. Menil je, da je določena naloga primerna glede na storjeno dejanje in je izvedljiva glede na osumljenčeve finančne zmožnosti. Ker je osumljeni izpolnil naloženo nalogo, je tožilec kazensko ovadbo zavrgel.

PRIMER 76 (MS-KT/433/2013)

Obdolženec je na 40 različnih telefonskih številkih poslal SMS sporočilo, v katerem poziva k nasilnemu protestu proti predsedniku nogometnega kluba Mura.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da oškodovanec ni pripadnik v 297. členu KZ-1 varovane skupine ljudi in iz vsebine sporočila ni mogoče zaključiti, da gre za obliko razširjanja predsodkov ali diskriminacije, ki bi izpolnjevala pogoje za kazenski pregon; obdolženec da je eventualno storil kaznivo dejanje po prvem odstavku 135. člena KZ-1B, to kaznivo dejanje pa se preganja na predlog oškodovanca.

PRIMER 77 (MS-KT/496/2012)

Obdolženec je na Zavod za kulturo madžarske narodnosti Lendava poslal več žaljivih sporočil, v katerih je med drugim napisal, da kradejo denar slovenskih davkoplačevalcev kot potomci morilske nacije, da v Sloveniji ne obstajajo manjšine, obstaja le slovenski narod, in da je potrebno reči potomcem morilske nacije slovenskega naroda stop, kot to imajo Francozi.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da sta bili predmetni elektronski sporočili poslani na zasebne elektronske naslove zavoda in torej ne gre za javno spodbujanje, ampak za zasebno komunikacijo; prav tako pa da je glede na vsebino obeh sporočil tudi ugotoviti, da ne gre niti za spodbujanje oziroma za razpihovanje sovraštva, ki pomeni, da med narodi, rasami ali verami obstaja pripravljenost, da se medsebojno lahko spopadejo ali povzročajo neprijetnosti, niti za spodbujanje ali razpihovanje razdora, ki pomeni obliko medsebojnega razdvajanja, izolacije in nepripravljenosti pomagati, niti za spodbujanje nestrpnosti kot pomanjkanje strpnosti, razumevanja, niti za spodbujanje k drugi neenakopravnosti zaradi telesnih ali duševnih pomanjkljivosti ali spolne usmerjenosti; vsebina sporočil da se namreč nanaša na kritiziranje porabe proračunskega denarja s strani madžarske narodne skupnosti in ne na sovražni govor, ki bi lahko prerastel v fizično nasilje; da pa je podan utemeljen sum, da je osumljenec storil katero izmed kaznivih dejanj iz 158. do 160. člena KZ-1, ki pa se v konkretnem primeru, ker ne gre za javno storitev teh kaznivih dejanj, preganja na zasebno tožbo.

2013

PRIMER 78 (MS-KT/412/2012)

Storilec je na več elektronskih naslovov javnih institucij pošiljal različna sporočila s psevdozgodovinarskimi teorijami o Madžarih in madžarski narodnostni skupnosti v Sloveniji, s katerimi je zmerjal in žalil pripadnike madžarske skupnosti.

Tožilka je v obtožnem predlogu navedla, da se je naslovnikom besedilo sporočil zdelo žaljivo, prav tako pa je ugotoviti, da gre za objektivno žaljive navedbe, ki predstavljajo negativno vrednostno oceno o pripadnikih določene narodnostne skupnosti; njegovo dejanje da gre opredeliti kot javno spodbujanje nestrpnosti, saj je svoje dopise razposlal preko elektronskih sporočil odprtemu oziroma širšemu krogu ljudi.

Okrajno sodišče ga je obsodilo na pogojno kazen treh mesecev zapora za kaznivo dejanje po prvem odstavku 297. člena in treh mesecev zapora za kaznivo dejanje po 165. členu v povezavi s 158. členom KZ-1, skupaj na pet mesecev in 15 dni zapora ob preizkusni dobi dveh let. Sodišče je v obrazložitvi navedlo, da gre pri kaznivem dejanju po 297. členu KZ-1 za primere, ko nekdo povzroči ali poveča nasprotja v določenem okolju med narodi, ki se kažejo v obliki sovraštva (pripravljenosti, da se narodi med seboj spopadejo ali si povzročajo neprijetnosti), razdora (narodi se med seboj izolirajo in si niso pripravljene pomagati) ali nestrpnosti (širjenje idej o večvrednosti enega naroda); obdolženi da je žalil narodno skupnost v obliki žaljive vrednostne ocene, iz katere je razvidno pod-

cenjevanje narodne skupnosti in nespoštovanje človeškega dostojanstva, s tem pa se v družbi nedvomno ustvarja stanje, ko se različni narodi oz. pripadniki skupnosti in preostali slovenski državljani med seboj izolirajo, si niso pripravljene med seboj pomagati ter si povzročajo neprijetnosti; s širjenjem takšnih sporočil da lahko namreč pripadniki slovenskega naroda, misleč, koliko denarja in privilegijev imajo pripadniki madžarske skupnosti, sami pa ne, ne sprejemajo narodne skupnosti, menijo, da so večvredni, zato jim ne želijo pomagati ter so do njih lahko nestrpni in podobno.

Višje sodišče v Mariboru je prvostopenjsko sodbo potrdilo. V obrazložitvi svoje sodbe se je sklicevalo na obrazložitev sodišča prve stopnje in dodalo, da ko se obdolženec v pritožbi sklicuje na zgodovinska dejstva in navaja literaturo, iz katere je izhajal, ko je pisal inkriminirana elektronska sporočila, obdolženec prezre, da v pritožbi navedenem gradivu ni zaslediti besed in kvalifikacij, ki jih je sam za pripadnike madžarske narodne skupnosti navedel v elektronskih sporočilih in ki po svoji vsebini predstavljajo sramotitev narodnostne skupnosti Madžarov v Republiki Sloveniji, saj so objektivno žaljiva in škodijo časti ter dobremu imenu te narodnostne skupnosti v Sloveniji, oziroma njihova vsebina javno vzpodbuja k nestrpnosti, ki temelji na narodnosti pripadnosti, saj predstavlja zmerjanje in žalitev madžarske narodnostne skupnosti z navajanjem negativnih vrednostnih ocen, ki nimajo opore in podlage niti v pritožbi navedenih virih.

2014

PRIMER 79 (Kt/11018/2013)

Storilec je na več elektronskih naslovov javnih institucij pošiljal različna sporočila s psevdozgodovinarskimi teorijami o Madžarih in madžarski narodnostni skupnosti v Sloveniji, s katerimi je zmerjal in žalil pripadnike madžarske skupnosti.

Okrajno sodišče ga je obsodilo na pogojno kazen treh mesecev zapora za kaznivo dejanje po prvem odstavku 297. člena KZ-1 in treh mesecev za kaznivo dejanje po 165. členu KZ-1. Ob upoštevanju prejšnje pogojne obsodbe na pet mesecev in 15 dni zapora se mu je določila enotna pogojna kazen 10 mesecev zapora ob preizkusni dobi dveh let.

PRIMER 80 (Kt/14725/2014)

Osumljeni B je na svojem Facebook profilu zapisal daljše besedilo z večkrat ponovljenim »pizda vam materna policijska«, ki so mu sledili komentarji: S.: »To to v kratkon mo jih pokali Tej pandure zjebane«, B.: »pokali? KLALI.«, »nega milosti nej do policaja pa nej do lopova pa nej do sočloveka više! .prošla je milost!«, S.: »Tocno tak ajd idemo napunimo strazere pa akcija dober policaj mrtef policaj A.C.A.B.«.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da predmetno kaznivo dejanje predstavlja inkriminacijo izražanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti, ki je usmerjena zoper posamezne varovane skupine oziroma pripadnike teh skupin; varovane skupine pa da se določajo po kriterijih, ki pomenijo kršitev načela enakosti iz 14. člena Ustave, ta pa

so izražena s posamičnimi osebnimi okoliščinami; ker da to kaznivo dejanje omejuje svobodo izražanja, ki je zagotovljena v 39. členu Ustave, je treba zagotoviti občutljivo ravnovesje med obema ustavno varovanima pravicama; glede na navedeno da je tako inkriminiran le tisti sovražni govor, ki zajema javno spodbujanje in razpihovanje sovraštva, nasilja in nestrpnosti, ki temelji na določeni osebni okoliščini posameznika in lahko ogrozi javni red in mir ali pa je storjeno z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev in je tako predmetna določba namenjena preprečevanju diskriminacije deprivilegiranih, izključenih, podzastopanih, in sicer ranljivih družbenih skupin; tako da se lahko ugotovi, da četudi nekdo z neokusnim zmerjanjem in žaljivkami poziva k nasilju proti določeni skupini, ker se ne strinja z delom le-te, s tem ne izpolni zakonskih znakov naznanjenega kaznivega dejanja, vse dokler posameznik te skupine ni prizadet kot pripadnik skupine s prepoznavnimi osebnimi lastnostmi. Zaključila je, da v tem primeru kot objekt napada nastopajo policisti, vendar pa glede na zgoraj navedeno kot predstavniki policije kot organa v sestavi MNZ, torej kot predstavniki izvršilne oblasti, ne spadajo v nobeno t. i. deprivilegirano skupino, ki je zaradi predsodkov v družbi posebno kazensko pravno zaščiten, in tako javno sovraštvo proti njim ne more izpolnjevati zakonskih znakov obravnavanega kaznivega dejanja; prav tako da je ugotoviti, da so navedeni komentarji usmerjeni proti njim zaradi njihovih dejanj in ne zaradi njihovih osebnih okoliščin. Dodala je še, da gre zgolj za njune komentarje na spletu, v katerih sta izrazila svoje mnenje na neprimeren in sovražen način. Ker pa iz navedenih komentarjev ne izhajajo posamezniki, ki bi se zaradi komentarjev lahko počutili ogrožene ali razžaljene, pa v ravnanju obeh osumljencev niso podani niti znaki kateregakoli drugega kaznivega dejanja, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti ali na zasebno tožbo.

2015

PRIMER 81 (Kt/10089/2015)

Storilec je na več elektronskih naslovov javnih institucij pošiljal sporočila s psevdozgodovinarskimi teorijami o Madžarih in madžarski narodnostni skupnosti v Sloveniji, s katerimi je zmerjal in žalil pripadnike madžarske skupnosti.

Okrajno sodišče ga je s sodbo o kaznovalnem nalogu obsodilo na pogojno kazen štirih mesecev zapora s preizkusno dobo dveh let. V izreku sodbe je zapisalo, da je z navedbami, da »Madžari, ki so zatajili slovenstvo spokradejo Slovencem 15 milj. EUR vsak cirka 2000 EUR. Slovence spokradejo 150 krat toliko kot dobijo porabski AUTOHTONI Slovenci od Madžarske«, javno spodbujal nestrpnost do Madžarov in žalil pripadnike madžarske narodne skupnosti, zaradi česar so bili zelo zgroženi, zaradi takšnega pisanja pa se počutijo užaljeno osramočeno ter vznemirjeno.

PRIMER 82 (Kt/17090/2017)

Osumljenka je pred blokom oškodovancu in njegovi ženi rekla: »tej muslimane in cigane trbej spoklate«. Oškodovanec naj bi prebiral Koran, osumljenka in njen mož pa naj bi mu že večkrat grozila, ga zmerjala in žalila.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe ugotavljala, da je osumljenka navedeno izjavila v enem od konfliktov, ki jih generira očitno dlje časa trajajoči sosedski spor, pri čemer glede na dejstvo, da je bil ob tem razen osumljenih navzoč le še zet, po mnenju tožilstva ni mogoče zaključiti, da bi takšno ravnanje osumljene kakorkoli širše ogrožalo in prizadelo mir, strpnost in sožitje med ljudmi, da bi torej osumljena s svojim ravnanjem kakorkoli naslavljala širšo javnost na način, da bi hude besede prešle v nasilna dejanja.

PRIMER 83 (Kt/8082/2018)

Osumljenec je več poslancem poslal elektronsko pošto z vsebino o migrantih, enak zapis pa javno objavil na svojem Facebook profilu. Med drugim je zapisal: »Levakom ni uspelo integrirati balkanskih plemen, ki so kot migranti prišli v Slovenijo, radi pa bi skozi noč integrirali neandertalce, ki še vedno živijo v kulturi praskupnosti!« V besedilu se je spraševal po kakšni logiki so balkanska plemena upravičena do manjšinskih pravic, saj ne gre za narodnosti, ampak za plemena.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da se navedeno kaznivo dejanje lahko stori z več različnimi izvršitvenimi oblikami, s spodbujanjem, razpihovanjem sovraštva, nasilja in nestrpnosti; spodbujanje da pomeni, da med narodi, rasami ali verami obstaja pripravljenost, da se medsebojno lahko spopadejo ali povzročijo neprijetnosti; nestrpnost da je oblika medsebojnega razdvajanja, izolacije in nepripravljenosti pomagati; kaznivo dejanje da je podano, če storilec stori dejanje tako, da lahko ogrozi ali moti javni red in mir ali pri dejanju uporabi grožnje, zmerjanje ali žalitev. Tožilka zaključí, da osumljenec v očitnem opisu sicer med drugim migrante omenja kot neandertalce, ki še vedno živijo v kulturi praskupnosti in jih omenja tudi kot balkanska plemena, vendar se v besedilu v njenem bistvu opredeljuje do upravičenosti glede manjšinskih pravic migrantov ter njihove zaposlitve. Ob takšnem zapisu pa ni mogoče govoriti o konkretnih okoliščinah, ki bi ogrozile javni red in mir, saj je osumljenec zgolj izrazil svoje mnenje, ki ga je tudi argumentiral, vsebina zapisa pa ni bila usmerjena na širšo javnost z namenom vplivanja na širši krog ljudi, naj preidejo k sovražnim, nasilnim in nestrpnim ravnanjem.

III. ODT V MARIBORU

13 zadev, od teh 2 x obtožni predlog in 1 x obtožni predlog in odložen pregon

2009

PRIMER 84 (Kt 0/1761/10)

Osumljenec je v Facebook skupini »Istospolnim partnerjem otroka?! NE; V SLOVENIJI NE!« objavil komentar: »tote dvofazne treba na grmadi skurit...hitro bi hitler to pospravo ...«

Tožilec je v obtožnem predlogu zapisal, da je s tem javno spodbujal in razpihoval sovraštvo do homoseksualcev moškega spola. Predlagal je izrek kazni pogojne obsodbe na dva meseca zapora, ki pa ne bo izrečena, če v času dveh let ne bo storil novega kaznivega dejanja. Sodišče je upoštevajoč predlog tožilca izdalo kaznovalni nalog.

2010

Primer 85 (Kt 0/890/10)

Posameznik je okrožnemu državnemu tožilstvu poslal samoovadbo zaradi suma storitve kaznivega dejanja »sovražnega govora«. Zapisal je, da je Y na Facebooku postavil vprašanje, zakaj briše komentarje, ki ji niso povšeči in onemogoča komentiranje, Y pa mu je odgovorila: »[XY], na mojem osebni profilu ni prostora za blatenje, žalitve in diskvalifikacije. To ni svoboda govora, temveč sovražni govor.« Hkrati naj bi mu onemogočila nadaljnje komentiranje.

Tožilstvo je sklenilo, da je to smiselno razumeti kot ovadbo storitve kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti po 297. členu KZ-1, ki jo je posameznik podal zoper sebe. Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da v konkretnem besedilu, ki je predmet samoovadbe, niso uporabljene besede, ki bi javno spodbujale ali razpihovale sovraštvo, nasilje in nestrpnost; o tem ali so bile tovrstne besede uporabljene v besedilih, ki naj bi bila po navedbah samoovaditelja brisana s strani Y, pa da ni mogoče presojati, saj le-te niso predmet samoovadbe.

PRIMER 86 (Kt 0/2900/12)

Osumljenec naj bi pod psevdonimom na politikis.si pod članek »Žaljivi [XY] postal voditelj nacionalnih poročil« komentiral: »Črnega bi bilo treba pospraviti - debil je rabo 6 let, da je končal gimnazijo (smo bili vmes tudi sošolci, ko je drugič zružil) in zdaj bo on o živalih!! Kot je napisal [Z]- te zaplankane živali ga hranijo!!! Naslednjič, ko ga vidim, bo res dobu po smrčku; žival črna!!! Zaradi takih, si kdaj pa kdaj z lahkoto predstavljam rasne, nacionalne čistke, ki so se dogajale... Črnega na grmado!!!!« Osumljeni je storitev očitanege dejanja zanikal in povedal, da je bil v obravnavanem obdobju brezžični ruter,

obtožni predlog

odložen kazenski pregon in obtožni predlog hkrati

ki ga je uporabljal, nezaščiten. Povedal je tudi, da je bil v času objave spornega komentarja na službeni poti, kar je potrdil tudi delodajalec.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da je glede na vse povedano, predvsem upoštevajoč nezaščitenost ruterja, preko katerega se je v obravnavanem času dostopalo do spletnega portala, kjer je bil zapisan sporni komentar, in dopisa delodajalca zaključiti, da v obravnavanem primeru ni podan utemeljen sum, da je osumljeni storil očitano mu kaznivo dejanje.

PRIMER 87 (Kt 0/835/11)

Osumljenec je na Trgu generala Maistra na spomenik generala Rudolfa Maistra ovil pvc vrečko, jo ovil z žico, na vrečko pa z lepilnim trakom zalepil kljukasti križ. Na glavo spomenika je nadel pvc vrečko, na katero je na obeh straneh z rdečo barvo napisal: »Zajebo nas je«, pod napis pa narisal še kljukasti križ.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe odločila, da je podana nesorazmernost med majhnim pomenom kaznivega dejanja ter posledicami, ki bi jih povzročil kazenski pregon. Menila je, da se v obravnavanem primeru lahko oceni, da je šlo za majhen pomen kaznivega dejanja, saj so škodljive posledice, ki so nastale s kaznivim dejanjem, neznatne, glede na to, da je opisano stanje na spomeniku trajalo le znotraj časa enega dne ter ob upoštevanju, da se sporni križ in napis ob običajnem pogledu niti ni dal zaznati; tudi teža samega kaznivega dejanja da ni velika, glede na to, da je eden od kriterijev za težo kaznivega dejanja tudi okvir kazenske sankcije; KZ-1 da predpisuje kazen zapora do dveh let, kar je oceniti kot blažjo kazen oziroma relativno nizko kazensko sankcijo; podane pa da so tudi subjektivne okoliščine osumljenca, ki kažejo na to, da bi bilo tudi po osebnih okoliščinah, zraven že opisanih objektivnih okoliščin, utemeljeno oceniti, da je podana nesorazmernost.

2011

PRIMER 88 (Kt(0)2558/12)

Osumljenec je na 24ur.com pod člankom »[P] popolnoma neizkušen, [Ž] še hujši« objavil komentarje: »Jutri bo gorelo!!!«, »Dol z gnojem, ki skrbi za privilegirance - homote, zigane, tajkune in lopove ala [K] in [VZ]...dol s komunistično bando!!!«, »Dol z bando protikomunistično, ki podpira srbske okupatorje!!!!«, »...Marš komunistična drhal !!!! Jutri dobite svoje!!!!«, »Jutri bo v MB gorelo!!! Toko so se tudi Breiviku smejali!!! Ampak jutri bo gorelo!!! Protikomunistom privilegiranim, ki skrbijo edino za [VZ], [K] in Zigane, bo odklenalo!!! Smrt new world orderu!!!«, »Jutri vam ne bo več smešno...me zanima, če bo [XY] še dihal ob takem času!!! Čas je za revolucijo!!!«, »Gorel bo tisti vaš bunker... na križišču Cankarjeve in Razlagove...transiral vam bom Road to hell!!!«, »Komunisti!!! Jutri je Road to hell!!! Poginem, ampak tudi vi z mano!!!«, »Komunisti, vas je kaj strah??? Breivik prihaja, hehehehe...«

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zaključila, da obravnavano kaznivo dejanje ni

doseglo načina, s katerim bi se lahko ogrozil javni red in mir, saj so bili komentarji na spletnem portalu objavljeni približno 30 minut, v najhujšem primeru pa do podaje ovadbe policiji; odzivov uporabnikov, glede na izpovedbo priče (novinarke), da ni bilo, saj se priča tega ne spominja, tožilstvo pa meni, da v kolikor bi le-ti bili, bi se teh prav gotovo priča tudi spomnila; prav tako pa da je v svoj zagovor osumljenec dejal, da v kolikor je sam zapisal navedene komentarje, jih je zapisal v afektu in jih ni imel namena uresničiti.

2012

PRIMER 89 (MB-KT/1189/2012)

Storilci so na rokometni tekmi gostujočemu klubu iz Bosne s tribun kazali sredince in skandirali: »nož, žica, Srebrenica«.

Sodišče je sledilo predlogu tožilke in jih obsodilo na kazen zapora šest mesecev s preizkusnimi dobami od treh do petih let.¹⁷⁶

2013

PRIMER 90 (Kt/6617/2014)

Ovadbna je bila vložena zaradi anonimnih kritik, žalitev in groženj uporabnikov spletnega foruma, ki so bile zapisane proti županu in občinski upravi.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da kaznivo dejanje javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po prvem odstavku 297. člena KZ-1 predstavlja inkriminacijo dejanj, ki izražajo sovraštvo, nasilje ali nestrpnost in so usmerjena zoper varovano skupino oziroma pripadnike te skupine; takšne varovane skupine da določajo kriteriji, ki pomenijo kršitev načela enakosti iz 14. člena Ustave in so izraženi preko posamičnih posebnih okoliščin; določba omenjenega člena da je namreč namenjena preprečevanju diskriminacije depriviligiranih, izključenih, podzastopanih, ter tako ranljivih družbenih skupin; uradne osebe in javni uslužbenci pa da ne predstavljajo take varovane, depriviligirane skupine s prepoznavnimi osebnimi lastnostmi.

¹⁷⁶ V spisu je bila tudi omemba zadeve, s katero je bilo za isto kaznivo dejanje ločeno obravnavanih sedem mladoletnih storilcev in v okviru katere naj bi jim bili izrečeni vzgojni ukrepi. Navedene zadeve nismo prejeli in proučili v okviru naše raziskave.

PRIMER 91 (Kt/7950/2015)

Storilca sta v centru mesta s sprejem napisala več rasističnih grafitov: keltske križe, napisa »smrt nigerom« in »nigeri vun« ter svastiko.

En storilec je bil skladno s predlogom tožilca obsojen na pogojno kazen šest mesecev zapora ob preizkusni dobi dveh let, drugi pa se je dogovoril za odložen kazenski pregon in zavrženje ovadbe ob plačilu zneska v korist nevladne organizacije.

PRIMER 92 (Kt/13906/2015)

Osumljenca naj bi na Facebook profilu objavila komentarje, s katerimi sta grozila, zmerjala in žalila člane zasebnega zavoda za zaščito pravic živali in spodbujala simpatizerje, da jima pomagajo pri blokiranju oz. izbrisu njihovega Facebook profila.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da v objavljenih komentarjih ni zaznati spodbujanja ali razpihovanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, kakor tudi ne groženj, zmerjanja ali žalitev, ki bi temeljila na narodnostni ali drugi zavarovani pripadnosti oz. prepričanju in posledično njuno ravnanje tudi ni bilo zmožno ogroziti ali motiti javnega reda in miru.

PRIMER 93 (Kt/24081/2016)

Osumljenka naj bi v svoji kolumni mlade zdravnike označila kot pohlepne asocialne pošasti in jih v kolumni še večkrat užalila, prav tako tudi zdravnike na splošno.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da pri oceni ravnanj osumljenke manjka v zakonski določbi posebej naveden temelj spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, torej v konkretnem primeru razpihovanje sovraštva zoper (mlade) zdravnike; osumljenka da je sicer svoje stališče dejansko predstavila z zelo ostrimi besedami, vendar pri tem ni prešla meje kriminalnega; kazenski pregon da je že sicer za urejanje družbenih razmerij ultima ratio, torej zadnje, skrajno sredstvo; v zadevah, kjer gre za ocenjevanje pravice do svobode govora, pa da je potrebno posamezne primere razlagati še restriktivneje; osumljenka da v svojem zapisu ostro predstavi svoja stališča, ne razpihuje pa sovraštva oziroma konkretno ne spodbuja k nikakršnemu nasilju ali drugačnim akcijam zoper zdravnike.

PRIMER 94 (Kt/12341/2018)

Osumljeni naj bi delil in raznašal letake, v katerih družbi za upravljanje večstanovanjskih stavb očita goljufanje in izstavljanje višjih položnic kot pri drugih upravnikih.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da so subjekt kazenskoprnega varstva po prvem odstavku 297. člena KZ-1 fizične osebe, saj mora javno spodbujanje ali razpihovanje sovraštva temeljiti na eksemplifikativno naštetih osebnih okoliščinah, ki so lastne le fizičnim, ne pa pravnim osebam; z dejanji da naj bi bila oškodovana gospodarska družba, ki ne zapade pod kazenskopravno varstvo po 297. členu KZ-1.

PRIMER 95 (Kt/15174/2017)

Ovadtelj je osumljencu očital izjave, izrečene v kontekstu medsosedskega spora, ki traja že dlje časa in je bilo v zvezi z njim sproženih tudi že več postopkov.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da ni dokazov, na podlagi katerih bi bilo mogoče z visoko stopnjo verjetnosti trditi, da je podan utemeljen sum, da je obdolženec storil očitano mu kaznivo dejanje.

PRIMER 96 (Kt/15941/2017)

Ovadtelj je osumljencu očital načrtovanje organizacije koncerta hrvaškega glasbenika Thompsona, s čimer bi prišlo do povečevanja fašizma, ustaštva in nacionalne nestrpnosti.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da do izvedbe najavljenega koncerta ni prišlo, zato je potrebno kazensko ovadbo zavreči.

IV. ODT V NOVEM MESTU

13 zadev, od teh 5 x obtožni predlog

2009

PRIMER 97 (NM-KT/484/2010)

Obdolženec naj bi večkrat po telefonu klical starše otrok v svoji krajevni skupnosti, ki so upravičeni do obdaritve s strani dedka Mraza, ter jih pozival, naj se prireditve ne udeležijo iz razloga, ker bo prireditev organizirana skupaj z romskimi otroci.

obtožni predlog

odložen kazenski pregon in obtožni predlog hkrati

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da so o morebitnem hujskanju s strani obdolženca podale izjave priče, ki so povedale, da se obdarovanja niso udeležile zaradi lastne odločitve in da jih ni nihče k temu spodbujal.

2010

PRIMER 98 (Kt 1498/10)

Osumljenec je na spletni strani Radia Krka pod člankom »Rom učenca prisilil na kolena in ga še klofnil!« zapisal: »v plinsko celico jih je treba vrčt«.

Tožilec je v obtožnem predlogu zapisal, da se je osumljenec s tem pridružil mislim drugih piscev na blogu, ki so javno diskriminirali Rome, tako da je v splošno napetem in proti Romom usmerjenem razpoloženju z grožnjo smrti razpihoval sovraštvo in mržnjo do Romov kot enakopravnih državljanov Slovenije. Sodišču je podal predlog za kaznovalni nalog s pogojno kaznijo enega meseca zapora, s preizkusno dobo dveh let.

Sodišče ga je spoznalo za krivega in glede kazni sledilo predlogu tožilca.

PRIMER 99 (NM-KT/253/2011)

Komentar na spletnem forumu, poslan z osumljenčevega IP naslova, se je glasil: »CIGAN OSTANE CIGAN KAKO KOLI GA OBRNEŠ. POTREBNO JIM JE DATI DELO, ČE PA NOČE PA METEK V ČELO.«

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da je nezaščiten dostop do routerja neznanka, ki je ni bilo mogoče preseči in ugotoviti osebe, ki je pisala svoja nestrpna stališča na blog; obdolženec da dejanje odločno zanika, njegovega stališča, da ni napisal spornih sporočil, pa ni mogoče ovreči, ker so po ugotovitvah kriminalistične policije imele dostop do njegovega računalnika tudi druge osebe, še posebej tisti, ki so se nanj lahko priključili preko brezžične povezave, pri čemer je znano, da so nekateri ruterji oddajno celo tako močni, da imajo širši doseg, kot ga omejujejo stene osumljenčeve stanovanjske hiše; širjenje nestrpnosti da je sociološki pojav, ki po naših izkušnjah ni značilen za Belo krajino, kjer Romi živijo v relativno dobrem sobivanju z večinskimi prebivalstvom; tudi besedna analiza zapisanih izjav (ki jih ni mogoče prikriti niti v slengu) da ne potrjuje, da je šlo za belokranjsko narečje; tako da osumljenca z očitki Spletnega očesa povezuje samo njegova IP številka računalnika, ki pa ni zadosten dokaz, da bi lahko zadevo zaključili z uspešnim kazenskim postopkom zoper osumljenca.

PRIMER 100 (NM-KT/353/2011)

Komentar na spletnem forumu, poslan z osumljenčevega IP naslova, ki se je glasil: »PROKLETI CIGANI!!!!!!!!!!!! VSE POSTRELIT!!!!!!!!!!!!«

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da iz uradnega zaznamka policije izhaja, da je osumljenec že več let uporabnik internetnih storitev pri Siolu; internet da uporabljata tudi oba sinova; v hiši da imajo brezžično internetno povezavo, pri čemer niso imeli gesla za dostop; nezaščiten dostop do ruterja da je velika neznanka, ki je ni bilo mogoče preseči in ugotoviti osebe, ki je pisala svoja nestrpna stališča na blogu; osumljenec da je pojasnil, da so opažali, da se je nekdo tretji priključil na njihov internet, ki je zato deloval upočasnjeno; zato da ni mogoče izključiti možnosti, da je preko njihovega IP naslova blagal nekdo tretji.

2011

PRIMER 101 (Kt 902/11)

Osumljenec je v gostišču, kjer sta za drugo mizo sedela podžupan občine in romski svetnik, rekel, da bo ubil župana in da je treba ubiti romskega svetnika, ki podpira župana, očital, zakaj ima romski svetnik v občini pravico glasovanja in zakaj občina sploh potrebuje romskega svetnika ter trdil, da Romi nič ne delajo, pa dobro živijo ter da v njegovem gostišču povzročajo samo težave.

Tožilec je v obtožnem predlogu zapisal, da je osumljenec s tem javno spodbujal in razpihoval narodnostno sovraštvo, razdor in nestrpnost s tem, da je razburjen grozil, da je treba ubiti romskega svetnika ter nestrpno trdil, da Romi, ki po 65. členu Ustave uživajo posebno varstvo, nič ne delajo, pa dobro živijo, in da v njegovem gostišču povzročajo samo težave. Sodišču je podal predlog za kaznovalni nalog: za ogrožanje varnosti po 135/I KZ-1 kazen dveh mesecev zapora, za kaznivo dejanje po 297/I kazen treh mesecev zapora, izrek enotne kazni štiri mesece zapora s preizkusno dobo enega leta.

Sodišče ga je spoznalo za krivega in glede kazni sledilo tožilčevemu predlogu.

PRIMER 102 (Kt 541/12)

Osumljenci so na spletnem portalu Radia Krka objavili komentarje pod članki: »S tragedijo povezano izsiljevanje in dolg« ter »V interesu preiskave«, »Ranjeni od župnika prejel 190.000«. Zapisali so: **01:** »Podgurci pejmo se učit kranjčanom kako pospravit to golazen, Ambrus je čist. Tudi v Žežemberk so prišli pred davnimi leti, sami so naredili red, nimajo jih, ker so gorele njihove barake, tako je treba napraviti tudi z žabjakom, zrvnat z zemljo, škoda, škoda, da ni sedaj leto 91«; **02:** »Ciganska posla so pač ciganska posla. Kupu pistola vse pomrla, tebe pa ko bom drugič na cest vidu, te bom pa z metkom pozdravu. Hahaha. Jebeni majmuni. Don corleone«; **03:** »najbolje, da damo slovenski vojski Žabjak namesto Počeka za eno leto v najem brezplačno. Dovolj tarč je

tako za letalske cilje, kot topovske udare, salve...«; **O4:** »...prasice ciganske, čakajte bo prišla nočka ko bo bombica priletela nad vami, potem pa bo matilda vas k sebi vzela« in »haha cigoti, prisa bo pomlad ko padel bo cigo vsak. bo matilda prisa in ga u žagel stlačila«; **O5:** »banda ciganska vse je treba postreliti cigane samo na socialni čepijo pa prosjo delajo nikjer pa dobojo pomoč na zavodu pa nič ne ukremejo ,mene ki nisem ciganka so pa zjebali tako da nič ne dobim pa vseeno preživim to je treba pobt kot mačka ,okol se vozjo pa gledajo kje je ks za ukrast, se sploh kdo vpraša od kje jim vse to hiša -krasna, avto -odličen nikoli ni delav nič, a se država sploh vpraša kam to pelja sj ni čudno da je vse v pizdi najbolj da vsi postanemo cigani pa nam bo laže živet brez skrbi brez obveznosti itd...sam v žabjak pejte pa vse se pove kako jim gre ...lepo ane celo asvalt imajo na dvorišču«; **O6:** »od zdej naprej bom začel pa na otočec hodit da vidim kdo je ta kevin.upam da mi bo kaj skunu.pol mu pa sesujem tisti pičkico cigansko pa če grem takoj na dob«; **O7:** »Zagovorniki ciganske bande, izvolite vsak naj si vzame nega ali dva. Kar se mene tiče je najboljši cigo mrtev cogo Na juriš« in »Ali se bo našel kak demagog-pošteni organizator, da očisio nam ljubo Slovenijo golazni ciganske ter vseh prevarantov?? ADOLF-pomoč«, **O8:** »Zelo lepo napisan članek se popolnoma strinjam z njim!!!Jaz bi vzgal bulrožerja zravnal cel žabjak pa še te lopove in zajebane cigane zakopal 5 metrov globoko!!! Radio Krka je zakon, edini ki se upajo objavit ta članek!!!! Zakon ste res!!!«, **O9:** »tapru pred strelski vod vse cigane potem pa še mnašo vlado, vsi kradejo in lažejo!!!«; **O10:** »Tanajboljš Cigan je mrtev Cigan!!!!«; **O11:** »Par palc amonala, par bomb M75 in še par AK-47 za vsak slučaj, Mislim, da drugače ne bo šlo. Ali pa tista varijanta eden po eden bi tudi šla, da se malo zamislijo. Krkaši prosim za glazbeno željo; Korado/Brendi, kam so šli vsi cigani. Hvala«.

Tožilec je v obtožnem predlogu zapisal, da so na spletu javno objavili svoj sovražni komentar, uperjen zoper romsko skupnost, ki ima po 65. členu Ustave poseben položaj in posebne pravice romske skupnosti, ki živi v Sloveniji, s čimer so na škodo romske skupnosti spodbujali narodnostno sovraštvo, nasilje in nestrpnost, pri čemer so zagovarjali genocid. Sodišču je predlagal pogojno obsodbo na en mesec zopora s preizkusno dobo enega leta.

Okrajno sodišče jih je spoznalo za krive ter sledilo tožilčevemu predlogu glede kazni. Nato je okrajno sodišče v zadevi zoper O11 zaradi ugovora obdolženca sodbo o kaznovalnem nalogu razveljavilo in kazenski postopek zoper njega izločilo.

Okrajno sodišče je O11 spoznalo za krivega in mu določilo enako kazen. O11 se je zagovarjal, da ni kriv, da pristopa do brezžičnega omrežja nima zavarovanega z geslom. Sodišče je menilo, da podatki kažejo, da je bil zapis poslan z njegovega računalnika in če bi res mislil, da njegov dostop uporablja nekdo drug, bi si tega vsak jasneje zavaroval. Dodalo je še, da ni nobenega dvoma, da komentar izraža sovražen, nasilen in nestrpen odnos do pripadnikov romske skupnosti, ki ima kot posebna etnična skupnost po 65. členu Ustave poseben položaj in pravice, ter hkrati tudi javno poziva in spodbuja takšen sovražen, nasilen in nestrpen odnos do romske skupnosti; tega besedila da drugače ni mogoče razumeti kot poziv, da naj se povzroči smrt pripadnikov romske skupnosti z uporabo razstreliva in strelnega orožja. Sodišče je ocenilo, da je obdolženi obravnavano kaznivo dejanje storil z direktnim naklepom, saj se je zavedal svojega dejanja in ga tudi hotel storiti. Kot olajševalno okoliščino je upoštevalo njegovo nekaznovanost in da je šlo samo za en zapis, zato se je odločilo za pogojno obsodbo. O11 se je na odločitev pritožil.

Prosto javno dostopni pa sta tako poznejša oprostilna sodba Višjega sodišča II Kp 65803/2012 z dne 11. 12. 2013¹⁷⁷ kot tudi Vrhovnega sodišča Republike Slovenije I Ips 65803/2012 z dne 4. 7. 2019¹⁷⁸, s katero se je zahtevi za varstvo zakonitosti vrhovnega državnega tožilca ugodilo in se ugotovilo, da je bila s sodbo sodišča druge stopnje kršena določba prvega odstavka 297. člena KZ-1 v zvezi s 1. točko 372. člena ZKP.

2012

PRIMER 103 (Kt/10792/2013)

Osumljenec je pod članek na 24ur.com z naslovom »Zaradi žaljivega skandiranja jim grozi zapor« pod vzdevkom zapisal: »noz kolac jesenovac-ubi srbina dac turcin nema sina, evo zore, evo dana, evo Jure in Bobana, evo i brace Bosnjaka muslimana:))))«, »evo sam zate srbina se eno:-sjecam se..bioje lijepi suncani dan..pojeo sam srbsku bebu u saftu od majcinih suza:))Prekopiraj mami))«, »ja lej...ce on srb lahk napise noz zica srebrenica lahkjst njemu odpisem isto..a to vam srbom pa ni prou al kwa!???« Odgovarjal je drugemu komentatorju, ki je napisal: »NOŽ ŽICA SREBRENICA« in »... a si že slušua na vic: Kako spavaju djeca u Srebrenici? Ko zklana. Trololo«.

V obtožnem predlogu je tožilec zapisal, da je s tem javno spodbujal in razpihoval sovraštvo in nestrpnost, ki temelji na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, in je dejanje storil na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir; njegovi komentarji da presejajo mero dobrega okusa, saj nam je polpretekla zgodovina dobro poznana in ni potrebno veliko, da znova zavre na nacionalni podlagi, ki ni bistvena za prosperiteto in srečo človeštva. Podal je predlog za kaznovalni nalog: pogojna obsodba, en mesec zapora, preizkusna doba dveh let.

Sodišče ga je spoznalo za krivega, da je javno spodbujal in razpihoval sovraštvo in nestrpnost, ki temelji na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, in je dejanje storil na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir. Pri določitvi kazni je sodišče sledilo tožilčevemu predlogu.

PRIMER 104 (NM-KT/500/2012)

Storilci so z namenom, da bi romski družini preprečili preselitev v svojo vas, organizirali sestanek, na katerega so povabili predstavnike dveh občin, CSD, policijske postaje, upravne enote, osnovne šole in medijev. Na njem so prebrali govor, ki je vseboval sovražni govor proti Romom. Govor je med drugim vseboval izjave: »če bi naši starši in stari starši vedeli, da bodo njihove sadove in sledi dela zamazale in uničile ciganske družine v naši vasi«, »cigani morajo ven iz vasi, kajti slej ko prej se bo razširila kuga 21. stoletja,

177 <http://www.sodisce.si/vislj/odlocitve/2012032113063414/>.

178 <http://www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/2015081111431656/>.

saj nimajo urejenih pogojev za življenje«, »čimprej izseliti cigane iz vasi in to po hitrem postopku, drugače bomo mi vzeli stvar v svoje roke in potem bo, kar bo - pa magari pride do kakšnega linča! (naj se zopet vrne kmečki punt in linčanje)?« Med sestankom in v intervjuju za TV naj bi storilci izrekli tudi druge žaljive in hujskaške besede.

Okrajno sodišče je sledilo predlogom tožilke in trem storilcem izreklo pogojno kazen enega meseca zapora, eni storilki pogojno kazen dveh mesecev in enemu storilcu pogojno kazen štirih mesecev zapora ob preizkusnem obdobju dveh let. V obrazložitvi je sodišče navedlo, da je iz izvedenega dokaznega postopka kot nesporno povzeti objektivni del kaznivega dejanja. Sodišče ni dvomilo, da so vsebino prečitane izjave vsi obdolženci sprejeli kot svojo; pripravili da so jo namreč skupaj, prebrala pa jo je lahko zaradi tehnične izvedljivosti le ena oseba, vendar po prepričanju sodišča tudi v imenu soobdolženih; noben od obdolženih da se od govora takrat ni distanciral ali kakorkoli omejil, in to kljub izkazanemu opozorilu navzočega policista o zaznanih znakih kaznivega dejanja, o čemer izpovedujejo priče in priča video posnetek; vsebina govora oziroma v njem uporabljenih izrazov oziroma zahtev glede romske družine da je objektivno žaljiva in hkrati takšna, ki ima namen ustvarjanja in širjenja nestrpnosti do pripadnikov romske etnične skupine; uporaba besede »cigan« da v celotnem kontekstu brez dvoma vsebuje zaničljiv pomen. Sodišče ni sledilo zagovorom obdolžencev, ki so skušali prikazati svoje ravnanje le kot odziv zaradi skrbi oziroma bojazni pred morebiti nastalimi problemi v zvezi z nastanitvijo te številčne družine v premajhni in komunalno neustrezno urejeni hiši in morebiti nastalimi problemi zaradi njihove morebitne kriminalne dejavnosti. Zavzelo je stališče, da po izvedenem dokaznem postopku ni mogoče zaključiti, da so obdolženci v tistem času sploh kaj vedeli o tej družini, razen da so Romi; da obdolženci v izjavi sami izrecno poudarjajo, da v primeru neizpolnjenih zahtev dopuščajo in apelirajo k samovoljni rešitvi tega vprašanja na protipraven način, torej s kršitvijo javnega reda in miru. Sodišče pa je pri odmeri kazni kot olajševalno okoliščino upoštevalo dejstvo, da imajo prebivalci v bližini romskih naselij praviloma slabe izkušnje glede sosedskih odnosov s pripadniki te etnične skupnosti, kot je to splošno znano, posebej na območju Bele krajine. V tem smislu je sprejelo skrb oziroma bojazen obdolžencev, kakšne morebiti negativne spremembe v bivalnem okolju bo zanje pomenila naselitev prebivalcev s povsem drugačnimi življenjskimi navadami, običaji, vrednotami in mentaliteto.

Prvostopenjska sodba je bila potrjena s sodbo¹⁷⁹ Višjega sodišča v Mariboru št. IV Kp 36334/2012 z dne 29. 8. 2014. V obrazložitvi te je sodišče navedlo, da ne držijo pritožbene navedbe, da je šlo pri ravnanju obdolžencev (zgolj) za prekršek po 20. členu ZJRM-1; ravnanje po 297. členu KZ-1 da lahko ogrozi javni red in mir, pri prekršku, ki ga navaja pritožba, pa je poudarek na kršitvi javnega reda in miru, ki že nastopi; da ni sprejemljivo stališče pritožbe, da je glede ugotovitve, ali so obdolženi javno vzpodbujali sovražnost in nestrpnost, ki temelji na etnični pripadnosti, javnost njihovega ravnanja presojati skozi osebni odnos obdolžencev do javnosti, ne pa na podlagi objektivnih dejstev, ki dokazujejo, da so navedeno počeli javno, kot to ugotavlja sodišče prve stopnje; izrečene besede da jasno kažejo, da so usmerjene proti etnični skupnosti Romov, ne pa zgolj proti posamezni družini, pri čemer uporabljeni izrazi in besede ne dopuščajo nikakršnega dvoma, da vzpodbujajo sovražnost in nestrpnost, ki temeljita na narodnostni in etnični pripadnosti, ne pa na nečem drugem, v kar skušajo prepričati zagovorniki.

179 <http://www.sodisce.si/vismb/odlocitve/201508111433461/>.

PRIMER 105 (Kt/10142/2013)

V okviru mednarodnega študentskega tabora so organizatorji za udeležence izdajali tudi šaljiv dnevni časopis, v katerem so v enem od izvodov v jezikovno rubriko vključili tudi frazo: »Have you seen a gypsy/ali si videl cigana?« Poleg tega pa v drugem delu časopisa tudi navedbo: »WATCH OUT for gypsies! If you see one, please tell the guard. For each caught gypsy - get a free shot at the bar!«

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da vprašalni stavek nima sestavin ali elementov, ki bi lahko spodbujale sovraštvo, nasilje ali nestrpnost, niti ni bil zapisan s tem namenom; v njem da ni prav nič slabšalnega glede na omenjeno nacionalno manjšino; ali je nekdo videl neko osebo, da je izključno vprašalna oblika stavka, Rom ali Cigan (v rubriki napisana z malo začetnico) pa je v angleškem jeziku Gypsy, kar ni žaljivka, saj je sestavni del besed, ki so v uradnem slovarju; sporni stavek da tudi ni bil zapisan v kakšnem kontekstu, iz katerega bi lahko izhajal namen spodbujanja sovraštva ali nacionalne ali rasne nestrpnosti; iz inkriminiranega stavka da tudi ne izhaja, da je osumljenec s sodelavci, ki so izdajali medij, s sredstvom javnega obveščanja (s tiskanim medijem) javno širil ideje o večvrednosti ene rase nad drugo ali da je dajal kakršnokoli pomoč pri rasistični dejavnosti.

PRIMER 106 (Kt/16560/2014)

Osumljeni osebi naj bi v medsosedskem sporu druge žalili na nacionalni in verski osnovi in se tudi sicer diskriminatorno vedli proti priseljencem iz nekdanjih jugoslovanskih republik, zlasti otrokom.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da to, kar je naznanila ovaditeljica, niso kazniva dejanja, ki se preganjajo po uradni dolžnosti; srž zadeve da je v kulturi bivanja in strpnosti; zmerjanje na podlagi nacionalne pripadnosti da je zavržno, glede na stopnjo utemeljenosti suma, da so bile žaljivke dejansko izrečene (dokazna ocena) pa kazenski pregon naznanjenih osumljenk na podlagi indicev ne bi bil oportun, saj je stopnja suma na nivoju golih trditev.

PRIMER 107 (Kt/5436/2014)

V sporu med dvema obsojencema na prestajanju zaporne kazni naj bi bile izrečene grožnje in žalitve na nacionalni osnovi.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da je potrebno kazensko ovadbo zavreči, ker nobena izmed prič, ki so bile ob obdolženem prisotne in bi eventualno lahko predstavljale navzočnost javnosti, kateri bi bila izražena nestrpnost zoper Srbe s strani obdolženca, ne potrdi navedb oškodovanca, soobsojenci ostalih narodnosti pa ne potrdijo navedb, da bi bil obdolženec v splošnem zaradi narodnosti nestrpen do njih.

2016**PRIMER 108** (Kt/10402/2016)

Ovaditelja sta zatrjevala preganjanje Kočevarjev, med drugim pred dvema letoma z vandalskim uničenjem spominskega obeležja, ki ga je postavilo društvo.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da je glede kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1 policija zaključila, da z zbiranjem obvestil med ljudmi in člani Društva Kočevskih staroselcev ni našla utemeljenih razlogov za obstoj kaznivega dejanja; prizadevanja posameznikov, da bi se v domači in tuji javnosti društvo staroselcev prikazalo kot preganjano in zatirano, da se niso pokazala kot upravičena.

PRIMER 109 (Kt/15772/2017)

Osumljenec, ki je bil na prestajanju zaporne kazni, naj bi na Facebooku vsakodnevno objavljaj članke, ki spodbujajo k nasilju in netolerantnosti v imenu vere. Pozival naj bi v imenu Alaha.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da kriminalistična preiskava ni potrdila sumov anonimnega ovaditelja.

V. ODT V CELJU

11 zadev, od teh 2 x obtožni predlog in 2 x odloženi pregon

2010

PRIMER 110 (CE-KT/2523/2011)

Storilec je na spletni strani 24ur.com objavil komentar: »pa kake pravice no .. lepo vas prosim .... to je bolano , pac se je narava poigrala z njimi ... sam take pa nekam izolirat pa bo v karanteno pa je problem resen pa plin not spustit .... Kiiiiiiii thee gaaayyyy !!!!!!!«.

Storilec se je s tožilstvom dogovoril za odložen pregon ob izpolnitvi naloge (50 ur dela v splošno korist).

PRIMER 111 (CE-KT/854/2011)

Osumljenec je na spletnem portalu zapisal: »Nikad nismo završili ni sa hrvatima in sa tkz. Bosnjacima, istrebicemo vas sve upamtite to. Sve su to srpske svete zemlje avi to dobro znate prodane duše.«

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da storilec ni bil odkrit; obdolženec da je namreč samostojni podjetnik, ki ima v najemu Petrol bencinski servis in bar, kjer ima tudi računalnik z dostopom do interneta, ki je na voljo naključnim strankam.

2012

PRIMER 112 (CE-KT/477/2013)

Storilec je na platformi Facebook ob članku z internetne strani Požareport objavil komentar: »Smrt pedrom!«.

Storilec se je s tožilstvom dogovoril za odložen pregon ob izpolnitvi naloge (plačilo 250 EUR v korist javne ustanove).

PRIMER 113 (CE-KT/1939/2012)

Osumljenec je na slovenske organe naslovil dva jezna e-maila, da naj se popravi Wikipedia članek o slovenskem vojnem zločincu Francu Kosu, ki je bil obsojen sodelovanja pri genocidu v Srebrenici. V drugem e-mailu je izrazil tudi grožnjo proti njegovim sorodnikom.

obtožni predlog

odložen kazenski pregon in obtožni predlog hkrati

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da za kaznivo dejanje ni bilo ugotovljenih vseh zakonskih znakov, saj osumljeni ni spornega elektronskega sporočila posredoval javnosti.

2013

PRIMER 114 (Kt/4062/2014)

Osumljenec¹⁸⁰ je pripadniku slovenske vojske poslal SMS sporočila: »Kako dolgo bomo še gledali politične barabe in pajdaše, da uničujejo ljudstvo? Moramo jih združeni odstraniti s silo! Da ali ne, gre za naš obstoj?«. Pozneje je poslal še SMS z vsebino: »V preteklih dneh ste prejeli naš SMS. Cenim vaš odziv proti sistemu. Odzvalo se jih je cca. 3000 v treh tednih. Iz druge številke se množično pošiljajo SMS z isto vsebino, ki ste jo prejeli. Pošteno rečeno, delamo strukturo ljudi po Sloveniji. Odločnih in hrabrih, da sprožimo val, ki ga politične elite ne bodo pozabile. Potrebujemo vašo pomoč pri združevanju in pridobivanju ljudi za spremembe in ljudstvo. Naslednji korak - prosim, če mi lahko javite nazaj kje ste. Delamo skupine ljudi po krajih, ki bodo povezane in usklajene. Tudi osebno bom prišel in rade volje vas spoznam in dorečemo zadeve. Delujemo na obveščanju preko SMS in osebnih kontaktov. Naša želja je zbrati 10.000 hrabrih in odločnih ljudi do jeseni, da skupaj vzdignemo ljudstvo in spremenimo Slovenijo. Pa čeprav s silo. Lep pozdrav A. M. iz Celja.«

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da ni z zadostno stopnjo verjetnosti utemeljeno zatrjevati, da bi lahko sporočila imela elemente obravnavanega kaznivega dejanja. Dodal je, da je v prvi vrsti potrebno izpostaviti, »da je osumljenec v sporočilu z dne 5. 6. 2013 pripadnika slovenske vojske pozval k odstranitvi političnih barab in pajdašev s silo, v naslednjem sporočilu, ki ga je le-ta prejel 12 dni po prejemu prvega sporočila, pa je zapisal, da se je na SMS, ki ga naj bi naslovniki prejeli v preteklih dneh, odzvalo 3000 oseb v treh tednih, kar pomeni, da osumljencu upoštevajoč časovno neskladje ni mogoče očitati pošiljanja SMS sporočila s pozivom delovanja s silo več ljudem, saj je glede na številno osumljenčevo pošiljanje sporočil lahko šlo za kakšno drugo sporočilo, torej osumljencu ni mogoče z zadostno verjetnostjo očitati javnega delovanja, kar je eden od zakonskih znakov obravnavanega kaznivega dejanja. Poleg tega osumljenec ni razpolagal s kakršnimkoli predmetom, ki bi potrjeval dejansko namero njegovega delovanja, ki bi se odražalo v odstranitvi oblasti s silo, saj v hišni preiskavi [...] le-teh ni bilo najdenih, kar je presojati v povezavi z njegovim zapisom v sporočilu dne 17. 6. 2013, ko je zapisal, da je njihova želja, da skupaj vzdignejo ljudstvo in spremenijo Slovenijo, sicer s pripisom: "Pa čeprav s silo", vendar iz tega izhaja osnovna namera njegovega legitimnega delovanja v okviru pravnih norm, kar pomeni, da iz teh ugotovljenih dejstev ni mogoče zaključiti, da je bilo pošiljanje SMS sporočil storjeno na način, ki bi lahko ogrozil ali motil javni red in mir.«

180 Gre za istega osumljenca in isto besedilo kot v primeru 33, ki ga je obravnavalo ljubljansko okrožno tožilstvo.

PRIMER 115 (Kt/11501/2014)

Osumljenec je imel ob svoji hiši prislonjenih več plakatov z napisi: »[[gulazen je treba pobit stare komuniste«, »Komuniste je treba pobit«, »komuniste treba zapret pa vse jim pobrat Jelcini! Državo so pripeljali na rob propada«, »tajkune je treba zapret pa jim pobrat pa denar razdelit med penzioniste«.

Tožilka je v obtožnem predlogu zapisala, da je s tem javno spodbujal in razpihoval sovraštvo ter nestrpnost, ki temelji na političnem in drugem prepričanju ter premoženjskem stanju, to pa je storil na način, ki moti javni red in mir ter z uporabo groženj in žalitev; z vsebino njegovih plakatov da so se seznanili mimoidoči, ki jih je vsebina motila in je bila zato tudi podana prijava na policijo. Podala je predlog kazni pogojne obsodbe na kazen štirih mesecev zapora, ki pa ne bo izrečena, če obdolženec v preizkusni dobi dveh let ne bo storil novega kaznivega dejanja.

Sodišče je izdalo kaznovalni nalog v skladu s tožilkinim predlogom.

PRIMER 116 (Kt/20940/2015)

Osumljenec je na Facebooku objavil prispevek z naslovom Begunska kriza, v katerem je med drugim napisal: »V Evropi dopuščamo sovražne imane, ki novačijo ... mlada dekleta, da bodo postale „prostitutke boga“, oziroma maternice na dveh nogah, za rojevanje novih borcev. ... Če hočemo videti prihodnost Sirskih imigrantov, poglejmo Rome, ki po tisoč letih „asimilacije“ še vedno niso Slovenci [...] nihče vam ne pove, da je žalujoči oče, edini preživel le zato, ker je imel na sebi reševalni jopič, kar nam lepo predstavi patriarhalno ureditev in požrešno mentaliteto naših ljubih imigrantov: pusti otroka, da se utopi, se slikaj za časopis, poberi denar in odjebi.«

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da v obravnavanem primeru ni mogoče z dovolj veliko stopnjo verjetnosti zatrjevati, da je ovadeni naklepno spodbujal sovraštvo ali nestrpnost oziroma izpolnil katerega od drugih zakonskih znakov obravnavanega kaznivega dejanja, saj je le izvrševal svojo pravico do svobodnega izražanja, kar je podkreplil z določenimi statističnimi podatki, kot študent družbenih ved pa je poskušal s svojega gledišča in zornega kota ovrednotiti problematiko, ki se nanaša na begunsko krizo.

PRIMER 117 (Kt/18376/2016)

Osumljenec je imel javni govor (z ozvočenjem in prijavljenim shodom), ki naj bi bil žaljiv za sodnike in sodišče, pozival k nestrpnosti do sodnikov in sodišč ter motil delovanje sodišča. Govoril je: »Sodniki prasice, hudičevi sodniki, delajo za hudiča, komunistična sodna banda, skorumpirani sodniki.« Na okrožno državno tožilstvo se je z dopisom obrnil predsednik okrožnega sodišča, češ da bi javni nastop lahko izpolnjeval zakonske znake po prvem odstavku 297. člena KZ-1.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da je osumljeni javno podajal negativne kritike dela sodnikov in izražal nestrinjanje z njihovimi odločitvami, na nedvomno žaljiv in nedostojen način, pred mimoidočimi, med katerimi se jih je nekaj ustavilo in mu prisluhnilo; pretirano pa da bi bilo očitati osumljencu, da je bilo njegovo govorjenje usmerjeno k večjemu številu oseb in da je imelo značilnosti konkretno oblikovanega sovražnega, nasilnega ali nestrpnega govora, storjenega na način, da je bila podana konkretna nevarnost za javni red in mir, oziroma objektivna možnost in verjetnost, da bo prišlo do kršitev javnega reda in miru (npr. do fizičnega nasilja ali drugih kršitev, ki imajo znake bodisi drugih kaznivih dejanj ali prekrškov), kot se zahteva za izpolnitev zakonskih znakov naznanjenega kaznivega dejanja. Ob tem je dodala, da je ožji, neposredni objekt oziroma predmet napada skupina ljudi, ali posameznik kot del skupine, ki je tarča sovraštva, nasilja ali nestrpnosti; iz namena Okvirnega sklepa Sveta EU 2008/913/PNZ z dne 28. 11. 2008 o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazenskimi sredstvi, ki se je uveljavil z določbo 297. člena KZ-1, da izhaja, da gre praviloma za deprivilegirane, ogrožene ali ranljive družbene skupine, kamor pa sodnikov, ki so predmet napada v obravnavanem primeru, ni mogoče umestiti; tako da bi tudi s tega vidika le v izjemnih primerih (kar pa ta primer ni) lahko šlo za obravnavano kaznivo dejanje, kadar bi bilo dejanje storjeno zoper sodnike kot družbeno skupino.

2016

PRIMER 118 (Kt/18841/2016)

Osumljenec je na transformator zapisal »[[lopov izdajalec, SDS izdajalci« in narisal kljukasti križ.

Tožilec je v obtožnem predlogu zapisal, da je s tem javno spodbujal sovraštvo in nestrpnost, ki temelji na političnem prepričanju, dejanje pa je bilo storjeno z uporabno žalitev in s poškodovanjem tuje stvari. Dodal je še, da je osumljeni s tem javnosti omogočil, da se seznanijo s tem sovražnim in nestrpnim zapisom, ki predstavlja žaljivo oceno ene od političnih strank in člana te stranke, saj je ob zapisu z žaljivo vsebino narisal tudi kljukasti križ kot simbol nacističnega režima, z opisanim ravnanjem pa je pri vseh, ki so se s tem zapisom seznanili, spodbudil občutek sovraštva in nestrpnosti do ene od političnih strank.

Okrajno sodišče je osumljenca oprostilo obtožbe. Zaradi odpovedi pravici do pritožbe je bila sodba brez obrazložitve.

PRIMER 119 (Kt/15082/2018)

Osumljenec je na Facebooku s komentarjem »Sramota. Na goli otok s takimi...« komentiral objavo v zvezi s poskusom uboja, kjer so tožilci in sodniki naredili napake in nekoga obsodili za poskus uboja in ne za poskus umora.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da obravnavano kaznivo dejanje pomeni inkriminacijo javnega izražanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ki je usmerjeno proti posameznim varovanim skupinam oziroma njihovim pripadnikom, te skupine pa se določajo po merilih, ki pomenijo kršitev načela enakosti iz 14. člena Ustave; ta določba da je namreč namenjena preprečevanju diskriminacije deprivilegiranih, izključenih in ranljivih družbenih skupin, saj mora spodbujanje in razpihovanje sovraštva temeljiti na določeni osebni okoliščini; to da pomeni, da mora storilec pozivati k nasilju zoper določeno osebo zgolj zato, ker je ta pripadnik določene varovane skupine (predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika - novela KZ-1B); poleg tega pa da je kaznivo dejanje le tisto dejanje, ki lahko glede na konkretne okoliščine ogrozi ali moti javni red in mir; podano da mora biti torej konkretno ogrožanje, ki se mora pokazati v neposredni nevarnosti, posegu v telesno ali duševno celovitost posameznikov, oviranju izvrševanja pravic ali dolžnosti ljudi, državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil na javnem kraju (sodba Višjega sodišča v Ljubljani II Kp 65803/2012 z dne 11. 12. 2013).

PRIMER 120 (Kt/9956/2018)

Osumljenka naj bi kot predsednica sveta staršev v vrtcu v medijih z neresničnimi navedbami napadla vodstvo vrtca. Vrtec je podal ovadbo zaradi suma storitve kaznivnega dejanja po 297. členu KZ-1.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da vodstvo javnega zavoda ni posebej varovana družbena skupina, ki bi lahko bila varovana glede na družbeni položaj; poleg tega pa da je kaznivo dejanje le tisto dejanje, ki lahko glede na konkretne okoliščine ogrozi ali moti javni red in mir, pri čemer mora biti podano konkretno ogrožanje, ali pa z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev; v obravnavani zadevi pa da zgolj dejstvo, da je osumljenka za medije podala določene, po prepričanju ovaditeljev sporne izjave, ne more pomeniti ogrožanja ali motenja javnega reda in miru, prav tako pa iz priloženih člankov ne izhajajo kakršnekoli grožnje vodstvu vrtca, njihovo zmerjanje ali žaljenje.

VI. ODT V KRŠKEM

7 zadev, od teh 3 x obtožni predlog in 2 x odloženi pregon

2009

PRIMER 121 (KK-KT/618/2010)

Storilka je v Facebook skupini »Proti gradnji džamije v Sloveniji« objavila več sovražnih komentarjev zoper Bošnjake: »Ajida al kukrkol že, ti si pršla u MOJO državo žvet ne js u tvojo, in z največjim veselm: zgnjite usi bosanci ker ste podn, še 1 hiter bi mogu žvet da bi vs strpal u taborišča pa počas z genocidom pospraulal ^^ svet bi biu lepši ja :D«, »eh matic to je tko k primitiuci ne razumejo kaj jim dopoveduješ, zato pa nam hodjo u Slovenijo pucati drek ker dle nikol naujo pršli :D ne znajo se pa brant z besedami kr večina nima večja iq od kšne bakterije, zto bi se pa fajtal, norci :D genocid nad boasnce...:D pidsa če bi me kdo reku da sm bosanka bi bla ful užaljena, raj vidm da mi kdo reče da sm prasica :D«.

Storilka se je s tožilstvom dogovorila za odložen pregon ob izpolnitvi naloge, pri določitvi katere je bilo upoštevano njeno slabo premoženjsko stanje (plačilo 100 EUR v korist nevladne organizacije v javnem interesu).

2010

PRIMER 122 (KK-KT/41/2011)

Storilec je v komentarju k članku o incidentu, v katerega so bili vpleteni Romi, na spletni strani radiokrka.com zapisal: »Potučt čist vse cigane, ker delajo samo zgago, merjasci če bi se mojemu otroku ta zgodilo, bi ga sigurno fentu, dobil bi pač eno leto pogojne kazni, ker sem neprišteven hahahahaha.«

Storilec je bil skladno s predlogom tožilke obsojen na pogojno kazen treh mesecev zapora s preizkusno dobo enega leta.

PRIMER 123 (KK-KT/512/2012)

Storilec je pod člankom o Paradi ponosa v Ljubljani, objavljenim na spletni strani siol.net, objavil komentar: »Kot sem že zadnjič napisal. TO JE ČISTA GOLAZEN - kot tudi ljudje, ki jih podpirajo. Hičo bi to kaj hitro počistil-in tudi škoda da ni. Vsaj toliko bi ga bilo takrat pustiti da dokonča vsaj to delo. Zgodovina se res ponavlja. Prihajajo krize-družbe in ne samo ekonomske. Kot so nekoč dejali "kruha in iger". In se vse skupaj takole začne. Ljudje ne vedo več kakšno BOLANO oslarijo se bodo še spomnili. Vse to se počasi stopnjuje dokler ne pride do sestutja družbe. No potem pa vse skupaj od začetka.«

Storilec je bil s sodbo o kaznovalnem nalogu skladno s predlogom tožilke obsojen na pogojno kazen enega meseca zapora s preizkusno dobo enega leta.

PRIMER 124 (KK-KT/773/2010)

Obdolženi naj bi na spletni strani www.izklop.com objavil komentar: »Jelinčič ima totalno prav. P-e-d-r-e in l-e-z-b-a-č-e ke treba totalno izolirat z nikakršnimi pravicami še najmanj s to, da lahko posvojijo otroka. Ostali poslanci igrajo vlogo vsesprejemlivega in razumavejčega in strpnega (lahko da to so ali ne), ampak pred javnostjo se pokažejo tako kakor o dnjih/izgleda da vse večja p-e-d-e-r-s-k-a in/ali p-e-d-e-r-s-k-o---simpatizerska) javnost pričakuje in si s tem zagotovijo glasove. Jelinčič pa govori to kar misli in ne to kar bi mu zagotovilo glasove na volitvah. KJE JE HITLER KO GA RABIŠ?«

Tožilstvo je vložilo obtožni predlog, a ga je zaradi pomanjkanja dokazov na glavni obravnavi umaknilo, sodišče pa je izdalo zavrnilno sodbo.

PRIMER 125 (KK-KT/701/2010)

Storilec je oškodovanko, ki je afriškega porekla, med prepirom zmerjal s »črnuhinjo«, ob drugem dogodku pa je med vožnjo mimo njene hiše vpričo drugih oseb večkrat zavpil »črnuhi raus!«.

Storilec se je s tožilstvom dogovoril za odložen pregon ob izpolnitvi naloge (povračilo škode 1.750 EUR oškodovanki).

2011

PRIMER 126 (KK-KT/118/2011)

Osumljenka naj bi na spletnem forumu zapisala: »Pred dvema letoma so v Brežiški porodnišnici ob porodu tretjega otroka takrat tridesetletno [X], Slovenko, še sterilizirali, ne da bi ji to povedali, še manj, da bi sama izrazila takšno željo. [X] pravi, da so med razlogi za to navedli tudi socialne okoliščine. Sterilizacijo je opravila ginekologinja z jugo priimkom, prav tako je jugo direktor, ki potrebuje glede na svojo težo bolj pošprajcan stol.«

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da ni bilo potrjeno, da je obdolženka avtorica predmetnega teksta.

PRIMER 127 (KK-KT/681/2012)

Osumljenka je na omrežju Facebook med sporom s sestrično zapisala več sovražnih izjav, med drugim: »Razmišljam o tem.... Da nj se tej srbjanci spelejo iz tam ko so pršl... pa nj nas SLOVENCE, k živimo tukej pustijo na mir...čene vas use pojebemo z megarco u rit pa bjžte tja od kodr ste pršl....«.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da iz poročila izhaja, da ni nobenih materialnih dokazov, ki bi potrdili dejstvo, da je ravno obdolženka dejansko izvršila očitano kaznivo dejanje, glede na stopnjo zaupnosti, ki jo omogoča Facebook, pa je tudi malo verjetno, da so se z obravnavano objavo sovražnega govora seznanili vsi uporabniki Facebook strani, temveč samo osebe, ki jih je sprejela kot prijateljce.

VII. ODT V KRANJU

7 zadev, od teh 2 x odloženi pregon

2009

PRIMER 128 (KR-KT/437/2009)

Osumljenec naj bi svoji sodelavki, ki je muslimanka, med pogovorom rekel: »treba je zgraditi čim večjo džamijo, vse muslimane notr spraviti, postaviti dinamit, da vse skupaj raznese«. Preko nadzornika je želela, da se ji sodelavec za izrečene besede opraviči, vendar je od nadzornika prejela pojasnilo, da se ji ne namerava opravičiti.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da ob upoštevanju okoliščin, v katerih je osumljeni izrekel besede, in njegovega reagiranja po tem, tožilka meni, da v njegovem ravnanju niso podani znaki obravnavanega kaznivega dejanja; osumljenemu da ni mogoče očitati, da je med vsesplošnim razgovorom sporne besede izrekel z namenom spodbujanja ali razpihovanja sovraštva, razdora, nestrpnosti ali neenakopravnosti.

2010

PRIMER 129 (KR-KT/1260/2011)

Storilec je na spletni strani siol.net pod člankom »Kaj je povedal ganski selektor po porazu z Urugvajem« objavil komentar: »men je tud žou da niso šle opice naprej. Očitno je blo premalo banan.«

S tožilstvom se je dogovoril za odložen pregon ob izpolnitvi naloge (plačilo 100 EUR v korist nevladne organizacije).

2011

PRIMER 130 (KR-KT/253/2012)

Storilec je na spletni strani rtv slo.si pod člankom »Naslednja generacija hotelov za geje« objavil komentar: »prokleti pedri pofukani - to sodrgo bi morali iztrebit«.

S tožilstvom se je dogovoril za odložen pregon ob izpolnitvi naloge (plačilo 300 EUR v korist nevladne organizacije).

2013

PRIMER 131 (KR-KT/289/2013)

Osumljenec naj bi z govorom¹⁸¹ na proslavi v Dražgošah, v katerem je bil kritičen do vladajoče politike, izvajal sovražni govor.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da po pregledu besedila govora njegove vsebine ni razumeti v smislu, kot ga je navedel prijavitelj; ovadenemu da tako ni moč očitati katerekoli od izvršitvenih oblik očitane kaznivega dejanja.

2014

PRIMER 132 (Kt/14386/2014)

Osumljenec je na naslove občine, različnih okrajnih in okrožnih sodišč in drugih organov poslal več sporočil z zmedeno in nasilno vsebino, nastrojeno proti državi, sodišču, politikom, bankam, konkretnim uradnim osebam in med drugim tudi proti muslimanom.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da je, kot je razvidno iz prvega odstavka 297. člena KZ-1B, zakonski znak kaznivega dejanja, da je storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo groženj, zmerjanja ali žalitev; kot da je razvidno iz sodbe Višjega sodišča v Ljubljani opr. št. II Kp 65803/2012 z dne 11. 12. 2013, je tudi v primeru, da je bilo dejanje storjeno z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, potrebno, da je bilo takšno ravnanje hujše oziroma da mora širše ogrozati in prizadeti (motiti) mir, strpnost in sožitje med ljudmi; iz pisanja osumljenega da izhaja, da kljub zmerljivkam in žaljivkam ne dosega stopnje, za katero bi bilo mogoče označiti, da je hujše narave ali da širše ogroža in moti mir, strpnost in sožitje med ljudmi; z njegovim sporočilom da se je seznanil le ožji krog oseb, na katere njegova stališča niso vplivala, niti osumljeni takšnega vpliva glede naslovnikov ni mogel razumno pričakovati.

181 <https://www.mladina.si/119723/zgodovinsko-sporocilo/>.

2016

PRIMER 133 (Kt/4606/2016)

Osumljenec je na socialnem omrežju Twitter zapisal: »Škoda, da [I, M, K in T] niso bili splavljeni kot nerojeni otroci.«

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da iz sporne izjave ni nikjer zaslediti, katera je tista varovana skupina iz 297. člena KZ-1, ki naj bi bila »napadena«; pred javnim spodbujanjem sovraštva da so namreč varovani posamezniki in skupine, ki so »napadeni« zaradi neke svoje osebne okoliščine; nemoгоče da je razbrati, zakaj je obdolžencu žal, da so se poimenovane osebe rodile.

2017

PRIMER 134 (Kt/23608/2017)

Osumljenec je na portal YouTube naložil posnetek, v katerem med drugim navaja, da želijo Srbi na Aljažev stolp namestiti dvoglavega orla, da Slovenijo vodi srbska mafija, da si Srbi na vsak način želijo prilastiti Slovenijo, da so agresivni, ker jedo svinjsko meso, ter je Slovence pozval, da naj se zbudijo, ker se je začela vojna za resnico.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da njegove izjave niso privedle do nobenih takšnih učinkov v javnosti, da bi bila ogrožena javni red in mir, prav tako pa osumljeni dejanja ni storil z uporabo hujše grožnje, zmerjanja ali žalitev.

VIII. ODT V KOPRU

5 zadev, od teh 1x obtožni predlog

2009

PRIMER 135 (KP-KT/1107/2010)

Osumljenec, italijanski državljan iz Trsta, je kot administrator in ustanovitelj skupine imenovane »4 sciavi in padella« (štirje sužnji v ponvi), na spletni socialni mreži Facebook objavil recept za cvrtje Slovencev v ponvi.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da je iz dopisa tožilstva v Trstu razvidno, da zoper osumljenca teče kazenski postopek zaradi istega dejanja.

PRIMER 136 (KP-KT/379/2011)

Storilec je na omrežju Facebook ustanovil skupino »Proti Paradi Ponosa v Sloveniji« ter v okviru te skupine napisal tudi več sovražnih komentarjev proti istospolno usmerjenim. Na naslovni strani skupine je objavil vsesplošni poziv uporabnikom: »Prosim da ne objavljate komentarje ki pozivajo k nasilju v tej skupini. Nasilje pa lahko uporabite na shodu proti paradi ponosa ;)«. Pod osebni podatki v opis pa je napisal: »Boln človek se zdravi na pa daje ponosen na svojo bolezen!!! In ne hodi okoli se dret in paradirat da vsi morajo vedet da je bolan!!!« in »zato otrokom razložite kaj je normalno: DRUŽINA, LJUBEZEN, kaj je naravno in kaj ni naravno, kako narava funkcionira, kaj je prava sreča. Kaj je prava vera in kaj je prava ljubezen, in kaj je življenje! Prepoved parade sramote v Sloveniji, očistimo Slovenijo zla, ki ga propagirajo gey aktivisti. Imajo Nizozemsko, Belgijo, Izrael in ZDA pa naj tam širijo...«. Kot komentar v skupini pa je napisal: »v gorici v stari gori je dom za ljudi z genskimi napakami... in podobnimi boleznimi...tam spadajo...«.

Okrajno sodišče ga je skladno s predlogom tožilke obsodilo na pogojno kazen treh mesecev zapora s preizkusno dobo enega leta. Izrek sodbe skladno z modificiranim obtožnim predlogom vsebuje navedbo: »... pa je dejanje storil na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, saj so se vsebine nanašale na dogodek, ki je v obravnavanem obdobju potekal v Ljubljani.«

PRIMER 137 (KP-KT/830/2010)

Osumljenec naj bi na spletni strani www.izklop.com napisal komentar: »rinaldo kdo? POBIT! POBIT! Rinaldo POBIT! Metalce POBIT! Gaye POBIT! vegetarijance POBIT! dolgasce POBIT! šiptarje, bosance, srbe, hrvate POBIT! manjvredne ljudi POBIT!«

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da je iz podatkov ovadbe razvidno, da osumljeni ni bil edini uporabnik računalnika, s pomočjo katerega je bilo dejanje izvršeno; to da pomeni, da je lahko krog osumljencev širši.

PRIMER 138 (PIR-KT/91/2013)

Osumljenca sta v okviru umetniškega projekta prižgala ogenj na kamnitem križu v Strunjanu in prebrala pesem.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da zakonik zahteva, da mora biti spodbujanje ali razpihovanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir; taka zahteva da vključuje določeno raven konkretizacije sovraštva, nestrpnosti ali nasilja tako, da vodi do stopnje konkretne nevarnosti za javni red in mir; nevarnost da je konkretna, če spodbujanje ali razpihovanje v konkretnih razmerah lahko povzroči fizično nasilje, česar pa v tem primeru ni zaznati.

PRIMER 139 (SEZ-KT/249/2012)

Šlo je za ovadbo zaradi pisma bralcev z naslovom »Revanšizem«, v katerem je bilo opisano, kako bi desničarji nasilno obračunali s predstavniki leve slovenske politike, da bi zadostili njihovim obtožbam o »revanšizmu«.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da se navedeno kaznivo dejanje lahko stori le z direktnim naklepom; vendar da pa ni mogoče ugotoviti, da bi avtor storil kaznivo dejanje z naklepom, saj je tudi pozneje obrazložil, zakaj je napisal ta članek in da ni imel nikakršnega namena, da bi s tem člankom kogarkoli spodbujal h kakršnemukoli sovraštvu; prav tako da pa tudi urednik časopisa ni zaznal takega dejanja, zaradi katerega ne bi navedenega članka objavil v svojem časopisu.

IX. SPECIALIZIRANO DRŽAVNO TOŽILSTVO

Oddelek za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili

3 zadeve, vse zavrženje ovadbe

2012

PRIMER 140 (OPP-KT/163/2012)

Osumljenec, ki je sicer zaposlen kot policist, se je zapletel v prepir, pri katerem je prišlo tudi do prerivanja in pretepanja. Udeleženci različno opisujejo dogodek. Po navedbah ovaditeljev naj bi ju obdolženec tudi žalil v zvezi z njunim (bosanskim) poreklom.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da na podlagi dokazne presoje ni podan utemeljen sum, da bi obdolženec storil očitana mu kazniva dejanja.

2015

PRIMER 141 (Kt/17816/2015)

Ovadtelj je podal ovadbo zaradi domnevnih groženj s strani policista proti njemu.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da sama izpostavljena vsebina izjave policista in okoliščine, v katerih je bila izrečena, ne izpolnjujejo zakonskih znakov kaznivega dejanja po petem odstavku v zvezi s prvim odstavkom 297. člena KZ-1.

PRIMER 142 (Kt/9750/2017)

Policist je pri izvajanju odvzema prostosti izgubil osebno beležko in druge listine, ki jih je ovaditelj pozneje našel in v katerih naj bi bil po mnenju ovaditelja zapisan sovražni govor proti njemu.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da gre v konkretnem primeru le za medsebojno komunikacijo po interni službeni elektronski pošti med policistoma v zvezi z izvajanjem policijske naloge in ne gre prav za nobeno javno spodbujanje in razpihovanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti in drugih ravnanj, ki so zakonski znaki kaznivega dejanja.

X. ODT V NOVI GORICI

2 zadevi, obe zavrženje ovadbe

PRIMER 143 (Kt/3308/2016)

Osumljenec je na Facebooku ob povezavi na članek Slovenskih novic »Razkrivajo: Skrajneži IS se urijo pri Ljubljani« zapisal: »Nabusite sekire, večje nože oziroma karkoli pač imate na razpolago... tudi motorne žage slabše kvalitete saj bo vse prov pršlo... sekanje glav ljudem v Sloveniji se bo pričelo.« V izjavi je povedal, da napisano ni naperjeno zoper pripadnike muslimanske vere, temveč zoper teroriste ISIS.

Tožilec je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisal, da očitano kaznivo dejanje, tako imenovani »sovražni govor«, stori, kdor pravico do svobode izražanja zlorabi za promoviranje sovraštva, ki temelji na nestrpnosti (na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, spolu, barvi kože ...), v obravnavanem primeru temelječi na verski pripadnosti; ni da mogoče zaključiti, da je bilo očitano kaznivo dejanje naperjeno proti pripadnikom islamske vere.

PRIMER 144 (Kt/11295/2016)

Osumljenec je delil Facebook objavo nekoga, ki je zbiral podpise občanov za izvedbo referendumu, da akvarij rib ostane v Idriji. Ob tem je komentiral: »ta tip je primeren samo za ribjo hrano če mene vprašate«.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala, da je s kaznivim dejanjem po 297. členu KZ-1 varovan določen krog prebivalstva v svojem dostojanstvu oziroma enakopravnosti in ne osebnostne pravice posameznika, zato v obravnavani zadevi niso izpolnjeni znaki tega kaznivega dejanja. V sklepu pa je zapisala še, da bi po sodni praksi tudi v primeru, ko bi bili podani vsi zakonski znaki tega kaznivega dejanja, posameznik kot pripadnik prizadete skupnosti v kazenskem postopku ne imel formalnega položaja oškodovanca in tako za to kaznivo dejanje ne bi mogel prevzeti kazenskega pregona (sodba¹⁸² Vrhovnega sodišča Republike Slovenije I Ips 359/2005 z dne 13. 4. 2006).

XI. ODT V SLOVENJ GRADCU

1 zadeva, zavrženje ovadbe

2015

PRIMER 145 (Kt/19468/2015)

Osumljeni je na Facebooku komentiral članek s portala RTVSLO o množičnem prihodu beguncev v Slovenijo, tako da je napisal: »s šmajsarjo vse bk pobt vključno z gnili politiki... hitlar ke si nucamo te krvavo!!!« Na razgovoru s policijo je obdolženec povedal, da je bil slabe volje in izjavo obžaluje.

Tožilka je v sklepu o zavrženju ovadbe zapisala: »Umestitev kaznivega dejanja med kazniva dejanja zoper javni red in mir narekuje, da v kolikor v posledici ravnanja, z objavo sporne vsebine, ni prišlo do ogrožitve ali motenja javnega reda, kaznivo dejanje ni podano, saj bi drugačna razlaga pomenila sankcioniranje zgolj verbalnega delikta. Konkretna nevarnost za javni red in mir pa v obravnavanem primeru ni izkazana (nevarnost je konkretna, če spodbujanje ali razpihovanje v konkretnih razmerah lahko povzroči fizično nasilje ali pride do drugih kršitev ali pa dejansko pride do motenja javnega reda in miru). Kaznivo dejanje je lahko storjeno tudi z izvršitvenim načinom uporabe grožnje, zmerjanja ali žalitev, ki zahteva konkretnega naslovljenca, poleg tega mora biti spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti izraženo na takšni stopnji, ki samo po sebi ogroža ali moti javni mir, kar pa kot že prej navedeno, ni izkazano (Pravno stališče VDT). Kaznivo dejanje po prvem odstavku 297. člena KZ-1 je naklepno kaznivo dejanje, naklep mora obsegati vse znake kaznivega dejanja, tudi zavest o spodbujanju sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, zavedanje o možnosti nastopa konkretne nevarnosti za javni red in mir ter zavestno in hoteno uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev. Iz izjave osumljenca pa izhaja, da je bila ta izjava izraz njegovega nezadovoljstva nad stanjem v državi, sam niti ne sovraži kogarkoli in se je za to objavo tudi opravičil. Navedeno kaže, da osumljeni ni zavestno spodbujal sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, k zapisu neprimerne vsebine so ga vodili drugi razlogi, ki jih je povezal s predsodki do pribežnikov, niti ni izkazano, da bi se zavedal kakršnekoli nevarnosti za javni red ali mir

¹⁸² <http://www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/25996/>.

te pedre bi mogu vse fuknt v plinsko celico, svet bi bil lepši
ljubljeni na javnem prostoru boste odgnan... skrijte se v nek klub
dolgočasec, metalce, punkerock-erje, vegetarijance, pedre, POBITI
PARADI Izgleda, da nekateri dobro skrbijo za leglo bolerni. Te pa
PEDERAAAAA UBI UBI UBI PEDERAAAAA js ne bežim stran od re
Pa kak se ne najde eden psihično moten pa med njih naleti z avtom
bulerjemi v glavo. tote dvofarne treba na grmadi skurit... hitro bi hit
je problem rešen pa plin not spustit... Kiiiiiiii thee gaaaaayyyy !!!!!!!
podpirajo. Hičo bi to kaj hitro počistil-in tudi škoda da ni. Vsa
JE HITLER KO GA RABIŠ? prokleti pedri popukani - to sodr
Slovenijo rda, ki ga propagirajo gej aktivisti Bolan človek se rda
v afriko, vrni se v džunglo nigeri niso sposobni voditeljsi !!!! Nisem
②② procentov belcev, ker sedaj ko so nigeri preneli ti nigeri s
so živeli super!!! smrt nigerom nigeri vun žival črna!!! Zaradi takih
ki so se dogajale... Črnega na grmado!!!! črnuhi raus! men je tud
skrajno desnega nam manka da bi naredu red tko ko breilih na
treba itrebit pa ne bo treba ciganov preseljevat v romunijo, ker
cigane, da jih naučimo delovnih navad s pendrikom po betici Vago
iz METKI ...upam da jim bajta zagori, pa da jih gasileci tud po
fraj, lahko bi vse umazane cigane naselili tja !! Sigurno ne bil p
kot dihurji !!! CIGANI RAUS Rome je treba vse poklat kot pse
KOLI GA OBRNES. POTREBNO JIM JE DATI DELO, ČE
POSTRELIT!!!!!!! Podgurci pejmo se učit kranjčanom kako pospra
žabjak namesto počeka za eno leto v najem brezplačno. Dovolj t
ciganske, čakajte bo prišla nočka ko bo bombica priletela nad
treba postrelit cigane samo na socialni čepijo pa prosjo delajo ni
tiče je najboljši cigo mrtev cogo Na juriš Ali se bo našel kak da
ciganske ter vseh prevarantov?? ADOLF-pomoč Jaz bi vigal butroič
⑤ metrov globoko!!! tapru pred strelski vod vse cigane potem pa
Cigan!!!! Par pale amonala, par bomb ⑦ ⑤ in še par AK-
varijanta eden po eden bi tudi šla, da se malo zamislijo. Krkaši pro

